

ALECART

Revistă de atitudine culturală

IAȘI, NR. 6 • MAI, 2011

Coperta: vezi Editorial

Redacția:

Anais Colibaba, "Național", redactor șef,
Astrid Băgireanu, "Băncilă", redactor șef adjunct
Tudor Giurgică-Tiron, "Național"
Clara Cășuneanu, "Petru Rareș"
Oana Arsenoi, "Băncilă"
Ioana Lionte, "Național"

Coordonatorii proiectului ALECART:

prof. Emil Munteanu, "Băncilă"; graphic designer Virgil Horghidan;
prof. dr. Nicoleta Munteanu, "Național"; Lector univ. drd. Roxana Patraș

Subredacții:

Colegiul Național de Artă "Octav Băncilă", Iași:

Larissa Danilov, Alexandra Masgras, Ecaterina Reus, prof. Emil Munteanu

Colegiul Național Iași:

Ina Mitu, Anna Bărbulescu, Iulia Ștreangă, prof. dr. Nicoleta Munteanu

Colegiul Național "Petru Rareș", Suceava:

Andreea Vezeteu, Dumitrița Roșioru, Sabinne-Marie Țăranu, Prof. Gheorghe Cîrstian

Colegiul Național "Nicu Gane", Fălticeni:

Alma-Ioana Gavril, Raluca Bocanci, Prof. dr. Mihaela Bărbăcuț

Concepție grafică și DTP:

Virgil Horghidan, Iulian Gabriel Trofin

Colegiul de onoare:

Lector univ. dr. Angelo Mitchievici – prozator, critic literar și de film,
Lector univ. dr. Bogdan Crețu - critic literar
Lector univ. dr. Septimiu Panainte – avocat; Conf. univ. dr. Antonio Patraș - critic literar,
Lector univ. dr. Marius Pașa – matematician; Conf. univ. dr. Daniel Șandru – publicist, analist politic,
Victor Vașuta – regizor, producător de televiziune; Marius Gălan - judecător,
Prof. univ. dr. Liana Vrăjitoru Andreasen, Texas, S.U.A.

Corespondenți:

Adrian Gorea, Montreal, Canada; Izabela Pavel; Maria Rădeanu, Londra, Anglia
Amalia Kalinca, Freiburg, Germania; Raluca Anisie, Sheffield, Anglia

Revista este realizată de elevii ai Colegiului Național de Artă "Octav Băncilă" și ai Colegiului Național Iași, în parteneriat cu elevii ai Colegiului Național "Petru Rareș", Suceava și ai Colegiului Național "Nicu Gane", Fălticeni, sub patronajul Universității "Petre Andrei" din Iași

Revista ALECART este deschisă oricărei colaborări cu elevii și studenții cu atitudine culturală. Așteptăm articole pe adresa de mail: bennycolle@yahoo.com.

www.alecart.ro

 vizitați pagina de Facebook **Alecart**

Cui îi e frică de știință?

“**M**ama mea m-a făcut om de știință fără să vrea. Toate mamele din cartier își întrebau copiii abia întorși acasă: Ei, ce ai învățat nou astăzi? Nu și mama mea. Ea mă întreba: Ce întrebare bună ai pus astăzi? Această diferență m-a făcut om de știință.”

Interesant! Acest important detaliu din viața unui laureat Nobel îmi confirmă convingerea că toți ne naștem oameni de știință. Părinți, v-ați săturat de De ce?-urile copilului dumneavoastră? Mai gândiți-vă – curiozitatea copilăriei, nelimitată de norme sau domenii, face din orice junior un cercetător. Răspunsul pe care însă cei mici îl primesc de multe ori este: O să înveți la școală! – iar școala, deținătoarea tuturor răspunsurilor, este văzută cu un amestec de fascinație și frică... până când devin propriu-zis elevi. Din acel moment, inconștient, imaginea idealizată se demontează. Cum funcționează magnetii? – Lasă, o să înveți la liceu! Noul elev ajunge într-o lume standardizată și abstractizată, prea puțin compatibilă cu înclinația sa naturală spre cunoaștere. La grădiniță, eu nu suportam “orele” de matematică (care constau în manipularea de bețișoare – erau albastre și îmi dau fiori și acum), dar iubeam enciclopediile care prezentau lumea așa cum era: colorată, vie, complexă. Astfel, insistându-se atât de mult în educație pe reguli și limitări în defavoarea componentei creative și a viziunii de ansamblu, atât de importante în viața unui tânăr în formare, știința este devreme exclusă din viziunea de viitor a elevilor. Cam în același timp apare, printr-un mecanism de cerc vicios între generații, o prejudecată generală împotriva științelor în particular și a școlii în general. Pe scurt: școala, de prea multe ori, nu știe să se adapteze nici la societatea în schimbare și nici la personalitățile și nevoile elevilor (Ce e de fapt conceptul abstract de școală pe care îl folosim atât de des? Nu sunt doar profesorii! Feedbackul prof-elev și mentalitățile prezente și transmise au aici o relevanță uriașă). În acest sens, câți dintre dumneavoastră luați sau ați luat parte cu plăcere la orele de fizică sau chimie din liceu? Ați aflat cum funcționează magnetii?

Una dintre consecințele fatale ale acestui comportament este faptul că deseori “educația” limitează treptat înclinația naturală spre creativitate și curiozitate. De văzut experimentul prezentat de Ken Robinson, în care un grup arbitrar de copiii de grădiniță (dintre care 98% au reieșit ca fiind genii creative) este urmărit pe parcursul educației școlare, timp în care capacitatea lor creativă scade dramatic. Sunt convins că primul mit ce trebuie demolat este că știința ar fi exclusiv pentru elite. De ce s-ar întâmpla astfel, de vreme ce abilitățile necesare pentru a fi om de știință sunt, în fond, cele cu care ne naștem cu toții? Iată un celebru enunț al lui Einstein: Imaginația e mai importantă decât cunoașterea. Eu, băiatul cu fizică și științele exacte, am fost uimit când a reieșit că emisfera mea cerebrală dominantă este cea dreaptă, corelată, în general, cu gândirea neîngrădită.

Cred că toate aspectele de mai sus sunt valabile pentru

numeroasele sisteme educaționale din lume care sunt considerate a fi în impas. Totuși, în România lucrurile sunt și mai grave, căci elevii pasionați de știință au, în principiu, o singură opțiune: olimpiadele școlare care, după părerea mea, sunt destinate aceluiași sector uman care are succes în educația clasică. Mai exact, se încurajează munca abstractizată și deseori repetitivă, gândirea convergentă, iar lucrul se desfășoară aproape exclusiv individual. Pentru mine și pentru mulți alții, a funcționat – credeți-mă și participarea intensă în astfel de competiții mi-a schimbat viața. Am devenit însă conștient că o medalie de aur sau a avea 10 pe linie nu este o garanție a succesului într-o viitoare carieră în știință sau tehnologie. Lipsa alternativelor în România îi descurajează pe tinerii pasionați, dar care nu ating performanțe în competiții.

Ați auzit de ISEF (International Science and Engineering Fair)? Recunosc, mă simt intimidat de realizările științifice ale adolescenților care ajung acolo. Exemple de proiecte câștigătoare: recunoașterea emoțiilor în înregistrări vocale sau o tehnologie de protecție a neuronilor utilizând nanoparticule. Mă întreb: contează dacă aceștia ar reuși să obțină o medalie la o olimpiadă internațională? E vorba de o altă atitudine, iar eu văd lucrurile așa: vechea gândire – Mai întâi să știi, apoi voi face!; noua gândire – Mai întâi să știi ce vreau să fac, apoi voi învăța ce trebuie să știi! Am învățat astfel că niciun om adevărat de știință nu se sperie de ceea ce nu știe.

Îmi pun foarte des problema cum ar trebui să arate o școală științifică adevărată. Nu am întâlnit încă un astfel de forum viu – imaginația e singura limită când e vorba de ce ar putea produce o asemenea aglomerare de creier încins, pentru că primul principiu ar fi, desigur: Învăță făcând!

Din fericire, am întâlnit mulți oameni care simt că vor mai mult decât rația zilnică din programa standard. De fapt, cel mai probabil și tu ești unul dintre ei. Bineînțeles, problema nu se rezumă doar la științe. Respiră adânc, uită-te în oglindă și hai să încercăm împreună să schimbăm ceva. Pentru că se poate. De aceea nu pot să îți spun decât un singur lucru: ai grijă de floarea ta. Pentru că grădinarii buni sunt rari. Din fericire, poți să îți alegi grădina. Gata, de ajuns cu metaforele! La final, aș vrea să rămânem cu ceva practic, și anume, cu atitudinea omului de știință: să nu lăsăm ceea ce nu știm să ne împiedice să facem ceea ce dorim!

Despre copertă: În timp ce ascultam poveștile de viață ale Maiei Morgenstern (pagina 36), m-a vizitat ideea vizuală pe care o vedeți pe copertă. Noroc că am avut o foaie și un creion aproape. Nu ar fi avut însă forța și profesionalismul grafic fără intervenția din umbră a lui Virgil Horghidan (îți sunt dator!). Cred că se îmbină bineșor cu ce am avut de zis...

Tudor Giurgică-Tiron ■

**Parteneri
Alecart:**

Colegiul Național Iași

Sponsor:

Cartea cu fleacuri

de Livius Ciocârlie

“**F**leacuri fără număr”, acesta este moto-ul jurnalului intitulat „Cartea cu fleacuri”, apărut în anul 2010, la editura Paralela 45. Prin relatarea unor evenimente cotidiene, pe care majoritatea persoanelor probabil le-ar ignora, Livius Ciocârlie tratează subtil problemele sociale și politice cu care se confruntă România zilelor noastre și sancționează atitudinile greșite privind societatea în general. De asemenea, își prezintă opinia în legătură cu literatura și cu scrierile sale: „Cu unele excepții, când mă îmbătoșez, rostul lor nu este altul decât să nu aibă niciun rost.”. Poate această carte nu are un „rost” pentru toți cititorii, dar cu siguranță are un impact considerabil asupra lor.

Pornind de la portretul românului de rând, de la cele mai neînsemnate sentimente ale sale, autorul descrie toate „fleacurile” cu o doză de cinism, într-o notă ludică. Se radiografiază aspecte ale societății pe care preferăm să le ignorăm sau pe care nu dorim să le înțelegem pentru a le corecta: „Se vorbește cu fatalism despre răul românesc, deși e realist să crezi că românul poate fi îmbunătățit. Nu natura românului e de vină, ci faptul că el este, în mare măsură, natural, în sensul că nu e civilizată”. Această „naturalitate”, foarte aproape de „naturalism” este adusă în discuție pe tot parcursul cărții, la fel ca și celelalte defecte ce susțin trăsătura esențială: „Sondaj. Românii nu sunt indignați de necinstea a doi miniștri prinși asupra faptului. E normal. Ei îi admiră pe descurcăreți. . . Auzi dumneata, să nu mai poată face omul un aranjament!”. Pentru a-și sublinia ideea, Livius Ciocârlie compară Bucureștiul cu alte orașe europene, contrastul fiind unul mai puțin avantajos pentru noi: „După orice întoarcere din lustruitul Letzebuerg mă simt, la București, o săptămână, două, de parcă aș trăi într-o ladă de gunoi.” Poate această expresie este ofensatoare, dar pare îndreptățită. Tipicitatea românească este descrisă prin constatări simple, pe care le considerăm amuzante, dar acest umor nu ar trebui să ne împiedice să sesizăm și partea amară a glumei: „Bucureștenii fură arborii summit-ului. Mai primitiv, mai ceaușist e cine i-a plantat tocmai acum.” Livius Ciocârlie nu ezită să prezinte și „cicatricile” rămase din timpul regimului comunist: „Summit-ul NATO a dat iama în oraș. Se mătură, se curăță, se adună gunoaiele. . . Ceaușescu e tatăl nostru. El ne-a învățat.” Ignoranța de care dăm dovadă ca popor față de cultură este, de asemenea, sancționată, fiind pusă probabil tot pe seama „naturalismului”: „Ieri, la Europa filmul românesc foarte bun (A fost sau n-a fost), cu actori vorbind firesc, afirmație suprarealistă până nu demult. În sală, șase

spectatori, dintre care doi ocupați cu alte chestiuni.” Rostul acestei amare radiografii a mediocrității în care ne situăm ca popor este, cred, de a ne obliga să reflectăm mai mult la „fleacurile” ce ne înconjoară, pentru că aceste elemente neînsemnate, monotone, sunt cele ce ne definesc cu adevărat.

În jurnal întâlnim și numeroase secvențe care trimit la opera autorului, dar și opinii despre literatură în general. „Nu aleg din ce-mi trece prin cap ca să scriu aici, ce scriu e tot ce-mi trece prin cap.”, „În timp ce încerc să adorm, îmi vin două idei. Pe una am uitat-o. Cincizeci la sută e un scor destul de bun.” Jurnalul devine în aceste circumstanțe unul al ideilor, al inspirației, punctând modul în care acesta a fost gândită. Referitor la rolul acestui tip de scriitură, autorul afirmă ironic: „Ambiția mea a fost să scriu cărți care să nu folosească nimănui. Cred că am reușit.” Mă gândesc că unora această lectură le va deschide ochii, alții își vor întări opiniile, iar o parte dintre cititori o vor considera într-adevăr „fără niciun rost”, deoarece nu vor să accepte alte opinii și preferă să catalogheze atitudinea autorului ca fiind „lipsită de patriotism”. Din acest motiv, cartea se adresează în primul rând celor care observă situația actuală și recunosc defectele „colective”, celor care nu acționează la primul impuls: „. . . e ceea ce înțeleg prin românul natural, adică necivilizat. Își urmează fără să stea pe gânduri, primul impuls.”

La nivel stilistic, autorul renunță la figurile de stil în favoarea ideilor. Tonul este preponderent ironic, prezentând de fapt atitudinea față de societate. Fără a fi o renunțare, ultimul fragment din jurnal prezintă o ieșire din scenă a scriitorului: „Cartea cu fleacuri se încheie aici. Am ajuns la o vârstă la care fleacurile nu mi se mai potrivesc. Nu mă mai reprezintă. Nu mă mai cadrează, ar fi spus mama mea.” „Te refugiezi în ceea ce ignori (28) Am un adăpost atât de vast, încât mă pierd în el.”. Dacă conștientizăm aceste minusuri, rămâne la latitudinea noastră să încercăm să ne „civilizăm”, căci autorul ne oferă un punct de plecare și astfel misiunea sa este îndeplinită.

„Cartea cu fleacuri” propune o imagine realistă, în concordanță cu societatea actuală. Nu sunt puține momentele în care îți provoacă un zâmbet amar, căci în spatele unei ironii se ascunde un „flec” care ne definește, dar la care, din păcate, reflectăm prea puțin.

Alexandra MASGRAS

"Istoria unui om este istoria întregii omeniri" (Paulo Coelho).

Jurnal 2003-2009 de Oana Pellea

Autenticitate, căldură, sinceritate sau, mai bine spus, frumusețe interioară, pe toate le regăsim în "Jurnalul" Oanei Pellea, fiica inconfundabilului și regretatului actor Amza Pellea – cel care, dând viață lui Nea Mărin, ne-a luminat sufletele într-o perioadă cenușie existenței noastre ca popor. Cartea de a cărei profunzime simplă vreau să vă conving surprinde, așa cum sugerează și titlul ei, perioada dintre anii 2003 (anul morții mamei sale, Domnica) și 2009. Aici regăsim fin sculptată o viață în care amintirile și greutatea sunt întâmpinate cu zâmbetul pe buze. Aceste pagini vorbesc curat și sincer despre aventura Frumosului – un Frumos care "paradoxal, și . . . doare" - completat de piedicile pe care le întâmpină actrița. Paginile "Jurnalului" fac referire la evenimente semnificative, la oamenii care i-au marcat existența, dar și la zbaterea postdecembristă a României, la care se raportează destul de critic: "Îmi iubesc țara atât cât îmi îngăduie ea să o iubesc". Traumele pe care protagonista le trăiește pe parcurs, moartea tatălui, a mamei și a multor prieteni îi provoacă o stare de saturație față de banalitatea cotidianului: "Dacă aș fi pe Lună, aș avea nostalgia Pământului, dar sunt pe Pământ deocamdată și am nostalgia cerului". Sunt rememorate o serie de întâmplări emoționante, dar și întrebările firești ale omenirii, viziunea asupra a tot ceea ce ne înconjoară: "E incredibil cum trăim într-o realitate plină de mărunțișuri și prostii și trecem liniștiți pe lângă altă realitate, care e adevărul. E incredibil cum ne împrăștiem, ca o explozie, în neesență. E incredibil cât de rar ne uităm la cer sau la firele de iarbă. . . " Abordând și dimensiunea temporală a ființei umane, actrița susține că: "Nu timpul trece, ci noi trecem prin timp", amintindu-ne de vorbele de duh ale cronicarului Miron Costin: „Nu sunt vremile sub cîrma omului, ci bietul om sub vremi“. Complexitatea, dar și contradicțiile ființei umane sunt redată frumos prin cuvintele autoarei: "Mă tot gândesc cum e în avion. Există două momente de adevăr în avion, decolarea și aterizarea. Îmi place să mă uit la oameni în avion. Toți vin importanți, îmbrăcați în social, în covențional. Pornesc motoarele, se leagă centurile și gata, pornim. E spectaculos cum toți, când avionul se desprinde de sol, absolut toți sunt reduși la uman. Nu mai sunt importanți, nu mai contează funcția sau contul în bancă, nu mai contează culoarea sau nația. Când motoarele se ambalează înainte de decolare, cefele tuturor se încordează. Frica îi reduce pe toți la esență. Când se stinge becul care te anunță că pericolul a trecut și îți poți desface centura, automat toți revin la convenție și fițe. Totul se repetă identic la aterizare. În momentele astea de adevăr, toți se roagă, fiecare în

felul său. Toți se gândesc la cei pe care-i iubesc. Toți înțeleg că nimic, de fapt, nu e important – decât că ești în viață. Când coboară din avion sunt ca și cum s-au născut din nou. Stau și mă întreb de ce numai de frică devenim esență."

O altă dimensiune esențială a omului, cea religioasă, reiese din paginile Jurnalului: "Într-o singură dată absolută, este prima dată în viața mea când nu mă simt singură deloc. Sentimentul însoțirii este puternic și aproape fizic. Mă simt apărată și însoțită de El. Mângâiată și ținută în brațe." Această dimensiune este subliniată de metafora clopotului: "Clopoatele bat așa cum bat inimile noastre, în același ritm cu acordul nostru. De fapt, bătaia clopotelor e amplificarea bătăilor inimii noastre. Un clopot e inima bisericii, care bate tare, tare...". Sensibilitatea artistică, ce decurge din latura creștină a personalității sale, este redată elegant de nostalgia care o cuprinde ascultându-l pe Mozart: "Notele lui Mozart curg ca picăturile de ploaie pe geam... în această cadență... Ciudat, e ca și când plouă cu Mozart".

Respectând convențiile literaturii memorialistice, autoarea folosește un limbaj familiar, accesibil tuturor categoriilor de vârstă. Ceea ce ce-l distinge însă clar de un jurnal obișnuit este amprenta stilistică, tonul inconfundabil și expresia plină de sensuri adânci. Discursul se construiește simplu, fără emfază, fără cuvinte mari, lăsând să se vadă, pe lângă aventura sufletului, un allegro continuu al inteligenței sale fine.

Deși în prima parte a cărții, autoarea se teme că și-ar putea plictisi cititorii, conștientizăm pe parcurs că fiecare pas pe care îl face în răcoarea după-amiezii de toamnă, căldura Sfințelor Sărbători sunt gesturi și gânduri ale fiecărui om, prezentate doar într-o manieră diferită. Scrisoarea din ultimele pagini, în care Oana Pellea ne cere scuze cu un zâmbet călduros și familiar, creează un final deschis, lăsându-ne pe noi să dăm propriile răspunsuri la provocările cărții:

"Dragă cititorule, Să mă ierți dacă, citindu-mi jurnalul, așteptai cumva răspunsuri. Nu am decât întrebări și mirări. Și multă credință că totul va fi bine". Sunt convinsă că efortul lecturării acestui jurnal nu va fi în zadar, exact așa cum autoarea mărturisește: "Tata mi-a spus că, dacă dintr-o sală de spectacole, măcar unui om îi faci bine sau pleacă acasă cu tine în gând, înseamnă că efortul nu a fost degeaba și poți fi mulțumit". Citind cartea, veți descoperi filosofia vieții de zi cu zi, echilibrând suferința cu bucuria și definind o parte a unui om care a ajuns să vadă dincolo de scoarța lumii...

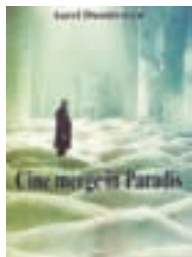
Maria LOGHIN ■

Pe dig iese din mare un poem

Vine cititorul și-l taie

“**P**oezia lui Aurel Dumitrașcu nu-i operă de antologie și nu mizează pe calofilia mărunță, pe șlefuirea de versuri frumoase”, afirmă criticul Antonio Patraș în postfața cărții. Poetul contemporan abordează multe subiecte tabu, "nevorbite", dar adevărate, scrise cu o lejeritate impresionantă. Simbolurile încifrează, simbol rămânând latent, dublat însă permanent de o viziune originală asupra lumii. Putem considera "Cine merge în Paradis" ca fiind un jurnal personal, fapt confirmat și de Adrian Alui Gheorghe la sfârșitul cărții, cel care s-a ocupat de selecția textelor. Acesta a schimbat ușor unele cuvinte care erau șterse pe foi, în încercare de a reconstitui lumea de sensuri inițiale, de vreme ce Aurel Dumitrașcu nu a finalizat niciodată o poezie doar pentru că se impune acest canon, lăsându-le deschise să poată crea o lume pentru fiecare cititor.

"Capitolul" I - Babilonul Memoriei, debutează cu poezia "Ce am învățat în munți" ("Cele mai frumoase poeme/ se scriu/ când nu cântă/ nicio pasăre.), lectorul putând amesteca biograficul cu vizionarismul unor călătorii imaginare. Una dintre poeziile pe care aș recomanda-o unui cititor neinițiat încă în lirismul lui Aurel Dumitrașcu și care, cred eu, oferă o imagine autentică asupra posibilităților devenirii poemelor sale este "Istoria cabotinelui (scurtă, desigur)": "Te încumeți la alt grai strănuți alt grai apoi cînți/ ai pălărie/ ai cabină/ ai dames/ ai haine/ ai locuință/ ai sex/ ai pămîntul sub picioare/ ai și rude/ dracului, numai suflet nu ai". Cum "numai vrabia înțelepciunii e sătulă de vulturi", așa și Aurel Dumitrașcu este sătul de oameni, de ipocrizie, de suferință, iar "fericirea mea este luciditatea", transformând sintagma precum o sentință ontologică, în titlu de poem. Un alt aspect vizibil chiar și cu un ochi de lector neavizat este, în acest univers poetic, faptul că fiorul religios își face simțită prezența într-un mod bizar, dar interesant: "(și) pămîntul trage hămesit de fustele tale/ numele tău e maria. O porție de laudandum! vă rog / și pentru totdeauna vom fi/ o pereche preferită.". Sau: "plînsul este cea mai interesantă invenție a bunului nostru D-zeu", "totuși ne e bine... ne e bine. amin/ ne e bine pe dracu! amin".

Al doilea "capitol" - Lebăda care închide infernul - îl promovează în primă etapă pe "tobias", "gândacul de pomină al chiliei"

autorului ("tobias a dorit mereu dragostea fizică...", "în drumul lui tobias uneori s-au auzit imnuri..."), gândac ce este îndrăgît de autor ca simbol al unei primordiale nevinovății ("tobias nu este-n chilie/ sufăr atât de mult / știindu-l iarăși la biblioteca municipală", "numai ce vine (ea) femeia/ tobias rușinat se dă la o parte. și pleacă./ niciodată nu-i povestesc nopțile mele în chilie cu ea". Din acest capitol vă propun să citim împreună "Poem la poșta centrală" și nu pentru că ar ascunde anumite sensuri în spatele cuvintelor simple, ci pentru că este rupt din realitate prin adevăr, prin autenticitate: "... alo!/ da, mamă, am luat un 8 la genetică și un 5 la franceză, tu știi că străinii nu vorbesc ca noi alo! alo!... da, la internet. e cald. ce mai face raluca? vineri mă duc la un film despre hiroșima ați vîndut oile, zici?! tovarășul diriginte are o mustață grozavă, poate vii pe la mine, dar nu, mai bine cumpărăți un televizor...alo! alo! este o convorbire telefonică auzită/ în timp ce începusem să scriu/ drept urmare poemul se termină aici". Fragmentarea discursului susține ritmul cotidian în care nu cronologia întâmplărilor și continuitatea lor primează, ci restul rămas din replică, întâmplare, zi. Accentul din final pe chipul scriitorului în propriul text este, de fapt, un ochi ironic către cititorul care se simte el cel citit mai mult decât poemul.

Și dacă poetul nu ține cont de o anumită regulă clasică de a concepe un text, intervine deseori cu observații intratextuale: "tobias a dorit mereu dragostea fizică./ (ce poet serios ar începe așa?)/ astfel...", conturând (și) o atmosferă ludică, în spatele căreia un cititor înțelept va citi sarcasmul.

Pentru a încheia și noi într-o notă ludică, vă las cu versurile tâlcuite ale lui Aurel Dumitrașcu:

1. "Pe dig iese din mare un măr
vine curcubeul și-l taie"
2. "capul tău în mîna mea
cum de pot să-l privesc liniștit?" - (12 noiembrie 1982)

Bianca BORDIANU ■

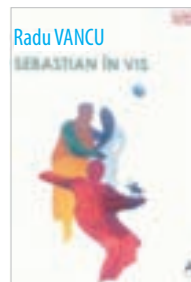
Când Bau-Bau și mustățile de lapte praf egal love

foto: Stella Caraman

De câte este în stare un tată când încearcă să spargă codul de acces către universul realității copilului său? Și ce se întâmplă când vorbim despre un "model upgradat de bebeluș"? "Sebastian în vis" se comportă ca o antologie de șapte cântecele lirice cu și adresate Sebastianului absent. Într-o lume colorată și mai ales parfumată, bebelușul lasă dăre dintr-o copilărie de care nu este conștient, dintr-un început de univers pe care-l servește părinților săi (mami și tati, tati și Cami) fără voie. Frenesia creată în realitatea tatălui său îi schimbă total perspectiva dinspre care privește acesta și, cu hi hi hi și ho ho ho, bebelușul care "trage părțuri aromate din corpușorul încăpător cât o Chină" ajunge "dacă nu zeu, măcar un zeuleț" în micul univers.

Realitatea pe care Sebastian o încearcă este o realitate a diminutivelor. Lumea sa "grăsună" glosează o mulțime nostimă de pastile în tonuri peiorative (însă privite foarte afectiv!), titluri de pampersi, lapte praf, cărucioare și suzete. Amalgamul acesta de... reclamă îl încadrează pe micuțul Sebastian într-o altă realitate, superioara celei create de el, populată de "tati și mami" și alți părinți ca ei. "Sebastian contemplă amuzat lumea din căruciorul Peg- Peregô, asamblând-o distrat ca pe un puzzle, ca pe un cub Rubik, ca pe un joc de Lego. Gângurește cu gurița știrbă la orice și oricine și pacl, așează totul cum îi vine bine. Pe bulevardul Mihai Viteazu, la primele hopuri, transformă în piese de puzzle cele două non-stopuri. În parcul Sub Arini, magia degetelor mici insemnează opt Eminescuți - clone în Albă-ca-Zăpada-și-cei-șapte-pitici. Sebastian în vis își face din lume paradis." Luând în potestate drepturile asupra lumii înconjurătoare ("Orașul tot e lapte praf"), universul său propriu nu mai are efect decât asupra tatălui său, care îi remarcă reverberațiile din ce în ce mai diluate. "Sebastian în vis îl vede pe Sebastian din realitate jucându-se cu zornăitoare din plușuri bălțate. Suzeta germană anticolică e leocă de fericire și Sebastian zâmbeste subțire, știind că realitatea nu există, chestie de altfel nu foarte tristă - dacă realitatea ar avea prostul gust să fie reală, treaba ar fi nasoală."

În realitatea lui Sebastian din vis au loc și alte personaje. Omulețul din Subterană s-a născut "din abjecție și inocență" și reprezintă o entitate misterioasă, un pitic care-l așteaptă lângă pătuț, culcat pe covor, o parte din identitatea surie a bebelușului. Bau-baul este "o sluteală, tot cu două cranii, tot rânjind", cu "privirea dublă neagră", chițâind, plângând, hohotind și împleticindu-se de-andărăteala, ca un Bau-bau autentic. Nietzscheiulic (Nietzschuleț) este un alt pitic "mustățoi", cu mustața autentică, "plină de fericire și cutremurare". Se mai dezvelesc și alte fațete ale bebelușului Sebastian sub ipostaza prietenosului Neghiniță, Statu-Palmă-Barbă-Cot, Asasina, Gigantul, Broscoporul și Piscăinele, Omulețul și alți pitici. Toate aceste ipostaze ale bebelușului din vis îl impulsează în diverse direcții; treptat, universul lui Sebastian pierde, odată ce el crește: "Crești, devino ce ești!". Zeificarea bebelușului are loc numai în situația în care Sebastian întruhipa identitatea androgină, "bucălat", "cu voce asexuată" ("Osana, prinț năpâstoc, corpus mysticum bondoc, osana!"). În cazul diluării acesteia însă, Sebastian capătă contur și în afara Paradisului, luându-și titlatura, spre final, înspre încheierea visului. Deznodământul (?) dă frâu liber unei idei, repetând-o obsesiv ca într-un crochiu fără încadrare. Punctele de suspensie suprimă temporar impresia visului lui Sebastian; s-a trezit sau nu? Și dacă s-a trezit, s-a terminat neapărat și visarea? "Sebastian în vis" a conchis liric iluzia unui univers existent (temporar) în ochii tatălui său, dar transpus somptuos într-o realitate îmbătătoare născută în jurul unor obiceiuri lipsite de fast sau artificialitate. Volumul poate sta, într-o primă instanță, lângă "Alice în Țara Minunilor" și "Hansel și Gretel", însă profunzimea de care se bucură el în universul cunoașterii e servită cu un limbaj deloc vetust, înțepat de ironii și cu o grafică a ideii semnificată. În fine, în visul lui Radu Vancu, Bau-bau și mustățile de lapte praf îl nasc pe Sebastian, un rod al fanteziei creatoare de realități.

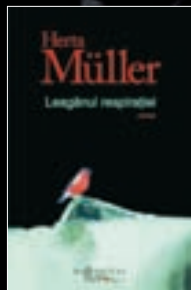
Astrid BĂGIREANU ■

Despre comorile din

„Leagănul respirației”

de Herta Müller

Itliter a fost găsit vinovat pentru peste 4 milioane de crime... Hitler a fost german... Germania a luptat împotriva Rusiei... Astfel, după încheierea celui de-al doilea război mondial, rușii au criticat aspru metodele inumane utilizate de nemți în timpul războiului (mai precis lagărele), apelând totuși la același procedeu, în scopul, ziceau ei, „reîntregirii Uniunii Sovietice”. Doar că persoanele din lagărele sovietice nu erau evrei ci, ironic, nemți (majoritatea neavând niciun amestec în crimele mai sus menționate).

În mod evident, această realitate a fost considerată un subiect tabu, din motive diplomatice și politice, iar romanul „Leagănul respirației”, semnat de Herta Müller a fost considerat de Academia Germană: „o modalitate prin care tăcerea a fost, în sfârșit, ruptă”, iar această operă nu are egal în literatura europeană actuală! Herta Müller este o scriitoare germană de limbă germană și română, originară din România care și-a început cariera literară încă din anii '90 când publica romane precum „Animalul inimii” și „Călătorie într-un picior” sau volume de eseuri și povestiri: „Foame și mătase”. Se remarcă prin capacitatea unică de a îmbina perfect liricul cu epicul, reușind să descrie un univers de care toți aparținem, mai mult sau mai puțin. „Era ora trei din noaptea spre 15 ianuarie 1945 când m-a luat patrula. Gerul se întetșea, erau minus 15°.” Așa începe povestea deportării lui Leo Auberg într-un lagăr din Uniunea Sovietică.

Tânărul nu știa de ce a plecat sau încotro își îndreaptă pașii ... era doar bântuit de cuvintele spuse, cu blândețe, de bunica sa cu o zi înainte de plecare: „Oriunde ai fugi, ai să te întorci”. Acestea sunt vorbele ce i-au dat putere să învețe a supraviețui umilințelor din partea rușilor și sunt totodată vorbele ce ne însoțesc în fiecare capitol din cele 64 din carte. Persoana ce are contribuția cea mai mare la realizarea subiectului opereii este Oskar Pastior, cel care i-a povestit scriitoarei memoriile sale din perioada petrecută în lagăr, iar proiecția sa este Leo Auberg, protagonistul romanului. Opera nu are un fir narativ propriu-zis ... este alcătuită din scurte povestioare, ce-l introduc pe cititor în rutina zilnică a unui prizonier din lagăr: „mă trezeam, mâncam, lucram, mâncam și apoi adormeam cu gândul la casă și la vorbele bunicii ... când mergeam cu mașina, cu Lancia lui Kobelian, să cărăm o zi întreagă cărămizi, parcă-l prindeam pe Dumnezeu de picior...”. Naratorul prezintă mersul lucrurilor în lagăr fără a respecta vreo ordine cronologică, fiind mulțumit, uneori, că-și mai amintește anumite aspecte. Astfel aflăm că borșul de lobodă era o delicatessă, dar cu foarte mare greutate făceau rost de loboda tânără, fragedă, că cimentul era inamicul cel mai mare al unui muncitor din lagăr, deoarece oricât de mult se încerca evitarea sacilor de ciment, oricât de mult fugeau din calea lui, tot făceau risipă și erau aspru pedepsiți pentru fiecare gram de ciment irosit, că se comiteau infracțiuni cu pâinea și deseori oamenii ucidau pentru pâinea celuilalt, crime care, de altfel, erau mușamalizate mai tot timpul. Foamea era lucrul cel mai de preț în lagăr. Leo considera că, cu cât

Îți este mai foame, cu atât lucrezi mai mult, mai cu spor, risipești mai puțin ciment, îi faci pe ruși mai fericiți, iar tu ești capabil să supraviețuiești mai mult. Gândirea îi era greșită, iar la plecarea din lagăr el era conștient că are probleme psihice grave și sechele, dar totodată considera că: "acest lucru m-a ținut în viață... fiindcă eram orb de foame și bolnav de dor de casă, ieșisem din timp și din mine însumi și-o sfârșisem cu lumea. La fel și lumea cu mine... și rupând orice legătură cu lumea am devenit imun la boala ce mă rodea pe dinăuntru: la lagăr." Acest fenomen a fost denumit simplu Îngerul foamei, dar are o importanță foarte mare, deoarece are două capitole dedicate, iar opinia lui Leo a ajuns să se modifice drastic. Cu siguranță poate fi numit "personaj" Îngerul foamei, deoarece, în momentele sale de delir, Leo îl caracterizează: "Îngerul foamei era omniprezent și nicăieri: cum să-ți fie alături CEVA ce te atenționează că altceva nu există (adică mâncarea)?... uneori deliram atât de tare încât vorbeam cu Îngerul... este un foarte bun amic".

Stilul unic, inedit și totodată inovator al Hertei Müller se reflectă și în modalitățile de realizare a personajelor: personajul principal este un deportat în lagărele rusești ce își povestește, în momentele de delir, experiențele trăite, fără a respecta vreun criteriu cronologic sau vreo regulă a literaturii contemporane; personajele cu care intră în contact sunt fie inexistente (Îngerul foamei), reprezentând simboluri ale unor experiențe traumatizante, desprinse din subconștient, fie moarte (Irma Pfeifer - femeie ce a fost găsită moartă în lada cu mortar, fără a se stabili dacă a fost crimă sau sinucidere, gestul în sine fiind considerat de Leo o eliberare), fie plate, reprezentând o anumită tipologie, fără a avea un contur propriu sau o personalitate... (Șistvaniov - comandantul lagărului, Tur Priculici-subaltern,

Oswald Enyter-frizerul sau Bea Zakei – amanta lui Priculici). Romanul este sumbru și lipsit de orice urmă de compătimire: rușii erau antrenați să nu mai dispună de ea, iar ființele ca Leo erau pur și simplu golite în interior. Sunt povestite niște întâmplări care cu greu pot fi acceptate de conștientul uman (spre exemplu, în noaptea de revelion, în al doilea an în care se afla în lagăr, Leo este scos în frig, pus să-și sape o groapă în care i se spune că va fi îngropat după ce va fi executat în aceeași seară, iar el, așteptându-și moartea, află că, de fapt, toate au fost făcute spre amuzamentul comandantului care dorea să planteze plopi în acea noapte). Narratorul, deși este subiectiv, este indiferent la cele povestite. Întâlnim astfel un narator omniprezent, aflat la limita dintre subiectiv și obiectiv, dând dovadă de o totală indiferență față de momentele trăite.

Această calitate a naratorului este cel mai bine oglindită în ultimul capitol al romanului, care începe astfel: "Comorile micuțe sunt cele pe care scrie: SUNT AICI. Comorile mai mari sunt cele pe care scrie: ȚI-AMINTEȘTI... Dar cele mai frumoase comori sunt cele pe care va scrie: AM FOST AICI. Deci eu ce comori am? Dorințele de spaimă și groază!? Graba mea iritată!? Zgârcenia mea cuviincioasă!? Sau poate ciuda mea nostalgică..." Pe toate le avea din lagăr și considera că trebuie să-și împartă averea cu noi deoarece A FOST ACOLO și, conform teoriei sale, toate defectele deprinse au devenit COMORI! În acest ultim capitol se află toată esența acestei cărți... și dacă înțelegem cu adevărat acest roman psihologic, putem considera comoara împărțită în mii de bucățele (la fel de multe ca numărul de exemplare vândute), din care una ni se cuvine fiecăruia.

Mădălina LOMICOVSKI

Femeile din secolul trecut

de Mircea Dinescu

Prezentat în avanpremieră pe 5 iunie 2010, în cadrul Festivalului Internațional de Teatru de la Sibiu, ca o conferință în versuri, volumul „Femeile din secolul trecut” reunește douăzeci și trei de poeme de dragoste. Acestea au fost scrise în ultimii șase ani, în perioada 2004 - 2010, iar autorul le descrie ca fiind „ușor buruienose, unele mai parodice, altele mai tragice și mai metafizice, toate în vers clasic”. Lansarea cărții de „poezii noi” a fost un fel de turneu al autorului prin toate „orașele mai mari” din România, după cum declara el însuși.

Prezentarea cărții de la Suceava, din 20 ianuarie 2011, nu a fost o lansare „à la carte”, poetul urcând singur pe scenă și vorbind de bine și de rău el despre el, la persoana a treia, neavând nevoie de critici pentru așa ceva. Pe lângă tradiționalele recitări din cartea prezentată și lansată, Dinescu a ținut și un recital cu câteva melodii pe versurile sale și a dat sute de autografe pe cărți, CD-uri și chiar pe sticle de vin din propria-i podgorie, pe al căror ambalaj sunt inscripționate, desigur, tot versuri de-ale sale.

Mircea Dinescu a debutat ca poet în 1967, în revista „Lucafărul” cu creația „Invocație nimănui” din 1971, volum distins cu Premiul Uniunii Scriitorilor pentru Debut. Este redactor la „Lucafărul” între anii 1976 și 1982 și la „România literară” din 1982 până la Revoluția decembristă. Talentul literar remarcat de numeroși critici este încununat cu numeroase premii literare: Premiul Herder, Premiul Uniunii Scriitorilor pentru Poezie, Premiul Academiei Române pentru Literatură și altele. Cele mai cunoscute volume sunt: „Proprietarul de poduri” (1976), „Teroarea bunului simț” (1980), „Moartea citește ziarul” (1990), autorul publicând și în alte limbi: „Trente deux poésies de Mircea Dinescu”, în franceză sau „Szentségeköl bukásra” în maghiară.

Dacă până acum poeziile sale dezvoltau teme predominant politice și ale vieții sociale, volumul acesta este alcătuit din poezii de dragoste, căci „temă, motiv, supratemă - oricum i s-ar spune - iubirea este omniprezența care, cu sau fără de voie, instaurează necesități”, după cum afirmă Noemi Bomher în „13 pași spre bucuria lecturii”. Cele douăzeci și trei de poeme din volum nu au o formă fixă, însă conțin versuri cu rimă „clasică”, îmbrățișată, împerecheată și încrucișată. Ele nu încep cu literă mare, nici măcar titlurile și substantivale proprii nu sunt scrise cu majuscule, dar, spre deosebire de stilul ultimilor ani, poezia lui Dinescu conține semne de punctuație. Predomină metaforele, epitetul și metonimiile. Stilul poeziilor este ușor de înțeles, „fără perdea”, un pic „deocheat”, am putea spune. Printre titlurile care mi-au atras atenția și care au fost recitate la lansarea din Suceava se numără: „isus nu crede în magi”, „lili marlen”, „elodia”, „moscova nu crede în lacrimi” sau „crăciun”.

Fiecare poezie are o altă culoare de pagină și i se alătură o creație

grafică, un desen, o pictură, o fotografie sau un colaj. De exemplu, prima poezie din volum, „moscova nu crede în lacrimi” este precedată de un colaj grafic realizat de Dan Erceanu cu soldați - femei și bărbați - și un steag roșu, foarte potrivit cu tema poeziei, dragostea unui soldat român plecat în Rusia față de o rusoaică tânără, o liceancă. Poezia este scrisă pe o nuanță de galben deschis și prezintă rimă împerecheată, optsprezece versuri distribuite în distihuri. Cea de-a treia poezie, cea care dă și titlul volumului, „femeile din secolul trecut” este prezentată pe un fundal galben închis și „cuplată” cu un desen cu un magician și o fotografie multiplicată a unui nud feminin. În acest poem, autorul compară femeile din zilele de azi cu femeile pe care le-a iubit, cele din „secolul trecut”, care „unele-s duse, altele bătrâne / și nu tresar la strigătul tău mut. / o, de-ar putea din nou să mă îngâne / femeile din secolul trecut”. Una dintre poeziile care au fost puse pe note de Mircea Dinescu este „lili marlen”; ea are formă asemănătoare cu un rondel și conține trei cvinarii, fiind o frumoasă poezie de dragoste și de moarte, cu un interesant „conflict” Eros - Thanatos exemplificat prin formulările: „rămâi a mea, numai a mea, oh, lili marlen, oh, lili marlen” și „poate-n noaptea asta mor cu tine-n gând”. Combinația de culori de pe pagină duce, de asemenea, cu gândul la viață / dragoste și moarte, poezia fiind scrisă pe negru, iar în partea dreaptă întâlnim un triunghi roșu și câteva fotografii, sau, mai bine zis, părți de fotografii, cu Marilyn Monroe și, din nou, soldați. O altă poezie ne „vorbește” despre deja faimoasa Elodia: „de mâine am să te numesc elodia / și-am să te îngrop de șapte ori pe zi [...] te-or căuta de fericire beți / ba consultând tarotul, ba ghiocul”, iar alta poartă titlul „isus nu crede în magi - colind”, scrisă pe o nuanță de roz și alăturându-i-se un colaj de hărți cu Bethlehem și magi, poem-incantație, de o tristețe sfâșietoare, amplificată de refrenul „mamă, mamă, / unde-i viața s-o trăim? / mamă, mamă, / unde-i moartea s-o murim?”. Despre aceste versuri, Dinescu a povestit cu plăcere că le-a creat la volanul mașinii personale pe când trecea prin „localitatea de baștină a lui Marius Tucă”, adică prin Caracal, județul Olt.

„Un poet este o ființă nefericită a cărei inimă este sfâșiată de suferințe secrete, dar ale cărei buze sunt atât de ciudat alcătuite încât atunci când suspinele și țipetele le scapă, sună ca o muzică frumoasă”, afirma filozoful danez Kierkegaard. Pentru mine, Mircea Dinescu ascunde în spatele operei sale o viață trăită intens, o experiență neasemuită și un spirit extraordinar, toate presărate cu mult talent și o putere de creație devastatoare. Însă, ce este cu adevărat în spatele creației sale, numai el știe.

Alma GAVRIL ■

Medgidia, orașul de atunci și de apoi

Medgidia, orașul de apoi de Cristian Teodorescu

Ați dintre noi au mai citit un roman care începe și se termină de circa 100 de ori?

Cristian Teodorescu a creat o serie de povestiri ce pot fi parcurse individual, dar și împreună, devenind astfel capitole de roman. „Medgidia, orașul de apoi” transformă această urbe dobrogeană într-un centru al lumii, oferind personajelor un caracter aproape mitologic. Acțiunea cărții este plasată în epoca tranziției din anii 40-50, iar structura e diferită de cea a unui roman clasic, apropiindu-se de un puzzle istoric, însă cu o puternică nuanță autobiografică.

Incipitul cărții pare o justificare, o motivație a autorului de a construi această operă ce reprezintă o introspecție asupra comunității românești din anii 40. Prozatorul a transformat imaginile vechi ale locurilor copilăriei, istoriile scrise întâmplător de vreun localnic și chiar faptele văzute sau auzite de el într-un roman curajos și neconvențional. Faptele care ne sunt prezentate au de-a face cu demnitatea, cu temeritatea, cu moartea, cu probleme adânci de morală. Drama poveștilor individuale evidențiază suferința provocată de zbciumul istoriei între regimul legionar, dictatura lui Antonescu, sfârșitul celui de-al doilea război mondial și, mai ales, ocupația rusească.

Este înfățișată o suită de personaje, punctul focal al desfășurării acțiunii fiind restaurantul din gară închiriat de Ștefan Teodorescu. El nu este un personaj cu o psihologie complexă, evidențindu-se totuși prin curajul, ambiția, tenacitatea și demnitatea sa. Virginica, soția sa, este, de asemenea, o femeie simplă, dar harnică și pricepută, reușind să-și administreze avuția. Cu înțelepciune, ea trece cu vederea micile infidelități ale soțului său, fiindu-i în continuare alături. Nu sunt de ignorat nici celelalte personaje ale operei: maiorul Scipion, chelnerul Ionică, doctorița Lea, deoarece fiecare are propria poveste în roman. Deși nu există efectiv personaje negative, au loc un număr impresionant de altercații, înșelătorii, răsturnări politice și militare, falimente și îmbogățiri.

Remarcabile sunt și multe dintre personajele „secundare”: moșierul Caludi, polițistul Pomenea, „martirul” comunist Paulică sau bijutierul Marcel, precum și episoadele care, citite ca proză scurtă, reprezintă fiecare în sine o lectură savuroasă.

Deși opera lui Teodorescu nu păstrează construcția unui roman clasic, ce ar fi o scriere fără o poveste de dragoste?

Aventurile lui Fănică, idilele lui Ionică, logodna locotenentului sau chiar răpirea tinerei turcoaice Radie nu ar fi fost de ajuns fără romanța dintre doctorița Lea și maiorul Scipion. Cei doi erau și împreună și separat, nu aveau obligații unul față de celălalt, însă

întâlnirile și poveștile lor erau mereu pătimășe. Poate tocmai pentru a menține pasiunea dintre ei, Scipion ezită să o ceară în căsătorie pe Lea, însă nici ea nu dovedește că își dorește această uniune, mulțumindu-se doar să-și scalde ochii în privirea iubitului său și să-și tragă răsuflarea din a lui.

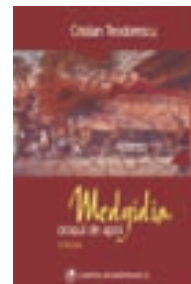
După cum am menționat, textele pot funcționa cu ușurință ca povestiri de sine stătătoare, însă ultimul capitol, ceva mai lung decât celelalte, rezumă acțiunea întregii cărți, justificând și titlul. Aflăm că Fănică pierde restaurantul, făcând închisoare din cauza unei datorii inexistente. Odată cu dispariția restaurantului său și cu moartea chelnerului Ionică, parcă întreaga lume se prăbușește, personajele risipindu-se haotic. Unii își pierd libertatea precum Ștefan, alții părăsesc țara sau mor, iar unii acceptă noua realitate, resemnându-se cu o altă existență.

Deși centrul, strada principală și piața de lângă moschee erau aceleași, Fănică și Haikis se simt străini în propria lor urbe, privind în jur ca niște vizitatori dezorientați. Medgidia nu mai este, „acasă” pentru ei, pentru că acasă reprezintă oameni dragi, iar acum, prin fața lor se plimbă doar niște necunoscuți, care nu le îngăduie să-și găsească „loc în orașul de atunci”.

Medgidia lui Teodorescu nu reprezintă doar locul său natal, poveștile bunicilor sau vechii tovarăși; privită dintr-o altă perspectivă, poate fi simbolul oricărui alt oraș românesc la mijlocul secolului trecut, însuflețit de pasiuni omenești, de lupte politice, cu mize mai mici sau mai mari, unde putem găsi oricând un chelner priceput ca Ionică, un vânzător de curcani precum Tefik, un înțelept ca Hassan ori un bijutier atât de apreciat cum era Marcel.

Scrierea lui Cristian Teodorescu nu e nici pe departe cel mai elaborat sau cel mai complicat roman pe care l-am citit în ultimul timp, însă autorul inovează și atrage nu doar prin structură, dar și prin naturalețe și colocvialitate. Nu doar simplitatea și lipsa de artificii caracterizează romanul lui Teodorescu, ci și spiritul ludic și ironic. Prozatorul nu ezită să destindă atmosfera și să glumească nici chiar în situații critice, deși acest fapt ar putea să pară neadecvat. Frazele nu foarte lungi și abundența verbelor produc dinamism și nerv, însă, cu toate acestea, consider că lipsa interesului față de analiza psihologică a personajelor, dialogurile aproape inexistente, accentul pus doar pe informarea cititorilor conduc textul către unul jurnalistic.

Andreea-Diana DUMITRAȘCU ■

“La taifas”

de Aurora Liiceanu

foto: Daniel Moisiu

Molul “La Taifas” al Aurei Liiceanu constă într-o meditație asupra modului de a fi al omului surprins ca individ printre ceilalți în diverse situații cotidiene. Cartea este structurată pe patru părți: Timpul, Noi și alții, Și diferiți și asemănători, Destin și cine-mi face viața, în interiorul cărora este exemplificată o analiză filosofică privitoare la comportamentul uman în cadrul unor experiențe trăite și acum transmise receptorilor, alături de comentarii personale și uneori contradictorii, care surprind fluctuațiile unui suflet.

Fiecare capitol debutează cu citate special alese în scopul introducerii ori sintetizării temei pe baza căreia ia naștere monologul autoarei. Astfel, capitolul Timpul este precedat de un fragment ce îi aparține lui Thomas Mann: “Apucă grabnic timpul și ține-l strâns! Păzește-l, veghează asupra lui oră de oră, minut de minut. Nesupravegheat, îți scapă și te îndepărtează... Privește fiecare moment ca pe ceva sacru. Dă-i fiecăruia claritate și sens, dă-i greutatea atenției tale și adevărată, cuvenită

împlinire.” Astfel de enunțuri, concentrând viziunea despre teme general valabile, sunt permanente întrețesute pentru a sublinia anumite sentimente, convingeri sau concepții, precum iubirea, destinul, viața în sine, banul, vise, realități, obiceiuri prin intermediul cărora autoarea oferă cititorului posibilitatea de a se regăsi în situațiile exemplificate și totodată analizate, în scopul descoperirii ființei umane din mai multe perspective. O trăsătură extraordinară a acestei cărți este că, odată cu regăsirea de sine, cu dinamismul implicat pe parcursul relatării, apare și un simț al realității bine pus în valoare, căci opera are la bază evenimente reale, trăiri profunde, puternic subliniate de atmosfera creată. Amănuntul biografic, definit ca întâmplare, un moment decisiv, o turnură a personalității umane este esențial pentru a înțelege citatul lui Arthur Schopenhauer, care afirmă că “cea mai mare înțelepciune este să faci din bucuria prezentului obiectul suprem al vieții, căci aceasta este singura realitate, toate celelalte nefiind decât un joc al minții. Dar am putea să spunem la fel de bine că-i și cea mai mare nebulie a noastră, căci ce există doar pentru o clipă

și dispare ca un vis nu poate merita vreodată un efort serios.” Făcând o paralelă între detaliile biografice și importanța lor în schimbarea decisivă a comportamentului uman și a raportării sale în societate, Aurora Liiceanu observă în Ghinioane sau destin că: “Fiecare viață începe și se sfârșește într-un fel printr-un accident”, ea prezentând povestea Loredanei, o fetiță de numai 5 ani care, hotărâtă să ia mingea din stradă, a sărit în fața mașinii, deși era atenționată să stea în loc. Moartea fetei este considerată a fi unul dintre cazurile ce demonstrează că un necaz mare are la origine un păcat, răutate, invidie, omor, ceva moral inacceptabil, astfel copila a plătit pentru cruzimea de care bunicul ei a dat dovadă în timpul vieții.

Capitolul Când iubim? Și ce zic alții? implică o discuție laborioasă pe tema “Totul este magie în raportul dintre bărbat și femeie”; astfel, se poate vorbi despre fluturi în stomac, despre palpitații și despre năuceala nefirească a îndrăgostiților care este permisă, înțeleasă la tineri, dar privită critic și fără urmă de înțelegere la cei vâstnici. Pare chiar indecent, spune autoarea, să vezi bărbați sau femei căzuți în starea de grație a îndrăgostirii pe care toți o știu printr-o convenție cvasiunanimă; poate de aceea maturii loviți de asemenea trăiri aleg discreția, tainicul și ascunzișurile. De asemenea, în ceea ce privește acordul între cum te simți și cum arăți, modernitatea accentuează, cu ajutorul tehnologiilor avansate, mintea sau sufletul fără vârstă cu corpul remodelat, în scopul aducerii realității corporale la nivelul convențiilor. Iubirea la bătrâni implică gelozie și invidie, o invidie mare cu atât mai mult cu cât îndrăgostirea pare mai imposibilă și nepermisă. Astfel, în momentul găsirii unei persoane deosebite, nu ești felicitat de către nimeni, ci din contră, se face simțită prezența unei dorințe de a nu ieși din regimentul cenușiu al banalității din care ceilalți fac parte, aceștia tinzând de fapt după strălucirile trecutului plin de viață; sentimental că nu-l mai pot avea

împiedică bucuria sinceră transmisă către persoana căreia i s-a oferit o altă șansă la dragoste. Conceptul “O femeie normală: graba lui la pat, graba ei la altar” sintetizează definiția femeii care își dorește stabilitate, care este dependentă, geloasă moderat, invidioasă, nostalgică, înclinată către detalii, însă libertatea femeii de astăzi nu este deloc adevărată, pentru că este ca o poleială ce se șterge și sub ea apare minciuna. “Cum poate trăi o femeie fără privirea bărbatului, lacom spectator al vieții și al persoanei ei?... femeia este ființa care proiectează cea mai mare umbră sau cea mai mare lumină în visele noastre. Femeia este fatalmente sugestivă, ea trăiește o altă viață decât pe a sa proprie, ea trăiește spiritual în năucirile pe care le bântuie și le fecundează.” În cazul iubirilor scurte, dar cotropitoare, se poate vorbi despre faptul că o femeie îndrăgostită nu mai este în stare să ignore bărbatul privilegiat, să-l depărteze de atenția ei anormală și în fiecare zi el va ocupa mai mult spațiu în mintea ei. Astfel, cel ce este „iubit” este, prin definiție, într-o oarecare manieră, necunoscut. “Eu te iubesc, deci nu te știu. Deci eu te construiesc, eu te fac și tu te desfaci. Eu te fac locul meu, pânza mea, cuibul meu, un țesut de imagini pentru a trăi, pentru a ascunde ce-am găsit, pentru a mă ascunde de mine. La sfârșit, pentru a mă ascunde... în mine.”

Consider că volumul adună momente privilegiate de taifas ale autoarei cu sine și cu ceilalți, cu existența, implicând originalitate și autenticitate; experiențele derulate și analizate abordează teme variate, de la incertitudinile în dragoste la educația copiilor, de la efortul de a arăta cât mai tineri la modul în care putem lupta împotriva convențiilor impuse de societate.

Mădălina Ioana FOTACHE ■

foto: Doru Halip

O lectură din trei în trei

Trei femei de Stelian Țurlea.

Stelian Țurlea reușește în romanul său "Trei femei" să evite condamnarea directă a unor oameni sau a unor evenimente, schițând povestea comunismului românesc indirect, prin destinele a trei femei: Victoria, Irina și Anca.

Speculațiile atribuite romanului corespund caracteristicilor aduse materiei textuale de către autor, acesta din urmă recunoscând că eroii din "Trei femei" sunt personaje în carne și oase, oameni pe care i-a cunoscut. Criticii, la rândul lor, provoacă lectorul, afirmând că, pe cât de ușoară este lectura, pe atât este de ofertantă în interpretări.

Premisa scrierii romanului pare a fi intenția de a readuce în scenă acel cotidian comunist de calvar, aplatizat însă printr-o anumită modestie și sfială a stilului auctorial. Stelian Țurlea reușește să schițeze evoluția personajelor din "Trei femei" într-un mod care determină lectorul să conștientizeze că fiecare om este prizonier al propriului destin. Prin diversitatea registrelor naratoriale, autorul abordează forme diferite și variante ale aceluiași gen, reușind să întregască așteptarea oricărui tip de public.

Subiectul romanului se constituie din analiza destinului a trei femei din generații diferite, mamă, fiică, nepoată, în timpul perioadei postbelice. Victoria, Irina și Anca, protagoniste romanului, sunt surprinse în trei momente diferite, 2005, 1960 și respectiv 1940, ani ce ar putea simboliza trei perioade ale istoriei recente. Romanul are un început cutremurător, relatând

spulberarea visului Ancăi de a dansa în celebra trupă a irlandezului Michael Flatley, datorată revenirii sale în țara înainte de a afla rezultatul probelor date la Dublin. Banalitatea înștiințării Ancăi printr-un mesaj asupra morții mamei sale într-un accident, maschează gravitatea unui asemenea eveniment. Luând primul avion, ea se întoarce în țară, dar nu ajunge decât prea târziu, la înmormântare. Evenimentele din "Trei femei" fac ca acțiunea să pară similară cu cea a unui roman polițist, condimentată fiind de investigațiile făcute de Anca. Fapta ce a determinat-o pe fată să recurgă la unele cercetări este misteriosul accident în care mama sa și-a pierdut viața, tratat de autorități cu o indiferență suspectă.

Povestea continuă sub semnul chestionării celor implicați în decesul femeii, al căutărilor. Motivele ce au determinat moartea acesteia sunt în cele din urmă scoase la lumină de către Anca, ea descoperind totodată secrete sumbre de aproape o jumătate de veac. Prin semnificația trecerii ireversibile a timpului, destinele a trei femei sunt asimilate realității unei Românie postbelice în care s-a impus comunismul, s-au distrus destine, s-au născut și au murit speranțe, s-au schimbat structuri și s-a născocit o evoluție pe care nimeni nu o înțelege.

Tema cărții lui Stelian Țurlea familiarizează cititorul cu ideea de eternitate a viselor indiferent de circumstanțele atenunante sau de trecerea timpului, subliniind că fiecare generație are visele ei pe care este nevoită să și le cenzureze, deși aceasta nu înseamnă că nu trebuie să continue să viseze.

În cazul lui Stelian Țurlea, universul românesc este unul al etajării planurilor, cititorul situându-se fie în lumea aventuroasă a pubertății, prin romanele lui Daniel, fie în sentimentalismul prezent în maturitatea încă ingenuă, în situații sociale dramatice, precum cele din Decembrie 1989, la fel ca și în cele din contextul anchetei detectiviste.

Stelian Țurlea, autor a numeroase cărți de publicistică, romane, cărți pentru copii și traduceri, este surprins de criticul Alex Ștefănescu într-o identificare aproape completă cu opera: „este în mod surprinzător el însuși în tot ceea ce scrie. Între comentariile pe teme de politică internațională pe care le făcea cândva la revista Lumea și editorialele pe care le publică în ultima vreme în Ziarul de Duminică, există o deplină continuitate stilistică. În același raport, de continuitate, se află întreaga sa publicistică și miile de pagini de proza tipărite până în prezent. Orice text scris de mâna lui Stelian Țurlea este inteligent și captivant, are ritm și un patetism sobru, un desăvârșit bun-gust".

foto: Stella Caraman

Ruxandra BOSIANU

Abel și eu

de Dan Cristian Iordache

Ae ați mai citit în ultima vreme? Poate că unii dintre voi vor spune că s-au apucat de filosofie, alții, de romane polițiste, iar unii vor spune că au citit ziarul. Într-un an dominat de probleme care mai de care (așa cum a fost 2010), apariția unei cărți nu frapează, ci mai degrabă este acel „coup de fusil” care induce cititorului dispoziția necesară digerării oricărui tip de informație. Vorbim aici nu de orice fel de carte, ci de una de poezie contemporană, cea a artistului sucevean Dan Cristian Iordache. Volumul, intitulat *Abel și eu*, deschide apetitul pentru polemici și curiozitatea necesară, indispensabilă cititorului. Apărută la editura Brumar, cartea are un moto captivant, care readuce în prim-plan titlul și anticipoază, în mod firesc, legăturile pe care le vom trasa la final: „dacă Dumnezeu nu există, totul este cenușă” (Mircea Eliade).

Așa cum era de așteptat (pentru că, la drept vorbind, un creator își are propriile scheme de acțiune), întâlnim și în acest al treilea volum al poetului stilul și obsesiile pe care le-am cunoscut deja în lucrările anterioare. Este vorba despre „lucruri mărunte”, așa cum sugerează și Vasile Andru, oferind câteva observații personale asupra volumului de față („...poezia sa este vegheată de un Dumnezeu al lucrurilor mărunte”).

Dacă în *Achtung Maybe*, volumul precedent semnat Dan Iordache, întâlnim stigmatizări ale frumuseții (mai ales feminine) la nivel aproape astral („când îți vei strânge părul la ceafă, spre săruturi, la fel și universuri se vor zdrobi de fluturi”, din poezia *And she walks on the moon*), în volumul curent este vorba de o reactualizare a imaginii feminine, necesară prin prisma cotidianului sau, mai bine-zis, prin prisma efectului de cotidian ce domină poeziile din *Abel și eu*. Îl numim efect pentru că însăși realitatea lui îl face să fie doar un fals frumos lucrat, un cotidian prea legat de trăirile intrinsece ale poetului, dar care face parte din farmecul cărții. Imaginea feminină, așa cum aminteam mai sus, intră aici în balans, purtată dinspre momentele în care „ea ascundea o lună plină sub puloverul verde adânc”, parfumată fiind cu „mere coapte”, până la stadiul în care devine „o privire plană, geometrică”, plină de păcat, aducând aminte de Eva și de șarpele din Eden.

Volumul vine cu o altă noutate, lansată spre descoperire, poeme ca imagine, autoportret bine dispus sau legendă traducând nevoia poetului de a fi un abel. Cotidianul pare că este înțeles la nivelul la care seva creatoare este extrasă din el. Cotidianul acesta, propus de Dan Iordache, este nedemn de purificare și tocmai acest fapt îl face comestibil și atrăgător pentru cititor. Câteva dintre poemele care fracturează prozaicul vieții

suceveanului sunt cât sunt încă viu și o umbrelă, acasă.

Unele poezii aduc zâmbetul pe buze prin naturalețea lor (dată de acest cotidian atât de maleabil), un exemplu sugestiv fiind ascultând *Traviata* cu o cârpă moale în mână, în timp ce altele lucrează cu fațete ascunse, înglobând metafore sau idei ce speculează automatismele lumii („alteori mă întreb/ moartea are vreun sex/ sau viața”). Legătura cu textul biblic nu este evidentă doar din titlu, ci se concretizează și prin existența unor elemente-tip („îngerul”, „iadul”), care fac deliciul prezenței lor prin asocierea în aceleași poeme a altor concepte, mai puțin „ortodoxe” și menite laicului („crap fără scandal”, „un iad împuțit/ cu gemete zvârcoliri teamă orgasmică”).

Volumul lui Dan Iordache este cu siguranță un respiro excitant și perfect pentru orice după-amiază cu soare domol, instigator de năravuri, întrucât fiecare poezie este subiectul prim al unui Abel văzut prin ochii poetului însuși. Trebuie știut că diferă doar contextul, însă „abel”-ul rămâne același. Este eternă egalitatea și, concomitent, diferența care se instituie între cei doi termeni ai comparației: Dan Iordache și Abel. Dacă ajungeți să citiți volumul „Abel și eu”, nu uitați totuși, la final, să vă întrebați ce este „abel”, poate că așa veți realiza de ce „Adam și Eva trăiesc printre noi/ în paradisiul lor biblic încă mai mușcă/ mere și fug și toată povestea asta/ nu s-a încheiat”.

Alexandra TIHAN

grafica: Bogdan Grozavu

Vitrina cu dimineți circulare

de Carmen Veronica Steiciuc

Motto: *“Jocul poetic naște cuvântul frumos.”*
(J. Huizinga)

Cotidianul preferă o altă stare de agregare a aerului, o solidificare a acestuia. Între existență și înțelegerea ei se produce un decalaj afectiv. Timpul viitor este anticipat ca un risc al sufletului

de a împărtăși, în loc de iubire, aceeași stare de agregare cu cotidianul și de a se pierde, inutil, într-o prăpastie inutilă. Remediu? Dacă imaginația sau măcar o scânteie a acesteia întârzie să apară, riscul preconizat are toate șansele de a se materializa. Umanitatea resimte nevoia efectivă de a se regăsi, de a-și cunoaște reversul, pentru a se întregi și a înțelege rostul fiecărei zile. E vorba de efortul înnobilării, al îmbunătățirii voite.

Volumul în ediție bilingvă *“Vitrina cu dimineți circulare”/ “La vitrine aux matins circulaires”* (Editura Paralela 45, 2010) este propunerea poetei Carmen Veronica Steiciuc pentru a traversa uriașul decalaj dintre viață și înțelegere. Un asemenea volum deține posibilitatea de a trezi conștiința până la punctul sensibilului. Noutatea o reprezintă trăirea organică a cuvântului, construcția deplină a versului, prin valoarea indispensabilă a fiecărei unități structurante: *“în sanctuar litere cu trup senin și rotunjimi/ neatins încă de voluptatea albă a paginii”* (*“câmp lavandă, livadă și măslin”*). În acest sens, se poate vorbi despre un anume *“sentiment de spațialitate”*, după expresia lui L. Blaga, volumului fiindu-i specifică organicitatea nu doar în viziune, ci și în construcție. Conceperea unei astfel de ediții într-un format bilingv se datorează unor împrejurări deosebite, rezidența literară a autoarei la Villa Mont Noir de Saint-Jans-Cappel din Franța. Jurnalul liric redă impresiile produse de un spațiu poetic amplu, cum este Castelul Yourcenar. Sentimentul de spațialitate, de apartenență la un anume loc, de identificare cu o anume tendință nu este pierdut, ci, din contră, se amplifică. Cu alte cuvinte, se poate observa cu ușurință adaptarea perfectă a stării în sonoritatea prozodică românească, fapt pe care traducerea în franceză nu îl îndeplinește întru totul. Deși ambele limbi propuse ca simetrie bilaterală a volumului pot rivaliza în ceea ce înseamnă armonie sonoră, starea de regăsire tipică liricului își definește prerogativele în spațiul românesc, având ca punct real de plecare magia Franței. Calitatea de poeticitate a textului este asigurată de trăirea cuvântului ca unitate a esenței colective, ca sens constructiv și nu ca explozie emoțională sau simplu substituit al obiectului numit. Acest aspect este evidențiat în *versuri-ancoră*, după cum urmează: *„ce faci acolo în spatele cuvintelor?/ de ce te ascunzi?/ parcă spunea că frumusețea trebuie împărțită în doi/ și uite câtă lumină se naște în acest moment/ în miezul fosforescent*

al literelor”

(„parcă spunea că frumusețea trebuie împărțită în doi”). Se resimte aici iubirea de cuvânt, ca manipulator al energiei. Sintaxa lui, ca și structura internă, de altfel, nu sunt indicii indiferente ale realității, dar posedă propria greutate și valoare: „lucrurile ne privesc întotdeauna cu interes/ trăiesc prin noi se hrănesc cu emoțiile noastre/ (...) în singurătatea lui poemele sunt niște spații goale/ în care cuvintele se iubesc la nesfârșit.” („cu numele himerelor din noi”).

Mesajele poetice sunt, de fapt, evidențe poetice, urmărind mai curând starea, gradul de prezență la care poate fi adus enunțul, decât forma particulară definită prin accidente specifice. Trăirea propriului text ca spațiu de tranziție între viziune și exterior conduce la tendința permanentă a poetei de a-și personifica sugestiv sau evident creația în majoritatea poemelor sale. Iubirea de cuvânt ajunge, enfin, ars poetica, într-o manieră scriptică pe cât de elegantă, pe atât de originală. Versurile din poezia „singurătatea mea e locuită de un poem necunoscut mie” marchează deslușit aspectul menționat: „pentru el mi-am rezervat un loc în rândul întâi/ alături de poemul cu litere argintii, poemul acela/ indisolubil în care esențele ard neobosit”. Poemul devine el însuși organism viu, dar inalterabil: „aici poemele sunt respirări purpurii în pietre/ în ape și în lut păreri răvășite la capătul ploii/ elixirul din care se hrănesc arborii înșingurați” („păreri răvășite la capătul ploii”). În poezia al cărei nume coincide cu cel al volumului se regăsește aceeași aderență la exprimarea relației dintre eul liric și ceea ce îl inspiră, la denotarea legăturii dintre latent și divinitate: „despre poemele nescrise nu mai spune nimic/ dar în fiecare dimineață găsesc pe masa de scris trei/ foi străvezii, o pană de înger și un iris diamantin”. Poezia aceasta este simbolică și ca poziționare în cadrul volumului, aflându-se chiar la mijlocul acestuia și încercând a stabili o nouă simetrie. De ce dimineața? În dorința de a motiva relația dintre titlul volumului și mesajul generic al numeroaselor poezii, se poate spune că dimineața este momentul cel mai prielnic al zilei, simbolizând o deșteptare a conștiinței, o regenerare a minții în vederea acceptării de noi perspective, după cum se preconizează și scriptic: „e ora la care spiritul/ ce locuiește în memoria lucrurilor/ își golește buzunarele de cifre, de litere,/ și crâpele purpurii/ de pulbere pasională” („prin ordinea ascunsă a zoriilor”).

Ca semn de originalitate, în ceea ce privește unele construcții, este și stilul circular, cauză-efect, care dinamizează discursul, accentuându-i sensurile. Într-un text precum „ca un abur fraged în dezechilibru”, cititorul poate anticipa, o dată cu progresul lecturii, ideea din ce în ce mai evanescentă în alte conținuturi. Se distinge o anume continuitate, de tip sugestiv. Astfel de poezii parcurg ideea conclusivă, ajungând recursiv la impulsul inițial ce o indică. Repetiția, retorica în sensul său inductiv, manifestă un

rol important în realizarea impresiei anterioare: „dincolo de freamătul valurilor/ e cerul/ dincolo de freamătul din memoria Creatorului/ e liniștea/ într-o lume paralelă/ cuvântul freamăt înseamnă liniștea prin care cerul despică marea” („într-o lume paralelă cuvântul freamăt înseamnă liniștea prin care cerul despică marea”). În fond, structura scriptic-formală, dar și cea a mesajului țin de perspectivă. Versurile dispuse concentric induc ideea de sinusoidă perfectă, de fluentă discursivă și sinteză coerentă a esenței. Poeta jonglează cu termeni, fără a încifra în permanentă. Folosește metafore fără a periclita înțelesurile denotative și, totodată, fără a se manifesta în detrimentul apanajului stilistic. De multe ori, idei clare sunt transcrise într-un limbaj poetic, care nu le ascunde sensul, ci îl accentuează. Prozaicul ar spune simplu că „miercuri la ora 13” a venit cineva, în timp ce poeta s-ar exprima altfel: „Singurătatea mea nu-mi mai aparține de miercuri la ora 13”. Tot astfel, 14 iunie devine „în așteptarea ta iunie 14”.

S-ar crede că încifrajul e o tehnică de bază a poeziei. Carmen Steiciuc demonstrează că unele lucruri se pot spune poetic și fără a le ascunde rostul, îngreunându-le inteligibilitatea, doar în vederea obținerii efectului de mister. E mai degrabă vorba de o evoluție a sensului, de o așteptare a acestuia. Perspectiva e determinantă până și în stabilirea chestiunilor ce țin de organizarea compozițională, după cum o recunoaște și poeta: „se pare că jocul e totul/ și felul în care privești un nor.” („se pare că jocul e totul”). Și poezia înseamnă joc, însă „a te juca doar cu cuvintele” rămâne ceva periculos, atât timp cât jocul nu urmărește un profit colectiv, iar cuvintele sunt mai degrabă scopuri, decât mijloace de redare a unui mesaj unitar. Prin urmare, poeta Carmen Steiciuc atrage atenția asupra organicității cuvintelor, trasându-le, în poeziile sale, similitudini cu trăirile semenilor.

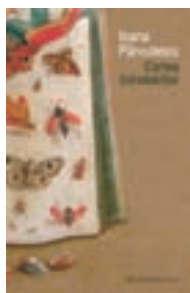
O lege a fericirii spune „să-ți iubești aproapele”. În ipostaza sa de creator, poeta Carmen Steiciuc vorbește despre o îndatorire, poate la fel de prețioasă, și anume despre cum să-ți iubești... cuvintele.

Sabinne-Marie ȚĂRANU ■

Cartea întrebărilor

de Ioana Pârvulescu

Motto: "Dintre multele bunuri perisabile ale vieții, literatura are termenul de garanție cel mai generos." (Ioana Pârvulescu)

Radiografiat prin laserul cuvântului, omul, cititor și critic avizat deopotrivă, stă sub semnul întrebării, dominat de setea cunoașterii absolute, ce însumează eternul principiu al cauzalității. „De ce”-ul devine o prezență ascunsă în viața interioară a cărților, transferându-se ca materie vie, organică, dimensiunii noastre umane. O astfel de carte, ce condensează forța dominatoare a întrebărilor, îngemănată unor răspunsuri pe măsură, este „Cartea întrebărilor” (Editura Humanitas, 2010).

Dincolo de confluența atâtor factori ce scot la lumină o carte de suflet, aș spune de la început că rareori găsim acea pulsație interioară generată tocmai de simțul literaturii, ca în volumul Ioanei Pârvulescu. Abilitatea autoarei de a evapora, dincolo de porii textului, această bucurie în fața ființei literaturii, este vădită în expunerea din debut, intitulată simbolic „Despre literatură, cu bucurie”. Cititorul este deja antrenat în turbionul culturalității, iar pactul autor-cititor, încrederea ce stă la baza oricărei intenții de a scrie și de a transmite un mesaj, reprezintă o stare de spirit niciun moment suspendată. Autoarea privește literatura prin același ochean întors prin care și Borges o privea, considerând cărțile, în imensitatea lor, creatoare de Paradis. la naștere. așadar, o expunere curgătoare, impregnată cu parfumul exultării, specifică, de altfel, Ioanei Pârvulescu. Intenția discursului său are o natură afectivă accentuată, autoarea folosindu-se de toate resursele lingvistice și accentuând funcția expresivă a limbajului.

Cartea conține trei părți, și anume „Din literatura română”, „Literatura universală”, „Întrebări legate de viață și carte”, toate trei transgresând orice graniță a dimensiunilor spațio-temporale, și toate revelându-se pe parcursul desfășurării epistolare ca anexe ale unei relații speciale, profunde cu literatura. Formula de adresare, de dialogare cu personajele sale reale, dar nu toate în viață, dezvăluie o opțiune cât se poate de inedită, întrucât Ioana Pârvulescu uzează de stilul epistolar pentru a comunica celor 24 de destinatari ai săi întrebările ingenioase.

Prima întrebare („Mai avem azi un Măiorescu?”) pune criticii literari de azi, cărora le este adresată provocarea, în ipostaza de a face un exercițiu de imaginație: acela de a reconsidera epoca junimistă în absența celui ce a impus noțiunea de „seninătate”, în echivocul ei. Se revelează astfel, într-o detaliere interesantă de idei, supuse în orice caz absurdului, o ipostază a literaturii lipsite de orice reper, o literatură fadă, deloc prolifică prin inexistența unui „sacrificiu al eului propriu în numele lui noi”. Propunerea, mai bine spus argumentul pe care îl aduce Ioana Pârvulescu, întrece oricum posibilitatea unei realizări în plan real, dar stimulează intelectul cititorului prin simpla sa existență la nivel ideatic și textual. Autoarea concluzionează cu rolul vital pentru literatura română al prezenței lui Măiorescu, atitudine pe care și-o asumă. Se lansează apoi, urmând parcă o traiectorie a literaturii, întrebări precum „Ce a văzut Slavici în Italia?”, „Ce primește Caragiale de la epoca lui?”, „Cum se împacă literații cu muzicienii?” sau „Ce visa Macedonski?”, reunite sub semnul argumentării susținute de o amplă cunoaștere a gamelor artei. Impresionant este nivelul avansat de cunoaștere a unor detalii și capacitatea de a le reda uniform, într-o lume ideativă unitară. Chestionările epistolare ale autoarei dețin o anumită autonomie,

impusă de propria lor structurare, atrăgând cititorul precum pilitura de fier, prin puternica relaționare la rutina cotidianului, prin îmbinarea cu imaginile prozaice din sfera realului. Literatura se manifestă plenar, trecută prin filtrul Ioanei Pârvulescu, ce o resimte în forma unei sinestezii, stabilind contactul cu cititorul, interesul acestuia pentru cele exprimate, supunându-l, aproape inconștient, la un angajament mereu activ al minții. Aceasta și pentru că, în ipostaza de explorator, așa cum autoarea însăși se autodenumește, ea încearcă, prin raportarea la istoria eternă a lumii, să își pună întrebări și să pună întrebări, particularizând astfel ceea ce a fost deja spus.

O atitudine cât se poate de frapantă este adoptată în dezvoltarea ideii ce stă tot sub semnul întrebării: „Ce înseamnă plumb?”, adresată acum lui Nicolae Manolescu. Autoarea, în postura criticului, plămăuște o concepție incomparabilă, originală întru totul asupra versului „Dormea întors amorul meu de plumb”, scoțând la iveală și accepția termenului „plumb” ca simbol al literei, al tiparului: „Dintr-o dată, totul devine coerent. «Dormea întors amorul meu de plumb» capătă sens. Oricine a vizitat o tipografie știe că litera e întoarsă, poemul întreg e întors.” Autoarea uimește, în inedita ei argumentare, prin logica discursului, eleganța limbajului și concizia stilului. Ea se deține de orice interpretare încadrată în rigoarea de școală, canonică, reinventând și condensând o altă abordare uimitoare pe care nimeni altcineva nu ar fi a gândit-o. Discursul e tonic, argumente și contraargumente devin resurse nesfârșite, supuse doar limitelor fizice ale cărții. Este aceasta dovada unei minți luminate, ce reușește cu persuasiune să aducă și literatura, și cititorul pe aceeași parte a „baricadei”, de care vorbea tocmai Nicolae Manolescu. Prezența noului în gândire e „atât de puternică, immanentă artei sale” (Adrian Marino), încât recunoașterea sa devine legitimă. Același suflu nou, inconfundabil, îl regăsim și în cristalizarea ideii că Ion Barbu nu e, cum a fost numit, un „șaradist”: „Joc secund este copie, copie a lumii jocului prim, care este creația lui Dumnezeu, Geneza. De aceea Ion Barbu nu e un șaradist!” Densitatea ermetică pe care mulți o regăsesc la Barbu, aspect care îi și îndepărtează de creația barbiană (din mărturisirile autoarei aflată în ipostaza profesorului), este explicată de aceasta ca purtând masca unui misticism logic.

Ioana Pârvulescu nu se oprește aici, asumându-și într-un fel ipostaza lui homo religiosus, ca un avatar al umanității în sfârșitul primei părți, cu întrebarea „Cere inteligența și bunătate?”, ideea prelungindu-se în debutul celei de-a doua părți: „Care evanghelist scrie mai bine?” Răspunsul răzbate din interiorul unui univers caracterizat de o impresionată fluiditate și stăpânire a discursului, în forma citatului emblematic din Evanghelia lui Ioan: „La început a fost Cuvântul, și Cuvântul era cu Dumnezeu, și Cuvântul era Dumnezeu”. Sentimentul religiosului, afirmă Rudolf Otto, devine „o puternică realitate pentru cei ce îl înțeleg”. Ioana Pârvulescu încearcă tocmai această apropiere de lumea religiosului, prin referiri la opera lui Steinhardt și la cele patru Evanghelii. Cu aceeași viteză a cuvântului, autoarea își mănăiește aserțiunile din „Ce i s-a spus lui Platon?” și

„Dumneavoastră ce-ați fi ales?”, manifestând și de această dată o armonie de invidiat cu mediul literar.

În partea a treia, o întrebare adresată lui Mircea Cărtărescu, anume „Care e examenul de maturitate la scriitori?”, readuce în discuție problematica maturității unui scriitor, „puterea de convingere” (după expresia lui M.V. Llosa) a unui autor, ce se raportează deopotrivă la experiența de viață și la „voința hazardului”, așa cum precizează autoarea. Punctul de interes aici este formula de încheiere: „Urarea cea mai bună pe care pot să o fac scriitorilor de orice vârstă este să aibă timp”, autoarea intuind legătura indisolubilă a maturității de bogăția spirituală a scriitorului, odată cu trecerea lui prin timp. Întrebări precum „De ce nu ne plac aceleași cărți?”, „Sunt cărțile în stare să ne consoleze?” sau „Ce model aveți?” încearcă să aducă principiile estetice, zbulciul nostru între viață și cărți, la un nivel recunoscutibil, în care suntem capabili să intuim valoarea.

Ioana Pârvulescu crede cu tărie că viața omului, în complexitatea ei uluitoare, se află mereu într-o relație simbiotică cu viața cărții, de o complexitate izbitor de asemănătoare, dar la un alt nivel. Cele două interrelaționează, trec una prin filtrul celeilalte. „Cartea întrebărilor” aduce o vibrație autentică, specială, în care literatura nu e un simplu mimesis, o oglindă a lumii interioare topită în real, ci oglinda în care se reflectă chiar literatura, dar și cel ce citește, cel ce scrie, în unanimitate cu gândurile sale.

Clara CĂȘUNEANU ■

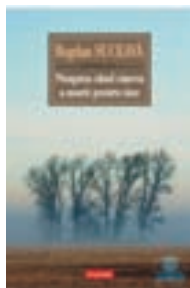

grafica: Bogdan Grozavu

Noaptea când cineva a murit pentru tine

de Bogdan Suceavă

Romanul "Noaptea când cineva a murit pentru tine" este cel de-al doisprezecelea din seria celor semnate de Bogdan Suceavă, tratând în cele aproximativ trei sute de pagini o temă deja

abordată de nenumărate ori, fără a se spune, însă, vreodată totul: totalitarismul. Totalitarismul aflat, pentru tânărul student bucureștean, sub masca oripilantă și restrictivă a comunismului, cu portretul dictatorului Nicolae Ceaușescu studiind obsesiv, dintre perdelele roșii, fiecare mișcare a personajelor implicate.

Titlul oferă, pentru cititorul care n-a parcurs cartea, iluzia unei (alte) povești de dragoste, marcată de finalul tragic al unuia dintre protagoniști. În fapt, cartea prezintă revoluția ce a readus României libertatea sub forma democrației, pe scurt, noaptea dinspre 25 spre 26 decembrie 1989. Lectorul este, deci, liber să interpreteze și să anticipeze iubirea față de noua țară ce se va naște, sub semnul căreia stau actele pline de teroare ale nopții mai sus pomenite.

Stilul lui Bogdan Suceavă, în concordanță cu tema abordată, denotă rigiditate și concizie, fără a urmări decorarea abuzivă a frazei cu structuri anterior gândite. Propozițiile se alătură cursiv, una din cealaltă, facilitând lectura romanului. Pasiunea autorului pentru matematică se resimte pe alocuri în construcțiile încărcate de elemente realiste aparținând acestui domeniu: integrale, derivate, algebră liniară, determinanți, ș.a. Mai mult decât atât, discursul său denotă un simț al logicii care predomină în roman. Personajul principal - prin prisma căruia percepem întâmplările, deși nota generală lăsată asupra cititorului este aceea a impersonalității, a unicității trăirilor în fața evenimentelor revoluționare - este un student la Facultatea de Matematică, aruncat în mod conștient în focurile revoluției din '89. Nu se știe exact ce: lipsa unor știri despre cele ce se întâmplă sau poate chiar dorința de a contribui cu ceva la acestea îl determină să părăsească adăpostul aparent și fragil al apartamentului în care locuiește și să colinde străzile Bucureștiului în plin haos. El chiar motivează astfel actul său, la un moment dat: „Am ieșit din casă pentru că m-am săturat să fiu un obiect mutat de colo-acolo, în condiții prescrise de alții”. Sistemul totalitar impus pentru atât de mulți ani este simțit ca o piedică în calea realizării sale profesionale și spirituale, totodată. Libertatea - concept pur teoretic - este copleșitoare în absența ei, revolta izbucnind în interiorul tânărului student mai intens și mai violent decât în confruntările din orașe. Drumul parcurs de personaj simbolizează traseul imaginar al abolirii lumii comuniste și al instaurării uneia noi, despre care acesta își imaginează că „de acum înainte totul va

fi posibil, nu vom mai întâlni niciodată opreliști, totul va fi ușor, e suficient să întindem mâna și vom culege luna de pe cer”. Cu grija unui fost soldat în fața pericolului morții, el mășcăluiește prin tranșeele mai mult sau mai puțin reale ale capitalei, în încercarea de a ajunge la Facultatea de Matematică, pentru a asista la o ședință a Ligii Studenților.

Un farmec aparte îl au inserțiile de scene aparținând vieții protagonistului din timpul înrolării sale în armată. Firul narativ are, astfel, aspectul fictiv al unui bulevard din jocurile pe computer, din care se desprind mici străduțe laterale de pe care cititorul se va întoarce în artera principală după ce va fi „cules” surprizele din jocul propus de autor. Deși tonul vocii narative sugerează, pe parcursul întregii cărți, tensiunea resimțită nu doar în noaptea de Crăciun din 1989, ci și în toate momentele anterioare menționate cu precizie, întâmplările din cazarma de la Băneasa introduc un element nou. Relatarea acestora se face cu o nostalgie ușor de perceput, asemănătoare cu cea inerentă amintirilor din liceu, intensificând plăcerea resimțită odată cu parcurgerea paginilor romanului. Limbajul deschis, ușor ironic, ușor vulgar, redând cu exactitate viața de cazarmă, contribuie și el la impresia autenticității, conferind stilului prozatorului o formă de umor negru. Aici, în unitatea militară de la Băneasa, se conștientizează iubirea pentru o patrie nouă, descrisă astfel: „patria era locul care te face fericit și te îmbrățișează cu singura deplină dragoste”. Tot aici va începe drumul - deocamdată inconștient - către revolta finală împotriva sistemului comunist, cel care întinde, în viziunea autorului, viețile tuturor într-un pat al lui Procust. Ascensiunea maximă va fi înregistrată în incinta Facultății de Geologie, când personajul va lupta alături de doi foști „frați” care au purtat și ei uniforma gri-bleu, când deja scopul este precis definit: „Am ieșit în stradă pentru că vreau să contez, vreau să schimb cu ceva acea parte a lumii ce mă interesează, în acele momente în care știu sigur că ar trebui construit”. Drumul se va încheia, ciclic, în momentul conștientizării inutilității Revoluției. Libertatea nu mai este o necesitate, căci „ce faci tu cu libertatea, acum, dacă te-ai trezit cu ea”? După anii de teroare și de înrobire, aceasta rămâne doar un concept dificil (dacă nu chiar imposibil) de însușit în maniera ideală, așa cum era sperată: „Partidul comunist a venit la putere prin niște alegeri furate, acum patruzeci și trei de ani, a gonit regele și de atunci singura legitimitate a fost cea dată de presiunea pe care fiecare dintre noi trebuia s-o resimțim față de zidul de partid și de stat. Asta trece și în relațiile dintre oameni. Vezi tu, nu mai știm să conversăm normal, iar de luat decizii de

interes comun, nici atâta. E târziu, e prea târziu în istorie ca să ne facem rodajul tocmai acum. Suntem neterminați. Nu știm să vorbim pe rând. Nu mai avem timp să învățăm și nici nu ne face plăcere. Eu am douăzeci de ani, dar societatea asta câți ani are? E prea târziu și în sensul că aspirațiile mele nu se potrivesc deloc cu ceea ce văd în jurul meu." Colapsul interior este neîndoielnic, ajungând la apogeu odată cu moartea lui Cristi, prieten și elev din lunile de armată, împușcat „probabil dinspre Calea Victoriei”.

Romanul lui Bogdan Suceavă, structurat în nouă capitole și un epilog, poate fi asemănat desertului de după o masă copioasă, în sensul că propune cititorilor - după suprasaturarea de cărți ce abordează acest subiect al totalitarismului - o viziune nouă nu atât prin concept, în sine, cât prin maniera în care este expusă. Am trăit, lecturând această carte, o serie haotică de sentimente, de la calmul și amuzamentul produs de scenele ce redau viața tânărului soldat în armata României comuniste, până la teroarea sub semnul căreia se află întregul roman. Atât de intense au fost aceste trăiri, încât îmi închipuiam că am parcurs alături de erou, ținându-ne de mână, toate întâmplările celor trei sute de pagini. Dacă mărturia lui Bogdan Suceavă este adevărată - „Nu scriu ca să public, scriu ca să mă vindec. Scriu ca să mă încarc cu energie. Scriu pentru că e o boală” -, atunci pot afirma dublul succes al cărții: acela de a reda cu exactitate matematică lumea comunistă, eliberând, prin scris, forța nocivă a evenimentelor ce au precedat Revoluția din 1989, dar și pe cel de a fi oferit cititorilor o carte ce se citește singură, aș putea spune, dar care lasă în urma ei o amintire imposibil de șters.

Elisabeta MARUSEAC ■

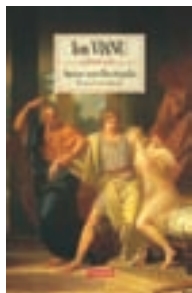

grafica: Ștefan Amatieși

Atunci cînd faci “Amor Intellectualis” scrii “Romanul unei educații”

Amor Intellectualis. Romanul unei educații de Ion Vianu

Astăzi lecturii duce, de obicei, la gustul criticii, iar acesta la critica gustului. Propun să introduc în acest lanț al slăbiciunilor și să abordez pentru judecata generală “Romanul unei educații-

Amor Intellectualis”, domnilor!

Definită printr-o suită de consemnări memorialistice aranjate într-o discontinuitate epică, prin analiza efectelor unor întâmplări istorice și ulterior a cauzelor lor, prin naturalitatea limbajului, prin sinceritatea discursului plasat uneori sub semnul autoevaluării – cartea lui Ion Vianu își câștigă elogiile binemeritat.

Nu veți întâlni personaje și întâmplări fictive ca rod al imaginației galopante, ci vă veți lovi de fresca unei lumi interbelice și ceaușiste, de istoria ca teren al nefericirii în substanța căreia au reușit să se înecă fără scăpare o generație întreagă de intelectuali. Așadar, o „inimă cicatrizată”, cum ar spune Max Blecher, scrie despre incapacitatea de a se vindeca de trecutul văzut ca o groapă comună. În ea se odihnesc Edgar Papu, Tudor Vianu, Vladimir Ghika, Negoïtescu, întreaga familie Chiraleu, Ion Frunzetti și toți cei ce-au defilat o dată demult prin viața lui Ion Vianu, fiindu-i prieteni, dascăli, rude. Acuitatea spiritului aici e direct proporțională cu acuitatea simțurilor. Nostalgia, regretul și astăzi sunt percepute fantomatic de autorul abandonat în prezent, care plasează în fruntea operei sale unul din aforismele lucide goetheene: „Abia la bătrînețe resimțim ceea ce în tinerețe doar ne-a întâmpinat”. Evocarea începe cu casa din strada Andrei Mureșanu 33 – un teatru imens în care se joacă multe și diverse piese, iar personajele și decorurile se schimbă mereu. Aici moare Alecu-fratele mai mic ai lui T. de boala rușinoasă numită sifilis și tot aici, mai târziu, în ajunul sărbătorilor, Edgar Papu aprinde steaua din vârful pomului de Crăciun ce, în spiritualitatea naratorului, va deveni mai târziu simbolul aspirațiilor înalte și-a purității de sorginte divină. Se constituie un cult a ceea ce a pierit și a devenit prin aceasta etern, un moment crucial în definirea și formarea personalității lui Ion Vianu, căci nu suntem altceva decât o reflexie a alterității, a lumii înconjurătoare.

Impresia de oglindire obiectiv-realistă din „Amor Intellectualis” se construiește grație multitudinii scenelor focalizate asupra detaliilor, gesturilor, întâmplărilor de o importanță redusă, însă utile în vederea reconstituirii ansamblului evenimential. Trecutul, astfel, își arogă soliditate covârșitoare comparativ cu actualitatea imediată, înfățișându-l pe Vianu deja în plină adolescență zbcucimată, petrecută sub sloganul: „Noi suntem noi și nimeni alții...”.

Cine se dorea strivit în acel ev al terorii în care fiecare zi, dar mai

ales fiecare noapte aducea cu sine frica miilor de oameni sacrificați pe altarul comunismului, răpiți de Securitate din propria casă și dispăruți uneori pentru totdeauna? Nimeni. Cu atât mai mult spiritele juvenile întruchipate de Mironi, Mitia și însuși autorul confesiunii. Toți trei chiuleau masiv și sistematic de la școală, deseori întreaga zi, alterior plecând înainte de terminarea orelor. Spre deosebire de elevul de azi, mergeau în Parcul Herăstrău pentru a citit enorm cărți inedite într-o vădită emulație. Aceasta este expresia spiritelor aflate în prizonieratul unui stat-monstru și în paralel sub puterea fascinației literaturii, ce era aptă să ofere o utopie a salvării, reale doar dincolo de Cortina de Fier. Estetismul, existența ideală, amorul-pasiune de tip tristanesc, dialogurile socratice, filosofia platoniciană – toate te împing spre extrema dăinuirii într-o negație deplină a vremurilor de teroare și-o aspirație spre idealismul incompatibil cu realitatea viciată. Vianu își recunoaște salvarea în refuzul înregimentării și în lupta pentru individualismul propriu. Peer Gynt, ajuns la sfârșitul vieții, primește pobilitatea să ajungă la nemurire, dacă renunță la sinele său. Peer Gynt refuză. Nu te poți înfrăți cu anonimul nici cu prețul mântuirii, dar nici cu prețul primirii unor privilegii din partea dictaturii. Iată una din lecțiile oferite de romanul „Amor Intellectualis”.

Și totuși cât de greu este să nu strecori în tine cel puțin un firicel din oceanul violenței colective și al propagandei mincinoase atunci când, student fiind în anul întâi la filologie, să fii forțat să audiezi zi de zi cursuri de marxism-leninism, predate de un alt „Hitler în fustă”, manipulator al maselor și ferm convins în „dreptatea revoluționară”.

Întru realizarea comparatismului și evidențierea similitudinii dintre viața pe care o trăia și cea despre care citea în bibliotecile universității, Ion Vianu rememorează aventura domnului Furnache la Ministerul de Interne. Acolo, în clădirea pompos amenajată, sub restaurantul în care burțile se umpleau de mâncare și băutură, existau în pașnică vecinătate celule de arest și camere de tortură, un adevărat „Infern al lui Dante”. Modelul lumii subterane descrise de maestrul italian era copiat cu fidelitate exactă de organele guvernatoare. Omul își poate crea singur ladul pe Pământ precum și Edenul, însă preferă opțiunea luciferică, vărsarea de sânge.

Vianu, în numeroase pagini, se lamentează de lipsa libertății sale, chiar atunci cînd incalecă o nouă bucată de viață. Conștiința discrepanțelor dintre lumea exterioară desemnată de cetățile luminate, de piețele cu catedrale catolice, muzee și cea în care era menit să trăiască izolat, îi născuse pasivitatea ca formă a

sinuciderii spirituale. Singura scăpare rămîne credința în „Amor intellectualis magistri”- iubirea lui Dumnezeu pentru credința sa și iubirea pe care omul trebuie să i-o întoarcă. Așa se obține „adevărata mântuire, binecuvîntare”, așa se aprinde „lumina interioară, speranța”, așa glăsuiește maestrul Spinoza.

Multe pagini ale produsului literar în cauză sunt analitice. Evaluarea este de ordin psihologic și constă în sondarea de către narator a sinelui necunoscut și format printr-o experiență socratică sub egida lui T. Ion Vianu se destăinuie, suferind, „de faptul că nu suferă”. Simte că nu vibrează sentimental, că nu are emoții pe potriva aceea ce trăiește, că e rece, împietrit și în posesia unui eu redus doar la combinația rece de raționamente. Trădarea intimității lăuntrice aflate în stare de urgență în cadrul jurnalului memorialistic amintește, oarecum, de metoda și stilul scrierii generației anilor '30 școlite la Păltiniș. Readucerea unor scene, perioade istorice, întâmplări și personaje reale în ariile actualității în vederea construirii discursului filosofico-meditativ, este opțiunea caracteristică maestrilor Noica, Liiceanu, Cioran... Criticismul și nostalgia lor ontologică împrumutate de Ion Vianu nu reușesc să se poziționeze pe același postament cu geniul literar al posterității spiritualiste. Cartea „Amor Intellectualis” riscă, uneori, să decadă în parodia unei scrieri istoriografice cu caracter moralizator, inaptă să atingă coardele sensibilității lectorului prin lipsa originalității. „Nimic nou sub soare” aduce cu opera sa autorul în cauză. Captivante și constructive sunt totuși pasajele descriptive ale anilor petrecuți la Universitatea de Medicină, în sălile de morgă și cabinetele de spital. Doctorul, prin prisma unui profesionist deja format în domeniu, pune la dispoziție o adevărată enciclopedie a anatomiei umane, reinventată în maniera obsesivă a detaliului. Autorul ei încearcă o raportare științifică la moarte, însă sfârșește prin a o vedea ca simplu creștin – „neant care ne primește pe fiecare în brațe mai devreme sau mai târziu”.

Nu sunt lipsite nici categoriile erotismului în „Romanul educației” căci Vianu reușește să reînvie amintirea primei sale inițieri în cunoașterea dragostei carnale. Aliona e fata prin care se realizează conexiunea la Eros și la plăcere.

Revenind la negativismul vieții interbelice și postbelice românești, ilustrate în tematica abordată, opera dată devine un manifest de condamnare a îndobitocirilor colective, simbolizate de autocrația oamenilor statului. Toți aceștia funcționează în cadrul mecanismului mistuitor de vieți și vise, constituind și întruchipând în sine acea societate de fatali-nihilști. Precum în „Subterana lui Dostoievski”, necredința și absenteismul moralității declasează plictisul existențial, ce poate fi abolit printr-un soi de tonifiere și scoatere din luciferica posomorală doar cauzându-se durerea altora. Astfel raționează „omul din subsol” cât și dictatura din toate timpurile.

„Amor Intellectualis” preaschimă celebra maximă a lui Blaga – Raiul nu este iluminat de flăcările ladului, ladul suntem Noi!

Ecaterina REUS ■

grafică: Ioniță Benea

Cititorul din peșteră

de Rui Zink

Dacă scriitorii sunt "oameni neputincioși și iscoditori de basme, de povești" (Mevlâna), cititorii sunt...? Într-o lume ideală, ar fi cei "din peșteră". Romanul "Cititorul din peșteră" al lui Rui Zink crește acea rasă superioară de oameni – pe care o amintește G. Liiceanu – care, pe lângă nevoia de hrană, de îmbrăcăminte și de eros, are nevoie de cartea "cea de toate zilele". Filosoful recunoaște, fără urmă de didacticism, că suntem "ființe de interval" (P. Țuțea) și nu îi este rușine, deoarece timpul și răbdarea sunt "două lucruri care, împreună, fac aproape cât o inteligență". O pledoarie pentru carte, pentru carte în secolul "nu am timp", despre care, paradoxal, Anibal Lector afirmă că nu folosește la nimic, și "cu atât mai bine", deoarece acestea sunt lucrurile cele mai importante în viață.

Există un homo lectoris – cel care face lucrurile să se întâmple în capul său – într-o peșteră – topos al materializării așa-zisului regressus ad uterum, obligat să-și armonizeze eul ca să ajungă la lumină. Așadar, cititorul din peșteră este o ființă în creștere, în stare larvară, incompletă și perfectă: "la fel ca în dragoste, lectura e o întâlnire între două persoane imperfecte care se pot completa la perfecție". Poezia lui Bocage este exemplul preferat de Anibal Lector în această privință: "Toată lumea râde de șchiop / dar de șchiop nu râde cine iubește / fiindcă doar cine-l iubește pe șchiop / cunoaște grația cu care șchiopul / saltă când se duce la pat". Urmărind tiparul lecturii ideale, situat la confluența celor trei intenții care stau la baza textului, anume intenția autorului, intenția cititorului și intenția operei (Umberto Eco), îi reconstituim scopul. Èmile Faguet, în "Arta de a citi": "Este evident că epoca noastră nu este și nu poate fi a celor ce citesc. Ceea ce anticii numeau, cu un cuvânt plin de farmec, umbratilis vita (viața la umbră) nu mai există". Deoarece literatura nu se impune, cititorul trebuie să-și găsească vocația. Portretul său robot, parțial valabil în zilele noastre, este al unui om "nu prea ambițios; care nu este frământat de flagelul oamenilor și al zeilor; n-are pasiuni politice, dacă ar avea n-ar citi decât ziare, nu-i place să ia masa în oraș; n-are pasiunea de a construi și nici pe cea a călătoriilor; nu-i îngrijorat că-și schimbă slujba și, de remarcat chiar, nu-i place conversația". Rămâne de văzut dacă intentio lectoris se mulează pe intentio auctoris.

Firul epic al romanului lui Zink este unul facil, alunecând în fantastic, fără a-i strica senzația de verosimilitate: un puști portughez (alter ego al autorului?), scăpat de sub supravegherea părinților prea ocupați cu divorțul, intră într-o gașcă de hoți de buzunare. Într-o zi, fugind de poliție, se ascunde în cala unui vapor, adoarme și se trezește

în larg. Dar vasul pornise în căutarea unui monstru legendar, aflat pe o insulă misterioasă. Monstrul e Anibal Lector, ale cărui "ocupații" sunt canibalismul și devorarea cărților. Ajuns prizonierul acestuia, adolescentul devine partenerul de citit al lui Anibal Lector.

Abținându-ne să utilizăm clișeuul lui Ulise drept model mitic al călătoriei, vom împărtăși ideile lui Levinas care ne oferă o altă viziune asupra ieșirii din sine, aspect realizat prin apelul către Celălalt, renunțarea la confortul singurătății cu speranța de a lua în posesiune pe Celălalt. Astfel, în călătorie, deși realizată în urma unui eveniment extrinsec, se pune problema identității și a alterității. Proust afirma: "Când ne-am schimbat mult, suntem îndemnați să presupunem că am trăit mult", idee ce nu se poate aplica la adolescentul nostru. Ieșirea din sine este una disperată, iar drumul către Celălalt ia forma labirintului. Călătoria pe mare nu-i oferă copilului o perspectivă asupra evoluției sau involuției sale, lucru pe care doar noi îl ghicim prin alternarea numelor mărilor prin care trece: Marea Liniștii, Marea Ploii, Marea Crizelor, Marea Seninătății, Marea Fecundității, Marea Frigului, Marea Aburilor, Marea Marginală, Marea Cunoașterii, ca, apropiindu-se de final, să devină apocaliptice: Marea Șerpilor, Lacul Morții, învecinat cu Lacul Viselor sau Marea Epidemiilor. Această alternare a unor toponime inventate urmează ceea ce Paolo Coelho numește căutarea Legendei Personale, căutare care începe cu Universul care conspiră pentru a-ți realiza visul și se termină prin proba învingătorului. Eșuarea pe insulă și întâlnirea cu Anibal Lector este unul dintre acele semne de bun augur, care contribuie la găsirea Sinelui. Din acest moment, romanul ia forma unui Bildungsroman, transformându-se într-o poetică a actului lecturii, opusă romanului lui Llosa, "Scrisori către un tânăr romancier", unde instanța narativă tratată este cea auctorială.

Suntem în peșteră, alături de un monstru, o primată, care ne oferă o lecție de cum trebuie un cititor să fie. Faptul că Anibal Lector a învățat să citească înainte să vorbească i-ar răsturna teoria criticului Ion Vlad, conform căruia homo narrativus este instanța originală și, implicit, arhetipală a formelor literare. A fi sau a nu fi inițiat? Între moarte și a schimba niște idei pe o temă, alegerea generală ar fi fost cea de-a doua. Dar cum nu se poate citi imperativ, maestrul se adaptează la fel cum "cititorul trebuie să știe să încerce a vorbi limba cărții", să fie disponibil.

Tânărul se scufundă în lectură, învață să citească totul cu spirit critic, să recitească atunci când nu înțelege ceva de la început, dar cine nu ar învăța cu un asemenea profesor care este supranumit "un monstru

lucrare de Cristina Vieriu

de erudiție”? Vorbim despre un pedagog care nu are toate răspunsurile, care compară citirea unui poem cu un condor: “Să înțelegi nu e cel mai important”. Dacă despre cheia lecturii ne vorbește Borges, didactic, Anibal Lector spune: “În cel mai rău caz, cheia e ascunsă sub preș sau sub ghiveci. Dar e acolo, poți să fii sigur. Autorul n-a plecat cu ea în buzunar. Chiar dacă nătărăul e convins că așa a făcut, n-a luat-o. Cheia a rămas acolo.” După o lecție despre cum se citește poezia, cum se găsește cheia lecturii, o conversație despre cum trebuie să fie scris un roman se termină cu o discuție în contradictoriu: trebuie să aibă dialoguri bogate, intrigă solidă, personaje credibile și ritm, melodie ca în poezie?

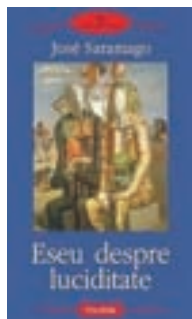
Astfel se naște Cititorul Model, ca rezultat al lecturilor proprii și al re-lecturilor de timp condor. Dar Anibal Lector este capturat și are nevoie de un prieten ca să fie liber: nu de ajutor, doar de încercarea de ajutor. “Musul”, pentru daunele materiale provocate de ajutorul oferit, este condamnat să... fie scriitor, aspect care “este mai rău decât închisoarea pe viață!”. Morala reiese întotdeauna din poveste, dar povestea nu reiese din morală. Orhan Pamuk – așadar, morala sau/și

Anna-Maria Cernat ■

Eseu despre luciditate

de Jose Saramago

Deschid cartea, fiecare lector o face în mod original, pătrund în ființa ei "lichidă" (am expectativa unei mișcări ondulatorii pe care "solidul" nu ar permite-o), navighez deja pe un râu, în sensul borgesian al termenului, iar aici, în "Eseu despre luciditate", mă aflu la confluența dintre "știință, filozofie și poezie", componente ale romanului contemporan în viziunea lui Saramago. Chestionez opera. Ce îmi arată ea? O lume verosimilă, ca aceea în care mă nasc zi de zi și mor poate, o lume rațională, cu propriul ei decor, aici zâmbetul îi arată ceva privirii, dar numele celor care tocmai au zâmbit sau au privit nu contează, oameni a căror indentitate este o faptă, un statut sau o haină ("bărbatul cu cravată albastră cu buline albe"). Ce anume mă atrage înspre ea? Realizarea unei atmosfere profund originale care activează în mine segmente nebănuite (așa cum numai proza lui Kafka ar fi reușit), fluxul interminabil al cuvintelor, procedeul tipic al autorului, dialogul inserat în narațiune, lipsa normelor ortografice, care nu derutează, cum susțin unii critici, ci menține trează atenția cititorului, iar discursului îi conferă caracteristica oralității. Mai presus de toate, ce înseamnă luciditate și ce orbire? Noi cum suntem? O carte: descoperind-o, mă descoperă. Romanul, apărut la editura Polirom în 2008, începe prin a înfățișa un fapt insolit ca și "Metamorfoza" lui Kafka, dar perfect credibil: oamenii unei capitale decid brusc, aparent inexplicabil, să voteze în alb în aceeași măsură în care Gregor Samsa se transformă într-un gândac. Era o zi ploioasă, oamenii întârziu să se prezinte la secțiile de votare ale unui oraș anonim, iar în cuvintele și gesturile edililor se putea citi deja un anumit grad de neliniște (premoniție?) întrerupt însă de sosirea alegătorilor, în râuri. "Intrau indiferenți, ieșeau indiferenți", nimic nu s-a putut distinge pe fața lor, nimic în modul lor de a acționa. Era ora patru. Stupefiați de rezultatul scrutinului - peste 70% din persoanele participante au votat în alb - miniștrii au luat în calcul o a doua rundă de alegeri. Peste o săptămână, inecuația procentuală s-a mărit în defavoarea organizatorilor: 83% din oameni și-au exprimat pur și simplu dreptul legitim de a nu mai alege... Oricine în postura reprezentanților statului ar fi ajuns la inevitabila întrebare "de ce?" De ce omul se desprinde într-o zi din peștera lui Platon, de ce conștientizează și devine lucid? Personajele din roman s-au săturat de lanțuri și umbre ale realității politice. În "Caietul" său, Saramago remarcă faptul că astăzi, mai mult ca oricând, lumea este cea descrisă de mitul platonician, iar o descătușare a ei este posibilă numai printr-un

act conștient, lucid. Votul în alb este perceput de către conducători ca și un flagel, asemănător celui din "Ciurma" lui Camus, iar unica soluție devine izolarea orașului. Toate autoritățile se retrag în speranța unei "capitulări", a unei anarhii, a unei degradări, o derulare de întâmplări ca și cea din „Împăratul muștelor” de William Golding, unde treptat, în absența legilor, până și copiii se dezumanizează. De dincolo de granițele capitalei se încearcă provocarea unor rebeliuni, a unor disensiuni între minoritari și majoritari.

S-a detonat o bombă care a ajuns să facă victime, însă populația nu s-a comportat în conformitate cu previziunile sumbre ale miniștrilor și ale primarului, ci a fost solidară, modul ei de manifestare a rămas constant: liniștea, tăcerea, deși edilii ar fi preferat să curgă sânge. Sub presiunea presei controlate (da, într-un regim ce se proclamă democratic!), oamenii care au votat în mod clasic decid acum să părăsească orașul, mutare care nu convine autorităților, în pericol de a rămâne fără aliați/spioni în capitala revoltată. În cele din urmă, totul este anulat, iar acțiunea se dovedește un eșec politic, unul în plus. Luând în considerare evenimintele petrecute, edilii se adună spre a dezbate neobișnuita problemă. Ministrul culturii are o revelație, dezvăluie un trecut, nu îndepărtat, în fața căruia toți au ales uitarea și tăcerea: acum patru ani au fost orbi!

Saramago reia grupul pus în lumina atenției de celălalt roman, "Eseu despre orbire", grupul celor șapte, ghidați de singura ființă umană pe care flagelul n-a atins-o, fără nume, doar orientativa ei identitate: soția medicului. Această scenă reprezintă un punct de intersecție narativ între cele două "Eseuri", valabil și la nivel ideologic: orbirea se află față în față cu luciditatea, care va triumfa? Politicienii încep să descopere și să inventeze conexiuni între votul în alb și orbire, având-o ca pivot pe soția medicului. Primul orb le trimite o scrisoare președintelui, prim-ministrului, ministrului de interne, mărturisindu-le ceea ce femeia aceasta a întreprins în timpul "epidemie", acuzând-o. De ce-ul tuturor își caută ca ultim și disperat răspuns culpabilizarea ei! Prezumția de nevinovăție se dizolvă dizgrațios, amprentând o tristețe atroce în acest sistem tot mai puțin democratic... Totuși, în substrat, femeia influențează situația. Ea atunci nu a orbit, deși toți în jurul ei erau orbi; a distins lumina, deci era lucidă... Schimbarea pe care o aduce acest roman este cea a personajelor ce gravitează în jurul soției de medic și care acum văd. "Dacă poți vedea,

observă”, sună celebrul motto al “Eseului despre orbire”. În această perspectivă, lucidă, mecanismul democratic eşuează, devenind vetust, dar și nedrept, ca și acela evocat de Kafka în “Colonie penitenciară”, iar soarta implacabilă a oricărui lucru inutil este înlocuirea lui. În oraș apar câteva extensii ale autorității autoexilate și anume trei agenți, având ca sarcină spionarea grupului și depistarea unor probe fie adevărate, fie contrafăcute în scopul acuzării soției de medic. După zile întregi de investigații, comisarul, convins de la început de nevinovăția femeii, refuză jocul impus de putere și este executat. Mișește. Pentru ea, femeia, luciditatea. Pe întreg parcursul operei, oamenii și-au ales conștient direcțiile de orientare, fatalitatea n-a mai intervenit prin trimiterea unei epidemii de orbire sau a unei suspendări temporare a morții, ca în “Intermitențele morții”, alt roman al lui Jose Saramago. Nimic n-a mai stat în calea libertății absolute a ființei umane... Frapează modul scriitorului de a încredința rolurile principale colectivității (cu propria ei psihologie, după cum ne demonstrează Gustave le Bon) și unui individ semnificativ desprins din ea. Soția medicului este în vizorul armei “bărbatului cu cravată albastră cu buline albe”, lângă ea un câine, de undeva, șoapte de orbi se aud, ceea ce se va petrece reprezintă o problemă directă, deschisă, între narator și cititor, nici măcar proza fluentă, interminabilă, ritmată, lipsită de orice semn de punctuație în afara unei majuscule care indică prezența unei noi voci și a unui indispensabil punct, nu poate atenua din presiunea lecturii sfârșitului de carte. “Să urlăm, spuse câinele” (motto al romanului), dar strigătul piere. “Ce bine detest să aud câinii urlând”, conchide orbul.

Lectorul va înțelege totul, în fracțiuni de cuvânt. Creația laureatului Premiului Nobel poate fi considerată, în terminologia lui Umberto Eco, o operă deschisă. Regăsim o pluralitate de semnificații care coexistă în mod tandru. Se pretinde colaborarea cititorului, romanul nu ar putea fi înțeles dacă interpretul nu l-ar reinventa într-un act de congenialitate cu autorul însuși. I se reproșează lui Saramago predilecția pentru cadrul politic. El fotografiază lucid o problemă socială și morală acută, politica este una dintre acestea, prin intermediul ei, își pune întrebări existențiale, caută cu disperare răspunsuri, totul pentru a ajunge la individ și mai apoi la propria persoană, totul pentru a înțelege o lume căreia el i s-a dăruit complet, în cel mai pur mod literar... Opțiunea lui este astfel perfect legitimă. “Eseu despre luciditate” este un roman profund, alegoric, realizare demnă de cel care a câștigat cea mai înaltă distincție literară. Un roman care chestionează, ironic, tandru, dar care pretinde o credință mai mare decât a ucenicului evocat de Borges în “Roza lui Paracelsus”. Credința unei opere eterne...

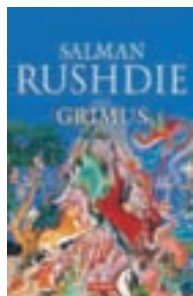
Georgiana Felea ■

Grimus

de Salman Rushdie

Intr-o viață de muritor, nu ai timp să cunoști tot ceea ce ai vrea să cunoști, să devii toți oamenii pe care ți i-ai închipuit, nici să îi transmiți îngerului morții înțelepciunea acumulată cu sârg, pentru că ea își pierde claritatea spre sfârșit, părăsindu-te într-o masă amorfă de gânduri dezlănate. Neputința umană își găsește însă balansul într-un dar zeiesc: acela de a înțelege graiul păsărilor și de a-l folosi într-un joc de-a Dumnezeu, încât, la momentul zborului în jos, să devii un Magister Ludi al propriei morți, aranjând o ultimă piesă. Și, ca orice maestru al unui joc, precum însuși autorul condamnat la moarte de ayatollah pentru "Versetele satanice", ești definit de societatea originară prin eticheta "paria", ceea ce impune respect, dar, mai presus de toate, teamă și dispreț.

Lui Vultur-in-Zbor, indianul axona atipic, înalt, cu pielea albă, hermafrodit până la maturitate, născut dintr-o mamă moartă, așadar, inadaptable perfect, șamanul nu îi dă posibilitatea de a alege, alungându-l din comunitate ca fiind spiritul morții. Atunci, alege singur: bea din sticlă galbenă pentru viață veșnică, iar pe cea albastră, pentru moarte veșnică, o păstrează, neștiind dacă vânzătorul ambulant, Sisy, va mai apărea. Sora sa, Prepelicarul, o distruge pe a ei și pleacă spre nicăieri cu Sisy. Simbolul distrugerii este însemnul lui Vultur-in-Zbor încă de la început: de la naștere până în ziua în care devine bărbat, se numește Născut-din-Moarte, iar, apoi, un vultur, întruchiparea armatei în mitologia persană, îl alege pentru a provoca suferință oamenilor oriunde s-ar duce. Astfel înzestrat, nefast, nepieritor și nedorit, Vultur-in-Zbor părăsește tribul pentru o călătorie de cunoaștere (un Bildungsroman exhaustiv), desfășurată pe parcursul a șapte secole fatidice, timp în care îndeplinirea idealului umanității, de a cunoaște și de a fi la infinit, ajunge să fie un urcuș al lui Sisif. Devine Omul cu o mie de identități și cu niciuna, mereu cu un alt nume și străin de toți, după ce sticlă albastră a morții piere în gâtul văduvei veșnic(e) însetate de bărbăți, Livia Cramm. Înălțuit de veșnicie și cunoscând atâtea graiuri și triluri, încât devine singuratic și neînțeles de către oameni, Vultur-in-Zbor caută o voce care să se acordeze cu timbrul său multiplicat de înțelepciune. Sfătuit de alegoria diavolului, Nicholas Deggle, pleacă în iahtul moștenit de la văduvă și, fidel prezicerii antice a lui Sisy ("Toți vulturii ajung în cele din urmă la cuib și toți marinarii ajung la țarm"), indianul alb naufragiază pe insula Calf, insula nemuritorilor. Izolarea nu este arbitrară: insula, asemenea Castaliei din "Jocul cu mărgelile de sticlă" de Hermann Hesse sau asemenea insulei Phraxos din "Magicianul" lui John Fowles, este un spațiu privilegiat în care cei aleși jonglează cu permutările, fie

devin marionete, un spațiu aflat la marginea dezintegrării, sub influența Efectului Grimus, manifestat ca un vuiet insinuant, scopul pentru care Vultur-in-Zbor fusese inconștient "atras" aici. Începând cu acest moment, trimerile spre mitologii (indiană, turcă, rusească, chineză, persană, egipteană și nordică) ale lui Salman Rushdie se întregesc unele pe celelalte în imaginea impunătoare a simurgului (însemnând, etimologic, "treizeci de păsări"), animalul mitic persan, înzestrat cu înțelepciunea lumii întregi, considerat o altă întruchipare a Phoenixului. Mitologia nordică face ca insula să devină Valhalla zeului Odin, sala în care toți luptătorii își re trăiesc la infinit momentele glorioase din bătăliile morții. De aceea, locuitorii din orașul K (transcripție europeană a unei litere din alfabetul arab, dar și posibilă aluzie la romanele lui Franz Kafka) cultivă obsesia pentru trecut ca unic mod de supraviețuire.

Pe insulă, se desfășoară esența jocului de-a Dumnezeu, condus de gorfi (anagramă a cuvântului englezesc "frog", broască), formegând, de o inteligență supraomenească, bazată pe procedeele anagramării, de unde și statutul suprem de Magister Anagrammari, asemeni lui Magister Ludi. Ei îl observă pe Vultur-in-Zbor, prins între măiestria jocului și manipulare, călăuzit spre inima insulei de arheologul ratat, devenit gopar, Virgil Jones, care, văzând în el simbolul distrugătorului, îl ajută să depășească febra dimensiunilor și să pătrundă în orașul unei generații de oameni veșnici și sterili, prin care să pătrundă la Grimus, mitul secretizat și temut de toți. Aici, Vultur-in-Zbor îl trădează pe Jones, pentru a se integra în comunitate, dar moartea inerentă venirii sale, răspândită ca o molimă, îl aduce din nou la statutul său prim de ostracizat, iar cei doi, împreună cu prostituata Media, înaintează spre culmea muntelui, unde se întâlnesc cu sluga lui Grimus, sora lui Vultur-in-Zbor, nimeni alta decât Prepelicarul. Grimus, vânzătorul ambulant Sisy, îi primește și le explică misterul Efectului prin prisma Trandafirului de Piatră, trimis de gorfi pentru a putea comunica între dimensiuni, realizând o "egalizare a timpului", sinonimă înțelepciunii.

Dintre Virgil Jones, Nicholas Deggle și Grimus, numai cel din urmă putuse să mânuiască Trandafirul și să cunoască celelalte dimensiuni. De aceea, este izolat într-un labirint al cunoașterii în vârful muntelui, colecționează toate păsările pământului, iar acum își așteaptă urmașul care să-l distrugă, creat în opoziție cu el și totuși la fel, Vultur-in-Zbor. Nu în ultimul rând, el reprezintă înțelepciunea supremă, finală, cunoscând graiul păsărilor, iar numele său, Grimus, este anagrama termenului simurg, o odă închinată mitologiei. Grimus își dorește ca sinuciderea sa să respecte un principiu estetic, asemenea sfârșitului lui Petronius în cântecul citerelor, însă moartea sa se

Lucrare de Ștefan Amatieși

situează la antipozii vieții glorioase: este linșat de alcoolicul Flann O'Toole, de uriașul Peckenpaw și de fragilul Moonshy, iar apoi carbonizat împreună cu Marele Frasin al Vieții, Yggdrasil, punctul care unește cele nouă lumi ale cosmologiei nordice. Ca Ordonare Finală a jocului, deși distopică, Magister Ludi renunță la titlu, mărgelile de sticlă se sparg asurzitor, impulsul regenerativ pierde odată cu simurgul, iar Vultur-in-Zbor distruge Trandafirul de Piatră și veșnicia chinuitoare laolaltă, în timp ce muntele dansează până la capăt Dansul Neputinței. În umbra deznodământului abisal, devine greu de precizat cine anume își adjudecă statutul de maestru al jocului: acesta fie îi aparține lui Grimus, el fiind începutul care conține în sine și un sfârșit, fie este al elitei gorfice de Magistri Anagrammari, fie al lui Vultur-in-Zbor, distrugătorul creator. La fel se poate vorbi și despre noțiunea de magician, care atrage comparația cu microteatrul lui Maurice Conchis și cu experimentul său, Nicholas Urfe, devenit un Vultur-in-Zbor victorios. La început, magicianul este Sisy, adică Grimus ("parea să fie în posesia unor puteri sau a unor cunoștințe care lui îi lipseau"), însă titlul se transferă, pe rând, la Nicholas Deggle, la Virgil Jones, la Ignatius Gribb, la madame locasta și văduvei Liv, deoarece fiecare deține un secret. Principiul interdimensiunilor din poveste se aplică în întregime țesăturii romanului. În cele din urmă,

păpușarul și păpușa se conțin unul pe celălalt, iar îngerul morții înghite suflete și este înghițit de ele. Grimus este pasărea mitică, iar păsările toate sunt Grimus. Stăpânirea lumii de către simurg și dezvăluirea sa târzie sunt caracteristici ale progresiei poveștii. Fiecare capitol descrie câte o nuanță din penajul înțelepciunii. Deși analiza atentă arată o așezare precisă a momentelor, a replicilor, firul istorisirii își ascunde programarea sub masca ironiilor și a umorului, realizat prin coloritul onomastic sau vestimentar: Vultur-in-Zbor imprimă măreție, Prepelicarul e supunere, madame locasta e demitizarea lui Oedip, Virgil Jones e comparat cu un elefant, dar poartă și un nume de conducător. Salman Rushdie depășește realismul magic cu jocuri de cuvinte intraductibile, cu palindromuri și cu sugestii numerologice, țesând la nesfârșit pânze și plase narative savuroase. Într-o viață de muritor, nu ai timp să cunoști tot ceea ce ai vrea să cunoști, să devii toți oamenii pe care ți i-ai închipuit, nici să îi transmiți îngerului morții înțelepciunea acumulată cu sărg. Poți să te joci de-a Dumnezeu, să realizezi numere de hipnoză în masă și să-ți vânezi propriile obsesii, astfel încât la Ordonarea Finală vei fi un "paria" condamnat să zboare la altitudini rarefiate și nepieritoare.

Georgiana Madin ■

Maestrul din Petersburg

de John Maxwell Coetzee

Publicată în 1995 (apărută în România în 2008, la editura Humanitas, colecția "Raftul Denisei"), "Maestrul din Petersburg" este, ca majoritatea cărților lui John Maxwell Coetzee, laureat al

premiului Nobel pentru Literatură în 2003, un roman curajos, în primul rând datorită faptului că personajul principal este nimeni altul decât unul dintre cei mai mari scriitori ai lumii, Fiodor Mihailovici Dostoievski.

Pomind de la un singur capitol din volumul "Demonii" (capitol la care editorul lui Dostoievski a preferat să renunțe), ce relatează relația dintre Nikolai Stavroghin și Matrioșa, o adolescentă de 14 ani (ce apare ca personaj în romanul lui Coetzee), scriitorul realizează o operă valoroasă atât prin subiectul abordat, dar mai ales prin modul uluitor în care Coetzee explorează abisul uman, concretizat prin portretul unui Dostoievski falit, bolnav, dar mai ales dezumanizat și deziluzionat. Văzut de *The Wall Street Journal* ca "un studiu extraordinar al misterelor întunecate ale creativității, ale durerii și ale relației dintre tați și fii", romanul preia marile teme dostoievskiene precum moartea, dragostea sau paricidul, însă filtrate printr-o sensibilitate modernă, tulburătoare atât pentru eroi, cât și pentru cititori. Aparent prezentat ca un antierou, Dostoievski este de fapt un om zburcumat de o teribilă dramă interioară. Ca personaj, rusul nu poate fi încadrat într-o tipologie umană strictă, deoarece este atât de complex, încât stârnește personajelor cărții sentimente contradictorii, reacții și opinii total diferite. Spre deosebire de celelalte romane ale lui Coetzee, "Maestrul din Petersburg" nu este un roman angajat social, ci unul în care elementul psihologic este puternic dezvoltat, analiza psihologică realizându-se din perspectiva unei societăți rusești în prag de revoluție, o societate a anilor 1860, dominată de atâtea compromisuri și decădere. Greu de încadrat într-un gen literar (cartea se află la granița dintre ficțiune, biografie, eseu și comentariu istoric), romanul debutează cu descrierea realistă a Rusiei acelor vremuri, realizând o atmosferă tipic rusească, pe al cărei fundal se va desfășura drama unor existențe sortite să se intersecteze (în mod violent sau nu) tocmai pentru a se elucida, a se înțelege reciproc. Folosind monologul interior povestit (la fel ca Dostoievski), Coetzee creează un roman al cărui punct de plecare este moartea lui Pavel, fiul vitreg al lui Dostoievski, moarte suspectă, care îi declanșează romancierului o adevărată cădere nervoasă. Întors din Dresda, protagonistul decide să rămână în casa Annei Sergheievna, gazda băiatului, pentru a căuta adevărul legat de moartea prematură a lui Pavel, ce se presupune că s-a sinucis. În încercarea sa de a elucida acest cumplit mister, Dostoievski găsește printr-o hârțuie

fiului său o listă neagră, ce certifică asocierea lui Pavel cu gruparea anarhistă Răzbunarea Poporului, condusă de violentul Naciaev, posibilul ucigaș. Ideea centrală a romanului, idee dezvoltată de la începutul până la sfârșitul cărții, este relația dintre tată și fiu, sub semnul vieții și al morții. Pavel, ce devine o obsesie a protagonistului, este evocat, portretul său realizându-se în absența, din perspectiva mai multor personaje (Anna, Matriona, Dostoievski), conturându-se imaginea unui tânăr retras, sensibil, însă obsedat de ideea de a-și înfrânge simbolic tatăl (Pavel concepe, într-o năvălire de tatăl său, chiar un posibil paricid). În jurnal, pe care protagonistul îl citește de mai multe ori, Pavel își descrie tatăl vitreg ca pe un om insensibil și alcoolic, drama scriitorului pomind tocmai din aceasta imagine a sa, reflectată în ochii băiatului, dar și din neputința de a asocia imaginea fiului său grupării anarhiste conduse de Naciaev. În mod paradoxal, Dostoievski îl descoperă de-abia acum pe adevăratul Pavel, realizând că relația lor este în mare parte o întrecere perpetuă, ce continuă chiar și dincolo de moarte, mai puternică, mai înverșunată ca niciodată.

Dacă Dostoievski își salvează personajele prin intermediul religiei, Coetzee nu vede în credință o împlinire a destinului actanților săi. Deși simbolurile creștine și chiar cele precreștine apar dezvoltate în roman, relația dintre om și divinitate este una de provocare, între muritor și Dumnezeu aflându-se Îngerul. În încercarea sa de a-și redescoperi eul pierdut, Dostoievski oscilează permanent între bine și rău, forțe concretizate în imaginea lui Pavel (Îngerul) și a lui Naciaev (demonul). În mod paradoxal, romancierul este bătut de imaginea demonului, cu care se identifică de multe ori. În acest context, protagonistul devine victimă a propriilor personaje, victimă a abisului ce încearcă să-l descopere în fiecare om. Joacă destinul oare rolul esențial în această farsă a vieții și a morții? Dacă l-am întreba pe Dostoievski-personajul, ar spune că nu. De fapt, eroul are credința că omul este mai presus de destin, de timp, de moarte, tocmai de aceea această încercare disperată de a-și recăpăta fiul nu ține seamă de vreo coordonată umană. Totul se petrece undeva în afară granițelor trupului, un rol esențial jucându-l Erosul. Astfel, rusul încearcă să-și descopere băiatul prin intermediul senzualității, ce se concretizează în Anna Sergheievna. Această femeie devine imaterială pentru erou, transformându-se într-o tensiune între el și Pavel, pe fundalul unui joc uluitor al substituțiilor. Erosul târziu, edificator, născut între Anna și scriitor creează un nou copil, un nou Pavel, un Pavel pur și împăcat cu sine, care îl face pe protagonist să își reevalueze întreaga viață.

Va putea oare Dostoievski să-l regăsească pe vechiul Pavel, cel ce se identifică cu Naciaev până la sacrificiul de sine? Răspunsul vine, și de această dată, din vorbele Annei: "Tu ești casa lui". Acceptând această

idee, eroul reușește să-și asimilieze copilul pierdut, să fie casa sa de după moarte. Poate cel mai apropiat personaj de cel dostoievskian, Naciaev, este tipul omului abisal, fanatic, violent, dar întotdeauna ghidat de o forță pe care nici el nu pare să o înțeleagă pe deplin. Obsesia sa revoluționară (personajul afirma la un moment dat că fiecare generație este o revoluție în sine) își găsește adăpost în mințile multor tineri, chiar și în a micuței Matriona, copilă ce naște în Dostoievki stări confuze, văzând în ea principiul feminin într-o primă instanță. În roman, adevărul este întotdeauna relativ, datorită planurilor narative ce se multiplică permanent. Momentele de sondare a complexității umane alternează cu momentele de dedublare a personajelor, creând o atmosferă densă, magnetică, ce introduce personajul într-o lume în care constantă este încercarea de a îndeplini un ideal suprem. În căutarea acestui ideal, Dostoievski descoperă că singura cale de a se purifica este arta. Astfel, a scrie devine sinonimul vindecării sufletului, fiind calea spre mântuire. Ca autor, protagonistul se redimensionează constant, se omoară cu

fiecare carte, se pierde pe sine într-un labirind în care nu se regăsește decât prin scris. Arta devine deci calea de a-și asimila copilul pierdut, calea de a se curăța de păcate într-o altă viață. Puteam afirma că "Maestrul din Petersburg" este un roman bine realizat, deși Coetzee nu se poate ridica la profunzimea lui Dostoievski, el fiind doar un discipol al "maestrului" (poate de aici și titlul cărții). Autorul nu reușește să-și împlinească eroul central, folosind în operă destule clișee literare (purificarea prin artă, conflictul între generații), aspect care nu știrbește inteligența de care scriitorul dă dovadă în construcția personajelor. Forța epică provine astfel din fascinația pe care Dostoievski o exercită asupra cititorului. "Maestrul din Petersburg" e o carte de profunzime, cu un subiect interesant prin intermediul căruia "omul din spatele operei" se dezvăluie, lipsit de secrete, unei umanități prea grăbite pentru a înțelege sacrificiul din spatele omului-artist.

Raluca Moraru ■

Herzog

de Saul Bellow

M-a convins o prietenă, Azar Nafisi, care a citit „Lolita” pentru mine în Teheran. Apreciind gestul curajos, „Herzog” a însemnat pentru subsemnatul cititor aceeași acceptare a excluziunii, dar într-un sistem volnic de care nu pot să mă plâng. Fără să fiu nevoită să citec prin chador rândurile lui Bellow, lecturarea lui „Herzog” chiar a constituit o reală plăcere. Este, fără doar și poate, un roman în care te îndrăgostești de narator și nu de personaj, care, practic, ajunge să-ți repugne. Mănuind tehnica manipulării în mod deosebit, naratorul Bellow stărnește și activează nucleul unor idei care „au capacitatea să depopuleze planeta”. Personajul în mâna lui Bellow, dacă a avut vreodată o personalitate individuală, pleacă dezvirginat de autonomia gândirii. El devine tip. Patentat (oare?) misogin, femeile din romanul lui își culeg, metaforic, fructele direct din gura șarpelui. Rolul lor este doar de a forma, de a-și prostitua ideea de existență. Bărbatul, tip orfic, este esența tehnicii exploatarei și dominației, nucleul sferei sexuale. Între cei doi se formează o barieră antagonică, o barieră care nu se va constitui niciodată pe sistemul discriminatoric bine-rău. Nu există bine și rău, drept sau greșit. Principiul personajelor lui Bellow are chiar nuanță ateistă. Ceea ce însă este remarcabil e modul în care am reușit să mă regăsesc într-un astfel de personaj; descrierea lui Bellow este de un lirism excepțional, în detaliu, migăloasă, gândită.

„Ambiția cea mai puternică a ei, cred, era să se îndrăgostească. E cel mai profund lucru în toată această comedie. Apoi sunt aerele ei, de ființă superioară. Ticurile ei. Ce-i al ei, e-al ei, și e și frumoasă, scorpia! Adoră să fie centrul atenției. Într-unul dintre

taioarele ei tivite cu blană în care se plimba trufașă, cu tenul ei oacheș și ochii albaștri. Și când are și un public și începe să îl farmece face un gest anumea cu palma și strâmbă din nas și, treptat-treptat, o sprânceană prinde a se ridica mereu”.

Modul de a frământa un personaj ridică descriptivul lui Bellow în ochii cititorului obsedat de original. Ce-i al lui Bellow e pus deoparte! Și dacă bun și rău nu există, ideea de calitate existențială totuși primează. „Unii tipă, alții încasează lovitura în tăcere. Cât privește pe cei din urmă, s-ar putea ca ei să scrie istoria interioară a omenirii”. Tot noțiunea de calitate guvernează și narativul scriitorului. Filmând în permanență, scenele din Herzog par a fi surprinse de obiectivul lui Florin Lăzărescu, doar că subtilitatea și delicatetea ironiei sunt mult mai bine încadrate. Negarea înseamnă axul întregii povești. O poveste pesimistă, frustrată, fabuloasă. O răzbunare în deriziune, plină de dispreț și negare a transcendenței. O ilustrație cinică a unui suflet ce speră să fie nemuritor, fără să știe de fapt că nu a trăit niciodată.

„Nimile care se agită pentru binefaceri de două parale și debordează de o dragoste ieftină nu au scris istoria”. „Herzog” e psihologia unei insolente ravisante, unui volterianism mesianic. Împreună cu Bellow, el vitriolează paliditatea unui sistem mesianic conservator și imprimă, pe fețele cititorului avid de subiectivism, o impresie de resemnare plăcută, culturalizată, inteligentă.

Astrid BĂGIREANU ■

Cronica unei morți anunțate

de Gabriel Garcia Marquez

Incmai am închis cartea și mi-am dat seama imediat ce vreau să scriu. Cartea lui Marquez se așează printre lecturile acelea atât de rare care te fac să încremenești (în cazul acesta de uimire pentru cât de bine poate fi concepută) și să simți că te inspiră. Într-un fel, nici nu pot să-mi explic de ce sunt atât de impresionată de această evocare atât de simplă până la urmă, căci subiectul cărții este anunțat încă de la început cu nonșalanță: uciderea lui Santiago Nasar.

“Cronica unei morți anunțate” este într-adevăr o... cronică a conjuncturii morții personajului. Relatarea reprezintă un caleidoscop de documente, opinii și declarații, de multe ori contradictorii, ale sătenilor din Macondo. Astfel se relatează și sunt reluate de zeci de ori întâmplările din orele de dinaintea morții ce avusese loc cu 27 de ani înainte. O problemă stăruitoare este întrebarea neclarificată: a plouat sau nu în acea dimineață? și de răspunsul la aceasta pare a ține cauza dezlegarea misterului. Vreți să știți și care este motivul uciderii lui Santiago? Apărarea onoarei familiei Vicario. Angela Vicario se căsătorește în noaptea dinaintea uciderii tânărului, cu Bayardo San Roman, iar cu acest prilej se descoperă faptul că fata își pierduse “fecioria” deja. Întrebată cine este “vinovatul”, ea îl indică pe Santiago Nasar, iar frații acesteia se hotărăsc imediat să-l ucidă din simțul datoriei. Uluitor mi se pare că într-un sat, în care accentul pus pe respectarea regulilor de conduită ancestrale este pregnant, gemenii Pedro și Pablo Vicario nu simt, de fapt, niciun impuls real pentru a săvârși această crimă. Complet detașați de sarcina pe care o au de îndeplinit, aceștia încearcă aproape orice pentru a fi oprți. În curând, tot satul le cunoaște planul, dar nimeni nu a întreprins nimic, mai ales că existau și cei care vedeau o asemenea probabilitate ca fiind nerealistă. Toată lumea era la curent cu veștile, toată lumea așteaptă ca celălalt să facă propriu-zis ceva, mai puțin viitoarea victimă, care-și petrece senină ultimele momente.

Îmi imaginez că sunt unii care se întreabă de ce ar citi cineva 150-200 de pagini în care se relatează un fapt atât de banal. Nu e plictisitor? Ei bine, nu e deloc... Probabil tocmai felul în care sunt întretăiate fragmentele de relatări proavoacă, sau cel puțin mie mi-a provocat, o fascinație adâncă. După cum se știe, mai e și “realismul magic” (care începe să-mi sune a clișeu) cu ajutorul căruia se conturează universul dominat de culoare al satului. Atmosfera lui e ușor de perceput datorită imaginilor vii din care

este compus. Interesante mi se par și secvențele în care se descrie autopsia lui Santiago Nasar. Aceasta a fost efectuată în lipsa medicului, de preotul satului care cochetase pentru o perioadă scurtă și cu medicina. Totuși, el un poate face altceva decât să ciopârțească trupul frumos al tânărului, fără a ajunge la vreo concluzie relevantă. Acuratețea descrierii ne face să percepem extrem de ușor atmosfera și imaginea ce se desprindea în acele momente, răsândindu-se peste tot satul.

Povestea pare a fi în întregime un joc al hazardului. Deși, aparent, aproape nimeni nu a făcut mai nimic pentru a împiedica tragicul eveniment, unii chiar ușurând sarcina gemenilor, majoritatea se simt responsabili de inerția lor și chiar și de cea generală. Scrisoarea de avertisment a trecut nevăzută chiar de Santiago, mama sa i-a închis fără să știe calea de scăpare, primarul a crezut că nimic nu o să se întâmple, deci nu a acționat, chiar dacă auzise de numărate ori ce avea să se întâmple. Prietenul cel mai bun al personajului a alergat disperat pe străzile satului, fără însă să-l găsească... întâlnirea fiind ratată la numai câțiva metri.

Până la finalul romanului rămâne deschisă întrebarea: era Santiago Nasar vinovat? El, care este prezentat ca un om absolut normal, cu puncte slabe și tari, ce se amuză calculând costurile nunților, ar fi putut încălca una dintre cele mai puternice legi ale lumii sale? Există probabilitatea ca Angela Vicario să-l fi folosit pentru a acoperi o altă persoană, gândindu-se că frații săi nu-l vor ataca din cauza statutului social?

Multitudinea de perspective, relatarea surprinzător de obiectivă a naratorului și stilul inconfundabil al deciziei înfățișează o lume vie, autosuficientă, încărcată de reguli și tradiții ale satului Macondo. În mijlocul lui se strecoară un element al inexplicabilului. Puteți ghici ce s-a întâmplat cu Angela Vicario și Bayardo San Roman?

Nu, n-am povestit chiar toată acțiunea, doar atât cât să pot consolida o imagine realistă a romanului și, oricum, tot cam atât aflați și din primele pagini...

“Cronica unei morți anunțate” este o carte interesantă pe care o consider interesantă și va plăcea, în mod cert, tuturor celor care sunt pasionați de ideea de a despică structura unui roman. Din acest punct de vedere, cartea este perfect armonizată.

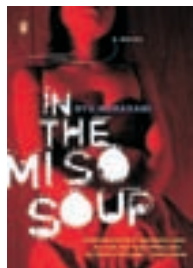
Mădălina TVARDOCHLIB ■

Hi, my name is Frank! - În supă miso

de Ryū Murakami

Fiind autorul mai multor romane recomandate celor ce posedă un stomac puternic, Ryū Murakami este unul dintre autorii consacrați ai literaturii japoneze contemporane.

Volumele sale nu se compară cu genul horror lansat de Stephen King sau Bret Easton Ellis, știindu-se că cei din Est dețin o cu totul altă abordare a acestui tip de scriere, fiind înzecat mai originali (apreciere valabilă dacă aplicăm grila europeanului sau a americanului, nu pe cea a asiaticului, desigur). Geniul lui Ryū Murakami este cuprins în opere ca Albastru nemărginit, aproape transparent, Ecstasy, Audiția sau În supă miso, unde universul uman este descris extrem de realist. Scrierile sale nu constau în povești de dragoste, învățături străvechi ori peisaje de o frumusețe rară pe fundalul cărora se construiește acțiunea, ca în cazul lui Yasunari Kawabata ori al lui Jun'ichirō Tanizaki, ci din contră, nu reprezintă nici pe de parte genul de literatură care poate liniști pe cineva. Totuși, în momentul în care te lași sedus de lectură, nu te poți opri până nu ajungi să citești și ultimele rânduri.

În 1997, Murakami scrie În supă miso, un thriller psihologic despre care se spune că depășește cu mult masacrul din American Psycho scris de Bret Easton Ellis, făcându-l pe Patrick Bateman să pară un personaj desprins dintr-un film pentru copii. Dincolo de scenele teribile de șocante, romanul este expresia existenței singuratice, conturând lipsa unei identități și consecințele ce se acumulează datorită acesteia: coruperea culturală și mai ales morală. Ușurința cu care povestea se dezvoltă, prin limbajul simplu și relaxat, reprezintă modalitatea prin care autorul țintește exuberantul consumerism provocat de scăderea nivelului de inteligență atât al culturii japoneze cât și al celei americane. În Japonia de astăzi, perversitatea de influențele vestice, mulți tineri își doresc să emigreze spre țările ce îmbrățișează comercialismul, cum ar fi America, unde toate visele devin realitate. Kenji, personajul-narator al romanului, este un tânăr de numai 20 de ani, a cărui ocupație este atât de neobișnuită și totuși hilar de la îndemână. Kenji își câștigă pâinea servind drept ghid pentru gajinii curioși să descopere Japonia în primul rând din punctul de vedere al plăcerii trupesti, conducându-i prin cluburi de noapte ori bordeluri specializate în diferite domenii, atât de diferite, încât viața de noapte a Tokyo-ului poate fi ușor comparată cu vasta

diversitate a posibilităților de a găti simplul bob de orez. Bineînțeles, nu toți turiștii străini sunt nemaipomenit de nerăbdători să viziteze temple budiste sau să-și încerce aptitudinile de a nu folosi tacâmuri europene, iar aici intervin bucuroși cei de teapa lui Kenji, însă nu toți sunt la fel de „norocoși” să întâlnească pe cineva atât de interesant ca Frank, aparent un simplu turist american în căutare de distracții nipone de-a lungul ultimelor zile ale anului 1996. Încă de la început, Kenji îl consideră ca având un comportament straniu, tulburător, fiind neliniștit de sentimentul că acest turist american minte în legătură cu cele mai irelevante aspecte ale vieții sale. Deși îmbrăcat modest, Frank poartă cu dânsul sume mari de yeni și dolari, ceea ce îi atrage oarecum atenția tânărului ghid, însă atât timp cât este plătit, se obligă să-și facă datoria și să spere că timpul petrecut cu gajjinul va trece cât mai repede. Înainte să realizeze însă, este prins în mrejele controlului pe care Frank îl exercită asupra lui.

Există momente când cititorul se va întreba dacă descrierea anumitor scene își are rostul, având în vedere răsucirea subiectului ce uneori pare complet fără folos, însă acesta este exact ceea ce Murakami dorește. În puținele nopți petrecute cu Frank, Kenji descoperă caracterul peștelui scos din apă al clientului său. Pare că nu se poate adapta confortului pe care astfel de locații îl oferă, fiind dispat uneori, alteori simțindu-se aparent excelent în compania femeilor, glumind cu acestea și lăsând impresia unei persoane pline de umor. Printre astfel de scene, sunt strecurate momente cheie care își lasă amprenta adânc impregnată în memoria lui Kenji, atât de fascinat și totuși cumva oripilat de comportamentul americanului.

Scena carnajului ce se întinde pe mai mult de zece pagini este de o claritate hipnotizantă, scriitura limpede plusând și mai mult fiorii pe care cititorul îi simte luând parte la ușurința cu care Frank este capabil de așa ceva, fiind mai lucid și mai sincer cu el însuși decât oricând în roman. Surprinzător este faptul că, deși în aceeași cameră cu lejerul criminal în serie, Kenji nu poate fugi. Este conștient de evenimentele precedente, dar șocul psihologic pe care îl suferă de pe urma unei asemenea scene îl acaparează total, îl amețește, îi provoacă o amnezie parțială a episodului și îl lasă dezorientat, dar constant atras de Frank ca de un

magnet, fiindu-i imposibil să acționeze.

Deși în esență vâscos și repugnant, aproape ca o reptilă, există o fărâmə de umanitate în Frank pe care Murakami o surprinde spectaculos în final, unde dă frâu liber stabilirii unei relații de atracție aproape tulburător de normală, între criminal și Kenji, expunându-se un veritabil caz al instalării sindromului Stockholm.

Oroarea principală a romanului nu constă neaparat în baia de sânge, ci în modul în care personajul lui Kenji se aseamănă cu Frank, mai mult decât își poate imagina. Chiar Murakami menționează prin intermediul lui Kenji că nimeni nu posedă o personalitate perfectă, ci din contră, fiecare are o latură bună și una rea, concretizând cu faptul notoriu că majoritatea americanilor sunt atât de strâns legați de State, încât le este extrem de dificil să-și imagineze o lume cu un sistem de valori diferit de al lor, adăugând mai apoi că și japonezii dispun de un defect similar.

Întreaga operă este o metaforă. Când Kenji și Frank se întâlnesc, are loc coliziunea dintre Est și Vest; ei sfârșesc prin a se ataca reciproc, existând o luptă între conștient și subconștient, ajugând în cele din urmă la o înțelegere naturală. Fundalul acțiunii este inaccesibilitatea pe care capitala Tokyo o degajă, spațiu ce poate constitui un adevărat șoc cultural și poate fi comparat cu usurință cu un univers caracterizat de o extremă alienabilitate pentru cei ce nu-l înțeleg în totalitate. Este într-adevăr un loc năucitor, dar nu la fel de năucitor ca lumea din interiorul lui Frank. Autorul croiește cu măiestrie caracterul unui cigiș care nu trăiește într-o dimensiune cu mult diferită de a noastră, ci din contră, dezvăluie că undeva, cândva, ceva se poate întâmpla, descompunând acea normalitate inițială cu care fiecare ființă umană este înzestrată, lăsând urme adânci ce nu se vor vindeca niciodată. Acea carapace protectoare ce acoperă caracterul uman are menirea de a proteja de astfel de răni, dar ea e subțire și se poate crăpa, lăsând otrava să pătrundă, întinând felul în care omul se raportează la ceea ce-l înconjoară. Astfel, Ryū Murakami reușește să unească două culturi complementare, ambele fascinate de cealaltă, prin manipularea eurilor fiecărui personaj, realizându-se o oglindire sufocantă între cei doi poli.

Laura CIURUȘNIUC ■

ZILELE ALECARD DIN PERSPECTIVA... NICU GANE

Pe 15 și 16 decembrie au avut loc la Iași zilele Alecart, sărbătorite cu ocazia lansării celui de-al cincilea număr al revistei de atitudine culturală ALECARD. Însă, acesta nu a fost singurul motiv pentru care elevi, studenți și profesori s-au întâlnit din nou în aula Universității „Petre Andrei” Iași. Începând cu acest număr, a intrat în parteneriat și Colegiul Național „Nicu Gane” din Fălticeni, care alături de Colegiul de Artă „Octav Băncilă” și Colegiul Național din Iași, respectiv Colegiul Național „Petru Rareș” din Suceava este dornic a înlătura la rândul său discrepanța dintre mediul liceal și cel universitar. Ulterioare manifestării de deschidere, în care s-a adus la cunoștință publicului „ultima achiziție” în materie de licee și s-a prezentat numărul în cauză al revistei, au fost cele două workshopuri cu tematică jurnalistică, intitulate „Jurnaliștii din radio și televiziune” și „Jurnalitul viitorului în media online și prea scrisă” Astfel echipa de redacție a Alecart a avut ocazia să se întâlnească cu adevărați profesioniști din domeniul mass-mediei.

Ori suntem jurnaliști adevărați în radio și televiziune, ori nu mai suntem... WORKSHOP „Jurnaliștii din radio și televiziune”

Primul workshop l-a avut drept coordonator pe domnul Daniel Șandru, conf. univ. dr. cu specializarea științe politice. Pentru a fi cât mai bine și cât mai corect informați de ambele părți, atât în ceea ce privește radioul, cât și televiziunea, au fost invitați la această activitate lectorul univ. dr. Georgeta Condur, realizatoare Tele M și Florin Chiriac, realizator Radio Iași. Discuția a fost deschisă de politologul Daniel Șandru, care a făcut o scurtă introducere privitor la ceea ce ne va fi adus la cunoștință, precizând totodată numele și ocupația invitaților. Cuvântul a fost preluat de Florin Chiriac care a încercat să ne împărtășească câteva din tainele radioului. A început prin a face un sondaj privind muzica pe care o ascultăm, datorită crezului său că „noi, adolescenții ascultăm radio doar pentru că promovează muzică comercială”, fiind în același timp de părere că house’ul domnește în preferințele noastre. Părerile contradictorii nu au conținut să apară, unii din cei prezenți reușind chiar să-l convingă că nu ascultăm radioul pe motiv că se difuzează muzică cu caracter comercial sau în celălalt caz, că ascultăm numai muzică house. Intenția sa a fost totuși să sublinieze ceea ce este cu adevărat important, și anume timbrul, tonul și vocea animatorului, explicându-ne cât contează modul de a prezenta și de a transmite, respectiv vocea, care trebuie să fie naturală. În acest scop, afirma că „vocile în radio sunt foarte importante, nu doar prin cuvintele rostite, ci și prin imaginea omului care vorbește în mintea noastră”, încheind cu exemplul inconfundabilei voci în radio, Paul Grigoriu.

Cât despre televiziune, moderatoarea Georgeta Condura a început cu o mică prezentarea a acesteia, urmând apoi a dăruia, sau cel puțin a ne informa despre miturile din acest domeniu, precum: ca să fii vedetă de televiziune trebuie să absolvi o facultate în domeniu, ca să fii vedetă de televiziune trebuie să cunoști pe cineva din interior care să-ți pună o pilă sau „si eu pot să fac ce face Andreea Esca”. Trei lucruri foarte bine punctate au fost însă problematica promovării exclusiv a

lucrurilor negative, problematica emisiunilor regizate și a limbajului specializat, care conform moderatoarei „nu poate fi înțeles de mase”. Despre prima s-a ajuns la concluzia că asta-i normalitatea, ca dacă spre exemplu pe autostrada București-Pitești se circulă în condiții bune, nu interesează pe nimeni, însă dacă a avut loc un accident și circulația este blocată, atunci aceasta este o problemă despre care cei din trafic merită informați. De altfel, tot în lucrurile negative intră și așa-zisele vedete de televiziune apărute peste noapte sau nu, cele din urmă, nici după o perioadă destul de lungă în televiziune nefiind apte a lucra într-un asemenea domeniu, motivele fiind diversificate. În ceea ce privește emisiunile regizate, aici este alegerea fiecărui moderator TV în parte. Georgeta Condur ne-a împărtășit din experiența proprie, spunându-ne că „eu nu-mi stabilesc dinainte întrebările și nu mi-e frică să rămân fără”. Cu alte cuvinte, se pare că nu suferă de angoasele moderatorului: lipsa de întrebări într-un anumit punct al emisiunii sau uitarea numelui invitatului. Cât despre ultima problemă, aici s-a căzut de acord că nu vom auzi un medic spunând că „și-a rupt piciorul”, ci că „are fractură de menisc” sau un polițist zicând că „i-am pus întrebări lui Vasile”, ci „am interogat martorul principal în acest caz”. De aici rezultă că folosirea limbajului specializat este o cerință a mass-mediei. Georgeta Condur a încheiat prin ai sfătui pe tinerii care vor să opteze pentru o carieră în televiziune că „nu există un traiect foarte bine definit, ci ar trebui să se plece de la o limbă română stăpânită totuși decent”. Workshopul s-a finalizat prin a face o comparație între radio și televiziune, susținându-se că „radioul este preferat dimineața, în special în mașina, dar și când facem jogging, ne plimbăm cu bicicleta, și în multe alte situații, televizorul fiind utilizat acasă, când suntem în bucătărie și gătim ceva delicios sau când pur și simplu ne relaxăm stând înținși în pat”.

Raluca Bocanci

foto : Andrei CUCU

Workshopul Jurnalistul viitorului

În cea de-a doua zi a programului desfășurat în cadrul Zilelor Alecart, a avut loc, în incinta Universității Petre Andrei, Iași, workshopul intitulat Jurnalistul viitorului. Invitați la această dezbatere au fost doamna secretar de redacție de la Ziarul de Iași, cu rolul de moderator, domnul redactor-șef al aceleiași publicații, jurnalist cu experiență de 20 de ani în domeniu și un blogger ieșean, specializat în jurnalismul politic.

Întrebarea de la care a pornit această dezbatere a fost Ce va alege jurnalistul viitorului? Să scrie online sau să continue în presa scrisă? Pentru început, au fost analizate avantajele și dezavantajele celor două mijloace de informare principale: internetul și ziarele. Pe măsură ce discuția avansa, ne-am putut da seama că posesorul blogului, jurnalist de profesie, renunțase la presa scrisă, în favoarea presei online. Discuția a luat forma unui dialog, în care cele două părți se completau reciproc, creând astfel o armonie. Unul dintre avantajele sesizate de cei din sală a fost siguranța informației provenite din presa scrisă, cu cele trei surse obligatorii pe care un jurnalist trebuie să le consulte înainte de a publica o anumită știre. Un alt subiect abordat de cei doi invitați a fost publicitatea pe internet și câștigurile aduse de aceasta. Redactorul șef de la Ziarul de Iași a precizat că nu pune accent pe varianta online a ziarului, putându-se baza pe o clientelă fidelă care, cu toate că nu este interesată de toate știrile din ziua respectivă, cumpără ediția printată, din obișnuință. În continuare, s-au adus în discuție formele prin care un ziar își poate atrage cititorii: publicarea unei imagini șocante pe prima pagină sau plasarea unui titlu scris cu alt tip de font, mai mare față de restul scrisului, aceste trucuri fiind utile atâta timp cât nu se încalcă limita bunului simț. În ceea ce privește partea online a presei, jurnalistul specializat în domeniu ne-a vorbit despre evoluția site-urilor de știri, realizând și o clasificare a lor. S-a

analizat și situația în care, la unele ziare, se pune problema desființării sau publicarea știrilor exclusiv în ediție online, astfel pierzându-se o bună parte din numărul de cititorii care cumpără ziarul zilnic. Investiția într-un site de ziar local este mai mare decât câștigul obținut din reclame, pentru că acestea trebuie să fie de interes general, multe firme sau persoane optând pentru publicitate pe bloguri sau site-uri specializate într-un anumit domeniu. În final, cei trei invitați i-au sfătuit pe cei interesați în domeniul publicisticii, precizând că este esențial să existe o experiență de lucru într-o redacție de ziar care, totodată, constituie pentru mulți și o rampă de lansare în domeniul audiovizualului sau al coordonării unei campanii publicitare de tipul unei colecții de cărți, dvd-uri sau albume, oferită de anumite publicații din presa scrisă. Cel de-al doilea jurnalist, cu experiență în presa online, a spus că „niciodată nu va dispărea presa scrisă, cu toate că omul este din ce în ce mai tentat să se informeze în timp real, cu ajutorul internetului.”

Pentru persoanele aflate în sală, workshopul Jurnalistul viitorului a fost util pentru a înțelege mai bine detaliile care fac diferența între presa scrisă și cea online, și pentru a analiza mai bine situațiile când sunt puși să aleagă între cele două modalități de informare. Prezentarea aspectelor pozitive și negative, făcută de invitați cu experiență în domeniu, ne-a ajutat să aflăm detalii din redacțiile ziarelor și date exacte, extrase din studii realizate în rândul populației.

Șerban Vornicu

Povești cu femei și despre femei de succes

Năncă din perioada dezvoltării celor mai precoce forme ale sale, societatea a gravitat în jurul câtorva noțiuni-cheie ce cuantifică tendințe, principii, curente importante sau, pur și simplu, sintagme des vehiculate. Șansa de a privi înspre trecut și de a observa metamorfoza noțiunilor în cadrul procesului evolutiv social conferă posibilitatea clasificării lor în două categorii majoritare: noțiunile înlocuite în timp de realitățile actuale și cele care au rămas ancorate sub diferite forme până în momentul prezent.

Două astfel de noțiuni, aparținând fiecăreia dintre categoriile menționate au fost dezbătute în cadrul seminarului "Povești ale femeilor de succes" organizat de Fundația EuroEd în cadrul unui proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013. Proiectul POSDRU are o temă generoasă și de actualitate: "Șanse egale și respect pentru femeile din Regiunile Nord Est și Centru".

Acordând șansa dialogului liber între două categorii de vârstă distincte, întâlnirea desfășurată în Aula Magna a Universității Petre Andrei din Iași, pe 13 aprilie, a adus în fața unui public tânăr șase femei de succes ce s-au remarcat în domenii diferite de activitate, șase experiențe împărtășite spre a fi voluntar asimilate, șase povești diferite ce dau glas multilelor perspective asupra noțiunii relativ recente de "femeie de succes", dar și asupra ideii reminiscente de discriminare.

Poate atrași de rezonanța termenului "success" sau, pur și simplu, curioși asupra unor păreri pertinente pe o temă actuală în societatea contemporană (poziția femeii în raport cu cea a bărbatului în cadrul democratic al secolului 21), spectatorii le-au ascultat timp de 2 ore pe Excelența-Sa, Tanya van Gool – ambasadoarea Olandei în România, Lucy Glaser - femeie de afaceri din Gura Humorului, Adriana Cazan - guvernator Lions Clubs International pentru România, Maia Morgenstern - actriță, București, Doina Azoicăi - decan la Facultatea de Medicină și Farmacie "Grigore T. Popa Iași", Carmen Chidovăț - manager regional Piraeus Bank Iași (prezente în sală), precum și pe Adriana Săftoiu - deputat și Uca Marinescu - prima femeie care a cucerit cei doi Poli ai Pământului (prin intermediul intervențiilor video adresate participanților).

Am sesizat, pe parcursul seminarului importanța contactului

direct și a cadrului informal, lipsit de convenționalul sugerat de o întâlnire publică, ce a intensificat asimilarea experiențelor împărtășite. Relatările au gravitat în jurul conceptului de succes ca hazard și nu ca o certitudine, existența unei căi sigure spre reușită fiind îndoielnică în raport cu constantele bine stabilite ale vieții de zi cu zi. Totuși, în ciuda diversității domeniului de activitate și, bineînțeles, a perspectivelor, au putut fi remarcate elemente comune, prezente în fiecare discurs sub o altă formă: munca, sacrificiul de sine, prezența unui țel în viață.

Luând prima cuvântul, Excelența-Sa Tanya van Gool vorbește despre normalitatea deseori acoperită de răsunetul funcției pe care o ocupă în prezent ("nu sunt nici foarte inteligentă, nici excesiv de frumoasă, nici deosebit de bogată"), dezvăluind o ipostază multiplă a propriei persoane ce nu-și pierde însă naturalețea: femeie, mamă, soție și ambasador în același timp. Discursul său punctează importanța unor pași bine delimitați dezvoltând esența demersului către îndeplinirea unui scop. Astfel, stabilirea unui țel ce precedă o serie de întrebări puse sinelui, menținerea țelului în viață și a credinței în ceea ce întreprinzi, optiunea bine gândită a unei cariere în raport cu posibilitatea întemeierii unei familii, valorificarea posibilităților oferite de societatea prezentă și conștientizarea faptului că pionieratul aduce cu el responsabilitate au reprezentat pentru domnia sa calea către un succes neprevăzut și pentru public un posibil model având în spate experiența de viață a unei figuri reprezentative.

Abordând subiectul discriminării, Excelența-Sa atestă dificultatea ocupării postului în care se află în prezent, afirmând că, pentru a demonstra capacitatea și meritul de a fi una dintre primele femei ambasador din Europa, a trebuit să depună de două ori mai multă muncă decât un bărbat.

Pentru cea de-a doua invitată, Lucy Glaser, meseria actuală nu a precedat o instituție, ci o necesitate, dând glas unei noi perspective: statutul său actual constituie, de fapt, o reacție la singurătate, la dorința de a se ști înconjurată de oameni. În viziunea dumneaei "succesul a venit aproape de la sine", deși, din nou, în strânsă legătură cu munca depusă și cu prețul destrămării anumitor relații.

Adriana Cazan ne vorbește despre voluntariat ca o a doua profesie, introducând noi concepte și conferind încă o perspectivă asupra ideii de succes. Cu această ocazie, publicul

foto : Andrei CUCU

afli despre importanța tăriei de caracter și a flexibilității, învătă despre dorința de a servi societatea și despre sacrificarea timpului cu compensația financiară a muncii bine făcute.

Pe rând, Doina Azoică și Carmen Chidovăț întregesc imaginea femeii de afaceri, subliniind importanța fair-play-ului, a vocației, a echilibrului resimțit în sânul familiei, demolând inaccesibilitatea preconcepută a succesului ipostazei feminine, în timp ce Adriana Săftoiu devoalează importanța formelor fără fond pe scena politică, a notorietății ce înlocuiește credibilitatea.

Detășându-se de dimensiunea majoritară a afacerilor, magnetizând parcă o sală întreagă ce-i așteaptă povestea cu sufletul la gură, Maia Morgenstern își începe discursul printr-o scurtă relatare a trecutului: actrița abordează la rândul său ideea de discriminare ca noțiune reminiscentă a trecutului în care lumea tearului era dedicată exclusiv sexului puternic. Restul discursului captivează audienta sub forma unei pledoarii deschise pentru autenticitatea trăirilor în teatru, contestând imaginea preconcepută asupra actorului iluminat în permanență de epifania inspirației. Astfel, capacitatea de a

juca teatru, de a interpreta un rol devine o artă ce poate fi stăpânită prin muncă, prin puterea actorului de a-și valorifica uneltele trupului, ale vocii și ale sufletului atunci când îngerul nu mai coboară asupra lui.

Timpul petrecut muncind nu este un sacrificiu, ci "investiția conștientă în ceea ce vrei să realizezi", iar notorietatea atinsă este, de fapt, rezultatul relaționării cu ceilalți, publicul, în cazul doamnei Morgenstern, fiind cel ce conferă statutul actorului.

Șase posibile modele, șase povești, șase perspective s-au îmbinat în cadrul seminarului "Povești ale femeilor de succes", susținut în cadrul proiectului "Șanse egale și respect pentru femeile din Regiunile Nord Est și Centru", sub forma unei experiențe colective, fără a conferi pentru niciun moment iluzia unei căi sigure spre succes, subliniind însă constantele unei lecții de viață accesibile, pregătite pentru a fi asimilate sau, de ce nu, pusă la îndoială de către un public tânăr, căruia pentru un timp i s-a vorbit despre țeluri, muncă, pasiune, idealuri, sinceritate, sacrificiu, succes și, nu în ultimul rând, discriminare.

Ioana Lionte ■

“Cum explici oroarea și absurdul cuiva care nu le-a trăit?” interviu cu Angelo MITCHIEVICI

Între 14 și 16 martie, directorul Departamentului de Ideologie și Cultură al IICCMER, cunoscutul critic de film și prozator Angelo Mitchievici s-a aflat aflat la Iași, în cadrul proiectului național Caravana cinematografică. Proiectul presupune un parteneriat între IICCMER și licee de prestigiu din România, din Iași singurele instituții implicate fiind Colegiul Național Iași și Colegiul Național de Artă “Octav Băncilă”. Activitatea a presupus o suită de manifestări care au avut ca punct de plecare vizionarea unor filme al căror subiect gravitează în jurul întâlnirii ființei cu istoria. Este vorba despre filmul lui Radu Gabrea, Călătoria lui Gruber și despre cel în regia lui Dennis Gansel, Valul, urmate de discuții ai căror invitați au fost: Antonio Patraș și Doris Mironescu de la Universitatea “Al. I. Cuza”, Iași. Cu acest prilej, I-am rugat pe coordonatorul proiectului, Angelo Mitchievici să ne răspundă la câteva întrebări.

R: Vă aflați pentru a doua oară în ultima jumătate de an la Iași în cadrul proiectului Caravana cinematografică, inițiat de Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc. Care este, din perspectiva dvs., ca inițiator și organizator al proiectului, finalitatea acestui periplu al elevilor printre filmele de bună calitate?

A.M: Un răspuns matematic, în tiparul instituțional al redactării acestor proiecte ar fi următorul. Ca organizator vizez următoarele obiective : 1) construirea unei alte modalități de a preda istoria recentă în licee, un traseu alternativ. Proiectul ar verifica viabilitatea unei astfel de abordări și ar strânge o serie de rezultate edificatoare pentru un cadru mai larg al înțelegerii actului de predare-învățare 2) Familiarizarea elevilor cu o tematică pentru care avem deja manuale, dar nu și suficientă disponibilitate de a le utiliza. Mă refer la două realități istorice, fenomene istorice dacă vreți, care au marcat indelebil secolul XX, comunismul și nazismul cu corolarul său terifiant, holocaustul. Lumea nu mai este aceeași după holocaust și nici după experiența comunistă, în ambele cazuri - a mers până la ultimele consecințe, ca și în universul sadian unde toate limitele sunt transgresate. Actul învățării în acest caz este un act de responsabilitate pe care generația mea îl are față de generațiile mai tinere. El este echivalent pentru mine formării anticorpilor care să ne protejeze de edificarea unei societăți totalitare, să ne protejeze de revenirea în forță a extremismelor și a altor noxe sociale.

Dar dacă ieșim din cadrul formal, așa da acestui proiect și un alt sens. În primul și în primul rând, este vorba despre o experiență de comunicare. Totul este cu atât mai dificil cu cât evenimentele și realitățile pe baza cărora se articulează ficțiunea filmică sunt aparent incredibile, sunt senzaționale într-un sens deloc consumerist. Cum explici oroarea și absurdul cuiva care nu le-a trăit? Însă nu numai de oroare și absurd este vorba, ci de istoria culturii și civilizației comuniste, ininteligibilă cuiva care nu a locuit acea lume. Această experiență de comunicare presupune ca elevii să încerce chiar și mediat o experiență a libertății prin contrast. Să se interogheze asupra valorilor care merită apărate, asupra propriilor valori care pot fi intuite dacă nu chiar descoperite în timpul unei discuții. În acest proiect verificăm în ce măsură noi le putem

transmite o experiență, cum putem ajunge la ei, cum ne putem face înțeleși. Este un drum care este parcurs în ambele sensuri, și ei fac un efort de a ne înțelege, de a filtra ceea ce văd, un efort considerabil de comprehensiune pentru că implică și o dimensiune morală, iar noi ne punem în situația de a intra în universul lor unde aceste lucruri nu au nicio consistență, de a crea un model virtual în care să putem deschide canale multiple de comunicare. Suntem străini pentru ei și universul lor, așa cum străine pot părea și aceste “planete străni”, comunismul și nazismul pentru experiența lor. Încercăm să dialogăm cu sentimentul că reprezentăm o comunitate de destin și că fenomenele amintite mai sus nu sunt doar istorie, ci fațete ale unui rău proteic și reactualizabil.

R: Filmele reprezintă în cadrul Caravanei pretextul dezbaterilor și al întâlnirilor cu personalități ale vieții culturale și ale mediului academic românesc (prof. dr. Mircea Diaconu, prof. dr. Ioana Both, prof. dr. Ioan Statomir, cercetător Adrian Tudurachi, conf. univ. dr. Antonio Patraș, lector univ. Roxana Patraș - pentru a enumera doar câțiva dintre invitații acestor întâlniri). De ce filmul și nu alte manifestări artistice? Care este impactul imaginii asupra conștiinței publicului tânăr?

A.M: Există o fotografie celebră publicată de un reporter, fotografie care a generat un puternic curent de opinie favorabil retragerii trupelor americane din Vietnam. Fotografia are ceva din banalitatea ororilor, doar că ea a ajuns în fața publicului american. Cu brațele desfăcute ca două aripi fragile, o fetiță vietnameză goală aleargă pe un drum, în spate tăvălugul unui bombardament. O expresie tranșantă a groazei și atrocității. Imaginea are o forță incalculabilă și este, într-adevăr, unul dintre motivele pentru care am ales filmul ca mijloc de expresie și de comunicare. Un alt avantaj este că filmul oferă o lume condensată în două ore și că îți transmite mesajul direct. Lucrul acesta poate fi însă înșelător, căci regizorul are propriile intenții emoțional-manipulative și nu poți rămâne doar la imagine fără a încerca să o comentezi. Să o discuți, să evoci un context pe baza ei. Ne-am propus să reconstruim un context istoric pe baza unui film, pomind de la ficțiunea ca istorie reprezentativă, emblematică. Dar mai mult decât atât, filmul ne-a furnizat o serie de teme și o serie de conflicte fundamentale, de opțiuni

destinale pe care le-am plasat în acel context și le-am discutat. Imaginea este un adjuvant când știi cum să o utilizezi, altfel ea poate fi un al vâl care te separă de realitate.

R: Cum s-a realizat selecția filmelor? Au existat criterii tematiche, preferințe regizorale, actricești?

A.M: Există o geometrie a acestui proiect așa cum l-am conceput. În primul rând am ales un film străin și un film românesc care să vorbească din două unghiuri diferite de o realitate comună. De ce? În primul rând, pentru un demers comparatist bazat pe comunitatea de destin a țărilor din Europa de Est abandonate sferei de influență sovietice după tratatul de la Yalta. Nu a contat că Cehoslovacia a fost ocupată de naziști fără ca nicio țară europeană să ridice un deget. Nu a contat că Polonia s-a opus cu toate mijloacele ocupației naziste și a avut contingente care au luptat alături de englezi în cea mai teribilă bătălie a aerului - pentru a nu mai vorbi de mișcările de partizană sau de resurrecția de la Varșovia. Aceste țări au fost abandonate colosului sovietic care le-a ocupat a doua oară. Prin urmare, experiența comunismului în țări ca Polonia, Germania Democrată, Cehia, Ungaria este elocventă pentru tipul de istorie pe care Europa de Est a traversat-o. Comparația ne pune în fața înțelegerii unui fenomen mai ușor decât prezentarea unui caz izolat. Am dorit ca elevii să știe că România nu a reprezentat un caz izolat și că acest flagel numit comunism sau nazism a afectat în profunzime toate aceste țări. Nu trăim izolat, lumea este un loc din ce în ce mai strâmt, alcătuit tot mai mult o comunitate de destin. Pe de altă parte, am ales un film care să vorbească despre atrocități, un film direct care să spulbere iluzii și un film care să reconstruiască pe cât posibil imaginea cotidianului comunist. Am intenționat ca elevii să lipească singuri cele două fețe ale medaliei, să refacă unitatea, să înțeleagă complexitatea unui fenomen, și anume că, decimarea inteligenței, a clasei de mijloc în anii '50 mergea foarte bine cu alfabetizarea unei mari părți a populației, că arestarea a mii de oameni și deportarea lor la Canal nu-i împiedica pe copii să se joace, că evenimente care au avut loc în anii '50 au consecințe și la un deceniu după revoluția din decembrie. Este o alternativă voită de cald și rece, între oroare și umor, însă asocierea nu o fac neapărat, ci uneori ea este impusă chiar de un ritm al istoriei. Mi-am dorit să alternez cele două planuri pentru ca elevii să discearnă sub aparenta jovialitate a cotidianului dimensiunea răului, dar, în același timp, am intenționat ca ei să recupereze o realitate cu multiple fațete.

R: Proiectul IICMER-ului implică parteneriate cu cele mai bune licee din țară. Partenerii ieșeni sunt două colegii de factură diferită: Colegiul Național Iași și Colegiul de Artă "Octav Băncilă". Cum apreciați reacția tinerilor în fața întâlnirii cu nume importante ale filmului românesc și european?

A.M: De la început ne-am adresat unei elite, unui public dacă nu avizat, cel puțin receptiv. Selecția făcută de noi include cele mai bune licee din țară și în cadrul lor am ales - deloc întâmplător - și licee de artă. Artă reprezintă un mod particular de a înțelege lumea și se apropie de obiectivul proiectului nostru și anume acela de a iniția o modalitate alternativă a înțelegerii fenomenului istoric. În acest sens, Colegiul

Național „Octav Băncilă” a constituit o zonă de interes aparte pentru acest proiect. Ambele licee se pot mândri cu elevii care au performanțe deosebite, există un spirit competițional și există reacție. Ceea ce am urmărit cu cea mai mare atenție la acest proiect a fost reacția, în cezonă de sensibilitate ne-am plasat, ce neliniști sau întrebări am provocat. A spune că elevii au reacționat înseamnă pentru mine un prim obiectiv atins. Cum au reacționat, abia acest lucru ne introduce în miezul problemei. Am avut niște răspunsuri foarte bune în a doua zi de vizionare cu filmul Valul al Lui Dennis Gansel, poate și pentru că era un film despre vârsta lor, un film aproape didactic. Maturitatea unor răspunsuri te ia întotdeauna prin surprindere, dar cele mai surprinzătoare sunt întrebările pe care nu ți le-ai pus și care sosesc de la elevi, întrebări naturale care te situează în mod creator în fața unei vechi întrebări. Intuiești câte puțin din lumea lor, dar în felul acesta înțelegi că ei au propriul lor traseu de cunoaștere și acest lucru se petrece chiar sub ochii tăi. Elevii își gândesc răspunsurile și mișcarea intelectului și sensibilității lor atinge puncte sensibile; ei reinventează sofisme, recrează dileme numai că ai acest sentiment al autenticului, al mișcării unei inteligențe vii lipsite de experiență, dar nu și de repere. Am sentimentul că noi nu facem decât să declanșăm un proces, discuțiile continuă mai târziu în casă, curiozitatea lor arde mocnit și poate va izbucni mai târziu. Îmi place tot acest imprevizibil, pentru el sunt acolo. Intenția mea nu este de a le inocula răspunsurile mele sau ale autorilor citiți de mine, ci de a stimula un proces prin care ei își definesc experiența, își ordonează ideile și se deschid unui orizont nou în care cunoașterea presupune și dimensiune etică. De fapt, aici sunt surprizele cele mai mari, felul în care reacționează la chestiunile de ordin etic, iar filmele pe care le-am ales propun o astfel de problematică, dar nu în mod tezig.

R: Credeți că există un "ce" al locului, o atmosferă "moldovenească" pe care elevii de la Colegiul Național și Colegiul de Artă "Octav Băncilă" o păstrează în modul lor de a fi?

A.M: Despre „dulcele grai” moldovenesc s-au spus multe lucruri, o mare parte cu tentă ironică. Mie îmi place să-l ascult. Există o atmosferă moldovenească, un geniu al locului și să nu uităm proteismul său în lumea lui Teodoreanu. Nu îmi dau seama prea bine când el începe să vorbească cu vocea unui elev sau a unui profesor, a unui prieten sau a cuiva pe care abia l-am cunoscut. Am un sentiment de familie în Iași, de acasă, și cred că am spus totul cu aceasta. Cele două licee îmi evocă această atmosferă.

A consemnat:
Emil MUNTEANU

Alexandru Dabija

“...mă adresez celor care pricep...”

O voce timbrată, dublată de o privire impunătoare, amăgită în fum de țigară. Cortina e ridicată, însă scena goală. Începe sau se sfârșește...

„Se mai poate face teatru la Iași?” răsună o întrebare ce nu-și propune să offenseze tânăra generație ieșeană, ale cărei priviri meditative pătrund prin fum și se opresc asupra scenei goale, a podelei gri, strivite de un vâlătuc ca de plumb: „NU”.

Din fiecare epocă arta alege câteva nume și un etc. El era acel nume: Alexandru Dabija, proptit pe un scaun în fața scenei, pornit să arunce o scânteie în discuția cu „etcetera”, ba mai mult, să își asume și regia. Invitat în capitala Moldovei cu prilejul Festivalului de Teatru Contemporan, Alexandru Dabija pune în lumină în cadrul conferinței sale problematica teatrală contemporană ieșeană, stârnind controverse, acord mutual, nedumeriri. Regizorul are în vedere trei aspecte: religia, excesul și raporturile personale, elemente motrice ale subiectului. Starea de sufocare pe care o transmite teatrul ieșean e susținută, în viziunea lui Alexandru Dabija, de prezența masivă a religiei ce constrânge și indoctrinează de la o vârstă fragedă mentalitatea și viziunea oamenilor asupra realității. Concepțiile și ideile acționează precum un corset care, sub semnul presiunii, dau viață tensiunilor interioare, tensiunilor morale, desființând în acest mod, întru totul școala românească de teatru. Riscul acestui fapt constă în stagnare și concentrarea sentimentului de vinovăție, de nemulțumire, răspândit apoi ca o plantă agățătoare.

Religia nu încetează să acapareze în propria cochilie mecanismul uman în detrimentul excesului, devenit necesitate și germene al individualității și originalității omului în calitatea sa de actor. „Orașului îi lipsește excesul, iar teatrul nu poate exista în afara excesului.” Această exagerare despre care vorbește regizorul

reprezintă manifestarea vie a resorturilor umane, ieșirea din tiparul standard, îngrădirea și temperarea oricăror porniri firești, specifice caracterului uman. Acesta nu întârzie să se aplece vertiginos asupra posibilităților fiecărei ființe umane și să deplângă tot ceea ce carapacea moravurilor atrofiază. Să lăsăm pe fiecare să devină ceea ce este! Starea interioară este transpusă involuntar și inevitabil în relațiile interpersonale, fie că este vorba despre actori în legătură directă cu această meserie sau cu însuși felul de a fi, regăsindu-te pe tine și propria-ți mască. „Raporturi normale” dintre actori sunt din ce în ce mai fragile, făcând loc celor viciate și mecanizate. În ceea ce privește convivialitatea între actor și regizor, aceasta suferă o decădere în opinia lui Alexandru Dabija, acesta subliniind instabilitatea, inexistența unui dialog și denaturarea statutului academic în interdependență cu tânăra generație. Regizorul trasează o tușă între trecut și prezent, între rigurozitatea unei selecții foarte dure, simțite pe propria piele și rezultatul unei tactici moderate, menite să anuleze orice formă de valorificare a talentelor. Acestea din urmă se pierd în umbra „actorilor tehnici” și a atuurilor aparente stabilite de tupeu, compromis și, în cele din urmă, de ipocrizie, care, de altfel, remarca Dabija, este în cele din urmă, o trăsătură a actorilor („ipocrites” gr.-artist). Factorul de educație și cultura reprezintă o altă problemă cu care se confruntă noua generație, întrucât acestea sunt prezente în particularitățile oricărei arte, cu precădere în formele sale de manifestare.

Tăcerea pune stăpânire pe întreaga sală. Tinerii actori ieșeni meditează la spusele actorului, regizorului, omului Alexandru Dabija. Cortina stă să cadă, iar scena e tot goală...” Nu se poate face teatru la Iași.”

Corina Buhuși ■

Lucrare de Adrian GOREA

Elveția: o scurtă călătorie prin cantonul Geneva

Foto: Ina Mitu

Eonoré de Balzac, Stendhal, Voltaire, Victor Hugo, Jean Calvin sunt numai câteva dintre numele celebre ce se pot asocia cu orașul Geneva, situat la granița Elveției cu Franța. Fiind un oraș tolerant, a adăpostit deopotrivă scriitori, reformatori, compozitori, care aveau probleme în țara natală. Și totuși, această trăsătură fundamentală evidentă, înrădăcinată în genevezi a fost pusă la încercare atunci când sub conducerea calvinistă rigidă, Jean-Jacques Rousseau a fost exilat și cărțile lui au fost arse, datorită filosofiei sale liberale.

În timp ce țările din jur erau asuprite (Italia protestantă încerca să scape de mânia papei, Spania de Inchiziție, Franța de monarhia franceză), Geneva se dezvoltă, înflorește, ajungând astăzi un model de oraș ce poate asimila cu ușurință alte culturi, fără însă a-și denigra tradiția.

Datorită neutralității Elveției pe parcursul războaielor mondiale, întreaga ei întindere este o adevărată incursiune în istorie, casele și piețele publice datând începând cu secolul al XVI-lea și impresionând vizitatorul, ce se poate delecta cu detalii arhitecturale la tot pasul. Chiar dacă orașul ar fi fost în vreun fel sau altul afectat de bombardamente sau ar fi suferit distrugerii, nu cred că ceva din înfățișarea sa actuală s-ar fi schimbat major, tocmai datorită faptului că fiecare locuitor simte nevoia de a conserva și păstra intact ceea ce predecesorii au lăsat. Acest tip de comportament poate fi considerat chiar un adevărat cult, fiind unul dintre aspectele care îi diferențiază pe elvețieni de alte popoare.

Orașul este situat pe malul lacului Léman, simbolul său fiind de departe Jet d'Eau, cea mai mare fântână arteziană din Europa (ce

poate însă să fie confundată cu un gheizer care provine din străfundurile lacului) trimițând în fiecare secundă 500 l de apă la aproape 120 m înălțime. Datorită poziționării orașului în inima munților, fiind înconjurat de vegetație din toate părțile, genevezii au o grijă ieșită din comun față de mediu și curățenia este mai pregnantă la ei ca în orice altă țară europeană vestică. Acest fapt m-a frapat și m-a impresionat plăcut și profund, contrastul dintre mentalitatea lor și a noastră fiind evident. Pe noi ne definesc, în raport cu natura și mediul înconjurător ignoranța, naivitatea, răutatea, nepăsarea. Este de prisos să afirm că lor le pot fi acordate doar calificativele contrarii. Și această grijă constantă față de mediu nu reprezintă o noutate sau o adaptare la normele lumii moderne, ci este înrădăcinată în firea lor și ajunge să țină de bunul-simț al oamenilor, la ei neexistând plăcuțe cu "Nu călcați iarba!", pentru că nimeni nu o distruge.

Am avut oportunitatea, pe lângă vizita propriu-zisă în Geneva, să călătoresc până la Lausanne și Montreux, două orașe din apropiere, primul fiind un oraș universitar renumit și al doilea un "Cannes al lacului Léman", unde se desfășoară un foarte cunoscut festival de jazz. Chiar dacă cele două stațiuni nu m-au impresionat în mod special, drumul până la ele a fost o adevărată delectare, toată atenția mea concentrându-se pe Elveția provincială pe care am descoperit-o. Drumul înspre Lausanne șerpuieste peste dealuri, printre așezări modernizate, care, cu toate acestea, nu își pierd farmecul rural, prin tuneluri, peste câteva viaducte ce oferă panorame superbe asupra lacului și Alpilor francezi, pe lângă zeci de grădini alăturate, fiecare de câțiva metri pătrați, îngrijite cu atenție, aparținând genevezilor, ce simt nevoia să scape deseori de agitația urbană și evadează în aceste spații, oferindu-și satisfacție interioară și pace.

După această plimbare, am ajuns printr-o întâmplare fericită, la un Concert Surprise susținut de Orchestra Conservatorului și Școlii Superioare de Muzică din Geneva, cu ocazia celei de-a 175-a aniversare de la fondarea Conservatorului. Cum am intrat în sala de concerte (care nu era singura din oraș), m-a învăluit un sentiment de nostalgie, amintindu-mi de copilăria în care multe seri le petreceam la Teatrul Național. Aceași arhitectură am putut-o regăsi în această sală de concerte din Geneva, care însă o depășește pe a noastră prin dimensiuni și aș putea afirma cu tărie că și prin calitatea concertelor susținute acolo. Seara a început cu jumătate de oră de discursuri, încărcate de mulțumiri și aprecieri față de diferite persoane și, în momentul în care răbdarea celor din audiență ajungea la limită și începeam să ne întrebăm dacă va mai fi vreun concert, dirijorul Kazuki Yamada (care a câștigat în 2009 le Grand Prix în cadrul concursului internațional pentru dirijori tineri) și-a făcut mult așteptata intrare în scenă. Aflând că orchestra era compusă în totalitate din studenți, eram pregătită deja să ignor eventualele greșeli, nesincronizări, gândindu-mă că încă au timp să se perfecționeze, că sunt încă

tineri. Așteptările mele și ale tuturor celor din publicul numeros au fost întrecute chiar după primele minute. Uvertura la opera Carnavalul Roman de Hector Berlioz a fost interpretată cu măiestrie, de altfel ca și celelalte trei bucăți muzicale de Liszt, Honegger și Respighi. După fiecare piesă, aplauzele erau răsunătoare. Este adevărat că publicul era alcătuit în mare parte din studenți, posibili colegi ai celor de pe scenă, dar în niciun moment nu am simțit că aplauzele nu erau pe deplin meritate. Mă întreb acum dacă studenți de la conservator din orașele noastre vor primi vreodată șansa să se afirme la un concert de asemenea amploare și am simțit un sentiment de frustrare știind că acest lucru nu se va petrece curând. Întrucât aplauzele de la finalul concertului erau furtunoase și nu se mai terminau, chiar și după un mult așteptat bis, dirijorul, dezinvolt, a recurs la un gest ce a provocat amuzament, luînd-o de mână pe fata ce ținea vioara întâi, încheind o seară cu adevărat reușită, așa cum eu însămi închei aceste rânduri, plecându-mă în fața frumuseții.

Ina MITU ■

Un departe atât de aproape geografic: Praga

M-am întrebat deseori dacă poți citi un oraș așa cum citești o carte? Să-ți dai întâlnire cu un spațiu, să ai răbdare să-l cunoști fără a te lăsa de la început surprins de farmecul sau de refuzul cu care te

întâmpină, să înveți să-l descoperi stradă după stradă, semn după semn, într-o întretăiere de întrebări cărora doar le presimți răspunsul? Să-ți-l apropii treptat, simțindu-te totuși până la sfârșit un străin în lumea sa și apoi să-l părăsești, ducându-l cu tine în amintire așa cum așezi pe raft un volum pe care tocmai l-ai terminat de parcurs? Îmi place să cred că e posibil, pentru că atunci experiența mea pragheză într-un sfârșit de iarnă atât de friguros încât ai crede că doar valurile involburate ale Vltavei vor scăpa de îngheț, s-ar putea compara cu descoperirea unor pagini ce păstrează o savoare de nedescris. Încerc să găsec cuvinte care să spună într-o formă nouă ceea ce orașul a impus de mult în conștiința tuturor europenilor. Frumusețea lui sobră, liniștea impunătoare, capacitatea de a supraviețui în orice context istoric fără a renunța la ceea ce are conștiința că este au fost evocate în variate moduri și le poți descoperi căutând prin ceea ce au spus Vaclav Havel, Milan Kundera, Jan Neruda, Mozart, Dvorak sau Smetana în muzica lor, Mucha în pictură. Kundera mi-ar șopti probabil că păsările întâmplărilor mi s-au așezat pe umeri atunci când am descins în Mala Strana (cartierul vechi) și am traversat Podul Carol sub privirea răbdătoare în împietrirea veacurilor a tuturor sfinților catolici și nu numai. Procesiunea clădirilor baroce amintește de gustul cehilor pentru celebrarea liniilor curbe, de

spiritul lor sofisticat, rafinat, de aspirația de a se elibera de sub rigiditatea goticului (care însă nu a putut fi niciodată umbrit de rococo, fiindcă le străjuiește edificiul interior). De sus, îngăduitor dominant, își aruncă umbra peste întreaga Pragă, marele Hrad (castelul), dar, pentru a ajunge la el și a admira o panoramă ce-ți taie răsufierea și pentru care nimic nu te-a pregătit (mie personal mi-a evocat imaginea Romei privite de la înălțimea Colosseumului) trebuie să parcurgi străduțe pitorești, viu colorate, pe care te întâmpină buticuri vesele, primitoare. A urmat apoi întâlnirea cu turnurile aurite ale bisericilor Sf. Nicolae și Madona din Loreto, cu domul neorenescentist și Muzeul Național, cu statuia ecvestră a prințului luptător Wenceslas.

Într-o zonă apropiată se întinde cartierul evreiesc. Atunci când pășești pe dalele vechi te înfioară gândul la istoria evreilor din Praga, de la "memoria" ghetoului la cea a sionismului, sfârșind invariabil în camerele de gazare de la Auschwitz și impunându-ți să te întrebi nu cum a fost posibil, ci de ce a fost scrisă în destinul lor aprinderea stelei galbene cu cinci colțuri în izbucnirea nebulniei uneia dintre cele mai cumplite tragedii ale secolului al XX-lea, nazismul. Muzeul evreiesc, cuprinzând cimitirul cu cele 12000 de pietre funerare ce veghează doar 12 gropi, sinagogile doar aparent sobre, dar adăpostind o istorie a supraviețuirii, documentele și obiectele de cult spun la fel de mult (sau poate la fel de puțin) precum chipurile celor care te privesc din fotografiile sub care scrie "Morți la Auschwitz".

Într-o altă lume parcă, spunând o altă poveste (a luptei pentru teatrul

Foto: Nicoleta Munteanu

în limba națională), te întâmpină clădirea masivă, echilibrată, a Teatrului Național și, puțin mai sus, Casa care dansează, impresionantă construcție care vorbește despre genialitate (deci nebunie și curaj) în linii care nu se frâng niciodată, ci doar caută.

Dacă ai timp, privirea va întâlni invariabil măcar fațada Palatului Toscan, care a aparținut ducesei Maria Anna de Toscana, apoi va călători peste cea decorată cu grafit a Palatului Martinick. Trupul meu a înțepenit drept în chiar locul pe unde trece meridianul și am admirat celebrul turn cu orologiu care te privește de pe toate vederile primite din Praga...

Ce am reușit să descopăr cu o bucurie a contemplării cum demult nu mai trăisem? Într-o ordine nu chiar aleatorie, ci dictată de înfloririle și mutilările interioare pe care le-am purtat cu mine în acele zile: Muzeul Leonardo da Vinci (deși pe acesta îl puteai rata fără regrete, căci în afara unor reproduceri palide ale celebrelor pânze sau machete ale invențiilor italianului nu vă va întâmpina decât o expoziție de arahnide adunate în cămăruțe bine fortificate din toate colțurile lumii). Apoi, Muzeul Kafka, de atmosfera căruia m-am lăsat pătrunsă doar prin prisma scrierilor sale; celui care nu l-ar fi descoperit decât ca simplu vizitator nu știu dacă i-ar fi spus foarte

multe. Am tresărit însă atunci când privirile mele de cititor fidel altor lumi au întâlnit foile pe care Kafka își pusese semnătura, fragmente de jurnal și fotografiile celor cinci femei ce i-au marcat existența. În fine, expoziția Dali pe care am furat-o orașului și pe care doar printr-un extraordinar noroc vizitatorul Pragăi o mai poate regăsi (căci era una sezonieră). În fața pânzelor, a lucrărilor de grafică, a acuarelelor, a jocului de linii de pe vasele încrustate ai conștiința clară a genului. Voi lega întotdeauna Praga de bucuria fără margini a împărtășirii dintr-o lume care refuză legile artei comune, prinzând tânjirea către genialitate, în ciuda (sau tocmai datorită) nevoii permanente de a șoca.

Șapte zile, șapte nopți, atât am reușit să smulg orașului și acelea în fragmente de gând și sentimente. Colțul inimii păstrează amintirea unui spațiu ce se sustrage parcă timpului, dar peste care va pluti mereu o umbră. Apele Vltavei și arcele podurilor care le veghează tresar înfiorate între paginile amintirilor mele de prea multă frumusețe și prea întunecată istorie.

Nicoleta MUNTEANU ■

Finlanda, așa cum am simțit-o!

Fele mai multe informații despre Finlanda le poți găsi dând un simplu click pe Google, iar wiki îți va furniza cele mai tehnice informații. În rândurile acestea însă, îți propun să cunoști și să înțelegi

Finlanda așa cum am simțit-o eu. E așadar, Finlanda mea, Finlanda unei experiențe. Te anunț de pe acum că este o țară cam „scumpică” pentru buzunarele unui român obișnuit, dar, odată ajuns aici, îți vei da seama că merită!

Aventura a început în urmă cu un an și un pic când am aterizat pentru prima oară în Finlanda, în urma obținerii unei burse ERASMUS. Am aterizat la propriu, în plină iarnă, cu o decolare întârziată din Otopeni din cauza pistei înghețate, pe la ora 10 noaptea târziu, la mijloc de ianuarie. Însă am simțit de la început grija și responsabilitatea finlandezilor, pentru că, pierzând legătura următorului avion spre destinația finală, am fost cazată imediat la hotel și asigurată că lucrurile vor decurge normal.

Încă din primele zile, am descoperit o lume nu doar civilizată, ci silențioasă și curată, pentru că finlandezii sunt un popor cu un caracter timid. Nu ai să auzi niciun telefon „urlând”, iar în bus sau tren nici vorbă de discuții lungi și gălăgioase. Poate doar în grădinițe sau la clasele de elevi foarte mici, în școala primară, mai auzi un zumzet de copii. Pe lângă faptul că sunt timizi, nu sunt nici vorbăreți, așa că, dacă vrei, ca profesor, să stărnești o dezbatere, nicio șansă.

Ceea ce într-adevăr pot spune că m-a impresionat este lumina soarelui foarte puternică, parcă pregătită să te orbească dezvăluind atâta frumusețe și, în aceeași măsură, lumina cerului

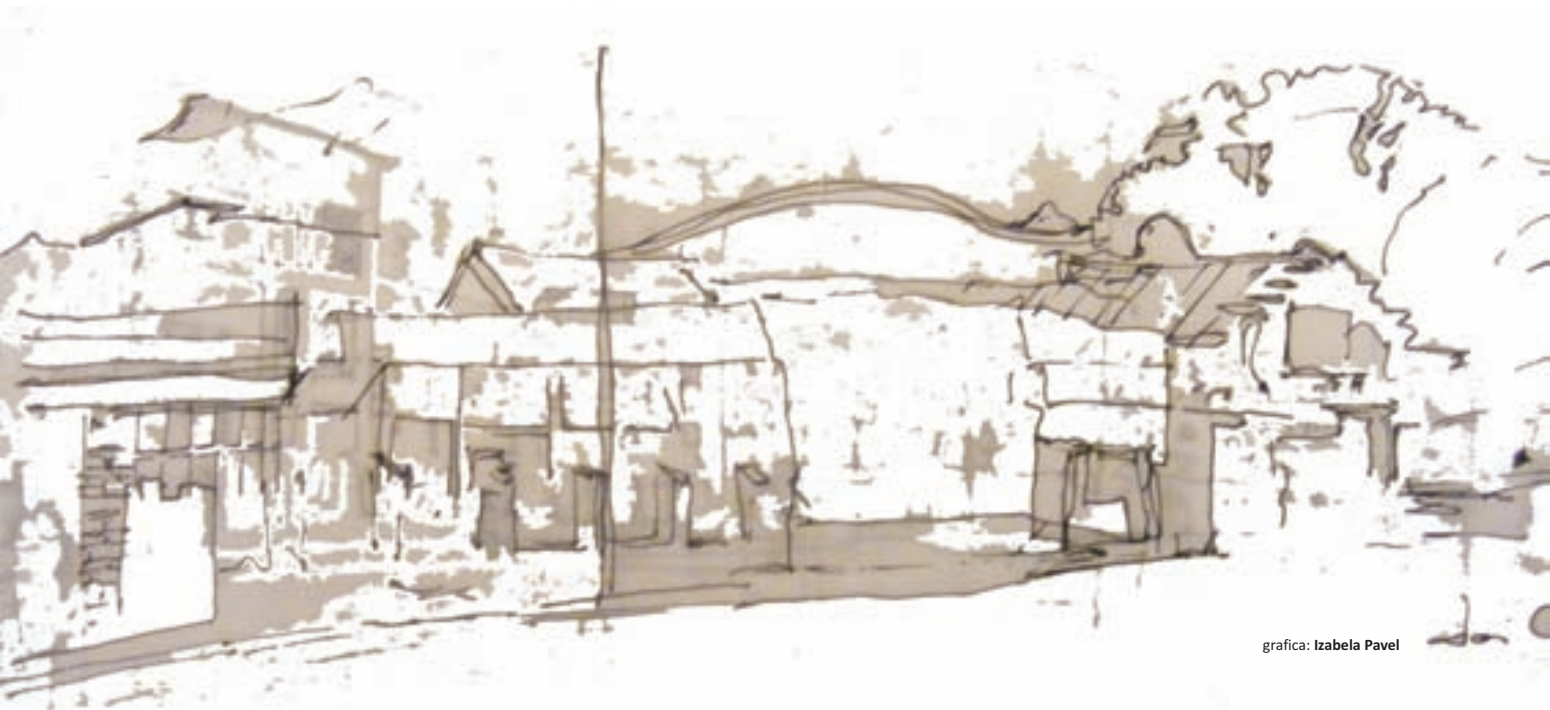
imens, prăvălindu-se către tine. 2/3 din țară este plată, mai puțin Laponia, unde sunt munții și Moș Crăciun desigur. M-a uimit lipsa gardurilor care ar trebui să împrejmuiască proprietățile și să știi că aici te poți plimba sau trece prin curțile oamenilor fără a te lua nimeni la rost, considerând că fiecare are dreptul la pământ și nimeni nu se poate atinge de bunurile altuia. Nu am apucat să vă spun că fiecare casă trebuie să aibă propria saună ... sau că în fermele lor se găsesc de obicei vulpi. Odată cu primăvara poți vedea cum vin păsările, de la pescăruși la rațe sălbatice, care mai mici, care mai mari și, dacă privești cu atenție în grădină, poți zări urechile ciulite ale unui iepure ieșit la plimbare.

Culmea iernii pentru mine aici în Finlanda este marea înghețată. Nu seamănă cu nimic din ce mi-a fost dat să privesc, pur și simplu te poți plimba liniștit pe ea. Ba mai mult, m-ai crede dacă ți-aș spune că poți merge cu mașina pe ea? Pentru a ajunge la micile insule din arhipelag, localnicii își deoparte bărcile și parcurg drumul cu mașina, uneori mai vine și câte un tractor de dezăpezit să curețe zăpada de pe șoseaua de gheață, chiar de gheață!!

Nu am regretat niciun moment opțiunea inițială, deși mai toți cunoștii m-au sfătuit să aleg o țară cu obiceiuri mai apropiate de ale noastre. Sfatul meu e să experimentezi întotdeauna pe propria piele!

Finlanda este o țară care merită vizitată. Iar după ce ai depășit bariera timidității finlandezilor și liniștea prelungită la o bere în oraș, ai să vezi că nu sunt prea diferiți de tine.

Melania HANGANU ■

Finding warmth in life

In the summer of 2009 I visited Romania with my Romanian friend Adi GOREA. We arrived in Bucharest, stayed for about a week in Constanța for his brother's wedding and about 3 weeks at his mom's place in Iași. Upon arrival I didn't even know a word in Romanian, but with the help and hospitality of his family and friends, this trip soon became very rich in feeling the warmth of those people. Eventually I managed to learn a few words and phrases in Romanian, but was never sufficient enough to carry a proper conversation in the language. In this situation I was very grateful to the fact that many of the young people there were able to speak well in English.

For a person like me, born and raised in Japan and have lived in Canada almost for the last 10 years, the city life in Romania didn't seem to be much different from that of Japan and Canada in terms of what they had in their household and the way they lived. In my eye the city part of Romania seemed to be a typical of what modern countries had. Among those, one of the things I thought was different from Japan and Canada was the large apartment complexes, most of that were built during the communist era. Adi told me that they used to be all concrete gray and looked rather dull, but people started putting bright colors on their walls in recent years. Now they look very welcoming and cheerful. I wasn't able to grasp a good understanding of Romanian infrastructures during my stay, but I felt that communities were well evolved and vibrant around those apartment complexes.

We visited Adi's grandparents' house on a farmland in Roșcani, where people still utilized horses as their work forces. This area of

the country is very rich in nature and reminded of my small farm hometown in Japan. City dwellers may think that the life in the countryside may be inconvenient. While it could be true, Adi's grandparents seemed to be very content with what they had, and from them I felt a notion of virtue and grace of living the slow-paced life in the fast-paced world. I helped them collect hay on a horse with manual tools. It was a physically hard work, but somewhat satisfying to get a job done by manpower, not by machines. I have a strong feeling that the farming and the way of life there will be replaced with machines in the near future and things will be geared toward mass production, which is a [not always good] trend everywhere in the world. I just dream of Roșcani and Adi's grandparents maintaining the beautiful slow-paced life forever, but I may be just too wishful to think that. I felt that there was peace and importance of essential human life in the countryside, which are often clouded and missed by being surrounded by piles of electronic gadgets and hustle in the city. Adi's grandparents' smiles still linger in my memory and give me a warm feeling.

I've traveled to some places in the world. What I always love and look forward to is to meet local people and experience the lives that they live. I was very fortunate to be given the opportunity to travel with a friend from the local, and the experience has definitely added another colorful page to my life journey.

Takashi Iwasaki ■

A fi sau a nu fi femeie?

“**D**umnezeu a făcut-o pe Eva din coasta bărbatului, nu din capul lui ca să nu-l stăpânească, nici din picioarele lui ca să nu fie călcată în picioare, ci din coasta lui ca să-i fie egală, sub brațul lui, ca s-o ocrotească, aproape de inima lui ca s-o iubească”, spunea Matthew Henry. Să fie însă acesta principiul care guvernează o lume în care părerile preconcepute ocupă un loc primordial? Categoriec nu.

Una din provocările cu care femeile s-au confruntat de-a lungul vremii este discriminarea, acel tabu pentru societate care ne îndeamnă să judecăm după criterii injuste, ajungându-se adesea la paroxism prin încălcarea unor drepturi, care sunt, nici mai mult, nici mai puțin decât esențiale: dreptul la viață sau la integritatea corporală. Se simte un dram de inferioritate prin simpla rostire a întrebării: este femeia egală cu bărbatul? Subînțelegem o formă de subapreciere prin faptul că termenul „femeie” este încadrat în „n” tipologii care nu sunt tocmai favorabile, fapt care mă face să cred că mentalitatea este cea care generează discriminare, cu atât mai mult cu cât transmitem prin toți porii principii ancestrale sub egida aceleiași utopii.

Feminismul a luptat zeci de ani pentru ridicarea femeii pe același piedestal cu bărbatul, pentru a da valoare acestui titlu și a-l ridica la rang de onoare în societate. Fie că a jucat rolul „mărului discordiei” în războaie și conflicte ce au lăsat cicatrici adânci în istorie, fie că au rămas întipărite în mințile multora prin fel de fel de fapte glorioase, femeile au condus din umbră țări, cariere de succes, încununând destine eterne. În ce sens flutură deci, steagul egalității? Fluturând în fața legii, bărbații și femeile au drepturi și obligații egale, dar legislația e de tipul *laissez faire*, dacă observăm statisticile legate de discriminarea mondială, în care România ocupă un bine-meritat loc 70, dintr-un total de 134 de țări.

Pornind de la cea mai simplă formă de manifestare a acestei maladii vicioase, amintesc simple replici cu caracter inofensiv, devenite clișeu, de altfel: „sigur e o femeie la volan!”, completată pe un ton înțepător de o alta: „se vede că locul femeii e la cratiță...”, urmate de alte forme mai accentuate cu privire la locul de muncă, unde un angajator consideră o femeie inferioară unui bărbat din punct de vedere al rapidității, al eficienței și al inteligenței, optând pentru formarea unei echipe exclusiv masculine. Chiar și în domeniile puternic feminizate,

cum ar fi sănătatea sau administrația publică, posturile de conducere sunt ocupate tot de bărbați, cum e și în învățământ: deși femeile reprezintă 72 % din totalul personalului didactic, procentul celor cu funcții de conducere este cu 20% mai redus, iar domeniile feminizate sunt mai prost plătite decât domeniile preponderent masculine: „Există situații când femeile sunt plătite mai puțin decât bărbații, în ciuda faptului că fac același tip de muncă (...).

Se întâmplă ca femeile să fie mai puțin remunerate decât bărbații, deși posedă un nivel de experiență echivalent, pentru aceeași muncă, ca un rezultat al unei discriminări deliberate”, conform unei analize care face parte din proiectul strategiei naționale pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați pentru perioada 2010-2012. Încălcarea drepturilor esențiale ale vieții, vătămarea unei femei, mi se pare forma care atinge punctul culminant al acestei probleme a cărei gravitate capătă rezonanțe tot mai acute. Suspiciuni asupra unui comportament considerat imoral..., conservarea unor tradiții și ritualuri vechi..., ucidere premeditată a membrilor de familie de sex feminin, toate pentru a urma căile dictate de onoare..., pionii schimbați după regulile religiei islamice pe o „tablă de șah”, care poate fi destinul oricărei femei musulmane. Așa arată scenariul scris cu lacrimi de sânge al femeilor care îndrăznesc să fie ele însele, cele care-și decid soarta, a celor care trezesc cele mai mici bănuieli de încălcare a unui regim de onoare implacabil. Dincolo de vâl, misticul este pătruns de o lume în care păcatele se plătesc doar prin vărsare de sânge, iar legile sunt interpretate în așa fel încât justiția să permită bărbaților să se apere total sau parțial de rușinea adusă de comportamentul imoral al femeii. Prezentă în toate colțurile „prăfuite” ale lumii, unde civilizația și respectul refuză categoric orice formă de supunere, discriminarea femeilor nu dispăre nici dacă o negăm, nici dacă o tratăm ca pe un obicei stereotip al unei nații, în cazul nostru, o atitudine de resemnare din care să desprindem faptul că „așa-i românul!”. Soluționarea problemei se dovedește a fi inabordabilă, luând în calcul cele două perspective existente în mintea mea și anume: respectarea legislației existente, care interzice vehement propagarea acestui fenomen. O altă soluție ar fi educația. În ceea ce privește aspectul legislativ, la nivel național se încearcă o uniformizare pe toate nivelurile de luare a deciziilor, pentru reducerea diferenței mari între bărbați și femei. Vorbe goale, spuse-n vânt?! Rămâne de văzut. Sub aspect educativ, atât „cei șapte ani de acasă”, în forma lor

hibridă, cât și educația primită la școală, ar trebui tratate ca subiect prioritar, iar prin implicarea ambilor părinți ar fi descurajate toate formele de manifestare cu caracter discriminatoriu. Copiii trebuie „modelați” în prezența ambelor modele, feminin și masculin, căutând să vadă în jurul lor prototipul unei familii bazate pe respect, sprijin reciproc și înțelegere, prin risipirea oricărei forme minimale de discriminare, chiar și în ceea ce privește împărțirea sau efectuarea unor sarcini/activități cotidiene. Bărbații trebuie să-și mai pună pofta-n cui în afirmarea puterii în casă, să renunțe la statutul de „cocoș” și să acorde femeii aceleași drepturi, fie că este vorba de educația copiilor sau impunerea unor reguli ce par a fi lipsite de autoritate, rostite de o femeie. Elaborarea unui ghid, campanii de informare în școli, introducerea educației de gen în curricula școlară de la nivel gimnazial și realizarea unor programe de formare pe egalitatea sexelor cu educatorii copiilor preșcolari ar putea reprezenta alte soluții intermediare pentru diminuarea problemei și a efectelor acesteia. Ce-ar mai putea fi adăugat? Organizarea unor evenimente de Ziua internațională a femeii, sensibilizarea mass-media cu privire la principiul egalității de șanse și tratament între femei și bărbați, care pot fi desfășurate sub forme diverse pentru femeile din întreaga lume, de la manifestări de respect, apreciere și dragoste la celebrarea realizărilor femeilor pe plan economic, politic și social. După marșuri de protest, discuții controversate și aprinse în vederea obținerii unor drepturi decente de apreciere, s-a ajuns la o decizie satisfăcătoare prin alegerea zilei de 8 martie ca dată mondială pentru Ziua internațională a femeii și astfel am ajuns să sărbătorim în anul 2011 cea de-a 100-a aniversare a Zilei internaționale a femeii și a ideii care a consacrat-o. De la începuturile sale în cadrul mișcării socialiste, Ziua internațională a femeii a devenit ziua universală a recunoașterii și celebrării femeii în toate țările, fie ele dezvoltate sau în curs de dezvoltare, iar organizațiile și guvernele țărilor din toată lumea sărbătoresc în fiecare an ziua de 8 martie prin evenimente importante care laudă progresul femeilor și reamintesc necesitatea continuării acțiunilor care să asigure câștigarea și păstrarea egalității femeilor în toate aspectele vieții.

Egalitatea sexelor este nefondată în unele conjuncturi ale culturii, unde femeia este lipsită de orice urmă de identitate, bărbații sunt avantajați și preferați, probabil grație cromozomului y, dar cert este că această luptă nu se va sfârși prea curând, oricât de mult s-ar emancipa femeile, după vocea unui martor tăcut, „femeia nu este inferioară bărbatului, nu îi este nici superioară, dar nici egală cu el, ea este pur și simplu: FEMEIE”.

Raluca Sofron ■

Lucrare de Ioniță Benea

Lumina de la Porcărie

Motto: „O lumină vine de jos, din cocina porcilor” (Gh. Crăciun)

Săptămână luminată la țară, cu misuri proaspete în tot locul. O lene a stării pe loc, dar și gândul răzleț de a porni, în pas de primăvară, o drumeție cu capăt. Să scriu un reportaj despre viața din afara orașului, fără mașini, fără lumea pestriță din marketuri infernale. A biruit gândul. Și a venit o zi când, înghesuindu-mi starea jovială în geanta bună la toate, m-am pornit. O dimineață veselă își întindea visele la soare, spre peticul colorat de pământ ce se profila în zare. Drumul șerpuia încet și sigur spre locul pe care mi-l imaginam. Ajunsă la o răscruce, o femeie m-a oprit, avertizându-mă irevocabil că „drumul e înfundat încolo, o grămadă de hârtoape, don’șoară. E o porcărie locul ăla”. Rămân confuză, simțind, pe măsură ce înaintam, că aveam două fețe, radiografiind ce lăsam în urmă și ce venea. Așadar, un lanus în postură feminină. Încerc din răspuț să mă descotorosesc de această nouă ființă ce mă parazita, nu de alta, dar mă făcea să cad iar în brațele siropoase ale leinei, iar eu voiam să ajung în siguranță la destinație. Prin păr, fluturi răzvrățiți, răsăriți dintr-odată din crengile copacilor înfloriți. După un colț verde se plămădea din pământ, frumusețe și flori, o altă lume: Porcărie, satul situat la aproape 4 km de comuna Tătăruși, din județul Iași, care săruta sfios limita cu ținutul Bucovinei. Localitatea, fără privilegiul nici măcar al unui loc pe hartă (așa cum aveam să află mai târziu), îmi părea un ciclop vegetal, cu pădure în loc de trup și flori o mie drept ochi. Pe drumușorul pietruit nu e nici țipenie de om. Doar cântecul cucului mai respiră prin urechea satului întreg, iar pe lângă lizieră se aude ciripitul păsărilor.

Un bărbat și o femeie ies cu două sacose din verdeața ce-mi răscolește ființa. Își întorc privirile în mod repetat spre imensitatea colorată. „A să mai plouă, poate or fi fost oameni înaintea noastră”, prind eu din zbor ce spune femeia. Intru în vorbă cu ei, le spun că vreau să fac un reportaj și se sperie. Le dezvălui cu subiect și predicat că e frumos să scrie ceva despre tine, căci te face și pe tine parte din nu știu nici eu ce memorie eternă a lumii. Nu mă înțeleg și bine fac. Îi întreb deodată ce fac în pădure. „La grăușor de acuma, mai găsim și niște ciuperci”, îmi spune bărbatul reticent. Plouase mocănesc trei zile la rând, iar după ploaie „rodește pământul, apare grăușorul și se fac multe ciuperci, vinețele, tot felul de ierburi”, completează ca la carte femeia. Când plouă mult, femeia zice că „e dar de la cer”, dar când plouă prea mult, un soi de neliniște se târăște sleită, asemenea omizilor, pe potecile conștiinței lor. Și în momentele acelea se gândesc la cum va veni sfârșitul lumii, despre care bărbatul a auzit la bătrânii de peste deal, apocalipsul cel de temut. Se vede treaba că hoțomanul de Bacovia își bagă nasul unde nu-i fierbe oala, mai exact

exclam revoltată, încercând să-i liniștesc. Zic: „Nu noi spunem când se va sfârși lumea, ci Dumnezeu!”. Replica are efect, căci ca la comandă li se mai descrețesc frunțile. Gata cu grijile. Chiar așa, văd bine pe fețele lor neprimenite cum se așterne un fel de liniște, ca atunci când îți e somn și te bucuri că patul e aproape. Cazi în somnul acela și îți e bine. Soarele poate să răsară mai târziu...

Acum înțeleg multe. Cum e cu vorba aceea că „se înmulțesc precum ciupercile după ploaie”? Cum e cu viața tihnită pe care o duc oamenii aceștia, trăită fragmentar, în răstimpuri, întreruptă uneori de frica foamei sau a izolării totale de lume? Cei doi au trei copii, trei din șase câți sunt în tot satul. Se laudă bucușori cu copiii, fără să-i fi întrebat. Le spun la revedere și plec mai departe. Umerii cerului smulg în goană frunzișuri și ierburi înalte, pe măsură ce mă apropii de un grup de copii și bărbați. Stau cu toții pe niște scaune roase de paie. În spatele lor, o dugheană pipernicită, singurul loc de unde poți cumpăra ceva. „Dacă e musai să cumperi”, mă atenționează unul dintre bărbați, un bărbos fără pic de păr pe cap. La noroc, așa se cheamă prăvălia. Proprietara, în prag, după ifose, pare a fi cea mai bogată din satul cu nici douăzeci de case. „Du-te până acasă, Măriuță, și adu niște bani să luăm niște zahar”, îi spune bărbatul de-adeineuri unei fetițe cu păr lung, ce se uita nedumerită la mine. Fetița se ridică sprintenă din scaun și pleacă. Cei din preajmă sunt sceptici. Mă tatonează. Mă privesc și parcă nu mă privesc. Observă că sunt nouă pe aici. Îmi iau curaj și le spun că vreau să fac un reportaj. Oamenii par a pricepe că e vorba de o tradiție pascală și așteaptă bucușori să apară la televizor. Badea Filimon, tatăl Măriuței (aflu mai târziu), zice că de mult n-au mai venit „prin vizită” străini, drumul se înfundă des, dar e mai bine așa, uneori. Oricum, s-au obișnuit ei între ei. „O viață liniștită, aer curat, ce să mai vrei?”, concluzionează interogativ și sigur pe sine bărbatul. Într-adevăr, ce să mai vrei? „E viață liniștită, don’șoară, nu tu orășeni parșivi, ca dincolo de dealuri sau alte minunății de-astea. Numai că tare-i greu să stai pe vreme urâtă aici, mai ales iarna cu nămeții ceia. Singur...”, îmi spune doamna Ana, proprietara magazinului. Își aduce marfa tocmai din Iași, de unde o ia mai ieftin. „Cu un preț o aduci, mai adaugi oleacă și dai marfa, ca să iasă și ceva bani. Asta dacă ai cum să o aduci, că de multe ori mă aduce o căruță până aicea, dacă-i vremea prea rea”, îmi explică ea, în timp ce unul dintre copii aruncă peste tejghea o bancnotă mai mult ruptă decât întreagă de un leu. Vrea caramelle de „toți banii”. Femeia îmi vorbește apoi despre tatăl ei bolnav, pe care nu-l poate duce nicăieri, că spitalele „te costă de te sperie și nu știi dacă te vindeci”. Afară soarele arde cu putere, deși suntem abia în mijlocul primăverii. Fata morgana sau băutura „la sfert” le joacă feste sătenilor. În depărtare e un iaz. Odată cu ei, privesc fascinată creatura albăstruie, născută din apă și

căldură. Dau bună-ziaua și plec și de aici, cu inima plină. Spre vale, casele sărăcăcioase, ici colo mai colorate, îmi dau certitudinea că viața la sat e grea, oricât de liniștită ar părea. În România secolului XXI, încă există sate ca Porcărie, cu oameni ce „mor cu zile”, cazul tatălui femeii de la magazin, locuri unde țărșoara noastră nu are pic de fard sau de sclipici. Pur și simplu nu mai e de unde.

În timp ce merg, am impresia că un punct negru se îndreaptă spre mine. Dintr-un colț izolat de câmp se ivește silueta silfidă a unei femei, căreia nu-i dai mai mult de 60 de ani. Soarele oscilează într-un joc perpetuu de lumini și umbre. Iarăși pierd noțiunea timpului. După căldura de-afară, trebuie să fie trecut de amiază. Întreb femeia cât ar putea fi ceasul. Îmi spune că n-are ceas, „Vremea vine și trece după flori. Se deschid și se închid. Știu că e dimineață, că vine amiaza și că o să amurgescă. Asta știu și n-am trebuință de ceas”. Mda, e o treabă și cu florile astea... Brusc, trăiesc momentul unei revelații. Realizez (invidioasă pe „silfida” mea) că la Porcărie descoperisem timpul acela real, palpabil și milos. Pe care mi l-am dorit întotdeauna, pe care ni-l dorim mereu. Aici timpul sare de pe fix și se întinde leneș la soare, nu se mai rușinează. Și nici nu se înduioșează de suferințele străinilor (ca mine) poposiți pe-aici. E jocul hazardului, îmi spun. Vine trezirea la realitate. „Acum e bine, că-i cald, și câtă treabă nu-i pe la țară don'șoară, nici nu-ți vezi capul, da' iarna vai di capu' nostru”. O singură doleanță mai are femeia, anume întoarcerea copiilor ei „din țări străine”. Înțeleg din oftatul care urmează că e greu fără ei. „Da' ne descurcăm și așa. Au să vină când or strânge bani, parcă ziceau că vin Paștele ăsta, acum... e să mai zic...”. Mă privește preț de o clipă, tristă, apoi își revine și-mi zâmbeste larg. Îi zâmbesc și eu cu toată gura, încercând să eman toată căldura sufletească pe care o am azi. Femeia trage aer în piept. „E bine, măi fătucă! Dacă și noi ne-am mai plânge!”. Parcă mă aștept să aud asta. „Așa e (completez eu pioasă), știți vorba, nemulțumitului i se ia darul”. Completarea e, de fapt, pentru mine.

Nu înțeleg de ce, dar am brusc sentimentul unui fior acut al vinovăției. Măine-poimâne o să fiu și eu plecată aiurea, la muncă sau cu vreo bursă, și ai mei o să le spună altora ce și cum stă treaba cu fata lor. Eu o să trăiesc bine în America. Ai mei o să privească dincolo de un alt iaz o făptură de fum... Zgomotul unui motor îmi tulbură gândurile. Din zare se vede venind o mașină. Privirea femeii caută disperată chipurile celor dragi. De sub roțile mașinii se ridică praful. Aud neclar cuvintele ei. „Să fim fericiți cu ce avem!”. Acum o văd parcă prima oară. Femeia are ochi verzi ca de sticlă, o rochie gri peticită, unghii negre, de sub care îi cresc fericirile. Îmi zâmbeste iar. „Domnul să te binecuvânteze!”. Și poate a fost astăzi un miracol, căci mașina s-a oprit în dreptul unui podet sărăcăcios. Bătrâna saltă în pas grăbit, cu ochii înlăcrimați, spre vale. O iau vioi spre o uliță ce adăpostea o gospodărie mare, mai altfel decât celelalte. Singurul copil răătăcit în timp și spațiu e Teofan. Acesta încearcă să deseneze, cu un băț pe care-l învârte în pământul amestecat cu nisip și pietroaie, harta marilor speranțe. Din depărtare, zici că e un mic arlechin, jucându-se

cu sticlele colorate în care se scaldă raze. E de-o șchioapă, la grădiniță a mers doar un an și jumătate, că după aia „a obosit”, cum spune și singur. Sunt șase copii în sat și toți peregrinează în lung și în lat dealurile pentru a ajunge la școală. Zilele trecute a mers în pădure („cu ceilalți copii mai mari”, e important de știut), la cules de viorele și toporași. E vorbăreț, nu glumă. Îmi zice că vara se duc toți să prindă fluturi mari și colorați, roșii („cu pete maro”, mai ales). Toamna rămâne iar singur, căci mulți se duc deja la școală. „De mine e bine, că stau cu mama și cu tata, când eram mic mă trecea mama dealul la grădiniță. Dar are să fie bine și mai încolo. N-o știți pe Măriuța a lui Lăzăroaia, e fată și se descurcă singură. E într-a IV-a”. În Porcărie nu e școală, nu e biserică, nu e nimic în afară de viață tihnită pe care nu oricine vine aici o (și) găsește. Căci, pentru „orășenii parșivi” ca mine, ea pare a fi ascunsă în gaură de șarpe. Puțini sunt cei care, și dorind asta, reușesc să-și prindă viața, ascunsă în rădăcinile firelor de iarbă din fața blocului. E ca și cum o forță la fel de parșivă ne-ar turti sufletele și mințile. Deja încep să supralicitez propria-mi „dramă”. Uit instantaneu de problemele cotidiene ale lui Teofan, pentru care problema mea e la degetul cel mic. Îl aud iar vorbind. Îmi spune că vrea să fie mare. Când o să fie mare, o să se facă președinte. Atunci el, „președintele”, o să le dea bani porcărenilor lui să lipească pe hartă satul Porcărie, „cu aracet, pungi colorate și hârtie creponată”, la un loc cu toate celelalte. Dar asta e o altă poveste.

Părăsesc Porcăria spre seară, când ziua se făcuse fluture. Pasărea măiastră se închide în trupul toporașilor de pretutindeni. Imagini peste imagini. Oamenii cu adevărat vii, când tristiți, când fericiți, caută să strângă mâncare, să nu moară de foame la iarnă. Copii privind către cealaltă față a lumii. O femeie de pe câmp, contrastând cu speranța și mulțumirea eternă. Imaginile se izbeau valuri-valuri în mintea mea.

Peste trei zile e Paștele. Chiar e. Și Hristos va învia și sigur va lăsa asupra Porcăriei lumină lină. Cred cu tărie că așa ceva se va întâmpla, deși semnele par altele. În locul în care fericirea se dă pe gratis, la bucată, cu ora, cu ziua, fiecare după cum vrea și cum merită, poarta raiului se închide uneori și pare să-i lase pe bieții oameni pe dinafară. În plop, cum se spune pe la noi. La la figurat, dar și la propriu, izolați de orice mijloc de salvare, în afara grijilor lumii, dincolo de vorbele ei. Sub tălpile cerului, verdele pădurii se rușinează, închizându-se într-o corolă ce înghite în caliciu ei imaginile unei zile neobișnuite, luminată îndeajuns de soare. Mă întorc acum cu fața dinspre pădure. Plouă cu găleata luminițe în zare. Sufletul meu se face ghem de ceață colorată. E seară. Porcărie se scrie cu majusculă, e pe hartă, chiar dacă doar în visul „președintelui”. Asta mă emoționează foarte tare în acest moment.

Mă întorc în oraș, ca după o luptă grea. Ghemuite cu genunchii la gură, emoțiile mele adorm. Visez pământurile Porcăriei. Hristos a înviat!

Clara CĂȘUNEANU ■

Interact ArtFest

Un weekend boem pentru tinerii ieșeni

Duminică, 17 aprilie am pus punct festivalului de artă stradală. Mai multe, de fapt. Sute, mii de punctișoare, liniuțe, spirale, cerculețe, flori, copăcei, ouă de Paști, simboluri mai mult sau mai

puțin inteligibile, de la binecunoscutul LIKE facebookian, numele omniprezente ale politicienilor noștri, până la formule de fizică – toate au fost așternute cu naturalețe pe pânzele special amplasate pe Bulevardul Ștefan cel Mare în cadrul festivalului de artă stradală. Spre bucuria tuturor, în timp ce pensulele înmuiate în vopsea păstoasă atingeau permanent albul pânzelor, concomitent, razele soarelui mângâiau și ele contururile ce se înfiripau încet-încet. Cum a început, însă oziată de fructuoasă vizual/cromatic? Păi, să vedem.

Adunați de dimineață, de la ora 11, toți „interacțienii” așteptăm cu nerăbdare să dăm drumul la ultima acțiune ce se anunță a fi una salvatoare, luând în considerare faptul că vremea din zilele precedente ale festivalului n-a fost tocmai îmbietoare la manifest ații în stradă. Dar noi tot nu ne-am dat bătăuți. Iată că duminică soarele se înalță tot mai sus deasupra capetelor noastre, parc-ar zice: „Faceți-mă mândru!”. Fără să ni se spună de două ori, îmbrăcați cu tricouri ArtFest impecabil de albe ce prevesteau apariția unei mări de pete pe ele, am deșurubat unul câte unul, toate capacele de la borcanele de tempera și am marcat toate pânzele cu primele sem ne de culoare. Odată cu primele floricele pictate, apar și primii copii însoțiți de mamele sau de bunicii lor, ce-și doresc nespus să primească și ei un penson, un căpăcel de tempera și un colțișor de pânză pe care să-și scoată la iveală prietenii iepurași sau șoricei. Soarele e de-o șchioapă, bătăi inspiraționale vin de la toba mea congoleză și peste tot nu se aud decât râsete și rugăminți: „Dă-mi un pic paleta cu culori, te rog.” sau „Pasează-mi, te rog, pensonul acela mai subțire”. Din spatele pânzelor nu se văd decât capetele și trupurile copiilor și ale adulților și bătrânilor, unul înalt cât o prăjină, altul micuț și firav – toate stau pentru câteva clipe aliniate, ca mai apoi să se deplaseze într-o mișcare browniană către alte petice de pânză încă neatinsă. Cu toții sunt cuprinși de verva pictat ului, o fetiță roșcată-foc, cu nasul căm albăstrit, face o grădină plină-ochi cu flori cu ajutorul degetelor. Ore-n șir, cu o dedicație și o pasiune de nestrămutat care îi ridică mamei ei, în schimb, mici probleme în încercarea de a o dezlipi de panou, fetița dă viață unui tablou impresionant de impresionist. Tare i-a mai părut rău când, în sfârșit, după îndelungate rugăminți, mama a reușit s-o dintească din loc. . . Femei în vârstă cu talent artistic evident dădeau contur unor profiluri izbitor de realist realizate și totodată comic de contrastante cu figurile de pisici și maimuțele tocmai desenate de vreun copil alături. Trec oameni pe lângă panouri și întrebă curioși ce se întâmplă – vederea unor pânze colorate în jurul cărora se adună

grupuri atât de eterogene de oameni li se pare cel puțin în neobișnuită. Câteva persoane ne și zic „Să mai faceți astfel de acțiuni, sunt inedite!”. Așa am vrut și noi să fie – însă nu ne așteptam să aducă și atât de multe zâmbete pe fețele celor mici și mari.

Peste câțiva timp, albul a dispărut cu totul iar în loc a rămas o mare de culori combinate în toate cantitățile și formele posibile. Am fost răsplățiți chiar și de soare după ce ne-am simțit obraji ceva mai îmbujorați, mai rumeni ca de obicei. Așadar, culorile și razele de lumină au trasat linia de final a unui așa-zis festival care până atunci s-a remarcat ca fiind cam cenușiu datorită ploilor și vântului neprietenos.

Dansul ritualic în ploaie pe ritmurile unor bongo-uri a fost prima manifestație care a deschis festivalul, urmată de o punere în scenă a unor fragmente caragialene în subsol ul de pe Lăpușneanu a corpului de la Cuza – un loc ce-și merită din plin denumirea de spațiu underground. De asemenea, 2 concerte de muzică live, susținute cu ajutorul trupelor Fingerprint și m'Idle au adunat tineri din liceele ieșene împreună pentru a se bucura de un repertoriu de piese originale. O seară de animații britanice a putut fi gustată în parcul Copou din Iași, cu un compendiu de scurt-metraje de o diversitate tematică uimitoare și cu un accentuat simț al bizarului.

Cu o atenție aparte față de mișcările eco din ce în ce mai puternic resimțite, am organizat și o paradă de modă menită să pună în valoare un nou trend la nivelul îmbrăcămînții – astfel, Theona și Anna „au croit” cu multă îndemănare, din tot soiul de ziare uitate de lume, o serie de rochii foșnitoare ce au îmbrăcat trupuri le câtorva fete.

Ideea de a aduce mici mostre de artă în stradă îi aparține lui Tudor, care și-a exprimat această dorință anul trecut iar noi am pus-o în aplicare în câteva luni, fără eforturi colosale, dar cu siguranță cu foarte multă determinare și bună dispoziție. Nenumaratele drumuri pe la instituțiile adiacente precum Primăria, BC, magazinul de materiale plastice, depoul (unde în miez de noapte am bântuit cu colegii toate tramvaiele ca să punem afișele de promovare a festivalului), micile certuri, momente de demobilizare în masă, pornirea din nou la drum – toate au stat la baza unei experiențe unice, care ne-a apropiat și ne-a adus satisfacție în special în momentele în care am sesizat că rezultatele eforturilor noastre au fost apreciate.

Cu ajutorul „Alecart”-ului, sperăm că am făcut un pas mic, dar decisiv, în conturarea unei atitudini culturale printre tinerii de lângă noi!

Anais Colibaba ■

Dezbateri în timp

Oare NATO n-ar fi trebuit să intervină în Libia? Oare ar trebui să fim parlamentari la 18 ani, ca în Marea Britanie? Oare e bine să sancționăm economic Burma? Sistemul cap and trade va duce oare la

reducerea emisiilor de carbon? Capitalismul economic funcționează în context de criză? Ar trebui ridicată vârsta de pensionare? Am putea reveni asupra deciziei de a alege un președinte prin intermediul unui referendum? Imunitatea parlamentară ar trebui eliminată? Da. Nu. Poate. DECE?

Am fost hrăniți cu opinii, alimentați cu scandaluri, drogați cu informații de către gazetari și am ajuns o societate în care un sfert de populație optează pentru răspunsul „nu știu” în sondajele de opinie, iar jumătate răspunde bravând, simulând înțelegerea, șmecherind sistemul, cred ei. În realitate, puțini sunt cei care sunt în stare să articuleze un motiv în continuarea aceluia da sau nu. De multe ori răspundem cu da sau nu, cu un cred sau nu cred, cu un poate, dar să ne situăm pro sau contra, să susținem ceea ce credem, aproape niciodată. Pentru că nu mai credem nimic, nu mai avem încredere în vorbe mincinoase de politician, de gazetar, de profesor, de specialist.

Dar nici în noi înșine nu ne mai încredem, și asta pentru că rareori întreprindem singuri căutarea unui răspuns. Or într-o societate falsă până la rădăcini, hiper-socializată și bazată pe acumularea de profit și de realizări pe hârtie, rectitudinea morală și orientarea intelectuală calitativă sunt esențiale pentru un om care vrea să nu fie bordat și remorcat la un țărm al credulilor. E necesar să crezi în ceva întemeietor, să faci alegeri și să ai motive substanțiale pentru alegerea respectivă. Doar așa răspunzi la un „de ce” al fiecărei probleme, poate chiar și la un: ce pot să fac ca să formez eu societatea, lumea, pe mine însumi?

De aceea noi am ales să discutăm cu argumente. Să dezbaterem, să

analizăm, să tranșăm poate, dar în orice caz să ne formăm o opinie justificată, realistă. Să rupem bariera de informație abundentă, dar de proastă calitate, și să vedem lucrurile așa cum sunt, nu cum ar vrea ceilalți să credem, și de aici încolo să începem să le schimbăm. De aceea am creat un club de dezbateri academice pentru elevi și studenți, pentru că e important ca tinerii să-și contureze opinia și să-și cristalizeze poziția socială.

Dincolo de necesitatea de a cunoaște și de a înțelege, credem că tânărul trebuie să poată să se impună, să convingă, să învingă tedințele de inerentă obtuzitate socială. De aceea, dezbaterile presupun și o componentă de pledare, de oratorie, de confruntare publică puternică între două părți, de combatere activă a erorilor or

și falsităților. O dezbateră academică tip World Schools e o simulare de decizie parlamentară, civică, comunitară: un proponent, un oponent, un public ca material maleabil, însă cu argumente și documentare serioasă, întrebări acide și precise, minți agere și putere de convingere în exprimarea gândurilor și idealurilor proprii. Vrem să transbordăm astfel de procese în societate, să le reificăm ca pe un mod firesc de a face lucrurile de către persoane realmente interesate de o posibilă soartă mai bună a României.

Poate că un om drept este acela care înțelege că nu servește nimănui pe termen lung dacă ne mințim singuri sau dacă nu facem nimic să oprim decăderea. Cei care dezbateră văd mai bine absurditatea și amploarea orbirii, însă știu și cum ar putea rezolva situația. Cei care dezbateră știu ce trebuie să spună ca să-i facă pe ceilalți să înțeleagă! Cei care dezbateră citesc un ziar altfel decât cititorul mărunț, abonat fidel unei pasivități mentale. Cei care dezbateră se întâlnesc la competiții și discută, formează grupuri de acțiune, se sprijină reciproc, până la urmă fac ceva pentru ei și pentru ceilalți.

Avem nevoie de un popor de arieni moderni, de aristocrați, de eleați capabili să practice: oameni deștepți, informați, care vor și pot să schimbe lucrurile și știu cum să-i determine și pe alții s-o dorească. Clubul de dezbateri e o modalitatea de a ajunge acolo, cel puțin pentru mine. Iar în suși faptul că scriu acum cu amar și speranță, cu înverșunare și avânt, cu veselie și tinerească ușurătate, în ciuda îngustimii orizonturilor mă face să cred că vor fi și alții care vor arbora steaguri de luptă.

Dacă lupt, să știu de ce lupt, dacă lupt, să știu cu ce arme lupt și împotriva cui lupt. Lupt pentru mine. Pentru toți. Arma mea e gândul, răspunsul într-un dialog ideatic, transplantarea în realitate. Al vostru? Până la urmă... de ce nu?

foto: Stella Caraman

Teo Oprea ■

La un suc cu doi olimpici : Tudor Giurgică-Tiron și Andrei Pașa

Iudor și cu mine ne aflăm la o masă pe terasa de la Corso, suntem cam singurii clienți la o oră atât de timpurie și îl așteptăm pe Andrei, să ni se alăture. Ei bine, probabil că în același timp, puținele persoane de la mesele opuse poartă discuții care mai de care mai aprinse pe teme profesionale, aranjează câte-n lună-n și în stele, fac brainstorming, concep tot soiul de strategii revoluționare care să dea lumea peste cap. Cât despre noi, avem oare chestiuni urgente de discutat? Dudaie agenda noastră de lucruri de pus la punct și de clarificat? Vrem să punem un pic țara la cale? Nu prea cred - cei doi nu se cunosc, dar tocmai de aceea se întâlnesc azi aici. Deși traiectoriile lor academice par a fi similare, ele nu spun nimic despre cine sunt ei cu adevărat.

Deocamdată, tot ce știe Tudor despre Andrei e că, asemenea lui, este pasionat de o știință exactă, mai exact de mate, și că de-a lungul timpului i s-a dedicat acesteia trup și suflet, mărturie stând rezultatele remarcabile de la toate concursurile și olimpiadele la care a luat parte.

Odată venit, Andrei pare la fel de curios să-l descopere pe Tudor dincolo de imaginea sa emblematică, rezervată și deloc expansivă, resimțită de Tudor ca impersonală și ușor retro datorită etichetelor de "olimpic internațional" și "Elevul Anului". Pentru a sparge gheața, Tudor îl întreabă pe Andrei despre desenele lui animate preferate din copilărie și descoperă fără prea mare surpriză că un canal îndrăgit de amândoi era Cartoon Network, unde urmăreau aceleași seriale cu Dexter și Tom & Jerry. Tudor mărturisește cu sinceritatea sa caracteristică faptul că nu prea gusta desenele cu Scooby Doo, întrucât i se păreau «prea

lente, semi-intelectuale și prăfuite», pierzându-și astfel din savoarea pe care o regăsește în schimb în prezent în alte animații precum UP! și Cloudy with a Chance of Meatballs, precum și în cele rusești, care au personaje sensibile, foarte bine conturate.

La rândul lui, Andrei povestește cu multă plăcere despre cărțile de aventuri pe care le-a citit, printre care un loc aparte în amintirile lui îl au Winnetou și volumele lui Jules Verne (acestea i se citeau până târziu în noapte, el rămânând captivat de întâmplările și peripețiile descrise mult timp după ce eroii ieșeau cu bine din aventurile trăite). Cărțile, filmele, seriile precum Twilight, Hannah Montana, ce sunt la ora actuală în vogă, îl lasă pe Andrei indiferent, deși aude vorbindu-se despre ele pretutindeni, inclusiv printre colegii săi.

Karate, înotul și șahul sunt, de asemenea, câteva activități pe care Andrei le îndrăgește; la cea din urmă chiar are un palmares impresionant, întrucât a intrat în topul celor mai buni șahiști juniori din țară. Dintre profesori, Andrei o admiră foarte mult pe profesoara de muzică datorită pasiunii cu care își predă obiectul și grație căreia cântă la primul său instrument, la un blocflote: «Unii profesori sunt modele, alții sunt anti-modele. Ca și în matematică, unele numere sunt cu plus, altele cu minus».

Pentru toți cei care îl cunosc, este evident că matematica rămâne de departe iubirea lui. Din ce ne povestește, părinții i-au descoperit înclinația spre această disciplină de la o vârstă foarte fragedă și de atunci a devenit pentru el precum aerul – o «respiră» zilnic. Lucrează temeinic alături de părinții săi și spune că este fascinat de felul în care i se dezvoltă gândirea logică și abilitatea de a elabora raționamente clare în urma căutărilor de

foto: Anais Colibaba

foto: Anais Colibaba

soluții la probleme variate.

Pe de altă parte, Tudor mărturisește plin de candoare că el este mai degrabă atras de fenomenele palpabile, pe care le poate percepe vizual decât de universul abstract al matematicii. Din acest punct de vedere, a manifestat mereu față de fizică o afinitate aparte atunci când vizualizează derularea proceselor. Pe un ton deloc neutru, spune că preferă oricând să lucreze cu noțiuni tangibile, pe care să le poată proiecta mental decât cu niște simboluri reci, scrise pe hârtie și care în sine nu au nicio finalitate. Privind înspre viitor, mărturisește că va opta pentru un domeniu în care tot aparatul matematic și sistemul de gândire dezvoltat îi vor servi la elaborarea unor lucruri practice, utile oamenilor fie în medicină, fie în modelare tehnologică.

În ciuda viziunii diferite legate de obiectele față de care interesul și pasiunea lor sunt maxime, amândoi cad de acord că succesul la olimpiade nu este garantat doar de bagajul de cunoștințe acumulate, ci și de o putere de concentrare ieșită din comun, care să îți permită să «stai câte trei ore într-o bancă, indiferent că ai mâncat ceva ce nu îți-a priit în dimineața respectivă», așa cum afirmă Tudor. «Nu atât inteligența, cât micile scăpări de redactare fac departajarea dură», completează Andrei. Tudor e convins că toată lumea are potențialul de a excela la ceva anume, însă ceea ce face diferența este investiția de efort și timp pe care cei mai mulți nu sunt dispuși să o facă. De aici și rolul crucial al părinților în această ecuație, mulți acționând însă doar atât cât să reușească să-și împace conștiința, neasigurându-se mereu că oferă tot ce e mai bun dezvoltării reale a copiilor lor. Absolut esențiale sunt însă motivația intrinsecă, dorința de a ști și de a se autodepăși, pentru că orice factor extern, precum familia, profesorii, școala, nu este relevant în contextul performanței decât dacă toate aceste impulsuri sunt resimțite din plin.

«Nu cred că dacă odată n-ai fost bun la mate, n-ai să poți fi toată viața - nu cred deloc asta», «Totul e o chestie de exercițiu!», ne spune cu mult patos Tudor, adăugând și un fapt nostim despre cum un taximetrist începător, după o vreme de condus constant pe străzile Londrei, și-a «extins» considerabil memoria vizuală, reușind să-și proiecteze mental întreaga hartă londoneză, capacitate crezută de mulți ca fiind imposibilă pentru mintea umană.

Ceea ce ne împărtășește Tudor ne face pe Andrei și pe mine să zâmbim, deși nu ne spune nimic cu adevărat nou. Cine n-a auzit niciodată "Impossible is Nothing" până acum? Până și departamentul de marketing de la Adidas ne-o zice constant, dar a devenit atât de bagatelizat, încât e departe de a putea modifica ceva în mindframe-ul majorității dintre noi. Însă visul lui Tudor depășește cu mult stadiul de slogan pentru că el își dorește într-o zi să-și pună pe picioare o școală cu un sistem propriu, în care elevii să poată deveni și ei profesori, în care gândirea divergentă să fie încurajată permanent, lucrul în echipă să fie indispensabil, iar curiozitatea să fie reprezentată o pistă de lansare pentru descoperiri și metode de cercetare cât mai creative.

Cu o expresie senină, Andrei ascultă atent tot ce Tudor îi explică sau destăinuie cu atâta convingere. Diferența de vârstă aproape că este ștearsă, iar ideile și abordările foarte accesibile și clar formulate de către Tudor se îmbină în permanență cu opiniile la fel de curat expuse ale lui Andrei.

Către final, Tudor enunță sfatul pe care i-ar plăcea să îl transmită colegilor săi și elevilor care nu sunt nepăsători în ceea ce privește propriul lor drum - mesajul sună în felul următor: «Folosiți-vă timpul cu mult cap și bucurați-vă mereu de ceea ce faceți!»

Anais Colibaba ■

Despre profit, cu dragoste

Aș fi dorit să vă vorbesc despre frumusețe. Știu însă că lumea e ne bună când vine vorba de frumusețe, mai ales când frumusețea este a celorlalți. Așa că o să vă spun, în câteva cuvinte, ce știu eu despre un termen care mă fascinează de la o vreme, mai ales de când sunt acționar, cu acte în regulă, la firma Petru & comp. Cu permisiunea asistentei, voi vorbi despre profit. Termenul în cauză are felurite sinonime, unele chiar sprintare. Profit poate însemna câștig, afacere, avantaj, folos, chilipir, pricopseală, scofală. Ultimele trei sinonime le-am îndrăgii așa de mult, încât de-acum încolo le voi folosi doar pe ele... Așadar, ce mare scofală să fi fost profesor la Petru, musai și diriginte la D? Ce pricopseală, ce chilipir adică? Vă voi răspunde acum, cu riscul asumat de a intra (de mâine) în Topul acela atât de râvnit al celor mai bogați 100 de oameni ai planetei. Căci despre bogăție este vorba aici, și nu despre altceva. Sunt mai bogat cu 30 de nume și 30 de Id-uri, de la Ecaterina-Cati, până la Ramona-Laura, de la vulpiza_sv, la donatella_jeipurash, de la rosespower la sweet_jojel... Lista mea de Messenger este elocventă până peste cap... Apoi vă spun aici că sunt mai bogat cu 30 de voci. Și ce voci, ce timbru, ce tonalități, ce efecte, de la vocea în-cântătoare a Alexandrei la vocea în-floritoare a Ralucăi americanca. Tot așa, declar acum că sunt mai bogat cu 30 de priviri: de chihlimbar, de ametist, de peruzea. Directe, pe sub sprâncene, delicate, de-o clipă sau de-o oră întregă. Priviri de cursă lungă, inteligente, haiducești. De la privirea fără de cusur a loanei-Ochișori până la privirea cu mii și mii de cusururi a Oanei... Ce pricopseală pe mine! M-am îmbogățit cu 30 de feluri de a da bună ziua. Și cu 30 de feluri de a nu da bună ziua. Cu 30 de feluri de a intra în clasă la timp și, mai ales, cu 30 de feluri de a întârzia cu farmec personal, cum procedau cele două Ane Marii, spre deliciul de netăgăduit al dirigintelui, care lua, astfel, cu bucurie extremă, lecția de la capăt. Ce chilipir! Să fii bogatul-bogaților, cu două perechi de gemeni, Dana și Anca, fetele, și Georget și Viorel, băieții, și să nu știi după aproape patru ani și cinci ore pe săptămână care e Anca și care e Dana, cui pui nota, lui Viorel sau lui Georget... Sunt mai bogat cu o mie de refuzuri: refuzul de a participa la olimpiada de română, refuzul de a mai scrie

poezii pentru Opriș, refuzul de a sta peste program, refuzul de a mânca doar în pauză, refuzul de a purta uniformă, refuzul de a vorbi mai tare, refuzul de a vorbi mai încet, refuzul de a nu râde neconținut... Aici e aici! M-am procopsit cu 30 de feluri de a râde, cu mii de nuanțe și ele. Râde Irina de se prăpădește. Râde subțire Otilia. Râde Sandra cu sughițuri. Râde Ancuța în docote. Din tot trupul. Din toată inima. Cu tot cu stomac râde... Clasa mea râde de parcă aici este izvorul cel pururi viu al veseliei fără de preț... Apoi, 30 de feluri de a fi politicoș. Politețea fără de prihană a Alinei, premianta, cu inima bătând repede-repede, apoi politețea zâmbitoare a Ralucăi-Pietricica, apoi politețea delicat-tristă a Danei... Și tot așa. Vă vine să credeți? Avera mea s-a împlinit cu încă 30 de feluri de a arunca vina pe celălalt. Cu grație, cu șarm, cu dezinvoltură. Cu discreție sau cu tupeu. Vorbii, scris, telefonat... Apoi tot atâtea feluri de a lua, cu tot riscul, apărarea celui alt. Alina Moro, serioasă și dară. Cu strălucire deodată pe chip, Neli... Cu zâmbet larg, deschis, Andreea-Crăciunica. Mai ales 30 de feluri de a vorbi la telefon. Alunecos, precum Solde. Tare și italienește, precum Rodica. Apăsător și ovreiește, precum Sabrina. De departe, de foarte departe, Raluca. Și tot astfel... Sunt și bogății speciale pe cardul meu. Bogăția credinței, la Ema, cu cărți groase de citit, pe genunchi. Bogăția studiului român-psiho-geograf-englez-critico-diaristic, adică premii peste tot, la Ștefana, cu doi de n, adică Lari. Bogăția mereu încercatei posturi de Șef al Clasei: mereu-mereu-mereu la datorie, cu anunțuri, cu bani strâși, cu tabele, cu foi xeroxate, cu... de toate. La șefa șefelor, Andreea, fiică (am aflat cu uimire) a fostului meu coleg de liceu din Buzăul adolescenței mele... De ce 30 de inimi, dacă în catalog sunt doar 29 de nume? Fiindcă e întotdeauna cu noi Gabi, Gabriela. A rămas un an acasă și, de când a revenit, în altă clasă, nu e pauză în care să nu-l întrebe pe "domnu diriginte" ce face și ce dreg... Bogăția neuitării, cea mai mare dintre toate... Acesta este profitul meu, chilipirul, pricopseala, scofala. Sunt foarte bogat și nu vă ascund că mă simt bine așa... Bogat și tânăr. Ce lucru mare să lucrezi la o firmă cu profit. Ce lucru mare! Trăiască Petru &

Gheorghe CÎRSTIAN ■

Disperarea se îmbracă de la Zara

(gânduri de chiulangiu)

Dacă vrei, poți, și timpul le rezolvă pe toate. Așa a fost să fie și trebuie să fii tare. Sfaturi și mâini prietenești pe umăr nu clarifică și nu calmează. Nimeni nu merită, ci dobândește; eu n-am dobândit, dar

merit... merit să mi se ia ceva, orice. Eu nu scriu bilete de adio, ci sufăr de o sinceritate impulsivă. Aș vrea să găsec ordine în aceste dezordine, să vă explic până înțeleg și eu ceva.

Luați aminte: nu vă mai prefaceți că meritați ceva. Viața e mai ușoară decât pare, dacă știți ce vreți și ce vă place. Credeți că, fiind elevi la „Băncilă”, sunteți scuzați pentru lipsa unei minți limpezi? Credeți că prin chiul protestați în fața unei educații pe care o considerați în plus? Unde e substanța belezelor din liceu atunci când habar nu mai ai ce e ăla liceu? Cum îți justifici berea băută în locul orei de română, dacă nu știi care-i crima și care-i pedeapsa? Ce fel de probleme vă inventează I-Phone-urile și tweeter-ele, de nu mai există rutina orelor și a atelierelor, ci o rutină a falsei emancipări în vagul context al educației? Am simțit cum viața s-a luptat cu viața, mi-a fost rușine de mofturile mele adolescentine.

E urât, când viața se satură de viață, sunt supărate toate nopțile, sunt ridicole toate tinerețile. Se trăiește într-o ridicolă disperare a scuzelor și a sfaturilor. V-aș sfătui să vă dobândiți statutul, pentru că nimeni nu și-l are, nici eu nu-l am și sper că cineva se regăsește în răvășeala de gânduri care mă fac să mă exprim greu. Nu prea mai există statut, ci doar mărci și etichete pe fiecare parte a corpului. Haine, look, atitudine, cool, uncool, tweet, like, unlike, copy paste, omg, dnd. Strigă lumea de disperare, are impresia că suferă, dar știm cu toții că disperarea se îmbracă de la Zara; eleganță pentru mase. Plăcerea de a suferi ca în filmele de artă, de a juca teatrul maselor emancipate vine cu o mare suferință de care nu știe nimeni, ci acum am impresia că o știu doar eu. Viața nu e ca în Vicky Cristina Barcelona, viața nu se vinde, ci se păstrează. Fundațiile pe care stăm se surpă și nu-i ca în Requiem for a Dream, e pe bune. Nu-i cu pozeri cu pălării și fulare care călătoresc la greu și-și dau în cap în fiecare noapte pe banii – naiba știe ai cui bani. Nu-i cu scriitori cu bărbi perfect de neîngrijite și cu Converseși în picioare care se poartă super fain și trăiesc parcă tot timpul câte ceva inedit, și a căror viață durează aproximativ 2 ore. Două ore de stat în pat ascultând coloane sonore sensibile cu piese din trei note cântate de băieței plângăcioși care îți explică cum stă treaba cu viața asta. Două ore de chiul lipsit de profunzime; și e frustrant, că profu are dreptate, dar dacă n-am chef ce să-i fac? Nu merit? Trebuie să mă simt EU bine, nu?

Ba da, așa e; romantic și corect, așa e...

Vlad Țundrea

Ora de istorie sau Sentimentul morții într-o sală de clasă

Mn gimnaziu nu pot să spun că manifestam un interes sporit față de mai mult de 60% din materii, dar când printre alea 60% se găsește o materie pe care ajungi să o disprețuiești și să îți dorești ca să te îmbolnăvești, să îți iei analize, să te rogi la Dumnezeu să te calce ori pe tine mașina, ori pe profesor, e destul de grav. Nu-mi plăcea istoria, și asta nu datorită faptului că nu îmi plăcea să aflu despre trecutul societății în care mă dezvolt, ci pentru că profesorul, întotdeauna mai roșu la față decât ar trebui, chel și cu ochelari ce-i acopereau jumătate din față ne ridica tensiunea în fiecare luni dimineață la prima oră și joi pe la prânz. Nu exista pauză dinaintea orei de istorie în care eu sau colegii mei să nu stăm pe hol și să ne citim/repetăm pentru oră lui, să ne plângem tuturor celor care treceau pe sală despre situația în care ne aflăm și emoțiile pe care le aveam. Că să nu mai spun de „mini-infarctul” pe care îl aveam de fiecare dată când îl vedeam venind de departe, cu pas săltat, cu catalogul fluturând în mână ca un steag de lemn, privindu-ne că pe niște sălbatici care abia au învățat să citească. Simțeam nervozitatea lui, vedeam felul în care mergea și ne dădeam seamă că va fi o zi proastă pentru a 8-a D, simțeam că mă va asculta, că mă va umili în ultimul hal în fața tuturor. Dar eu îmi învățam. Încercam prin tot felul de metode să rețin date, nume, evenimente. Duminica seara mi-o pierdeam de fiecare dată învățând și studiind din mai multe cărți. Mă culcam de fiecare dată cu sentimentul că știu totul și că voi primi punctaj maxim, că mă voi apropia de el cu carnetul de note și-i voi râde în chelie, și mă voi așeza în bancă satisfăcută. Dar de fiecare dată era la fel.

Domnul profesor, supranumit de altfel și „Satana”, intra în clasă afișând pe fața lui plină de negi (întotdeauna mă gândeam că îi creștea câte un neg pentru fiecare clasă care l-a blestemat) un zâmbet parșiv. Se așeza la catedră, se uita la noi cum ne învățam, privea în gol câteva secunde, și apoi începea să se joace cu catalogul.

-Mai citiți o țără.

Râdeam, pentru că, pentru el, asta însemna o glumă. Râdeam pentru că ne era frică. Râdeam pentru că poate dacă vedea că ni se pare amuzant, ne va scuti de veșnică ascultare. Dar nici o șansă. Marea majoritate a colegilor stăteau crispați în bănci, unii își scriau fițuici, alții se uitau pe tavan. De undeva, din spatele clasei, se auzeau rugăciuni. Eu și colega mea de bancă ne spuneam Tatăl nostru și ne rugam la Dumnezeu să nu ne asculte „Satana”. Era

ușor ironic, și, uneori, prin maldărul de sentimente pe care-l aveam în acel moment, mai începeam să chicotesc, dar mai mult în gând, căci, dacă profesorul te vedea mai agitat decât ar trebui, sentința de a fi ascultat era deja scrisă în mintea lui. Mi-era frică, mă uitam mereu la ceas și așteptam că totul să se termine. Mi se făcea rău când mă gândeam că poate voi fi unul dintre ghinionistii ascultați, că poate mă va pune să stau în picioare, să îi răspund la întrebările pline de capcane, că, preț de douăzeci de minute, voi suporta glumele sale proaste, și că voi uita tot. Dar nu se poate așa ceva. Îmi învățasem. Cum să uit?

-Următorii indivizi.

Clasa rămânea blocată. Colegii își făceau cruce și își țineau mâinile strânse, își înfingeau unghiile în scaun, tremurau. Eu una mă înroșeam, scrâșneam din dinți, mă agitam ca o doză de Fanta, citeam și săream câte trei rânduri din lecție. Mă simțeam ca și cum ar fi trebuit să mor și, pentru a scăpa, trebuia să spun rând cu rând pasaje din Biblie.

-Radu Știrbu.

„Eram sigur...”, spunea el în șoaptă în timp ce se ridica din bancă și își punea caietele pe scaun.

-Alina Codrescu.

„Nu pot să cred. De ce eu?!”, și-și făcea cruce în timp ce se ridica încet de pe scaun.

-Ioana Simion

-Nu mi-am învățat.

-Hehehe, păi de ce, Ioana? Nu îți place materia mea? Păi ce ai să te faci? Că văd că nu îți place nici o altă materie în afară de ora de rujan și machiat pe ascuns. Ia să ne uităm în catalog: Romană 6, Matematică 5, Chimie 5, Istorie, 3,3,5.

Ioana dădea din umeri, se uita ușor sictirită la el, zâmbea și aștepta permisiunea de a lua loc.

-Mda, la douăzeci de ani, când o să te văd vânzând cartofi în piață, ai să-mi spui: „Domnule profesor, ați avut dreptate”, și eu o să râd, și o să-ți spui să ambalezi cartofii mai repede, că mi se arde friptura.

Și o ținea așa preț de câteva minute, timp în care noi, restul clasei, stăteam în stres și începeam să ne gândim la Crezul și la Cele 10 porunci. „Să nu-ți urăști aproapele... Păi cum vine asta? Cum să iubesc un om ca ăsta?” și începeam, desigur, să mă gândesc la cum aș putea să scap de oră. „Poate dacă aș leșina... dar băncile sunt ascuțite la colțuri, și poate mă lovesc în timp ce cad...”

-Eu, ca profesor, nu fac lucruri din milă. Nu îți dau nici o pomană, îți trec 2. Sau nu, îți trec trei, că e și asta un număr frumos. Pomană

Îți dau când te văd la pod, cerșind cu bos-...

„Cretă! Dar o să creadă că mestec gumă... nu e bine... sau că mănânc. Nu. Poate dacă-i dau o palmă colegei mele de bancă și ne scoate pe amândouă afară pe hol. Mai bine 6 la purtare decât încă un 3 la el!”

- Bun, să revenim. Știrbu, Codrescu, cine altcineva? Ia să luăm cifra 13 de la catalog. Ala - Bala - Portocala!

„Era mai devreme pe aici un cutter...”

- Danilov!

Cu gândurile mele atârând că de un fir de ață ce stă gata-gata să se rupă și să se rupă odată cu el și nervii mei și să-mi plesnească o venă de la ceafă, cauzându-mi o moarte mai puțin dureroasă decât umiliința pe care aveam să o suport în următoarele câteva zeci de minute, m-am ridicat șocată, cu gura deschisă în timp ce toată clasa se uita la mine și îmi ura succes. „SUCCESE?! N-am nevoie de succes... am nevoie de un alt profesor!”. Mă ridicam și, cu toată sinceritatea pot să spun că îmi dădeau lacrimile de frică. Mă rezemam de colțul băncii și mă uitam în jurul meu. „Să-mi șoptești, te rog”, îi spuneam colegei de bancă. „Să mă ajuți, când vedeți că mă bălbâi!”, le spuneam celor de pe rândul de la geam. Mă întorceam spre cei de la perete și le spuneam să aibă milă și să

mă ajute. Repet: era singura materie care mă făcea să simt că înnebunesc din cauza stresului. Mă simțeam ca la execuție. Când îți auzai numele, știai că s-a zis cu tine, că vei fi luat la mișto, că vei uita și cum te cheamă, că vei nevoi să-i ascuți glumele proaste și că te va tortura încet. Profesorul închidea catalogul și se așeza comod pe scaun.

- Bun, ce-ați avut de învățat pentru astăzi?

Colegii care scăpau de ascultat citeau lecția și începeau să ne șoptească, în timp ce alți câțiva scoteau cărți felurite și le citeau pe sub bănci sau hârtii și începeau a desena fața dirigului în timp ce stătea încruntat. Se facea gălăgie, iar profesorul se enerva.

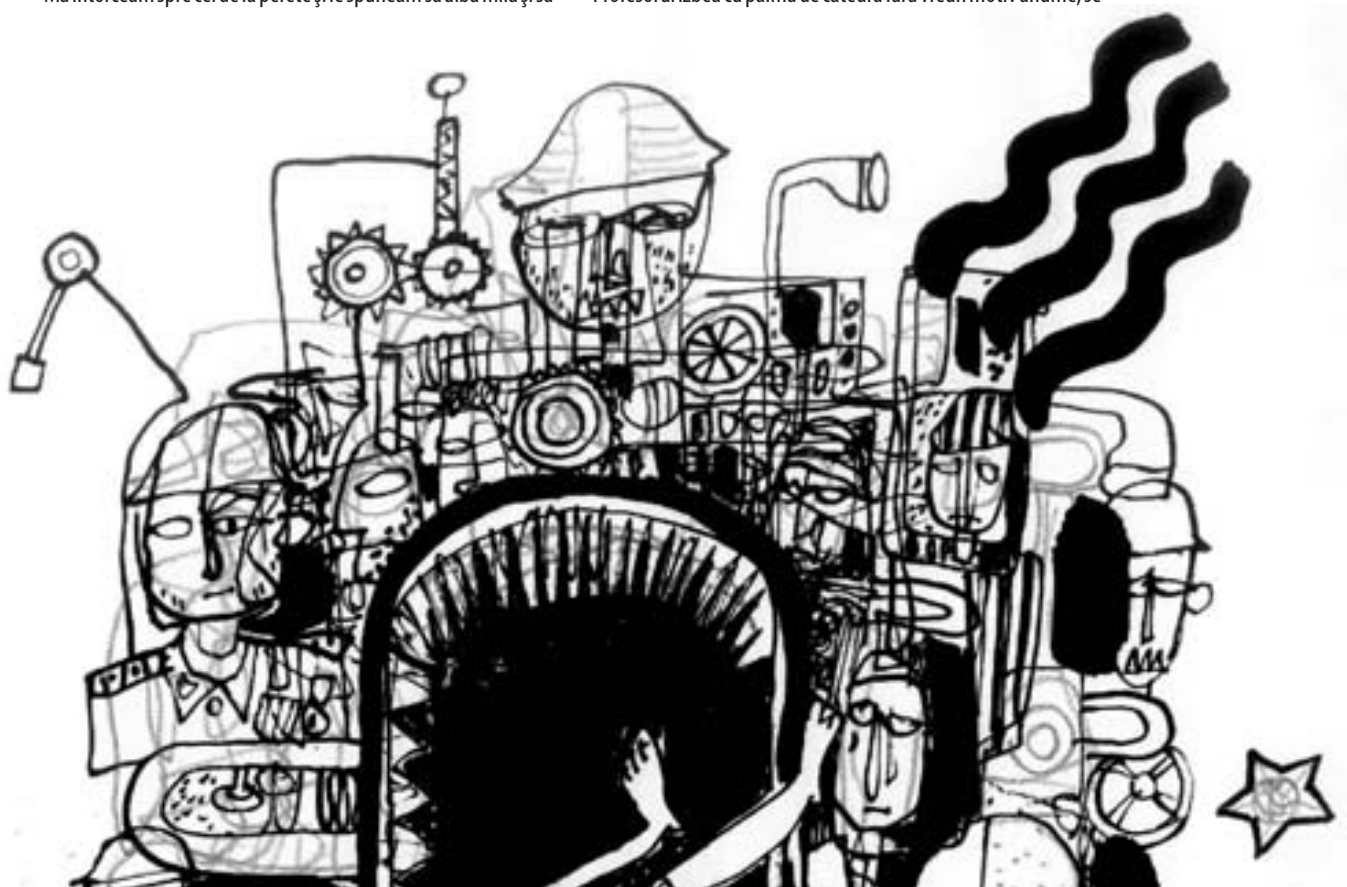
- Liniște! Ce-i aici? Sunteți pe tarla?!

Colegii, de frică, își scăpau pe jos cărțile, foile, creioanele care ajungeau undeva după calorifer, sărind din mână celor pe care-i chinuia talentul, și ca să nu mai spun că se auzea cum toate caietele cu cele cincisprezece pagini de istorie scrise de data trecută în doar douăzeci și șapte de minute erau îndesate rapid în genți. Radu ridică mâna.

- Zi-i.

- Am avut de învățat lecția Roma Antică.

Profesorul izbea cu palma de catedră fără vreun motiv anume, se

grafica: Ioniță Benea

uita la Radu, la ceas, și apoi râdea sadic, lăsând ca lumina neonului să-i îngălbenească și mai tare dinții.

- Hehe, păi, să auzim. Poftim.

Ridicam mâna fără măcar să știu ce să spun, așteptam ca Radu să zică ceva și mai apoi, când mă puneă să răspund, să-i spun profesorului ori că am uitat, ori începeam să inventez tot felul de date despre Roma.

Din spatele clasei, rândul de la fereastră, se putea auzi cum paginile caietelor erau răsfoite de zor. Profesorul urla, iar noi, cei care eram ascultați făceam câte un pas înapoi pentru ca „Satana” să nu fie tentat să vină să ne strângă de gât, noi fiind ținta lui cea mai sigură și vulnerabilă, în timp ce ceilalți se uitau speriați la ce se întâmplă.

- Danilov, ai onoarea, Radu e la furat în dimineața asta. Ai auzit, Știrbu, cântecul ăla „La furat?”. Ți-l dedic ție. Hai, nu-l știi? Vaaa! Păi e simplu: „La furaaaat, la furaaaat”. Danilov, știu că tu nu știi să cânti, măcar lecția să mi-o știi dumnezeiește.

- Uhm, păi... Roma Antică... a fost...

Din spatele meu: un oraș stat...

Din fața mea: 753 î.H., 456 d.H.

De pe diagonală: mediteraneană, MONARHIE!

Nu înțelegeam nimic și trebuia să mă gândesc rapid la o formulare care să nu mă dea de gol în neștiința mea.

- În 753 î.H., Mediterana a creat Roma Antică ca oraș stat prin monarhia (și aici îmi aminteam câte ceva de la lecțiile trecute legate de constituție) constituțională bazată pe principiul...

Nici nu știam ce zic, ce fac, cum arăt, ce se întâmpla în jurul meu. Știam doar că eram atât de emoționată încât așteptam ca totul să se termine. Profesorul trăgea un râs isteric, se oprea brusc, se uita la mine, puneă degetul în dreptul gurii și-mi spunea ironic:

- Șuncă, șuncă... hai zi.

Niciodată nu am înțeles de ce spunea „șuncă” de fiecare dată când spuneam ceva cretin. Poate îi era foame. Poate răspunsul meu era atât de inteligent încât putea fi comparat cu ușurință cu logica unei bucăți de carne. Nu știu. Era nebun oricum, și mă înnebunea și pe mine.

Din nou șoaptele se azeau venind din toate direcțiile, iar eu, neavând atenție distributivă, eram total confuză, și logica mea iar reușea să mă uimească.

- Civilizațiile române care este clasificate pe antichitate clasică ca și Grecia Antică, ce se expira din cultura prin sculptura...

- Zbaing cu mămliga-n geam!

Rămâneam blocată... „Iar mâncare?!”

- Îl știi pe Vanghelie?

Nu-i răspundeam. Puneam capul în pământ și începeam să îmi stric oja de pe degetul mare de la mâna stângă.

- Danilov. Îl știi sau ba?

„Vai, Doamne, nu din nou, de ce eu?!”

- Păi...da.

- I-ai făcut o vizită recent? Ai discuri acasă cu interviurile lui? Te rogi seara la el?

Mă uităm speriată ca de bombe, iar colegii nu ziceau nimic. Nu râdeau decât în cazuri excepționale când cineva era ascultat. Eram destul de uniți la ora de istorie pentru ca la urmă urmei nu există coleg din 8D care să nu se fi speriat de „Satana”.

- Danilov... ți-ai învățat?

- Da. Tot... tot weekendul... dar... pur și simplu am uitat...

- Ce notă crezi că meriți?

Aici nu aveai voie să fii nici prea modest, dar nici să-ți dai o notă prea mare. Nu trebuia să fie nici 5, nici 6. Nu trebuia să fie 10, 8 sau 4. Parcă ura numerele astea. Trebuia să stai și să te gândești bine, să pui radical, să pui numere cu virgulă, să pui cu paranteză, nu știu. Trebuia să te descurci. De multe ori, însă, nu aveai răbdare, spunea direct nota pe care avea să ți-o scrie încet și sigur în catalog...

- Păi... 5 e prea mult... poate 3... .

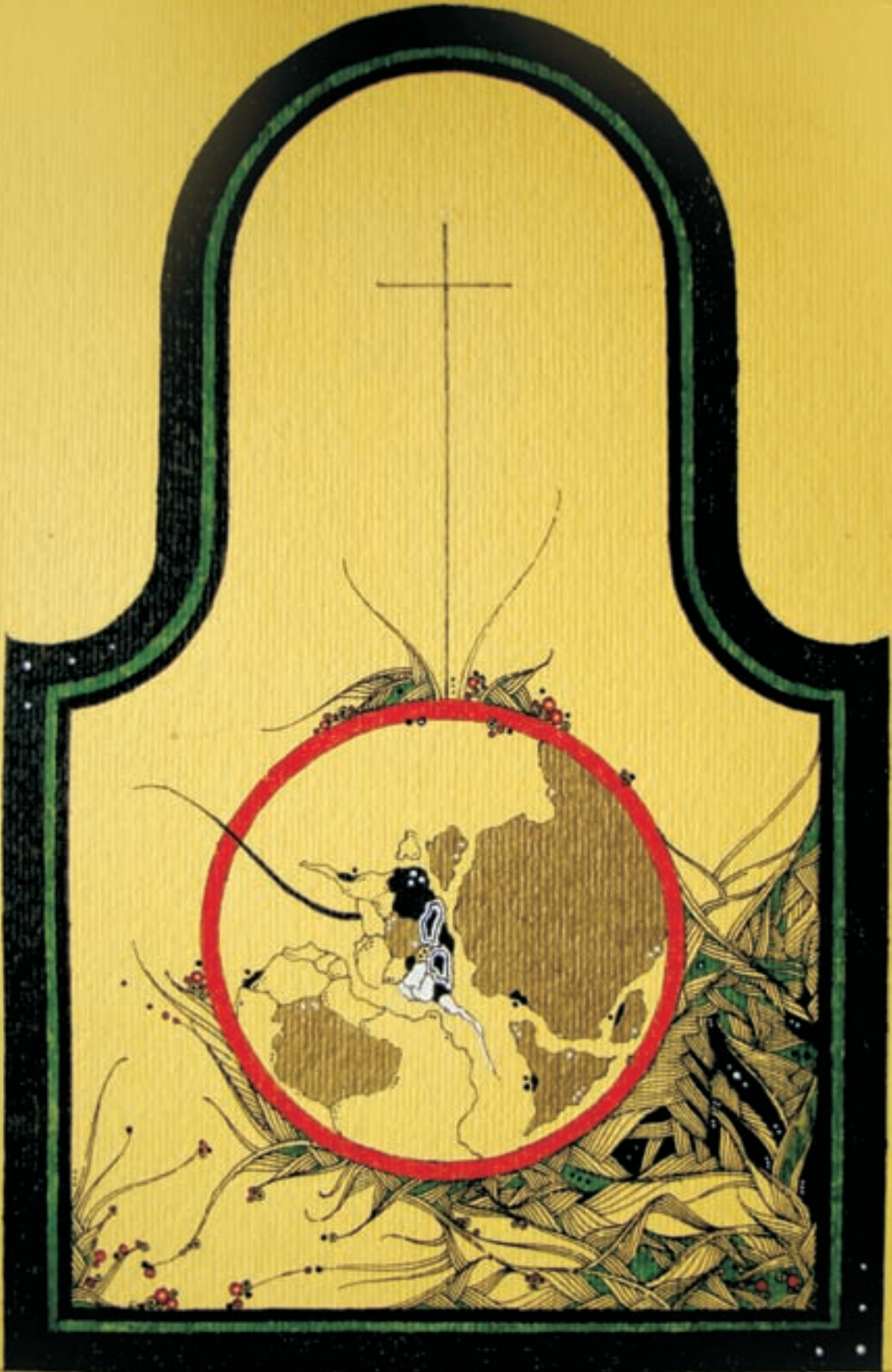
- Dar 4 nu îți place?

- Păi... parcă nu merit... .

- Păi nici 5 nu meriți, asta e clar. Hai, azi cât e? 8 martie? 8 minus 5 cât face? Radical din 9. De ziua ta, fetițo, îți dau în dar un 3!

- Mulțumesc.

Mulțumeați nu pentru că primeai 3, ci pentru că știai că ai scăpat în sfârșit. Restul orei îi asculta pe ceilalți, și în timpul rămas (zece-cincisprezece minute) ne dicta câte opt-nouă-zece pagini din care nu puteai înțelege nimic. La sfârșit, când ieșea din clasă, unul din colegi se ducea rapid să închidă ușa în urmă și cu toții începeam a ne manifesta. Unii înjurau de fericire, alții de tristețe, alții îi mulțumeau lui Dumnezeu că au scăpat de ascultat, alții se uitau pe geam și se gândeau la ce marcă de mașină să-l calce când iese din școală. Eu mă gândeam că începuse un nou semestru iar eu aveam în catalog, la istorie: 3,9,3,3 și nu știam cum aș putea să le spun de note alor mei.

10
0V

...sunt o noțiune definită prin tautologii!

Joi, 25 martie

19:36.

Sunt infantil. Urăsc să mă comport așa, doar că nu știu cum altfel. Kary_31 mi-a lăsat un mesaj (noua tehnologie mă lasă rece, dar o folosesc până ajunge să mă dezguste chiar și pe mine). Dependența nu este o chestiune care se poate fixa ușor în spiritul meu, dar știu că uneori las lenea să-și urmeze cursul și mă dezminț de propriul meu trup. Cum să mănânc asta la masă? Ce se ascunde, spune-mi, TE ROG, în spatele multor săptămâni de orez prea fierț?

21:05

Nu-mi găsesc creionul mecanic. Nu că ar avea vreo importanță dacă l-aș găsi sau nu. Nu pot nici să scriu în internatul ăsta stupid. Sala de lectură e plină, deci sunt condamnată să-mi petrec restul săptămânii scriind în pat. „Titi, culcă-te, e zece ceasul!”. Când am fost acasă, adică acum vreo eternitate de patru zile, Kary_31 m-a întrebat de unde mi-am luat pentagrama. I-am zis că din Austria („aaaa...”, mutra asta curioasă) și nu e Steaua Lui David, e o p-e-n-t-a-g-r-a-m-ă.

03:25

Sala de lectură e goală, în sfârșit. De-abia acum îmi dau seama cum crengile copacilor se zbat de geam, nu în geam. Vreau să descătușez crengile dându-le energia mea. Măcar de-aș putea face asta....

Vineri, 16 aprilie

Sunt hotărât să devin vegetarian. Literalmente, încerc să „evadez din rutină” (ca în reclama aceea cu mașina din lac). Am citit niște chestii printr-o carte pe care o am de la 12 ani și acum îmi răsună în minte ultimul cuvânt de pe pagină, cepeng cepeng

cepeng
cepeng cepeng
cepeng

vezi, uite cum creez spații închise. Ar trebui să sufăr de claustrofobie, ținând cont de toate entitățile închise pe care le-am creat, ar trebui ele să strige din mine (asta îmi aduce aminte de sculptorița aia, Marianne, din Gargui. Tocmai am

terminat cartea săptămâna trecută. Ea cu garguiile ei destrăbălate.)

Marti, 17 aprilie

Sunt sociofob. Am descoperit de curând că urăsc să fac lucruri normale pentru cineva normal fizic. Am început să urăsc holurile. Adevărate locuri de bârfă. Să nu râzi, jurnalule, eu nu zic de partea reală a holului, ca formă, culoare și tot ce vrei, un hol e normal și poate chiar fermecător anumite puncte. Însă, când se umple de oameni, de parcă s-ar umple lumea dintr-un castron în palma mea de limbi diferite, mii și mii de limbi sunând ciudat, ca ace șoptind pernuței de ace să se lase înțepată. Adevărate locuri de bârfă (dați-le un Nobel pentru asta! nu glumesc, e cam greu să vorbești când nu știi despre ce vorbești. Spunea poetul: înșirând cuvinte goale/ Ce din coadă au să sune), centre de umilință, introvertire gestionată subtil sub aparențe și tipuri de oameni...

Miercuri, 18 aprilie

Aseară am adormit scriind. Poate că este normal pentru mine. The Earth, The Air, The Fire, The Water, return, return, return, return, return, return, return... Aș vrea să fiu Galatee pentru natură, pentru Elemente, să sculpeze înăuntrul meu ca la naștere, să iasă ceva.

Luni, 23 aprilie

Dragă jurnalule, încep clasic. Nu vreau să te menajez, de aceea îți voi dezvălui cine sunt eu. Acum, spre exemplu, stau și ascult cum bate bunicul cu ciocanul în cărămizile de pe construcție. Bunicul meu nu este ca alții, are barba ca un mozaic văzut la videoproiector, iar ochii sunt cei mai neobișnuiți. Ei îl trădează de fiecare dată. Nu poate fi rău, sunt albaștri ca un foc de gheață, pierdut între filele pe care le arde. Mă întreb de ce mama nu seamănă cu el. Ea are ochii verzi. Bunica, ochi căprui, la fel ca ai fratelui meu. Iar tata tot verzi, ca ai mei. Eu, jurnalule, sunt o noțiune definită prin tautologii, sunt poate o noțiune definită prin indicii ei. Tu nu ești decât hârtie, crezi că sunt un băiat prea sensibil. Ei bine, greșești. Îmi place să fiu băiat doar atunci când vorbesc cu tine, ca să un-ți ofer o vedere

adevărată asupra mea. Să fii orb, să nu poți mai apoi să știi cu cine ai vorbit și cui îi vei putea lua conștiința. Îți mărturisesc acum că de-abia aștept să scap azi de ore, să vin din nou acasă. Vreau să mă pună tata să-l ajut, să car gălețile sau să mătur curtea. Mai mult decât toate, vreau azi să fiu capabilă să spun da. Da, mama, mă duc eu să fac asta. Crede-mă că doar atât vreau astăzi, nimic altceva n-aș vrea să se piardă în neantul ființei mele destul de sfâșiate, doar singurătatea și lenea. Umberto Eco spunea (îți aduci aminte când ți-am citit pasajul acela?) că oricine se încumetă să scrie ceva și devine, deci, fără îndoială, un creator, cade la un pact cu răul. Mă întreb dacă este inevitabil să te simți secătuit de puteri după ce termini de scris. Admir poezia, îi admir pe poeți, dar mă consider atât de mică, încât mi-este rușine uneori să mă citească pe mine însămi. Țin minte că anul trecut mi-am cumpărat din banii mei o carte pentru care o doream cu pasiune: Cartea de nisip, de Borges. Sincer acum, dragă jurnalule, sunt dependentă de ea. Când am hotărât să nu mă mai ascund după propriile mele degete (ca acum când am fost în stare să-ți mărturisesc faptul că-mi place să fiu un băiat când vorbim), am citit din firele acestei cărți și am auzit de departe vocea lumii țipând la mine, nu strigându-mă. Să mă întorc. Așa și trebuie. E aprilie, luna se pregătește să fie plină, aștept să o privesc și aștept să-mi dea un ghiont în spate când adorm. Dar nu acum. Acum aștept să vină mama și să-mi spună că plecăm. Nu vreau să întârzi la școală. Urăsc asta. E de ajuns să mă imaginez întârziind la un interviu pentru facultate sau ceva asemănător. Sau mai rău. Să întârzi ca spectator la propria mea viață...

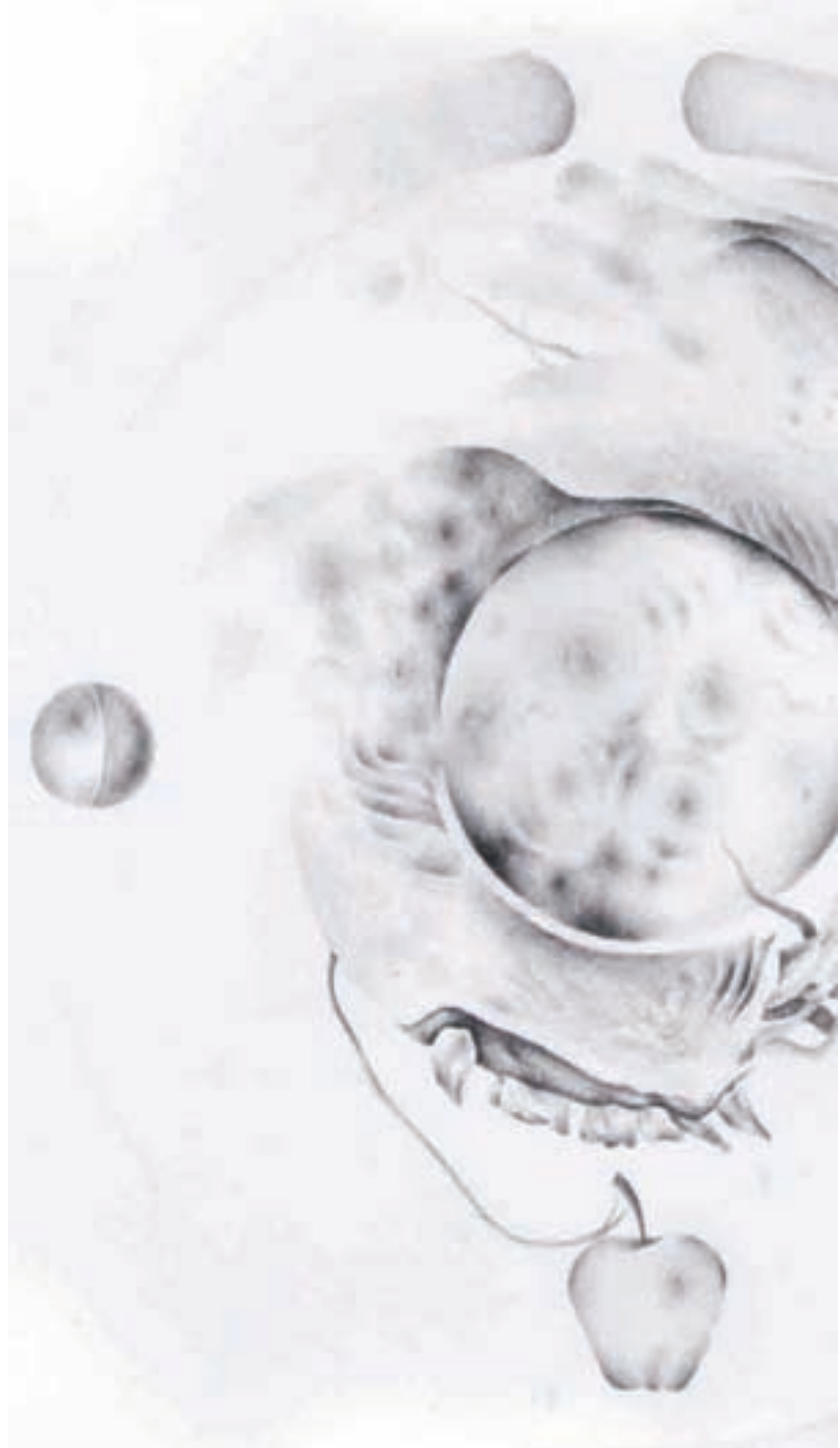
19:51, tot azi

Dacă ai putea să vezi și tu, jurnalule, să auzi, ai asculta topurile de pe VH1, alea de sâmbătă la ora 17:00. Ai asculta irlandeza care-mi sună în cap când pășesc pe stradă și nu vreau să văd oamenii despuiați de emoțiile lor, doar niște benzi magnetice demagnetizate. Ai asculta Paradise City, Sweet Home Alabama și Country Roads, ai privi captiv de la fereastră să vină odată vinerea aia care e sfântă deja și să pleci și tu acasă. Jurnalule, acum sunt acasă, o aud pe mama în bucătărie ascultând muzică, văd rochia mea albastră din dulap și știu că autobuzul m-a adus unde trebuie... She walks in beauty like the night (Byron).

Alexandra Mădălina Tihan ■

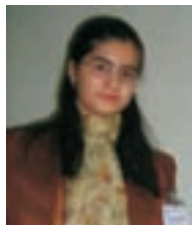

Grafică: Bogdan Grozavu

File din jurnalul unui olimpic: Iulia Ștreangă

Iulia Ștreangă

clasa a VIII-a,
Colegiul Național
lași, - mențione anul
acesta la faza
națională a
olimpiadei de chimie,
mențione și premiu
special la faza
națională a
Olimpiadei de limba
și literatura română,
singura care a
obținut punctajul
maxim la proba
scrisă, dar ale cărei
lecturi nu au convins
comisia națională de
forța persuasivă a
discursului ei.
Citindu-i Jurnalul de
lectură în întregime
(noi am publicat doar
câteva fragmente),
ne-am dat deama că
Iulia nu mai are
nevoie de premii, și
le-a luat singură.
Premiile trebuie să
ajungă la cei care
vorbesc frumos și
scriu/ gândesc prost.
Nu-i așa că la proba
orală nu se poate
face contestație?

(nota redacției)

Octombrie, 2010

Abia am terminat lectura. Este una dintre cele mai grele și mai complexe cărți de teorie literară pe care am citit-o. Vizând termeni și concepte pe care nu le cunoșteam și utilizând o terminologie neclară mie, cartea lui Maurice Blanchot, "Spațiul literar" nu a reprezentat o lectură ușoară. A fost, mai degrabă, o provocare în a o termina. M-a frapat prin abundența de termeni noi și dificili. Nivelul la care e transmisă informația era superior celui pe care îl puteam înțelege. Intenționez o reluare a cărții peste câțiva ani.

Noiembrie, 2010

Cartea Ioanei Em. Petrescu, "Eminescu. Modele cosmologice și viziune poetică", mi-a plăcut, pentru că am regăsit în paginile ei, sintetizate, cele mai importante aspecte legate de opera eminesciană. Structurată pe capitole ce permiteau cuprinderea vastei opere a lui Eminescu, volumul Ioanei Petrescu mi-a rămas în minte ca fiind unul dintre lucrările fundamentale ce analizează creația eminesciană. Sunt bine surprinse aspecte legate de simbolistica tipic romantică, de lait-motivele creației, de temele abordate, de atmosfera creată în poeme, filonul filosofic dublând permanent perspectiva critică. În timpul lecturii, am parcurs multe dintre creațiile lui Eminescu, întrucât trimerurile din volum făceau referire la poezii și opere epice necunoscute mie până atunci (Avatarii faraonului Tla, de exemplu). M-a ajutat să-mi conturez o părere mai clară asupra rândurilor din volumele lui Eminescu.

Ianuarie 2011

Gabriel Liiceanu, "Dans cu o carte" - A fost prima mea întâlnire cu gândirea marelui filosof și eseist contemporan. Lectura volumului m-a determinat să caut și să citesc și alte cărți ce-i poartă semnătura. Am desprins detalii și amănunte importante legate de comunismul în România, iar capitolul care mi-a plăcut cel mai mult este ultimul, Dans cu o carte. În aceste pagini, Liiceanu realizează o înduioșătoare descriere a cărții, comparând sentimentele trăite în timpul lecturii cu iubirea dintre oameni. O recomand tuturor, căci se citește ușor, dar e plină de miez. Printre rânduri, se găsesc fotografiile ale oamenilor alături de care a celebrat bucurii ale devenirii: Al. Paleologu, A. Pleșu, C-tin Noica. Rememorând momente, cartea: „Pentru că oricât de arătoasă ar fi, cartea nu există încă în simpla ei materialitate. Ea nu este un obiect, ci un obiect de citit și, astfel, singurul corp spiritual existent pe lume.” „Să vorbești despre carte ca despre o ființă vie. Altminteri cum ai putea-o iubi? În fond, gândiți-vă ce se întâmplă cu cărțile: le dorim, le avem, ne bucurăm de ele, ne plictisesc, le

părăsim, le regăsim, ne pierdem în ele, le îngropăm numele în adâncul nostru și, dacă e nevoie, îl uităm. Nu așa arată toate iubirile noastre?” sau: „Iar autorul, care pare să vorbească prin text, odată ce s-a despărțit de el, intră la rândul lui în tăcere. Expusă și părăsită, cartea <se mișcă în toate direcțiile> și este obligată să suporte tot ceea ce se poate imagina în intervalul dintre un act de iubire și un viol, dintre sensul răstălmăcit și suprema inteligență.”

ianuarie 2011

"Scrisori către un tânăr romancier", de Mario Vargas Llosa, iată una dintre cele mai plăcute și mai originale cărți de teorie literară pe care le-am parcurs! Scriitorul își transmite gândurile despre actul creației, scrie despre propria experiență în spațiul literaturii, traducând într-un limbaj pe înțelesul viitorilor romancierii particularitățile lumii literare. Adresându-se unui imaginar interlocutor care își dorește să devină scriitor, Llosa explică figurile de limbaj și de compoziție care se pot realiza într-un roman. Cartea se constituie dintr-o suită de scrisori care tratează, fiecare dintre ele, subiectul literaturii din diferite puncte de vedere: „vasele comunicante”, „cutia chinezească”, naratorul, timpul, nivelul de realitate, „catoblepasul” etc. Inspirându-se din mitologie („În ce privește temele, cred deci că romancierul se hrănește din sine însuși, precum catoblepasul, o creatură imposibilă, care se autodevorează, începând cu picioarele”) și contopind elemente proprii (vasele comunicante) cu teoria literară, cartea lui Mario Vargas Llosa este indispensabilă: „Puterea de convingere a unui roman urmărește să scurteze distanța ce desparte ficțiunea de realitate și, ștergând acel hotar, să-l facă pe cititor să trăiască minciuna ca pe cel mai nemuritor adevăr și iluzia ca pe cea mai consistentă și mai solidă descriere a realului. Literatura este artificioasă pur, însă marea literatură reușește să mascheze datul acesta, pe când cea mediocră îl trâmbițează.”

februarie 2011

Nu am parcurs din volumul lui Alexandru Paleologu, "Despre lucrurile cu adevărat importante" decât câteva capitole, strict legate de literatură. Felul de a scrie al lui Paleologu mi s-a părut puțin dificil, nu i-am înțeles unele pasaje, iar paginile mi s-au părut redactate într-o manieră uneori neclară. Temele rămân, totuși, interesante. Se ghicește dorința de a scrie „despre lucrurile cu adevărat importante”, adică de a ridica, de la nivelul actual, cultura română din prăpastia în care a căzut, înfățișându-i realitatea.

Februarie 2011

Hugo Friedrich, "Structura liricii moderne", e o carte cuprinzătoare în adevăratul sens al cuvântului; am citit numai primele două capitole și mi s-au părut cu adevărat relevante pentru tema pe care o abordau: lirica modernă și particularitățile artei lui Baudelaire. Concise, cuprindeau toate caracteristicile liricii moderne.

Mi-am extras un complex de idei despre această perioadă a literaturii, modernismul european, pe care autorul a tratat-o din perspectiva operei lirice. Primul capitol surprinde cele mai importante aspecte despre acest tip de lirism, iar cel de-al doilea, aspecte esențiale despre opera lui Charles Baudelaire, „cel mai mare exemplu de poezie modernă din toate limbile” (T.S.Eliot)

Februarie 2011

Cele câteva epistole pe care le-am citit din "Epistolarul" lui Gabriel Liiceanu au reînviat atmosfera resimțită la lecturarea volumului "Dans cu o carte". Schimbate de-a lungul timpului între autor și C-tin Noica, Sorin Vieru, Andrei Pleșu și alți reprezentanți ai literaturii române, scrisorile au fost reunite cu scopul de a reînvia amintiri cenușii. Cartea este o emoționantă întâlnire între pagini a ucenicilor și a maestrului C-tin Noica, toți devenind personaje în volumul lui Liiceanu. Întâlnire între generații, cartea reînvie memorii scrise pe pagini întregi de epistole, într-o emoționantă mișcare a condeiului printre ani. Cititorul se regăsește în spațiul unui ocrotitor muzeu al literaturii scrise: gânduri, amintiri, sfaturi, cuvinte se oglindesc și reverberază sensuri profunde. Admirabil colecționar de amintiri, Gabriel Liiceanu le reunește într-o capodoperă a genului, original prin viziunea abordată asupra lumii scrisului și a filosofiei.

Februarie 2011

Obișnuită cu felul de a scrie al autorului, am parcurs paginile "Jurnalului de la Păltiniș" cu plăcere, însă nu fără oarecare dificultate. Cartea evocă detaliile relației conturate între maestrul C-tin Noica și discipolii săi (Sorin Vieru, Gabriel Liiceanu, Andrei Pleșu), personaje ale celorlalte cărți ale scriitorului. Emoționantă și vibrantă prin modul în care este descrisă atmosfera din cabana în care Noica și-a trăit ultimii ani ai vieții, captivantă prin experiențele culturale trăite de autorii marginalizați de regimul comunist, dificilă prin informațiile de ordin filosofic pe care le oferă maestrul viitorilor scriitori români, cartea nu poate fi ușor uitată de cititorul fermecat de lumea particularizată între pagini. Cartea eternizează legătura sufletească dintre Noica și cel mai sincer și mai apropiat ucenic al său, autorul "Jurnalului".

„Toți filozofii spun același lucru. Dar atunci, de ce-l mai spun? Pentru că fiecare îl spune altfel, și atunci devine altceva. Poarta pe care intri contează.” (C-tin Noica)

„Eșecul este locul de unde te ridici pentru a merge mai departe.” (C-tin Noica)

„Tot ce e bun în viață poartă în sine infinitul.” (C-tin Noica)

Februarie-martie 2011

O carte despre carte este cea scrisă de Nicolae Manolescu, "Lectura pe înțelesul tuturor", o carte despre roman, despre basm, despre literatură. Esențială în pregătirea pentru olimpiadă, am parcurs-o destul de repede: stilul autorului, nu foarte complicat, dimpotrivă, explicit și clar, mi-a favorizat înțelegerea rapidă a textului. Este o carte care cuprinde judecăți de valoare despre universul fictival creației literare.

„Ridurile unei cărți sunt expresia sufletului ei imaterial. Relevarea sufletului unei cărți este totdeauna o pângărire. A citi înseamnă a descoperi calea de acces la sufletele cărților.”

„Critica nu e o simplă căutare: ea presupune, deopotrivă cu încredințarea că niciun răspuns precis nu se va găsi vreodată la apelul operei, puterea de a merge până la capătul fără capăt al căutării.”

Martie 2011

Cartea marelui om de litere francez, Roland Barthes ("Fragmente dintr-un discurs îndrăgostit") m-a fascinat. Deși evidențiază ideea iubirii (e drept că în strânsă legătură cu literatura), am parcurs ușor rândurile volumului și mărturisesc că aș reciti oricând cu multă plăcere cartea. Ideile sunt original structurate pe capitole cu teme diferite, toate cuprinse în sfera iubirii. O recomand oricărui iubitor de „discursuri îndrăgostite”, cartea nefiind neapărat o lectură pentru pregătirea în vederea olimpiadei, ci una binevenită în orice moment. Autorul scrie liniștitor, armonios, cuvintele curg într-o simfonie de sensuri.

„A ști că nu scrii pentru celălalt, a ști că scriitura nu compensează nimic, nu sublimează nimic, că ea este întocmai acolo unde tu nu ești – iată începutul scriiturii.”

Aprilie 2011

Ultima carte a lui Gabriel Liiceanu, "Întâlnire cu un necunoscut", se desprinde de atmosfera descrisă în "Jurnalul de la Păltiniș" și încearcă o regăsire a propriului eu. Volumul, format din fragmente cu motive diverse, tratează în special tema sinelui, a conflictului dintre autor și eul său. Originală din această perspectivă, cartea reprezintă o încercare de identificare a scriitorului. Liiceanu, cunoscut ca scriitor de „literatură personală”, emoționează cititorii prin transmiterea celor mai interesante gânduri legate de trecutul său, de comunism, de epoca actuală, de propriul suflet, pe care îl numește „necunoscut” pentru că ia chipuri diferite de fiecare dată când încearcă să-i surprindă esența.

„Îmi mut viața într-o carte. La sfârșitul ei, voi fi devenit o fantomă.”

„Întunericul te lasă, lipsit de apărare, față în față cu tine însuși”

New Born...

Fingerprints!

Fentru cine nu știe deja, Fingerprint este o trupă de alternative indie din Iași care a reușit să se impună pe scena muzicală într-un timp foarte scurt. De la Rava, nimeni nu mai reușise să se

dezvolte atât de bine și să prindă concerte și în alte orașe. Băieții – Mihai Diaconu la tobe, Bogdan Manolache la chitară ritm, Vlad Vărtosu la chitară și voce și Iulian Miron la bass – fac muzică cu multă ambiție, dar și pregătire serioasă. Primii trei sunt încă în liceu, doi dintre ei având și bac-ul anul acesta, ceea ce ar trebui să le diminueze serios implicarea în trupă, însă de curând Fingerprint și-au lansat primul album intitulat Best Kept Secret, au avut concerte atât în orașele Moldovei, cât și în București, Cluj, urmând unul în Chișinău. Am spune că nu stau deloc rău la capitolul activitate, mai ales că trupa are abia un anșor.

Trebuia să vă vorbesc inițial despre lansare dar locul a fost atât de prost ales, încât nici concertul lor nu a fost prea strălucit. În deschidere au cântat Datora – trupa împărțită în alte trupe ale orașului nostru, iar concertul a început cu două ore mai târziu, cum se practică de obicei la noi. Sper că băieții o să înțeleagă că este o linie fină între a ține publicul în suspans și lipsă de profesionalism. Publicul a fost format mai mult din... prieteni, ceea ce nu se pune, majoritatea oamenilor „noi” plecând înainte ca trupa să înceapă să cânte. Acestea fiind spuse, să trecem la albumul lor, produs realizat de Vladimir de la Caution Studios și bineînțeles... Fingerprint. Conține 7 piese dintre care 5 creație proprie și două live-uri dintre care un cover după The Pixies. Piesa care deschide albumul este New Born Sun și cumva cea care sună cel mai bine și cel mai original. Dacă live se distinge mai greu

vocea lui Vlad, aceasta depinzând de mixerul de sunet a fiecărui local, pe album este ceva mai clean iar instrumentalul este fantastic. De aici, următoarele patru piese se împart în două categorii: cele cărora ai vrea să le auzi doar versurile și cele cărora ai vrea să le auzi doar instrumentalul. French Kiss Red Lipstick are potențial însă vocea solistului are nevoie de antrenament serios, în The Morning Blues se simt influențe din repertoriul altor trupe, însă aranjamentul muzical e grozav, Fingerprint – culmea, piesa care le dă și numele – e ușor mediocră iar Shut your mouth sună mai bine la a doua audțiție. Live-urile, eu nu le-aș fi pus pe album pentru că mi se par prost înregistrate, însă aș fi tras în studio cover-ul de la The Pixies, Where is my mind.

Fingerprint ies în evidență dintre celelalte trupe de la noi, să zicem Rowan, Heal prin faptul că au ieșit din sfera cover-urilor, din dorința de a interpreta bine piesele altora ceea ce intră deja în categoria exersării la instrument, prin faptul că își compun singuri piesele, iar unele versuri chiar au o poetică deosebită. Defectul lor ar fi că seamănă mult prea mult cu alte trupe. Din cauză că sunt încă foarte tineri, sound-ul lor încă exprimă trupele lor favorite sau ceea ce ascultă fiecare din ei acasă la boxe sau la mp3 în drum spre școală. Maturitatea profesională se atinge cu greu, dar cred că dacă își vor dori asta cu adevărat, băieții vor ieși din zona lor de confort și vor fi ceva mai îndrăzneți în ceea ce privește hobby-ul transformat în viitoare slujbă.

Oana ARSENOI

Folk-ul trece, celelalte rămân... la fel

Inter-un context în care poezia și muzica se iau de mână și purced la drum, ce urmează nu poate decât să incline balanța spre o idee revelatoare, dar puțin pretențioasă: muzica folk. Revelatoare ar spune mulți. Total de acord. Eu aș mai adăuga și pretențioasă. Pretențioasă în anumite privințe: vrea oameni frumoși, oameni de calitate, vrea prietenie și bună creștere. Cine a cunoscut dinainte sentimentul pe care muzica folk reușește să-l transmită, știe că el nu stă de vorbă cu nimeni, nu-i pasă de timp și de conveniențe. Te pomenesci cu el, pur și simplu, nas în nas. Ce are valoare se înfățișează întocmai de la prima clipire și nu are nevoie de timp, de momente meditative sau de îngăduința celorlalți ca să pară astfel. Nu există îndoială în ceea ce privește muzica folk la acest capitol. Îndoielile pornesc de undeva de unde nici n-am îndrăzni a spune. O fi din rușine. E vorba despre noi. Dar totuși, dacă ar fi să creez o ierarhie a vinovaților (de data aceasta, cu vină) aș prefer să pun problema într-un alt mod. Există, evident un semn de întrebare ce tronează peste toate aceste lucruri care nu merg așa cum ar trebui. E un fel de rotiță cu zimții tociți care împiedică mecanismul să funcționeze corect. Noi suntem punctul semnului de întrebare, restul... semnul de întrebare în sine. Noi, suntem spectatorii, iar restul... aș tot enumera: organizare, condiții, susținere, etc.

Din seria „Minunile nu țin mai mult de 3 zile”, capitolul „Concert în stil casă de cultură” vă prezintă următoarele: se dă un concert folk, o mână de oameni și-o seară promițătoare. Așadar, te surprinde vestea organizării evenimentului, te pregătești pe măsura celor ce vor urma, din respect probabil vei îmbrăca, de ce nu?, cămașa cea nouă și perechea de jeansi asortați, vei pleca din casă entuziasmat, cu cel puțin 3 sferturi de oră înainte ca să excluzi eventuala întârziere, vei zâmbi politicos celorlalți veniți, gândindu-te că îți vor fi probabil vecini de scaun, cu ei vei fredona refrane îndrăgite, vei aplauda și vei aprecia cele întâmplate, și... și te vei surprinde cu 5-10 minute întârziere față de ora stabilită, așteptând iritat la intrare (și aceasta nu din vreo posibilă întârziere a ta, ci din cauze evidente), ocupând într-un final un loc acceptabil în sală, lângă 3 cucoane extravagante ce-au împărțit frățeste locurile din primul rând, a căror telefoane sună cu nerușinare, ba pentru că cei de la birou cer ajutor, ba pentru că una dintre prietene se plimbă dezorientată prin sală în căutarea celorlalți, într-un spațiu cu cel puțin 10-15 grade în plus față de o temperatură modestă, în care și artistul, și spectatorul, cot la cot, rămân îmbrobodiți, cu fulare și gecă, sufocați, în cazul unora, de un aer încărcat de un exces de parfum, desigur, al doamnelor

din față. Ce-i drept, specificul atmosferei românești dintr-o sală de spectacol a unui oraș mic, se face simțită. Privești în jur și te surprinzi ca fiind omul nepotrivit în locul nepotrivit. Sau omul potrivit, în locul potrivit, dar în contextul nepotrivit. Sau, nici tu nu mai știi. Totul este până la urmă, un caz clasic de românism. Un românism pe care l-am gustat cu toții, i-am descoperit tenta amăruie dar continuăm să luăm zilnic câte o doză, aidoma ca pe un medicament. Nu-ți place gustul, dar știi că trebuie să-l iei. Mai rău, în cazul nostru, nici măcar de efectul benefic de la sfârșit nu ne bucurăm. Dimpotrivă. Constatăm complicații. Lucruri frumoase se întâmplă tot mai rar pe la noi, și atunci când se întâmplă, se găsesc n motive de nemulțumire. Cu toate acestea, iubitorii de muzică folk găsesc alternative. Suceava, Gura Humorului, Botoșani (și până la un moment dat și Fălticeni) sunt orașe privilegiate la acest capitol (aici excludem orașele mari). Ei, se pare, au parte de „Întâmplări în orașul cu oameni”, un eveniment desfășurat săptămânal, unde pasionați de muzică folk (fie ei cantautori, fie ei spectatori) se reunesc și dau viață unor seri cu totul și cu totul deosebite, sub găzduirea unor locații, unde bună starea și prietenia sunt la ele acasă. Subtilitatea numelui ales este justificată, ținând cont că noi privim aceste manifestări culturale ca pe niște întâmplări, aici sinonim cu ocazie specială, eveniment, lucru nefiresc. Pe deasupra, este cu totul și cu totul revoltător să realizezi în final, că pentru asemenea momente și evenimente organizate, avem nevoie de motive. Este încă o problemă care ar trebui să ne preocupe.

De ce avem nevoie de motive pentru ca lucruri bune și frumoase să se poată întâmpla? Este de ajuns, chiar mai mult decât atât, ca ele în sine să fie bune, să fie frumoase, să fie calitative, și să se petreacă. Iar noi, să ajutăm să se petreacă. Nu avem nevoie de o zi de naștere celebrată în cinstea vreunui mare poet, nu avem nevoie de un 1/8 martie, nu avem nevoie de astfel de motive. Vrem lucruri spirituale, căci suntem flămânzi de poezie, căci ne e sete de cultură și adeseori avem poftă de câte o carte nouă. Trebuie să punem burta pe carte (e un fel de-a spune), și să învățăm să fim „curați la trup, curați la suflet”, să învățăm că „nu contează cât de lung ai părul” și că important e „cum și cât gândești”, iar cea mai bună terapie, prescriu cei cu experiențe în domeniu, este o cură, cel puțin lunară, de folk.

Dana SCHIPOR

Fenomenologia în arhitectură

Unul dintre avantajele unei asimilări complete a ceea ce poate fi numit o idee teosofică, este că acesta poate fi aplicat în același timp și sens la fiecare departament al cunoștinței și activității umane; ca și cheia pentru o criptogramă, aceasta demonstrează simplu și clar, ceea ce înaintea părea complicat și obscur.

Dar să aplicăm această „cheie” unui alt subiect – arta – și la arta arhitecturii, în special.

Ceea ce sta la baza ideologiei teosofice este că totul este o expresie a Sinelui- sau orice nume am alege să-i atribuim acelei imanente realități, aflata pentru totdeauna în necunoscut—și pentru că, așa cufundați cum suntem în materialitate, ajungem să ne ghidăm întreaga existență în funcție de perceptibilitate, mai exact percepția sens.

Altfel spus: Totul este expresie a sinelui în termeni de sens. Arta, în consecință, este expresia Sinelui în termeni de sens; prin urmare, există arte, fiecare adresate unor facultăți sau a unui grup de facultăți, fiecare exprimându-se unei anumite calități sau a unui grup de calități pentru Sine – deci este o experiență particulară. În acest caz, putem vedea clar că fiecare artă în parte este particulară, dar distinctă. - fuzionează una în alta. În poezie, în muzică, pictură în decor, decorare devenind apoi sculptura, arhitectura, sculptura, și așa mai departe.

Într-un asemenea context al spectrului artelor, fiecare ocupă un

loc definit, și toate formează împreună o serie dintre care muzica și arhitectura sunt două extreme. Cele două aspecte universale de nume și de formă sunt ceea ce filosofii numesc cele două "moduri de cunoaștere" și anume cel de timp, și de spațiu. Acestea sunt cele două porți prin care ideile intră în viața fenomenală; două cutii, care conțin toate jucăriile cu care ne jucăm.

Tot ceea ce, am fost doar suficient dispuși să-l percepem, poartă marca unuia sau altuia dintre ele, și pot fi clasificate în consecință. Astfel muzica este asociată timpului, și arhitectura spațiului, pentru că muzica este succesivă în modul său de manifestare, și în timp, tot ceea ce-ar produce ar fi numai succesiv, un lucru în urma altul, în timp ce arhitectura, pe de altă parte, impresionează prin sine asupra privitorului toate în același timp și spațiu, unde evident, doar aici toate lucrurile ar exista simultan.

Muzica, care există doar în timp, fără nici o legătură cu spațiul și arhitectura, care se manifestă doar în spațiu, fără nici o legătură cu timpul, sunt așadar demne stea la capete opuse ale spectrului artelor, și să fie, într-un sens, singurele arte „pure”.

În plus, originea de arhitectura-din care, ca și în cazul unei opere de artă, arhitectura începe și din care își extrage existența- este în sit. Prin urmare, arhitectura are - în opinia lui Heidegger-un așa-numit "ante natura" sau caracter anteic: ea se absoarbe tăria parfumurilor sale din solul în care este așezată clădirea, ca și din contextul fizic, istoric și cultural: „Prin urmare, spațiile își capătă esența din locuri și nu din așa-numitul spațiu”. Nu este vorba, precum se vede, despre un sol oarecare, ci despre pamant natal (în sensul de sit care începe, naște arhitectura) sau loc.

Construitul, gândtiul, și locuitul: toate aceste acțiuni sunt legate în mod uman de existența pe pământ. Pentru a fi om trebuie să se gândească sau să reflecte asupra situației cuiva în lume și să stabilească un proiect de acolo. A fi om înseamnă să moară, și să poată muri ca moarte. Cu alte cuvinte, suntem capabili în a muri, în sensul în care o privim ca pe piatra de încercare pentru alegerile de viață și posibilitățile de pe pământ. Martin Heidegger vede locuinței ca un angajament de gândire (precum și de acțiune), este principalul mod în care noi, ca oameni, ne referim la mediile noastre. Este, cu alte cuvinte, modul în care suntem pe pământ.

Undeva, Raum este definit de Heidegger drept ceva rânduitor, cedat eliberat și anume în vederea unei limite”, sau. Remarcabil noi, venind vorba despre efectele locuirii, drept, “disciplinarea unui câmp vizual, fixarea civilizatorie a unei privelști sau domesticirea unui peisaj(...) (Baconsky: 1996, 47).

Ceea ce se află în lăuntru limită, și anume cât mai aproape de Centru (Eliade, Norberg-Schulz) este diferit în rang față de ceea ce rămâne afara (extra muros): în necuprindere, la barbari, în haos.. Așa explică fenomenologii de felul lui Eliade importanța fixării Centrului casei/ cetății. Centrul coincide cu omphalos/ centrul lumii, iar țărâșul astfel bătut fixează șarpele subpământean. Centrul este de asemenea punctul de pătrundere în lume a osiei sale (axis mundi) și/sau a arborelui vieții – axă verticală pe care Norberg-Schulz o apreciază ca fiind axa calitativă a spațiului, pentru că, precizează Eliade, ea pune casa în legătura cu celelalte niveluri cosmice, care altfel i-ar fi inaccesibile.

În ceea ce îi privește pe arhitecții impregnați de fenomenologie azi, ei se arată cu asupra de măsură sensibili la natura amplasamentului. Frampton vorbește cu căldură în capitolul 5 al textului său dedicat regionalismului critic despre cei care, precum Botta, proiectează și „construiesc situl” pregătindu-ș pentru nuntirea cu casa. În lăuntru sitului se află- în virtualitate- acele atribute care vor trebui transferate casei și care vor da consistență esenței acesteia, în felul în care Michelangelo vedea statuia sa prizoniera în blocul brut de marmură, așteptându-l.

Frampton dezvoltă astfel tema cultivării (bauen, colere) prezentată anterior de Heidegger în „Construire, locuire, gândire” , explicând că a nivela o topografie neregulată este “un gest tehnocratic care aspiră la condiția unei absolute absențe a locului, în vreme ce terasarea aceluiași sit spre a primi forma în trepte a unei clădiri este un angajament în sensul actului de a „cultiva” situl”. Situl astfel nivelat recade într-o condiție inferioară, fără atributele unei matrici generatoare de obiecte de artă arhitecturală, în vreme ce un sit „proiectat” și „construit” devine- în potență- loc, pământ natal, Raum - i.e originea posibilă a unei asemenea obiect aethic.

Limita dă seama în primul rând despre sacru. Limitarea spațiului îngăduie ca arhitectura să fie locul (de)limitat care face posibilă hierofania. De asemenea, un astfel de spațiu, tocmai prin prezența zeului, reîntoarce în solul care l-a iscat acest atribut de a fi sacru:

„Templul închide în sine figura zeului și în această ascundere el o face să emane, prin sala coloanelor, în spațiul sacru. Datorită templului, zeul este prezent (anwest) în templu. Această

Foto: Maria Rădeanu

prezență a zeului este, în sine însăși, desfășurarea și delimitarea spațiului ca fiind unul sacru” (Heidegger)

Ne aflăm, așadar înaintea unui proces dual: situl- „luminis” (limitat, deci cedat și eliberat) face posibilă arhitectura care, prin tocmai limitarea sa îngăduie prezența zeului; această prezență, la rândul său, se proiectează înapoi pe sol, dăruind îndoite ceea ce a primit la origini: „ Înălțându-se, templul deschide o lume și în același timp, el o repune pe pământ, care, în felul acesta, se revează ca sol natal”.

Construitul, în sensul uzual al cuvântului, înseamnă și se rezumă pur și simplu la a construi edificii în, pe, în jur, și prin care vom merge cu privire la afacerile noastre. Pentru a oferi profunzime ceea ce înseamnă “a construi”, deși, am vedea că acesta aparține

Lucrare de Izabela Pavel

(în cuvintele lui Heidegger) locuitului, este o formă sau manifestare a acțiunii de a locui. Ne raportăm la aceasta, pare-se numai prin prisma clădirii. Cea din urmă, clădirea o are pe prima "a locui" ca și scop. Construim prin a insera clădirile deja proiectate minuțios în machete la scară, în lume, și locuim unde construim: a locui și a construi, locuință și construcții, acasă și casă sunt legate ca scop și mijloace. Gândirea este modul în care noi devenim conștienți de noi înșine și spațiul nostru, clădirile mediază relația noastră între gândire și spațiu, și relația în sine înseamnă a locui.

Heidegger analizează această relație din perspectivă lingvistică; în primul rând, el examinează sensul cuvântului „Bauen”, care este verbul "a construi" în limba germană. Rădăcinile sale pot fi urmărite la „buan”, care este un vechi cuvânt german care înseamnă "a locui". În acest context, "a locui" înseamnă "să rămână/ să rămână într-un loc." Am obține un sentiment de locuință ca infuzarea ființa noastră într-un spațiu special. De exemplu, ne-am putea imagina o fermă în care agricultorul își petrece viața lui, crește culturile sale și construiește clădiri pentru ferma (deși acest lucru nu înseamnă că modulele de arcane, agrar de viața sunt singura metodă de locuință!). În plus, atât Bauen, cât și buan sunt legate de germanul „bin”, care este verbul "a fi": în cazul în care Bauen încă mai este folosit la propriu, de asemenea, spune cât de departe ajunge la esența locuinței. Așadar, Bauen, buan. . . sunt cuvintele noastre în versiunile: ich bin, eu sunt, du bist, sunteți, folosit la forma imperativ, fie. Oare ce „ich bin” înseamnă? Cuvântul vechi „Bauen”, căruia bin aparține — și răspunsul ich bin, bist du înseamnă locuiesc, locuieți

Cu alte cuvinte, însăși ființa noastră este direct proporțională cu locuieții. Umanitatea noastră este în mod inerent legată de locuință și de a locui.

Astfel, arhitectura se individualizează de celelalte forme de artă doar prin scopul său: și anume că ea implică în mod direct privitorului prin aspectul său habitual. Este considerată a fi „arta supremă”, deoarece nu este doar un scop estetic sau unul artistic, dar de asemenea unul practic, în sensul că arhitectura este concepută pentru a servi oamenilor și societății. Aici se află, în opinia mea dezechilibrul: din ce în ce mai mulți arhitecți omit sau nu sunt conștienți de rolul pe care îl au în modelarea mediului ambiant și impactul pe care îl are acesta în societate, sfârșind prin a-și renega ideologiile estetice, proiectând pentru profit și de a șterge din memorie principiile designului.

Din textele lui Heidegger putem insera câteva propoziții esențiale pentru destinul

arhitecturii. Zidirea este de două feluri: cea care edifică construcții (i.e. ustensile zidite) și cea care îngrijește creșterea, face posibilă locuirea (i.e. „chipul în care muritorii sunt pe pământ”) și vădirea zeilor. Rezultă că atributul esențial al arhitecturii este sacralitatea

sa. Casa eliadescă era situată la intersecția nivelurilor cosmice, puse în comunicare prin intermediul axei verticale (calitative) a spațiului, trecând prin centrul ei.

Heidegger nu acceptă însă nici o zonă „gri” între ustensil și operă de artă, ceea ce face problematică înțelegerea arhitecturii. Pentru că scopul subiacent al acestui text este și o „despărțire de Heidegger”, trebuie spus că, în prezentarea fenomenologiei, aici nu putem fi de acord cu el. Cel mai adesea, arhitectura are o componentă practică- funcțiunea sa- adică o doză de „ustensil”. Casele, chiar templele, oricât de vădită ar fi natura lor ocrotitoare, se sprijină în acest demers, și pe funcțiune. Arhitectura, spre deosebire de celelalte arte, este deopotrivă și folositoare ba chiar, potrivit modernismului, în primul rând astfel. Dilema a fost observată chiar de unii filosofi în descendență heideggeriană. Gadamer, chiar dacă nu un fenomenolog, susține un punct de vedere care nuanțează dihotomia heideggeriană, anume că un edificiu reușit este o „soluție fericită (...) el își îndeplinește perfect scopul, iar construcția sa a adăugat ceva nou dimensiunilor spațiale ale orașului sau a peisajului”, de altfel, Gadamer nu ezită să fie chiar mai explicit în această problemă: „O clădire nu este niciodată în primul rând o operă de artă. Scopul său, prin care clădirea aparține contextului vieții, u poate fi separat de sine fără a pierde ceva din realitatea sa”, nu altceva afirmă Baconsky când definește locuirea ca fiind „domesticirea unui peisaj în care utilul și agreabilul s-au cominat după proporția cea mai justă”. Ba mai mult, subliniază Gadamer: „orice arhitect trebuie să ia în considerare ambele aspecte”

Cu alte cuvinte, obiectul de arhitectură este aproape întotdeauna și adăpost, într-o măsură mai mare sau mai mică. Fără a fi inspirat de fenomenologie, ci de structuralism, Venturi făcea o observație care, paradoxal ne servește ca argument aici: „Arhitectura este un adăpost decorat cu simboluri”. Disocierea între adăpost și decorație, pe care ulterior Venturi a radicalizat-o până la a desprinde „semnificația” clădirii și a o prezenta separat de aceasta, pe billboards, nu este cu puțință însă pentru fenomenologi. Arhitectura îngrijește creșterea prin chiar faptul că este așa și nu doar un adăpost.

Desigur că există diferențe esențiale, de asemenea, între spațiile sacre: dacă templul grec servește drept exemplu heideggerian, pentru că el într-adevăr exclude adăpostul pentru oameni, centrându-se exclusiv pe vădirea zeilor, cărora le ascunde statuile, în schimb biserica creștină și cu precădere aceea „sofianică”, ortodoxă, servește deopotrivă drept „Casă a Numelui Domnului”, dar și ca adăpost pentru cei veniți să se roage în launtru ei.

Maria RĂDEANU ■

URSUL

de A.P.Cehov Regia: Tatiana Ionesi

Nu știu cum se face dar m-am împiedicat atât de des de nenea Cehov în ultimul timp încât am zis: gata! nu se mai poate așa! Am căscat la atestatul celor de a XII-a de la secția de teatru de anul trecut, am râs la nuvelele lui și acum că o dată cu Contemporanul nu ne-am îndreptat atenția către Departamentul de Teatru al Universității de Arte din Iași, nu puteam să nu ignor Ursul mare care stătea în sala studio.

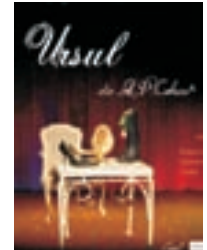
Tatiana Ionesi a pus în scenă atât textul original cât și o adaptare modernă a acestuia într-o oră de spectacol, cu o mică pauză de schimbare de decor la mijloc. Prima parte, adică ursul de la mama lui de-acasă a avut un joc de lumini cald, clasic chiar și un decor potrivit epocii. La masa cu oglindă apare Elena Ivanova Popova (Alexandra Cantemir) care își aranjează bucelele mereu obraznice, ceea ce îi scoate și câteva sunete de disperare și apoi Luka (Cristi Gheorghe) în drum spre canapea care o îndeamnă să iasă din casă că a trecut deja mult prea mult timp de la moartea soțului ei. După ce cele două personaje se contrazic în scurtarea și lungirea doliului o voce din public strigă „Simion, deshamă caii!”, astfel fiind introdus și cel de-al treilea personaj Grigori Smirnov (Tudor Alexandru). Cehov ironizează fin predispoziția filozofică a eroilor săi deoarece așa cum Caragiale nu agreează grimasele politice nici dramaturgul nostru nu le agreează pe cele filozofice. Nabokov susține că Cehov redă cel mai bine felul în care o persoană simte fața de o alta, fiind maestru al relațiilor interumane, în urma acestei afirmații se conturează și unul din cele mai grele lucruri pe care actorii trebuiau să le înfăptuiască, în cea mai mare parte reușindu-le. În Ursul dezvoltarea acțiunii comice se face în sens cumva invers, debutează cu un scandal monstru și se termină cu o declarație reciprocă de dragoste. Ridicolul personajelor trezește atât veselie cât și compasiune, deoarece atât Popova cât și Smirnov vor să pară ceea ce nu sunt, căzând astfel în ridicol. Personajul Alexandrei Cantemir pierde contactul cu realitatea, se izolează într-o lume artificială a doliului pentru soțul ei decedat de 7 luni și își limitează grav contactul cu oamenii. Deși Luka îi aduce la cunoștință că tinerețea ei nu va mai dura mult, aceasta îi taie imediat replica cu dragostea pe care vrea să o ducă dincolo de moarte. Pe parcursul piesei ne dăm seama că această păstrare înversunată a Popovei nu vine dintr-o atașare sinceră de răposat, conștientă fiind că acesta o înșela ci dintr-o dorință de a dovedi că este mai bună decât el în ale sentimentalismelor. Smirnov devine pentru ea un catalizator, o face să iasă din această iluzie creând un comic absurd, bazat pe psihozele ei. Acesta este tipul bărbatului care poate fi plasat la hotarul dintre încăpățănare și hotărâre, boier cu afacere prosperă dar și cu datorii vine să ridice de la Popova banii datorăți de către soțul ei. Refuzurile mereu definitive ale văduvei nasc în Smirnov reacții înăbușite de admirație. Este greu să vorbești despre cele două personaje separat deoarece ele

se cionesc unul de altul, se provoacă reciproc și se modelează pe parcurs. Chimia dintre cei doi este jucată aproape la perfecție, jonglările între dispreț și admirație sunt susținute bine de către fluctuațiile vocii. Tudor Alexandru face un Smirnov grav, interiorizat, măcinat de frământări obscure însă dânsul parcă vrea mult mai repede decât personajul său să iasă la lumină și căldură, blocându-l la un moment dat în mișcare. Uneori pozițiile corpului său sunt în urma replicii sau uită să se racordeze la ceea ce spune. Alexandra Cantemir dă viață Popovei mai ales în disputa dintre ea și boier despre sinceritatea bărbatului și a femeii, plină de viață și de corectitudine tehnică rolul ei pare uneori... executat nu interpretat. Are un personaj care dacă iese perfect va părea defect. Cristi Gheorghe este poate cel care îmbină cele două tipuri de interpretare și comunică dincolo de dialog și acțiune cu publicul.

Acțiunea în piesele cehoviene este substituită prin atmosferă, element relativ nou în dramaturgie, abia cu Ibsen și eroii lui gravi și interiorizați atmosfera capătă în teatru o funcție dramatică. Dramaturgul spune că într-o piesă care are ca decor o pădure sau o livadă trebuie să se simtă aerul autentic al pădurii sau al livezii. Mai mult, el a înțeles că într-o piesă în care trăiesc oameni vii, trebuie să se simtă atmosfera sufletească a acestora. Dacă în prima adaptare aceasta se simțea, în cea de-a doua lipsea cu desăvârșire. În varianta modernă a Ursului, luminile erau reci, decorul unei încăperi corporative și... multă plasare de produse. De această dată Popova (Cosmina Rusu) este modelul femeii ocupate, dar totuși devotată soțului mort din lenea de a merge mai departe iar Smirnov (Petruț Butuman) este un bărbat lipsit de maniere care devine pentru Văduvă cea mai bună opțiune pentru că... e singura opțiune. Ușor grăbită, a doua parte a spectacolului nu lasă loc de respiro replicilor și devine doar o aducere aminte a textului primei părți. Dacă în prima parte scena duelului elucida piesa și situația dintre personaje, în cea de-a doua este doar o scenă banală pentru că interpretarea este liniară. Luka este tot Cristi Gheorghe care face treabă bună. A trecut de la umilul Luka la un Luka stresat de constrângerile societății moderne.

Piesele lui Cehov dau scenei o vibrație ascunsă, greu perceptibilă, introduce un alt ritm dramatic, fie lent, fie dificil de urmărit. Protagoniștii lui Cehov se mișcă haotic, fără un sens vizibil ca niște mecanisme defecte, sunt concomitent veseli și adânc nefericiți, se plictisesc de moarte și totuși se agită lăuntric, vorbesc și gândesc incoerent în aparență dar mereu cu tâlc, suferă discret sau se lamentează penibil și cel mai important, toți au dreptate sau nici unul.

Oana ARSENOI ■

e SQUAT-ul meu!

Coregrafia:
Andreea Gavrilu

Scenografia:
Măriuca Ignat

Lumini:
Ioana Moisi
Regie: Octavian
Jighirgiu

“Cum în ultimul timp se fac nenumărate dezbateri pe tema teatru independent vs. teatru instituționalizat, se vorbește despre spectacole vii și moarte, experimente și teatru profund nou, spațiile neconvenționale din Iași se acordează și ele la mica răzvrătire și își deschid porțile. Universitatea de Arte George Enescu împreună cu Asociația FAPT (Fabrica de artă și producție teatrală) montează la Baia Turcească piesa SQUAT după Azilul de noapte de Maxim Gorki, în regia lui Octavian Jighirgiu. Știind din producțiile anterioare desfășurate acolo cum e atmosfera, am avut grijă să am un pullover în plus că poate-poate o să sperii frigul. Am fost atât de mulți oameni încât am ajuns să ne ținem involuntar de cold unul altuia până la aprinderea sobei ce făcea parte din decor. Piesa s-a desfășurat într-o aripă laterală a bii turcești, spectatorii au fost întâmpinați de actorii deja pe poziții, o parte din ei purtând măști de baseball și îndrumându-i sub un ton autoritar spre locuri care erau dispuse pe două rânduri la nivelul spațiului de joc și un rând suspendat. Deși cu o capacitate de maxim 70 de locuri, cel puțin 10 înși s-au înghesuit pe scări și încă vreo 20 au plecat acasă. Până la așezarea spectatorilor, am avut parte de o atmosferă de control, de autoritate verbal instaurată atât asupra actorilor prizonieri cât și asupra noastră, atmosferă ce a dăinuit pe parcursul incipitului care s-a desfășurat în forță. O coregrafie bine executată în care cei

care au dominat au ajuns dominate, dar cu momente de unison în dans a făcut introducerea în ceea ce avea să fie atmosfera squat-ului

O lume a zdrențelor fizice se întrepătrunde cu zdrențele sufletești. Dacă primele sunt reprezentate de vestimentația actorilor care nu merge pe linia hainelor rupte sau în degradare din azilul gorkian ci pe o linie a unor haine ieșite din trend, un soi de haine la mână a treia, dar viu colorate, celelalte se degradează treptat de-a lungul piesei. Fiecare personaj își crește drama și are momentul său de explozie; textul original este adaptat astfel încât temele și motivele principale să nu se depărteze însă se reduce greutatea dramei prin artificile stilistice ce țin de contemporaneitate “ eu mă duc în Arte”, “ am plecat în Bază, ciao!” (localuri din Iași). Bubnov, VaskaPepel, devin Bobby (Tudor Alexandru) și VP (AlexandruDobinciu), Ana (IoanaCorban) învață să moară modern după ce se machiază la lumina ochilor lui Luka iar Moș Crăciun suspendat de tavan pe post de sac de box e present tot anul din cauza frigului care nu se mai termină. Atmosfera este încălzită de jocul dintre actori, de pasarea de replici... și de ghem de haine cusut de Bobby care devin poante în cea mai mare parte a timpului, niciuna rămânând în aer. Studenții, masteranzii și actorii se simt unul pe celălalt, aerul nu e tăiat de enunțuri ce plutesc deasupra textului cum se întâmplă uneori în spectacolele Ateneului, ele circulă, sunt fluide și astfel se realizează un lucru

foto: Vladimir NEGRU

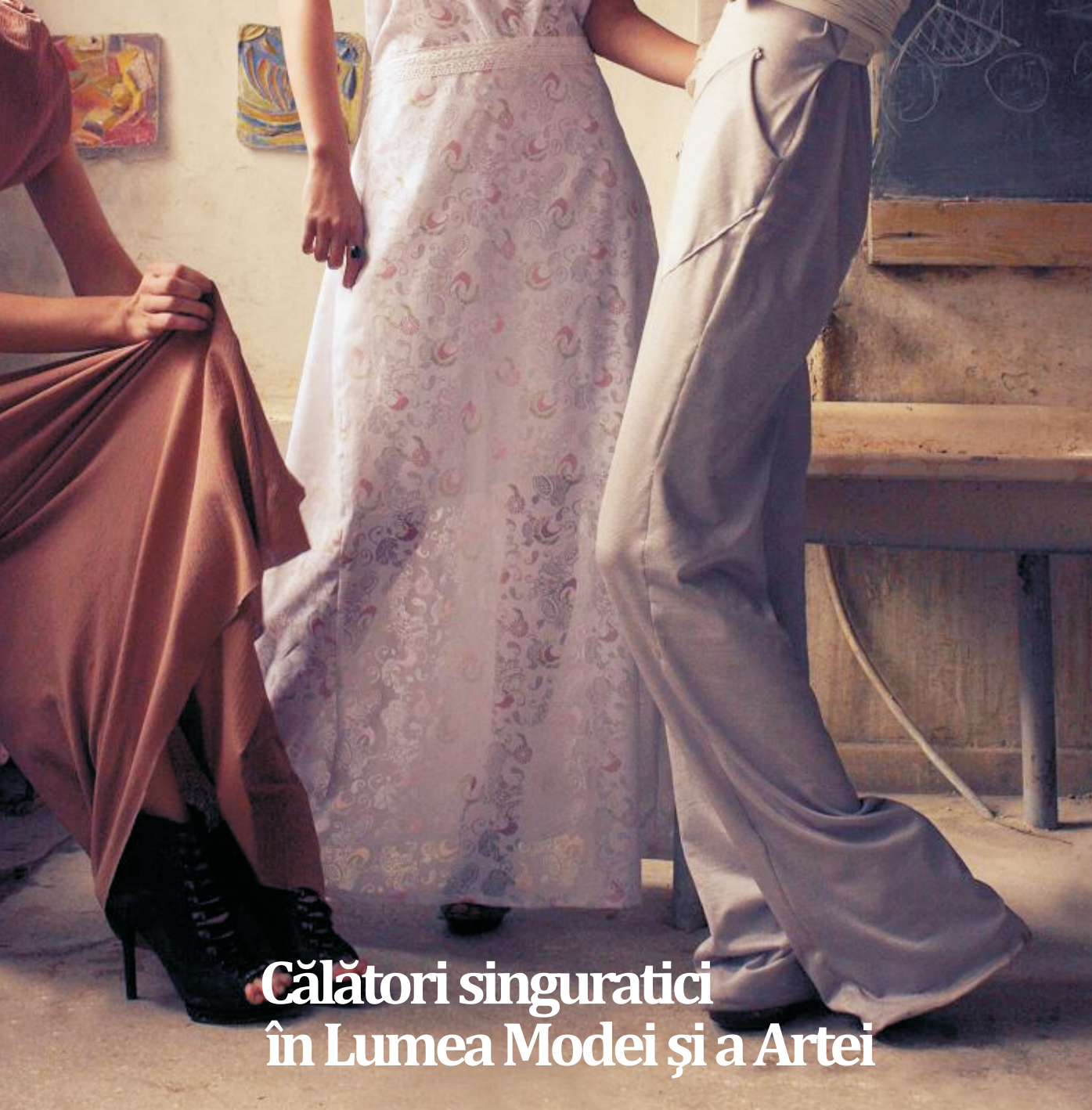
foarte greu, acela de a nu plictisi publicul. Se întâmplă ceva constant, nu există timpi morți, spațiile goale sunt salvate de lumini și sunet care completează fiecare act, ceea ce mă face să mă îndrept spre un alt lucru, atenția la detalii. Aceasta pornește de la decor: bucătăria improvizată care devine spațiu definitoriu pentru Carmen (Bianca Ioan), blândețea din voce este echilibrată de pașii apăsați, de cuțitul cu care apăseau cartofii; camerele de la etaj, fiecare decorate după “feeling-ul” pe care îl transmite proprietarul; anticamera care constituie un plan secund, cel în care se sintetizează momentele de distracție ale personajelor pe ritmul bătut la tobe de Alain (Vlad Stoica) și susținut la un moment dat de Bobx la chitară; spațiu observabil doar pe drumul spre locuri, alcătuit undeva la un nivel mai jos, în care este camera lui VP.

Squat este un spectacol complex; dacă anul trecut, studenții anului al III-lea au montat în sala studio de la “Enescu”, Piesa pentru pian și alcov, în care s-a pus accentul pe coregrafie, mișcarea scenică, actoria fiind lăsată pe plan secundar de majoritatea studenților, foarte puțini folosindu-se de personajul său și după ce Gala Hop a scos în evidență echilibrul dintre acrobație și actorie al celor de la Cluj, am fost plăcut surprinsă că squaterii au reușit să joace bine și să se miște la fel de bine. Viața ca joc de noroc este înfățișată de disputa dintre Mike (Vlad Volf) și VP, susținută chiar de jocul de cărți dintre celele personaje, iar viața ca joc al inteligenței este dată de transformarea pe care o suferă personajele după apariția bătrânului Luka (Gelu Zaharia). Regizorul a “jighirgit” bine Squat-ul, deoarece l-a mobilizat și acest lucru se observă în tehnicile asimilate de student și actori-accidentali: Alain și Avram (Bogdan Palie). Tripticul format din moartea Anei din cauza unei răceli grave, a lui Mike în urma bătăii sale cu VP și sinuciderea Actorului (Cristi Gheorghe) la sfârșit – metaforă superbă a artistului care moare ultimul – reprezintă, în fond, elementele care încheagă piesa și care adună Squat-ul nu numai la masă – momentul “cina cea de taină”, ci și spre final, alăturate, personajele se ridică la numele echipei.

Boby este cel care “nu știe să mintă”, care propovăduiește adevărul și în același timp le îndeplinește fanteziile lui Carmen și ale Normei (Ancuța Gutui): “vreau să fiu Carmen de Bizet” “vreau să fiu o altă Norma”, el este cel prin intermediul căruia regizorul transformă fantezia și visul în realitate prin scena parodică și suprarealistă, la rândul său, Boby devenind regizor când se plimbă cu camera de filmat în mână și oferă tehnici regizorale Normei, care își povestește amorul lui Luka. Pelângă acesta, Tătă (Alexandra Cantemir) și Gușă (Cosmina Rusu) sunt cuplul energic, veșnic prezent, care susține scena alături de Alain cu “blestemele” lui; Laura Bilic este fantoma Anei, cea cu care Ana se “joacă” pe parcursul piesei și o îmbrățișează când se apropie de moarte; Andrei (Victor Bitușcă) este cel care, deși este certat constant din cauza pilitului, pe el sunetul enervant îl ajunge primul și are o ieșire nervoasă... aproape credibilă; relația dintre Natalia (Cristina Rotaru) și Vasea (Jorestina Florea) există foarte puțin spre deloc. Fetele făceau treabă bună individual, însă legătura dintre ele rămânea doar la nivelul povestirii pe care una o făcea despre cealaltă; Baronul (Adi Marele) și Actorul se joacă cel mai bine cu expresivitatea privirii, dacă ceilalți actori au un rol potrivit personalității lor și le iese bine pentru că fac lucruri aproape firești, statutul de baron decăzut și de actor ratat este jucat în întregime; Satin (Petruț Butuman) împreună cu Luka sunt cumva pastila roșie – pastila albastră, dacă primul este cel care întreține atmosfera prin bufonerii și gesturi comice, cel din urmă este cel care “ii spală pe creier” – cum “spune” Gușă – pe squateri, făcându-i mai profunzi prin glasul înțelepciunii.

În afara frigului și a fumului, a poziției destul de incomodă pe scaune fără spătar (poziție ce trebuie menținută dreaptă pentru binele coloanei noastre vertebrale timp de 2 h) și a șanseii de a te trezi cu o felie de morcov fiert sau tăițel pe tine că Mike e nervos sau cu un craniu hamletian între picioare, Squat merită văzut și a

Oana ARSENOI ■

Călători singuratici în Lumea Modei și a Artei

Pe plan internațional, moda presupune schimbări majore de la sezon la sezon. Aceste schimbări au loc la un interval de timp foarte scurt. Designer-ii trebuie să creeze concepte noi, inovatoare, la fiecare trei luni. Acest mod de lucru este foarte oositor, deoarece creatorii sunt supuși unor presiuni uriașe de către criticii și blogger-ii de modă, revistele de specialitate și de către cumpărători, de asemenea.

A fi tânăr designer vestimentar în România presupune o adevărată luptă strânsă între dorințele tale și posibilitățile pe care le ai aici. Mulți studenți care pleacă de pe băncile universităților nu-

și găsesc locul și sensul în lumea artistică pe plan local. O parte aleg alt domeniu, alții pleacă din țară și poate doar 12% găsesc un job, o colaborare sau, pur și simplu, încearcă să construiască ceva pe cont propriu. Din acești 12%, poate doar 3% sunt cei care din fiecare generație reușesc să se lanseze la nivel înalt. Bineînțeles că aici intervin anumiți factori care le determină atingerea notorietății dorite. Unii dintre ei chiar sunt foarte talentați, însă cei mai mulți dispun de anumite contacte și resurse materiale pentru a reuși. Am suficiente exemple care confirmă acest fapt. Din nefericire, oamenii din lumea modei

din România nu selectează tineri designer-i cu adevărat talentați, ci doar pe aceia

care fac parte dintr-un anumit mediu. Nu aș vrea să-i descurajez pe cei care sunt studenți acum, însă așa stau lucrurile.

Tânărul artist trebuie să aibă o personalitate puternică, să fie ambițios, creativ și deschis spre nou. Lucrurile în industrie stau complet diferite de ceea ce se învață în universitățile de artă din țară. Tânărul creator trebuie să se documenteze singur, să studieze ce se întâmplă în moda internațională și, mai ales, să călătorească, să vadă cu propriii ochi viziuni și culturi diferite. Pe de altă parte, moda nu constă doar în prezentări sau show-uri de modă. Nu neaparat pe plan local. Există diverse porțițe pentru fiecare tânăr designer, dacă este destul de motivat și știe ce vrea. Mă refer bineînțeles la oportunitățile de a se face remarcat în alte țări. Este mult mai deschisă aria. Concurența este mare, dar și spațiul este destul de vast. Pe lângă aceasta, în afară sunt alte condiții necesare pentru a câștiga un concurs sau pentru a fi acceptat într-un show de modă.

Trecând peste greutățile inerente din lumea pe care mi-am ales să o slujesc și asupra căreia îmi doresc să-mi pun amprenta, eu ador să trăiesc și să respir acest aer. Am trecut prin diverse întâmplări până să ajung pe un drum liniar în ceea ce fac. Poate nu particip la Fashion Week-uri sau la alte evenimente autohtone, însă mi-am expus ultima colecție la Chicago, în cadrul aniversării unui an de la deschiderea "Creative Lounge Chicago", punct creativ finanțat de "Toyota Motor Corporation", în octombrie 2010. Pentru a participa, am luat parte la un concurs în urma căruia am fost selectată dintre alți tineri designer români.

Pe lângă aceasta, acum sunt implicată într-un alt proiect cu Toyota. Este vorba despre un "concept car development". A început din luna februarie a acestui an și prima prezentare a proiectului a avut loc la Bruxelles, în cadrul "Toyota Motor Europe". Ultima etapă se va desfășura în luna mai, la "Toyota Motor Corporation", în Japonia. Sunt foarte entuziasmată de acest proiect, mai ales că am avut ocazia să cunosc atâția oameni frumoși, talentați, cu potențial și foarte deschiși, din alte țări.

Un sfat pe care l-aș da tinerilor absolvenți: Convingeți-vă că latura voastră câștigătoare nu este un rezultat doar al eforturilor voastre, ci și un rezultat a ceea ce sunteți cu adevărat. Aveți încredere în potențialul vostru și nu în cât efort depuneți să ajungeți unde vreți. E mai sănătos așa din punct de vedere mental și lucrurile prind viață mai relaxat și autentic.

Drumul pe care l-ați ales este un drum complex, meschin pe alocuri, dar superb în esență. Consider că fiind sau devenind creatori alegem să trăim o viață care ne determină să ne supunem unor infinite teste de autocunoaștere. Fiecare lucrare a noastră comunică o luptă interioară sau o bucurie. Fiecare joc

de linii și culori exprimă trăirile și experiențele noastre. Dacă suntem atenți la finalitatea fiecărei lucrări, suntem atenți la noi. De fapt, suntem atenți la ce înseamnă ființa umană. Odată ajungând singuri și independenți pe acest drum, trebuie să ținem minte să ne gândim la ce perspective frumoase avem și nu la posibilele limite. Iar în ceea ce privește criticile pe care le veți primi, dacă nu interacționați sau nu lucrați cu acele persoane, cine sunt aceștia să vă răpească optimismul sau să rădă de visele voastre?

Irina IRIMIA ■

Lansarea albumului

STORM

Le poate aduce mai multă mulțumire unei formații de muzică rock aflate la început de carieră decât faptul că 200 de persoane vin să-i vadă în concert și să cânte alături de ei piese pe care trupa își

propune să le transforme în hit-uri? Am avut ocazia să simt eu însămi această mulțumire pe data de 16 martie, atunci când am lansat EP-ul intitulat "Storm". Acest eveniment a fost posibil mulțumită celor care ne-au votat în cadrul concursului "Rock'N'Liceu 2010" și iată că, la un an de la înființarea trupei, am prezentat publicului primul nostru material înregistrat.

Ziua lansării a presupus o agitație continuă, mulți nervi și mari emoții - fiecare încercând să facă tot ce îi stătea în putință pentru ca totul să fie perfect. Am transportat metri de cabluri, mașini de fum și lumini, monitoare și boxe, iar când am văzut toată scena pregătită pentru concert, am răsuflat, în sfârșit, ușurați. Emoțiile deveneau din ce în ce mai puternice pe măsură ce se apropia momentul pe care îl așteptam cu înfrigurare de atâta timp, întrucât nu știam cum va fi primit albumul, dacă aprecierile vor fi direct proporționale cu eforturile noastre, dacă publicul va fi la fel de numeros pe cât speram noi...

Recunosc că atunci când am urcat pe scenă aveam un trac destul de puternic și eram relativ neîncrezătoare, dar în momentul în care am ridicat mâinile pentru a saluta publicul, toate emoțiile s-au spulberat, oamenii răspunzând imediat, scandând numele trupei și așteptând cu nerăbdare să audă primele acorduri.

Pentru o relatare mai concisă și mai exactă a modului în care s-a desfășurat concertului, am cerut părerea a doi cunosători ai stilului pe care îl abordăm, mai precis Dan-Radu Talpalariu (mai cunoscut probabil sub numele de Duddu, membru al trupelor GOD și Darken My Grief) și Ruxandra Popescu, deoarece eu pot părea destul de subiectivă și/sau pot pune lucrurile, fără să vreau, într-o lumină favorabilă, fiind membră a trupei, precum și pentru motivul că iubesc acest proiect muzical. Iată ce mi-au împărtășit.

Duddu:

"Despre lansarea EP-ului trupei Heal se pot spune multe lucruri, atât în sens pozitiv, cât și în sens contrar. Dar, având în vedere faptul că lucrurile care nu s-au situat la înălțimea tuturor așteptărilor nu s-au întâmplat din pricina membrilor formației, consider că este redundant ca acestea să fie amintite mai mult decât cu titlu general.

Așadar, în pofida sunetului, care se pare că a fost mai complicat de adus la standardul impus de circumstanțe, prin comparație cu trupele care au prestat în deschidere, a fost mai mult decât vizibil faptul că cei de la Heal cântă o muzică aflată la un alt nivel, mult

mai profundă, care se adresează unui public cu o personalitate mai complexă. Acest lucru dezvăluie, chiar și la o primă privire investită cu un minim de atenție, atât eforturile din spatele prestației live, cât și devotamentul membrilor Heal și speranțele lor legate de ceea ce fac. Publicul a fost unul numeros și, din câte am observat, a reacționat plăcut, vibrând la unison cu sonoritățile metalo-simfonice propuse de trupă.

Personal, am asistat la mai multe concerte Heal și am ajuns să le cunosc și să le îndrăgesc piesele. Mă bucur să descopăr că și alții văd lucrurile în același fel, recte fanii formației, cei care i-au votat, făcând astfel posibil acest eveniment, cu tot ceea ce presupune el. Să-i urăm trupei să aibă parte de cât mai multe evenimente de acest tip (dar, în mod cert, cu un sunet mai bun), să aibă inspirație, să se dezvolte cât mai mult și mai frumos din punct de vedere muzical, iar cariera Heal să fie mereu una ascendentă! Eu știu că o merită cu prisosință."

R.P.

"În timpul concertului Heal am observat entuziasmul publicului care, deși sceptic la primele apariții scenice ale trupei, la lansarea EP-ului practic s-a dezlănțuit. Unul din motivele principale ale acestei schimbări provine, mai mult ca sigur, din schimbarea de atitudine a vocalistului Demi. Acesta a acoperit spațiul scenei, a menținut contactul vizual cu fanii, a râs și a fost energic, iar acest comportament pozitiv a atras reacțiile corespunzătoare, chiar dacă genul muzical promovat de Heal este unul dur, întunecat și, pe alocuri, chiar apocaliptic.

Dacă membrii Heal plănuiesc să continue proiectul, consider că au acoperit cu brio prima bucățică a lungului drum pe care îl au de parcurs - mă refer la imaginea lor unitară, la prezența scenică și la capacitatea de a menține atmosfera într-un local cu 200 de oameni. Pentru că dacă nu poți capta interesul unui public mic, cu siguranță nu îl vei putea capta pe cel al unui public imens."

Le mulțumim celor care sunt alături de noi, ne susțin, ne ascultă și ne cântă piesele! Toate lunile de muncă, toate nopțile pierdute pentru găsirea acordurilor și versurilor perfecte și îmbinarea lor într-o formă cât mai desăvârșită sunt, astfel, răsplătite de publicul pe care putem să începem să-l numim al nostru. Acestea sunt amintirile cele mai frumoase din adolescența noastră de până acum și sperăm din tot sufletul ca, pe viitor, trupa HEAL să vă surprindă din ce în ce mai plăcut!

Teodora JESCU ■

O redescoperire în... miniatură

„Jocuri de copii” – Pieter Bruegel.

Fiecare dintre noi, iubitor înfocat sau nu al artei, cred că a rămas impresionat sau marcat la un moment dat de o pictură: fie privită îndelung sau doar câteva clipe, fie din plăcere sau din obligație.

Trebuie ca tema, cromatica, mesajul, titlul sau simpla înfățișare să ne fi făcut să rămânem muți de uimire, să ne pierdem în neființa sa. Cât despre mine, într-o banală zi X, dominată de plictis, am accesat o pagină de internet pe o temă Y și am dat dintr-o pură întâmplare peste o imagine conținând o pictură căreia nu i-am acordat nici cea mai mică atenție. Continuându-mi lucrul, am observat că acestea nu conținește să-mi apară. Curioasă din fire, am dat dublu click. Undeva în colțul din stânga, exagerat de mic de altfel pentru importanța lucrării, ce aveam s-o descopăr mai târziu, am văzut scris în Times, cu negru „Jocuri de copii” – Pieter Bruegel. Cum mi-a apărut în fața ochilor, pictura-imagine a reușit să mă transpună într-o altă dimensiune, o dimensiune îndepărtată a fericitei mele copilării.. întâmplarea a coincis cu un moment din viața mea în care mă întrebam de ce am crescut atât de repede, de ce nu mă mai pot juca, de ce nu mai am timp de copilării? Întrebări probabil retorice sau cu răspunsuri devenite clișee, de genul aceluia „... pentru că pur și simplu a trecut vremea ta”, însă nu fără rezolvări. Însăși imaginea tabloului a constituit soluționarea mării mele dileme: pictorul sugerează foarte bine că omul indiferent de vârstă se poate juca. În ajutorul

acestei păreri deduse de mine, îmi vine în ajutor Johan Huizinga, care spune foarte frumos că „jocul nu este doar o experiență cu hotare ferme, el neavând limită de vârstă și reprezentând mai degrabă prietenie, iar prietenia există și ea fără a ține cont de ani. Privind pictura în ansamblu, a fost ușor să-mi dau seama că totul se desfășoară într-o atmosferă de înaltă beatitudine, copii, adulți și vârstnici, prin acțiunile lor țesând firul epic al jocurilor de toate zilele. Cercurile, butoaiile și altele au devenit obiecte ale jocului în imaginația lor. Interesant este, acum făcând o paralelă, că la acea vreme industria jucăriilor era vagă, poate chiar fantomatică, și totuși copiii, în principiu, nu erau dominați de starea de plictis frecventă și destul de iritabilă în zilele noastre, cauzată de replica „Nu știi ce să mai fac”, urmat de o dispoziție proastă întreaga zi. Problema nu este a obiectelor, ci a noastră pentru că inventivitatea ne joacă feste și nu mai putem transforma banalul în magnific, captivant, interesant.

Acel „ceva” al picturii care m-a impresionat și mi-a invadat propria-mi persoană s-a datorat faptului că la analizarea mai în amănunt a acesteia, am realizat că deși am o vârstă, și cu ea obligații și responsabilități, toate acestea și cei 16 ani ai mei nu mă pot împiedica să mă mai joc dacă DORINȚĂ este, iar TIMP îmi fac.

Raluca BOCANCI

Stagiunea curentă în două rânduri și trei idei

Stagiunea TNI văzută de ALECART

O noapte furtunoasă

în regia lui Alexandru Dabija

Categoric, un spectacol care nu trebuie ratat! E o montare modernă, ce valorifică, fără a eluda punerile în scenă anterioare, întregul potențial al textului lui Caragiale. Regizorul reușește o sinteză a lumii imaginate de scriitor (a atmosferei din comedii și din proza scurtă deopotrivă), surprinzând degingolada, "ambițul", violența, istericalele, mojiția, lipsa de chef, "fasonul" și, în esență, drama acestor indivizi, prinși în mecanismul infernal al instinctelor și gesturilor mărunte, al orgoliului și lipsei de perspectivă existențială. Nicio inovație nu este în afară, jocul dintre elementul preexistent reprezentației și cel specific ei gășind raportul optim în acest caz. E un spectacol care spune NU clișeeilor, moftului, gustului uniformizat, un spectacol curajos, care reușește să ascundă, prin impresia de ansamblu și micile incongruențe sau exagerări de registru.

Rinocerii,

în regia lui Claudiu Goga

O rescriere a lui Ionescu, fără a pierde nimic din lumea de sensuri inițială. Opțiunea regizorală nu merge nici în direcția unui teatru social, nici în cea a teatrului politic; ea nu este dublată de comic, așa cum nu lasă nici tragicul să-i anuleze dimensiunea satirică. Nu există accent, ci accente, e o reprezentație ce așează în centrul de semnificații confruntarea dintre natură și cultură, morală și instinct, filosofie și legea forței, sistem de valori și clișee, spirit și fascinație a primitivismului din oameni.

Confruntându-se cu sine și cu ceilalți, aceste ființe ajung să viseze să demoleze totul pentru a trăi mai bine. Opțiunea pentru măștile fără ochi este și ea demnă de subliniat, nu pentru că arată scenic metamorfoza, ci pentru că astfel contrastul dintre jocul actorilor înainte de a fi fost atinși de morbul disoluției umanității și orbirea urmată de încremenire este amplificat.

De remarcat efectele scenice sonore, precum și jocul foarte bun de lumini și umbre, precum și decorul supraetajat ce dă impresia de falii de realitate, de lumi ce ajung să se intersecteze, anulând treptat opțiunile protagonistului. A fost spectacolul unei trupe de actori și nu al unor individualități.

Comedia dragostei și-a urii

în regia lui Ion Mircioagă

Un studiu de teatru-dans cu texte de William Shakespeare " – e o autentică pledoarie pentru originalitate fără renunțarea la dimensiunea clasică a artei, o ingenioasă montare de mișcări de dans care se întretes cu secvențe dramatice, un amestec de nou (în maniera de concepere a lumii pe care o aduc în scenă cei doi protagoniști) și vechi (scurte fragmente din operele lui Shakespeare care au în prim-plan - sau în plan secund uneori - dilemele iubirii). Nu e un spectacol de text, în căutarea ideii, nu e nici un spectacol de mișcare și coregrafie, ci e, în primul rând, un spectacol de imagine, din care publicul rămâne, ca în filigran, cu secvențe de o tulburătoare frumusețe: cea a sărutului din Romeo și Julieta, când cei doi au fețele înfășurate, ascunse sub valuri, sugerându-se deplina depersonalizare, esențializarea lor în principiile fundamentale (o imagine însă de factură expresionistă mi s-a părut, intertextualizând multiplu), cea a oglindirii, a privirii dublului imperfect, imaginea caruselului existenței în doi, coregrafia înstrăinării, a imposibilității regăsirii ce duce la exasperare, numerele de magie; imaginile încremenite pentru o clipă pe fundalul derulării visului sunt puse și mai bine în evidență de varietatea mișcărilor de dans și pantomimă, de la cele de circ (amintind de clovneriile bufonilor sau de păpușile dezarticulate) la cele de tango. Toate susțin ideea centrală, aceea a iubirii ca dulce rătăcire.

Piesa Harold și Maude propune o meditație asupra a ceea ce înseamnă cu adevărat să trăiești, asupra alegerilor personale și bucuriilor pe care existența ți le poate oferi sau pe care tu însuți ajungi să ți le refuzi. Collin Higgins propune o metaforă a descoperirii bucuriei de a privi, de a înțelege și de ați asuma lumea, dar și o meditație despre puterea de a renunța și curajul de a găsi o formă pentru a te îndepărta de existență atunci când simți că aceasta nu mai are ce-ți oferi. Reprezentația pe care a regizat-o Irina Popescu Boieru reușește cu finețe să păstreze echilibrul între ridicol și absurd pe de o parte și sensibilitatea ultragiată pe de altă parte. Un spectacol care și la a patra stagiune reușește să umple sala nu poate decât să sublinieze atât inspirata opțiune regizorală, cât și meritele unor actori care nu au uitat că este necesar să știe cum să fie o echipă.

Oameni de nimic -colaj Cehov

în regia lui Ovidiu Lazăr

recuperează admirabil cenușul gesturilor de zi cu zi cu lipsa lui de speranțe, dar și voința de a persista în iluzie, ratarea, plictisul, angoasa, exasperarea, căutarea și...renunțarea. Fiecare dintre cele patru personaje nu sunt altceva decât fațete complementare ale acestui suflet slav surprins la întâlnirea cu viața în egală măsură de Cehov, Ovidiu Lazăr, Petru Ciubotaru, Horia Veriveș... Quartet de Ronald Harwood, în regia lui în regia lui Vitalie Lupașcu, vorbește despre artistul de oriunde, despre cel care a slujit o viață orice formă de artă și, la un moment dat, este trădat de omul care nu mai poate răspunde sacrificiilor artei. Om și artist stau în prim-planul acestei reprezentații, căci personajele poartă în ele drama oricărei ființe ce se privește pe sine fără iluzii, dar acceptă iluzia ca singură modalitate de a face viața acceptabilă. Cei patru actori reușesc să creeze personaje bine individualizate din mișcări puține, dar nuanțate, ce subliniază evoluții și redefiniri ale relațiilor dintre ele. Niciun moment, spectatorul nu are impresia că ideea a fost părăsită în favoarea contribuției personale, respectul față de personaj, față de sine și față de cel din fața lor răzbate din fiecare gest și replică. Interpretând destinul personajelor lui Harwood, ei s-au jucat într-o anumită măsură pe sine și această realitate și-a pus amprenta asupra umanului din spatele măștii.

Negustorul de timp de Matei Vișniec

în regia lui Ovidiu Lazăr

opțiunea lui Ovidiu Lazăr s-a îndreptat către o piesă care face într-o anumită măsură notă discordantă față de cele pe care publicul ieșean le cunoștea, având o puternică notă poetică. Fără a renunța la amprenta proprie, impregnată de viziunea postmodernistă a lumii, Vișniec tratează în această piesă întâlnirea omului cu timpul, problematica visului, a căutării unui ceva ce îți oferă șansa intrării într-un alt univers, debusolarea, spaima, pierderea de sine, tânjirea și în final plecarea în pulberea de stele a omului. Ovidiu Lazăr nu și-a îndreptat atenția către un text de tip colaj, puzzle, care să permită reasamblarea modulelor dramatice după o viziune proprie, ci către unul perfect coerent, în cazul căruia orice trădare sau discordanță/stridență față de atmosfera în care a fost gândit ar fi putut fisura întregul. Spectaculoasă (și cu trimiterea la întregul arsenal dramatic al lui Matei Vișniec) e utilizarea oglinzilor, cu sugestia lor de spațiu/lume paralel(ă). Piesa apare ca o vastă metaforă a căutării și descoperirii sensului abia după ce inevitabilul s-a produs.

Viața mea sexuală

în regia lui Cornel George Popa

Singurul lucru provocator în cazul reprezentației cu piesa semnată și regizată de Cornel George Popa este titlul. Spectacol static, aproape inert, patetic în replica și lipsit de coerență (nu la nivelul acțiunii, ci, mai grav, al reprezentației). Fisura inițială s-a lărgit treptat, astfel încât impresia de ansamblu a fost aceea a unei tragic+comedii în registru minor, adică a unui spectacol a cărui idee a fost, poate, interesantă, dar care nu a reușit să spună nimic nou.

Tango în fum de țigare, în regia lui Bogdan Ulmu

Tot ce se petrece pe scenă pare improviat, în afara oricărei străduințe de a creiona o psihologie, o sugestie, drama care să ofere palpitul existenței. Personaje sângere, replica neconvingătoare, mișcări împletite de tango. Nu există viziune, o construcție, ci o însăilare de replica și patru actori care pareau a nu rezona cu rolul.

Natură moartă cu nepot obez, în regia lui Ion Sapdaru

Are o acțiune redusă la minim, evoluând precar, creându-se pretexte pentru o firavă motivație a situațiilor în care se află protagonistul. În esență, piesa e o comedie ușoară, împănată cu elemente de vodevil și dramă, cu situații grotești, unele macabre, cu pasaje în cheie filosofică facilă. Spectatorul nu poate scăpa de senzația de hiatus între psihologia fiecărui personaj, decorul în care se mișcă și modul în care lumea tânărului se năruie.

Nicoleta MUNTEANU

Călătoria lui Gruber

Regizor:
Radu Gabrea

Scenaristi:
Razvan Radulescu
Alexandru Baciu

Genul:
Drama

Se poate spune că, odată pus față în față cu conceptul de trecut istoric, omului îi este imposibil a transcende bariera înălțată de ideea temporalității, incapabil de a trăi într-un prezent a cărui realitate spațio-temporală rezonează numai prin actul verbalizator sau consemnativ. Contrar acestei aparențe, călătoria în timp este întreprinsă cu o constanță surprinzătoare, tendință izvorâtă din ipostaza ființei aflate sub semnul lui fugit ireparabile tempus.

Constituind un proces deloc subtil al relatării, această înclinație de a se reconecta la trecut prin mijloacele oferite de prezent trădează efectul ecurilor încă puternice ale evenimentelor ce au marcat ireparabil istoria, evenimente asimilate în mod distinct de către generațiile contemporane. Posibilitatea descoperirii trecutului se izbește, în ciuda omniprezenței informației, de o ignoranță mai mult sau mai puțin majoritară, de indiferența ființei incapabile să lege cunoașterea trecutului de înțelegerea prezentului. Există totuși, în subsidiar, o agățare perpetuă de ceea ce nu poate fi uitat, de ceea ce se cere știut și poate, rejudecat.

Făcând parte din procesul relatării istorice, filmul Călătoria lui Gruber în regia lui Radu Gabrea se face remarcat de către privitorul neavizat ca prima, sau una dintre puținele pelicule ce abordează Holocaustul fără a pune în prim-plan dimensiunea șocantă a vizualului evident, efectele desfășurării genocidului fiind

studiate de data aceasta în rândul oficialităților.

Contactul privitorului cu universul din spatele ecranului este mediat de Curzio Malaparte, ziaristul celebru, aflat în dubla ipostază a aliatului, și simultan a exponentului străin care, afectat puternic de o alergie, este nevoit să pătrundă în spațiul lașului din timpul celui de-al doilea război mondial în căutarea medicului alergolog evreu ce i-a fost recomandat. Holocaustul rezonează astfel pe tot parcursul filmului la nivelul percepției străinului, ce încă din incipit se confruntă cu un sistem dominat de un absurd aproape kafkian. Imaginea genocidului raportat la dimensiunea birocratică este percepută sub semnul unei confuzii generale, confuzia autorităților ce respectă un ordin fără a fi pe deplin conștiente de semnificația și consecințele acțiunilor întreprinse. Căutarea lui Malaparte reliefează astfel, fără intenții premeditate, omniprezența sentimentului de frică neverbalizat, starea de negare a ființei ce nu este pe deplin pătrunsă de gravitatea procesului în care a fost implicată cu sau fără voia sa. Ideea de autoritate există doar ca fațadă, presupusele oficialități fiind la rândul lor subordonate unei prezențe superioare în grad, percepută în film prin intermediul ordinelor ce trebuie să fie îndeplinite.

În cadrul circumstanțelor expuse în film, întrebarea spectatorului privind căutarea italianului este poate, de la sine înțeleasă: Care este impedimentul sau dificultatea ce amână într-o asemenea

declanșează în omologul străin un conflict între ființa umană și pionul subordonat aparținând unui mecanism ale cărui ideologii le adoptă.

Călătoria lui Curzio este de fapt călătoria lui Gruber, a medicului ce îi este recomandat, și tocmai această întoarcere în timp a italianului ce reconstruiește traseul evreului cerează între cei doi legatură resimțită prin tensiunea ezitării din scena întâlnirii. Nimic în afară de caracterul rutinal al relației doctor-pacient nu este inițial verbalizat în cadrul conversației. Se poate însă presupune o recunoștință resimțită de ambele personaje în urma salvării reciproce: evreul este temporar salvat de alergia italianului și Malaparte urmează să fie vindecat de Gruber. Resimțită de ambii, legătura formată între condamnat și oficial nu are însă nicio finalitate: raportate la poziția pe care o ocupă în circumstanțele filmului, personajele sunt separate de realitatea statutului lor.

Călătoria lui Gruber intră astfel în profunzimea Holocaustului nu prin dezvăluirea mecanismelor puse în funcțiune de acest proces, ci prin studiul ființei din spatele sistemului, succesul peliculei regăsindu-se în alegerea dimensiunii aluzive ca formă de redare a unei drame istorice devenită în timp una din metaforele

măsură gășirea și aducerea medicului evreu din locul unde fusese deportat? Întrebarea în sine constituie de fapt una din problematicile filmului, aducând în prim plan ipostaza evreului în raport cu opresorii săi. Cererea italianului constituie pentru autoritățile o scoatere din anonimat, inversarea unui proces încă neoficial, o individualizare a ființei percepută inițial ca parte a unei mase amorfe ce trebuie exterminată. Inițial ascuns în spatele fenomenului omului fără chip, a lipsei de date personale ce l-ar fi umanizat, medicul evreu ia o formă concretă ca ființă umană grație nevoii străinului de a fi tratat.

Mai există însă, în cadrul filmului, o a doua colectivitate, pe lângă cea a oficialităților, ipostaza civilului ce dezvoltă reacții diferite în raport cu cele întâmplătoare fiind aproape imperceptibile. Caracterul aluziv al poziției omului de rând lasă loc interpretării, nenumăratelor presupuneri: Erau conștienți de ce se întâmplă? Erau capabili de empatie sau atâta timp cât atrocitățile nu îi vizau, erau nepăsători?

Încă din incipit, filmul este construit pe tiparul vizibil-invizibil, oferind dramei o rezonanță mai mare prin omniprezența subtilității decât prin afișarea exagerată a atrocității: crima este sugerată și nu prezentată, violența reprezentării brute fiind înlocuită de indicatori aluzivi precum mirosul.

Curzio Malaparte devine astfel un martor ce, punând cap la cap o serie de indicatori, reconstituie procesul de deportare a evreilor. Sângele de pe pereții sediului armatei indică locul unde au fost adunați, trenul ferecat, ars de soare în plină amiază, strigătele slabe ale evreilor lăsați să moară de sete și de foame precum și varul împrăștiat peste cadavre relevă o abatere de la umanitate ce

Ioana LIONTE ■

Good Bye Lenin!

Regizor:

Wolfgang Becker

Scenaristi:Wolfgang Becker
Bernd Lichtenberg**Genul:**

Drama

Un film sensibil care arată câte sacrificii suntem în stare să facem atunci când iubim cu adevărat pe cineva. „La 26 august 1978, obținuserăm un statut internațional. Sigmung Jahn, cetățean RDG, era primul german care zbura în spațiu. Dar, pentru familia noastră a fost începutul necazurilor”.

Începutul acestor necazuri are loc atunci când tatăl unei familii cu doi copii, Alexander și Ariane, din Germania Socialistă reușește să fugă în vest pentru o viață democratică, departe de restrângerile regimului socialist. Acolo întâlnește o altă femeie. Din cauza singurătății, mama copiilor refuză să mai vorbească, fiind afectată psihic foarte grav, dar după opt săptămâni se întoarce acasă, cere în căsătorie patria socialistă devenind o femeie devotată acesteia. Devine promotoarea progresului societății, o pasionată activistă pentru nevoile simple ale populației, refuzând să mai vorbească despre persoana iubită care o părăsise, având destulă vigoare și energie pentru noii copii și cotidianul socialist. Anul 1989 devine memorabil și o surpriză groznică neașteptată apare în familia lui Alex. Cu câteva zile înainte de căderea zidului Berlinului, un marș anti-cenzură, la care participă și el, este blocat de poliție, protestatarii fiind bătuți și trimiși la închisoare. Mama băiatului este martoră la aceste evenimente și,

șocată peste măsură de evenimentele desfășurate chiar în fața ei, suferă un atac de cord. Timp de opt luni cât este în comă, au loc mari evenimente istorice. Christiane se trezește în momentul în care Alex acționează amintindu-și lozinca vechilor tovarăși: „Numai acționând energic vom reuși!”, punând bazele unei relații cu o infirmieră printr-un sărut.

În momentul în care Alex este sfătuit de doctor ca mama sa să fie privată de orice eveniment care ar putea să o neliștească își da seama că lumea nouă care se instaurase schimbase totul, de la un borcan cu castraveți până la politica statului, așa că recreaza lumea comunistă în propriul apartament, anume pentru mama sa. Disperat după relicvele lumii socialiste îi ascunde mamei sale realitatea, creând astfel până și un jurnal cu actualități.

Filmul impresionează profund prin scena în care se vede contrastul puternic dintre atmosfera din casă, deghizată comunist, și reclama de la Coca-Cola etalată pe un bloc, dar rămâi șocat atunci când femeia bolnavă, gata să cedeze psihic de la orice, se ridică din pat în momentul în care nepoțica ei învăța să meargă, ajunge în stradă și, privind în jur, parcă absorbind tot ceea ce o înconjoară, observă cum statuia lui Lenin este scoasă din oraș cu un elicopter. Această creație va fi îndrăgită în mod special de nostalgia comunismului datorită prezentării vieții de dinainte și imediat după dispariția regimului și conturării decăderii elitei comuniste în anonim.

Inviaza capitalistă într-o lume măcinată de lipsa libertății și de penuria alimentară se face prin Coca Cola, prin castraveci olandezi, prin televiziune, prin tonuri la telefon și prin libertatea de a alege și de a face orice fără să-ți fie frică că vei fi cules de mâna lungă a celor care conduceau Stasi. Acest proces de democratizare, de impunere a capitalismului vest german și în est, reprezintă tema centrală pe care producția germană Goodbye, Lenin o tratează. Este un film comico-tragic, despre oameni simpli, prinși în vârtoarea schimbărilor de regime, de mentalități, de idealuri, de aspirații și de vise. Greutatea unui nou început incert este tratată cu un umor fin, inteligent și original.

Prin această dramă trăită la nivelul unei familii prin trecerea dintr-o lume în alta înțelegem că „defectul inerent al capitalismului este o inegală împărțire a binecuvântărilor, în timp ce defectul inerent al comunismului este o distribuire egală a mizeriei”, așa cum declara altădată Winston Churchill

Diana DÂRLEA ■

Au revoir les enfants

Pe când, la majoritatea filmelor, spre final apare întotdeauna o scenă în care se precizează că „orice asemănare cu personaje reale este absolut întâmplătoare”, în filmul *Au revoir les enfants*,

Louis Malle reușește să ilustreze cu mult talent și virtuozitate o scenă din copilăria sa, petrecută în iarna anului 1944, care a impregnat adânc amintirea sa și totodată memoria colectivă. *Au revoir les enfants* este mai mult decât o amintire din vremea celui de-al doilea război mondial. De altfel, există deja o sumedenie de filme reușite care au la bază reconstituirea evenimentelor petrecute în vremea celui de-al doilea război mondial, precum *Schindler's List*, *The Boy in the Striped Pyjamas*, *Inglorious Bastards*, *The Pianist*, *Pearl Harbor* și, evident, multe alte așa-zise blockbustere promovate de industria Hollywoodului.

În schimb, un regizor talentat precum Louis Malle, care reușește să surprindă dimensiunea universală a suferinței, manifestată în rândul tuturor, și nu numai vicitudinile resimțite de poporul semit, nu are șanse de a se afirma la același nivel. Singurul „dezavantaj” al acestei producții cinematografice care, de altfel, stă la baza neputinței sale de a cunoaște faima pretutindeni pe marile ecrane, constă în faptul că este un film francez. Tinerii din „generația anglofonă” nu mai au astăzi răbdare să urmărească filme produse în alte limbi decât cea care le este, deja, familiară. Secvența cu care debutează așadar filmul ne introduce treptat în atmosfera emoționantă în care se va desfășura toată acțiunea. Prima scenă îl surprinde pe Julien Quentin (Gaspard Manesse), un băiețel de 12 ani, îmbrățișându-și mama pe o platformă feroviară din Paris, înainte ca acesta să se urce în trenul care îl va duce spre o școală privată pentru băieți, unde se va reintâlni cu colegii săi în cel de-al doilea semestru de studii. Momentul plecării îl surprinde pe Julien, la început, ca pe un băiețel speriat care nu vrea să-și părăsească mama, urmând ca mai apoi această dezdăcinare să fie primul prilej al maturizării personajului.

În timp ce își despachetează bagajele, Julien, ajuns într-un mediu care îi era cunoscut și unde era înconjurat de vechii săi colegi de clasă, trăiește o surpriză imensă în momentul în care descoperă că un nou băiat apare semestrul acesta în școala lor privată. Toți băieții îl iau peste picior pe noul venit, din pricina numelui acestuia, care are rezonanțe amuzante în limba franceză: Jean Bonnet (Raphael Fejto). Jean este un caracter care trezește interesul tuturor, dar în special al lui Julien (cel mai bun elev din clasă), care este intrigat de ușurința cu care noul venit răspunde la

întrebările profesorilor, dar și de indiferența cu care tratează toate jignirile primite de la colegi. Jean Bonnet pare la început o enigmă de nepătruns, dar încetul cu încetul între cei doi copii începe să se lege o prietenie. Filmul descrie în continuare viața celor doi copii cu caractere atât de diferite: Julien (un băiat provenit dintr-o familie franceză din înalta societate), și Jean (un băiat extrem de inteligent, dar care pare să aibă un mare secret).

Așa cum este de așteptat de la niște băieți de 12 ani, ei nu știu să își arate emoțiile unul față de celălalt, în pofida faptului că pe parcursul filmului relația dintre cei doi devine din ce în ce mai strânsă. Simplul fapt că un film despre relația de prietenie dintre doi copii a fost realizat de către regizorul Louis Malle la vârsta de 54 de ani atestă existența unui episod biografic: avem de a face cu o prietenie adevărată trăită în copilărie, care nu va fi uitată niciodată. Cum se întâmplă de fiecare dată în viață, nu ne dăm seama de valoarea unei persoane decât după ce aceasta nu ne mai este aproape. Evenimentele ce urmează să se petreacă la școala privată din Franța, emoțiile, trăirile și, nu în ultimul rând, ieșirea la lumină a marelui secret al lui Jean fac din *Au revoir les*

Cezara RUSU ■

Regizor:
Louis Malle

Scenarist:
Louis Malle

Genul:
Drama

Cetatea Câinilor; o cetate câinească?

Dogville

Regizor:
Lars von Trier

Scenarist:
Lars von Trier

Genul:
Drama

Motto: *Homo homini lupus.*
(Plautus – Asinaria, 2, 405, 4)

U Fondator al mișcării „Dogma 95”, regizorul și scenaristul Lars von Trier explorează, în încercarea sa de a atinge adevărul cinematografic, limitele acestei arte, deplasându-i granițele până la contopirea cu literatura și, nu în ultimul rând, cu dramaturgia. Acest tip de cinematografie-fuzionantă, după cum Lars von Trier însuși o numește, își găsește expresia cea mai înaltă în Cetatea Câinilor (Dogville – în varianta originală), primul film dintr-o trilogie ce relevă cât se poate de clar opțiunea pentru un decor minimalist insolit care, dezbrăcând în mod revoluționar limbajul filmic de orice redundanță potențial deviatoare a atenției vizionatorilor, să surprindă nici mai mult nici mai puțin decât esențialul.

Așa se face că punerea în scenă a acțiunii acestui film se realizează, la propriu, pe o singură scenă de teatru pe care se mișcă aceleași personaje arhetipice care, astfel, devin centru de interes major. Absența pereților, a acoperișurilor, a ușilor caselor

și a multor alte elemente de decor, aparent indispensabile, și pe care von Trier le reduce la simple linii trasate cu creta pe jos, dă frâu liber imaginației telespectatorilor, deschizând în același timp o viziune panoramică pe care aceștia o dobândesc și prin prisma unei perspective narrative omnisciente.

Mai mult decât atât, arhitectura filmică, ce se configurează într-un prolog și nouă capitole, fiecare purtând titluri cu caracter anticipator, apropie în mod inegalabil filmul de literatură, imprimându-i caracterul unei povestiri. Vocea povestitorului planează din acest punct de vedere încă din prima scenă sentențios asupra orașului pe care îl scaldă în tonuri sumbre. Fiind dublată de melanjul filosofilor kantieni, carteziene, pascaliene și pico-della-mirandoliene împletit cu doctrina religioasă, transparența decorului devine o simplă aparență, căci, în realitate, limbajul filmic constă într-o țesătură intricată de simboluri pe care se fundamentează întreaga acțiune. Odată decriptată însă, aceasta constituie o poartă deschisă spre mecanismele psihologico-sociale ale Cetății Câinilor, localitatea în care Grace își găsește refugiul pentru a scăpa de gangsterii care o urmăresc. Deși inițial cu oarecare scepticism, locuitorii cetății

acceptă să-i ofere adăpost cu condiția ca ea să-i răsplătească prestându-le diverse servicii în funcție de nevoile fiecăruia dintre vecini. Prin felul său unic de a fi, prin bunătațea, frumusețea, noblețea și gingășia susținute de însăși onomastica personajului (engl. grace = grație), dar și prin muncă asiduă, Grace reușește să le câștige încrederea dovedindu-se a ipostazia chiar grația Divină, un înger, un adevărat dar al Cerului menit să unească oamenii. Pe de altă parte însă, Grace încarnează și râvnitul măr din Eden, apt să trezească însă nu dorința de cunoaștere ci, în calitatea sa de obiect al exercitării puterii, apt să dezlănțuie htonianul, cortegiul celor mai imunde tentații și pasiuni care, de altfel, vectorizează personajele pe drumul prăbușirii lor morale. Onomastica se dovedește a fi însă revelatorie nu doar pentru protagonistă, ci și pentru un alt personaj de importanță majoră, respectiv Tom Edison, pentru care însă paralela cu celebrul inventator – Thomas Edison – nu e menită să pună în relief decât ironia ridicolului, potențată prin diminutivare, și asta deoarece, dedesubtul grandilocvenței și pretențiilor sale de mare savant și iluminat, mocnește cea mai sordidă formă de lașitate. Faptele sale, și mai curând cele ale concetățenilor săi, susțin pe deplin cele invocate mai sus deoarece, odată cu trecerea timpului, cerințele lor cresc și exigențele muncii depuse de Grace se înăspresc, dat fiind pericolul pe care Dogville și-l asumă ascunzându-o. Invocând mereu statutul ei de fugară, Dogville o transformă pe Grace la propriu într-o sclavă, exploatând-o și abuzând de ea în cele mai josnice chipuri cu putință. Grace suportă însă cu stoicism căci ea ascunde un secret inimaginabil, iar în final, când raportul de forțe se schimbă, Dogville ajunge să regrete faptul că și-a arătat colții. Finalul este în acest sens unul apocaliptic în care accentelor diluviene din Arca lui Noe le ia locul funcția purificatoare a focului. Forța onomasticii își spune din nou cuvântul, de data aceasta purtând ecouri biblice, căci singurul supraviețuitor este, prin ironie și în pofida oamenilor, căinele Moise, purtătorul mesajului regizoral. Acesta din urmă, luând forma lătratului incisiv, se înfige asemenea unui mare semn de întrebare în conștiințele telespectatorilor exortând la o meditație profundă asupra opției și vieții proprii.

Magistrala performanță a actorilor dintre care țin să menționez pe Nicole Kidman și James Caan, cumulată cu rezonanța mesajului cu accente de parabolă purtat pe arcurile și claviatura muzicii lui Vivaldi (Nisi Dominus), Händel, Albinoni, Pergolesi etc., fac ca acest film să fie memorabil și indicat spre a fi vizionat.

Deasupra tuturor acestor elemente, fără de care filmul nu ar mai fi avut același impact, se întinde însă până la abilitățile de sagacitate regizorală și care, mustind de simboluri, devine, indiscutabil, eșafodajul analizei caracteriale a personajelor. Din acest punct de vedere, Lars von Trier sapă un tunel în inima Munților Stâncoși ce devin hartă fidelă a universului interior al

cetățenilor dogvillieni, marcând de-a lungul traseului toate prăpăstiile vicilor în care aceștia se afundă. Dincolo de fardul scrupulozității și de masca religiozității afișate, Lars von Trier radiografiază toate tarele acestui microcosmos adâncindu-și, în spiritul naturalismului celui mai descârnat, bisturiul reflectorului în toate arterele societății prin care par să curgă doar instinctele, căci orice scânteiere de conștiință sau de rațiune au fost înecate, la fel cum și din mina acum părăsită au fost exploatate toate zăcămintele de argint ale purității și demnității umane.

Asemenea lui von Trier, și Grace sapă un tunel în inimile vecinilor săi și ajunge la un miez putred, la oameni care, lepădând orice urmă de umanitate, se transformă în câini. Oricât de nedreaptă ar părea comparația aceasta din anumite privințe, ea este justă în măsura în care țintește spre acei oameni care, lăsându-se prinși în zgarda instinctelor și înlănțuiți într-o perpetuă dezumanizare, se scufundă în mlaștina imoralității abisale.

În spiritul acestui simbolism pe care l-am invocat în repetate rânduri, un rol extrem de important îl joacă lumina. În acest sens, întreaga scenă este proiectată într-un abis tenebros cu rol potențator al izolării, însă pe de altă parte lumina marchează o substanțială schimbare de perspectivă în final. Odată eliberată din moara ce-i fusese desemnată drept casă, și care, în mod metaforic, exprimă de fapt măcinarea demnității personajului, deci odată ce-i este revendicat statutul, Grace încetează să-și mai privească salvatorii inițiali cu generozitate. Însăși luna renunță la compasiunea cu care estompase până atunci contururile personajelor pentru a le dezvălui, acum implacabil, în lumina greșelilor acestora. În consecință, Dogville se înalță ca un Bildungsroman care, extrăgându-și sevele din lecția iertării, surprinde în același timp mecanisme de putere folosite în mod constructiv.

În virtutea moralei conform căreia câinii pot fi dresați să facă lucruri utile dar nu și dacă sunt iertați la nesfârșit, deciziile finale ale lui Grace, departe de a fi vindicative, se impun ca soluții imperios necesare salvării umanității întregi.

În lumina celor spuse putem conchide că, pe fundalul sunetelor obsesive de ciocan și lanțuri ale penitenciarului care, nu în van, se construiește în depărtare, cei care, prinși în hățișul patimilor, poartă vina de a fi făcut prea mult, și în același timp puțin, respectiv de a fi comis abuzuri și de a se fi complăcut în propria mlaștină morală, se transformă în propriii călăi, arzând de viu în cuștile propriilor vicii într-un sfârșit cutremurător, dar dureros de edificator.

Lavinia IENCEANU ■

Dom zły

(Casa Întunecată)

Regizor:
Wojciech
Smarzowski

Scenaristi:
Lukasz Kosmicki
Wojciech
Smarzowski

Genul:
Drama

Mizionând titlul filmului regizat de Wojciech Smarzowski, am avut senzația amară a revederii aceluiși thriller de prost gust, clișeic, cu insignificante variațiuni. După cele o sută douăzeci de minute, însă, aceasta s-a dovedit a fi doar o preconcepție. Dom zły (Casa întunecată, 2009) reunește, de fapt, elemente ale mai multor genuri. Este, așadar, o dramă ce prezintă o poveste înfiorătoare în care intervin, cum poate era de așteptat, și aspecte polițienești. Acțiunea este divizată în două fire narrative diferite, cu o durată de câțiva ani interpunându-se, formând două povești distincte ce se completează reciproc.

După moartea subită a soției sale, Grazyna Srodoniowa (Katarzyna Cynke), survenită în urma unui atac cerebral, Edward Srodon (Arkadiusz Jakubik), profund afectat, își părăsește căminul în încercarea de a-și reface viața. Astfel, într-o seară extrem de ploioasă a anului 1978, el ajunge la ferma familiei Dziabas, unde întâmpină primirea ostilă atât a câinelui de pază, dar și a gazdelor. Doza mare de votcă înlătură tensiunea resimțită la început, Zdzisław Dziabas (Marian Dziel) ajungând în cele din urmă să facă o înțelegere cu privire la o nouă afacere cu oaspetele său. De aici, atmosfera va fi, în aparență, una intimă, amiabilă. Chiar și Bożena Dziabasowa (Kinga Preis) va face totul pentru a crea o legătură cu Srodon. Totuși, anticipând ceea ce avea să urmeze, acesta părăsește camera unde a fost găzduit și asistă apoi la două crime: cea înfăptuită de cei doi soți împotriva propriului lor fiu (confundându-l, din cauza întunericii, cu oaspetele pe care doreau să-l jefuiască) și cea comisă din gelozie de către Zdzisław Dziabas, care-și omoară soția poate și orbit de presimțirea că aceasta îl va trăda.

Labilul uman este prezentat în scene dure, surprinzătoare, mai ales pentru cinefilul deprins cu filmele tipic occidentale. Cu un realism ce depășește limitele admise, aș putea spune, Smarzowski asociază lumea cinematografică vieții, formând un tot indivizibil. Jocul impecabil al actorilor contribuie la impresia autenticității, comparabilă cu cea oferită de vizionarea filmelor 3D. Buna dispoziție sau tensiunea, în funcție de moment, încadrează spectatorul într-un circuit din care cu greu se va putea elibera, incluzându-l firesc în cursul acțiunii.

Cel de-al doilea fir narativ urmărește ancheta executată de câțiva ofițeri ai Miliției, acțiunea derulându-se gradat și avându-l tot pe Srodon în centru. De data aceasta, însă, el va fi pus în postura acuzatului, a celui care săvârșește crimele. Wojciech Smarzowski

realizează, astfel, un portret exact al societății anilor '80, reunind în spațiul limitat al fermei familiei Dziabas tipuri umane reprezentative.

Cu spiritul obiectiv, caustic al slavilor, regizorul ilustrează în culori vii imperfecțiunile unei lumi aflate sub influența stăpânirii comuniste. În grupul restrâns al milițienilor întâlnim, astfel, toate aspectele ce definesc societatea actuală, formând un colectiv variat. Locotenentul Mróz (Bartłomiej Topa) este ultima prezență ce se apropie de idealul pe care, după cum sugerează Smarzowski, avem impresia că îl trăim. Prins doar într-o mică măsură în practicile corupte de care colegii săi fac uz, el se luptă pentru a se desprinde din acest joc primejdios, având de înfruntat piedicile puse în calea sa de Zieba (Sławomir Orzechowski), cel cărui îi este subordonat. „Adevărul? Nu există așa ceva!” – va fi avertizat de Maria Lisowska (rol interpretat de aceeași Katarzyna Cynke), cu care ar fi avut o presupusă poveste de iubire, deși aceasta este soția unuia dintre milițienii cu care conlucrează. Refuză însă să își abandoneze crezul, ignorând vorbele ei și sfârșind prin a fi ucis. Evenimentul nu este dezvăluit decât spre final, când Srodon realizează cu groază că a pierdut ultima persoană care l-ar fi putut sprijini în descoperirea adevărului.

Pelicula, în întregime, are un impact puternic asupra celor ce-l vizionează, poate și datorită francheței cu care Wojciech Smarzowski aduce în scenă episoade de o violență și/sau o intimitate covârșitoare. Acest fapt nu face însă mesajul prea ușor de perceput și, deci, de ignorat. Toate aceste elemente fac din Dom zły un film ce se urmărește cu ochii larg deschiși, cu sufletul la gură, mereu sub tensiune. Modificările bruște ale unghiurilor camerei, tehnică utilizată de regizor, dau uneori impresia unui montaj nereușit, urmare a lipsei de experiență. Aceasta nu a fost totuși o piedică în nominalizarea și premiarea filmului la mai multe festivaluri de film, precum Warsaw International Film Festival, Polish Film Festival ș.a. Distincțiile sunt binemeritate, căci Dom zły (Casa întunecată) reprezintă proporția (pe alocuri cam exagerată) de întuneric ce face lumina mai ușor de perceput și de prețuit.

Elisabeta MARUSEAC

Valul

Filmul „Valul”, regizat de Dennis Gansel, prezintă povestea unui profesor care instaurează un regim autocrat în clasa sa. Acest proiect scapă de sub control atunci când grupul se extinde, încercând să își facă simțită prezența în tot orașul. Fascismul este considerat de majoritatea persoanelor un capitol încheiat din istorie. Filmul german demonstrează, în schimb, că reinstaurarea unui regim asemănător este posibilă.

Vizionarea filmului mi-a stârnit un sentiment de revoltă interioară. Manipularea și uniformizarea personalității elevilor impresionează pe oricine, în primul rând prin ușurința cu care aceste obiective autocrate sunt duse la bun sfârșit. Acest experiment educațional este dus la extrem, iar profesorul inițiator pierde controlul asupra grupului intitulat „Valul”. Astfel, filmul demonstrează în mod clar efectul negativ al puterii oferite unei singure persoane, în acest caz, profesorului.

„Valul” îmi va rămâne mult timp întipărit în minte, impresionând atât prin violență (scena în care Tim se sinucide după ce împușcă un alt coleg în fața întregii clase), cât și prin mentalitatea colectivă, deoarece în cazul grupării nu mai putem discuta despre individ ci despre mase. O dată cu extinderea Valului ei reușesc să își impună simbolurile și ideologia foarte simplistă, ce aduce aminte de vorbele lui Stalin „Cine nu e cu noi, e împotriva noastră”. Pe parcursul vizionării acestui film mi-am adresat o întrebare la care fiecare ar trebui să răspundă cât mai sincer „Dacă aș fi participat la acel proiect, aș fi realizat când lucrurile scapă de sub control?”. Am precizat sentimentul meu de revoltă... Factorul principal ce a provocat această trăire este ușurința în care membrii grupului renunță la identitatea și la personalitatea caracteristică fiecăruia, pentru a servi scopului liderului, ce devine scopul întregului grup. Un alt moment impresionant prin modul în care puterea controlează oamenii constă în decizia directoarei instituției de aprobare și sprijinire a profesorului pentru a continua proiectul dus deja la extrem.

Dar, când totul a părut pentru mine, ca spectator, pierdut, Marco încearcă să le deschidă ochii elevilor, dar în primul rând profesorului. Această posibilă prăbușire a Valului este surprinzătoare deoarece vine din interior, în timp ce acțiunile exterioare erau condamnate. Filmul poate fi comparat cu opera lui Golding „Împăratul muștelor”. Liderul este absorbit de putere, iar instinctul învinge în fața rațiunii. O altă asemănare se poate situa la nivel simbolic: măștile îi ajutau pe copiii să se detașeze de personalitatea lor. Maska le oferă sentimentul că nu sunt responsabili de faptele săvârșite și, odată ce renunță la ea, „jocul”

s-a încheiat. Adolescenții prezentați în film își conturează o altă personalitate generată de grup. Se ascund în spatele acestei „măști” la început, dar când planul scapă de sub control personalitatea lor pare să dispară complet. Pentru că proiectul le dă elevilor un sens, la fel cum grupul organizat pe insulă le asigura copiilor supraviețuirea, ei își organizează viața în funcție de el, renunțând la propriile concepții și gânduri. Continuând această paralelă, consider că grupul nu reprezintă doar „masca”, ci și „focul” pentru membrii săi. Acesta este des evidențiat în roman, făcând trimitere la geneză. Elementul primordial este singura șansa reală a copiilor de a fi salvați. Un alt simbol întâlnit în carte este scoica, reprezentând democrația și libertatea de exprimare a ideilor. Scoica nu are un echivalent în film, deoarece valorile democrației și ale autoritarismului nu au puncte comune. Grupul lui Jack se bazează pe aceleași principii întâlnite în film, liderul este un reprezentant al instinctului și al dictaturii. Instinctul, în schimb, se materializează diferit: în roman, prin intermediul vânătorii și al deciziilor violente, inumane (uciderea tuturor copiilor din grupul lui Ralph), iar în film, prin dorința liderului de manipulare a celorlalți, pentru a-și impune ideile în rândul Profesorul devine un „sclav al puterii”, el nu mai controlează puterea pe care o deține, ci aceasta îl controlează pe el. Copiii de pe insulă au nevoie de un lider, de o persoană care să îi coordoneze pentru a supraviețui. În contrast cu acest „rău necesar”, Valul pornește din teribilism și din curiozitate. Adolescenții observă apoi că se pot impune ca o comunitate, la început restrânsă, iar apoi (pe parcursul unei singure săptămâni) din ce în ce mai numeroasă și sunt, asemenea profesorului, controlați de putere. Apogeul acestei dictaturi acceptate de cei supuși este evidențiat în ultima zi a proiectului, ziua sinuciderii lui Tim. Ultima secvență, cea a arestării profesorului m-a făcut, pentru prima dată de la începutul filmului, să mă simt mai confortabil, să nu mai condamn atitudinea tuturor personajelor. Am realizat, doar când am ieșit din sală, că a fost doar un film. Însă faptul că Valul a luat sfârșit în acel scenariu nu înseamnă că nu va începe niciodată în viața reală.

Filmul a conținut și scene specifice adolescenței, și scene violente, dar în final mesajul său a ajuns la toți cei care l-au vizionat. Cred că ar trebui cu toții să regândim răspunsul la întrebarea adresată de profesor la începutul filmului „Mai este posibilă instaurarea unui regim fascist?”.

Alexandra MASGRAS

Regizor:
Dennis Gansel

Scenaristi:
Peter Thorwarth
Todd Strasser
Dennis Gansel

Genul:
-Drama
-Thriller

“Mâinile sub coapse, cu palmele în jos...”

Regizor:

Dennis Gansel

Scenaristi:Peter Thorwarth
Todd Strasser
Dennis Gansel**Genul:**Drama
Thriller

Am realizat cât de greu va fi să fac un review în scris la acest film. Dacă ați fi vrut să îmi expun punctul de vedere în cu totul alt mod, probabil mi-ar fi fost mai ușor. Reacția pe care a amprețat-o acest film asupra mea nu numai că va avea reverberații mult timp de acum înainte, dar m-a făcut să privesc altfel conceptele de intimitate, infailibilitate, principalitate... și altele cu sufixul “-tate”. Este exact genul acela de film pe care încerci să îl relatezi cuiva... dar ajungi să vorbești la persoana întâi. Și cuvintele cheie pe care le-ar oferi Google, de exemplu, se înstrăinează mult de sensul întregii acțiuni. Informatori, Securitate, GDR, STASI (poliția politică a fostei Republici Federale Germane - știm asta de la “Caravana” d-lui Mitchievici), într-un cuvânt, deposedarea omului de a-și purta conștiința într-un spațiu privat. Intruziunea STASI poartă numele de intrigă în Viețile altora și, bineînțeles, intelectualitatea cu viziune occidentală este prima vizată. Întregul sistem politico-polițienesc represiv nu numai că sugrumă identitatea și intimitatea cetățeanului, ci insecurizează psihismele acestuia din raționamente partnice. Scriitorul și dramaturgul Georg Dreyman, personaj interpretat de Sebastian Koch, este suspectat pentru relațiile și influența pe care acesta le are și pentru perspectiva cu care privește occidentul. Afabulația se petrece într-un apartament nemțesc în care locuiește alături de partenera sa, Christa-Maria Sieland (Martina Gedeck), o actriță frumoasă și talentată, care joacă rolul mărului discordiei. Relația

ei însă cu ministrul Hempf, de la care pornește întreaga anchetă, se naște din frică și nu din dragoste, căci acesta îi amenință cariera. Ulrich Mûhe interpretează rolul ofițerului STASI Gerd Wiesler, dumnezeul întregii acțiuni, care devine, cu ajutorul tehnologiei, omniprezent și omniscient. Înfășurându-le apartamentul în microfoane și amplasându-le în spatele întrerupătoarelor și prizelor - fapt uzitat în regimul brutal despre care vorbim - Gerd începe să redacteze în fața unei mașini de scris amplasate într-un cat al blocului viața cuplului, minut cu minut, oră cu oră. Scopul inițial era de a aduna suficiente dovezi pentru a-l închide pe Dreyman, însă pe parcurs, acesta ajunge să mușamalizeze secvențe ale vieții lor. Minuțiozitatea consemnării vorbește despre imposibilitatea oricărei intimități: “11:04 pm, << Lazlo >> (nume de cod) și CMS au desfăcut cadourile. După raporturi sexuale probabil”. Masca strictetii pe care ofițerul o poartă și în redactarea intimității dramaturgului și în momentul interogării, și cu atât mai mult în cadrul profesiei sale, se transformă în momente de sinceritate maximă și e înlocuită de moralitate și omenie (Ce cuvânt! Un antonim al întregului regim, poate). Procesul, obositor ca un travaliu, nu pare să lase riduri pe chipul lui Wiesler. Pentru spectator însă, schimbarea ofițerului și modificarea principiilor sub impulsul și apoi forța sentimentelor de empatie (era cât pe ce să spun de democrație!) sunt pur și simplu covârșitoare. Din robotul atent la fiecare mișcare, cuvânt, oftat, ofițerul se transformă, își regăsește umanitatea și salvează

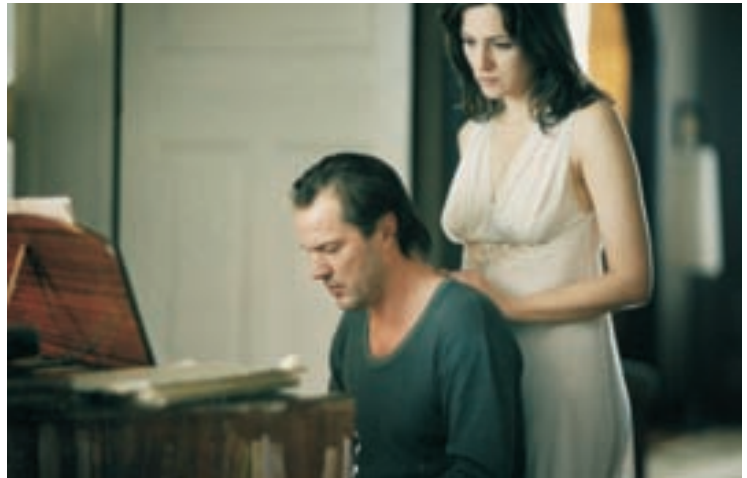
(salvându-se), într-un mod spectaculos, cuplul în final. Într-una din vizitele sale, se întâlnește cu un copil curios care-l recunoaște în lift; scena este pur și simplu uluitoare: "Chiar sunteți ofițer STASI?"/"Știi cu ce se ocupă asta? STASI?"/"Da, tati spune că-s oameni răi, care bagă lumea la închisoare."/ "Așa..."/"Și cum îi spune tat...?"/"Cui?"/"...Mingii tale. Cum îi spui mingii tale?"/"Da' știu că ești un ciudat. Mingile n-au nume."

Violând intimitatea, turnătorul mânuiește ițele unui destin ambițios. Georg Dreyman susținea cu nonșalanță în fața altor "suspecți" că apartamentul său nu e ascultat - când unul din scriitorii prieteni care-l ajutau să redacteze l-a întrebat, cu temere "Ce zicem dacă ne întreabă cineva ce facem împreună?", răspunsul său prompt, persiflator, a fost: "Vom spune... vom spune că mă ajutați să scriu o piesă pentru a 40-a aniversare RDG." "Da" "Asta vom spune... (râde). Cine ar fi crezut că securitatea statului e atât de nepricepută! (râd amândoi). Cine ar fi crezut că există idioți ca ăștia! Așteptați și-o să vedeți voi!" .Wiesler redactează în urma schimbului periculos de replici: " 7:32 pm: Niciun alt incident care să merite notat."

Filmul este dureros și, în același timp, genial. După aproape un deceniu, zidul Berlinului cade și, în același timp, se prăbușește și regimul. Abia atunci Dreyman află că a fost ascultat și își găsește, treptat, mai întâi firele și microfoanele abandonate în spatele pereților (un spectacol liric încărcat până la refuz de sentiment), dar și dosarele redactate de Wiesler, puse mai apoi la dispoziția cetățenilor liberi. Ofițerul a devenit, între timp, un biet poștaş, iar dramaturgul scrie mai târziu, în cinstea lui, o carte în semn de mulțumire: Sonată pentru un om bun. Scena finală: fostul agent STASI cumpărând volumul dintr-o librărie.

Câștigător al Premiului Oscar pentru cel mai bun film străin în 2007, al altor 59 de premii (BAFTA, Cesar, Festivalul filmului european etc) și având 21 de alte nominalizări, Florian Henckel von Donnersmarck regizează un film care te copleșește, te domină, te eclipsează. Nu am trăit vremurile respective, dar mă întreb ce sentimente generează acele scene părinților și bunicilor noștri. O situație de un dramatism biblic aproape, un film care transpune, persiflator, cu râs homeric, o lume din care facem parte, contestabilă, nesigură, șubredă, actuală. Chiar dacă arta interogării a pierdut mult teren în anul Facebook-ului (cei care știu mai multe, să mă contrazică!), violarea intimității și a conștiinței se realizează totuși, prin manevre formidabile și impoderabile și în zilele noastre. Nu vreau să dau nume de personaje politice, moguli și teorii comprehensibile din sfera democrației sau din media care s-au clădit pe telefoane ascultate, turnători și dumnezei omniscienți.

Și toate astea, fără să-ți dicteze un oarecare ofițer STASI, înainte de interogatoriu, "măinile sub coapse, cu palmele în jos"...

Astrid BĂGIREANU ■

Periferic

Regizor:

Bogdan George
Apetri

Scenaristi:

Tudor Voican
Ioana Uricaru
Cristian Mungiu

Genul:

Drama

Proiecția de gală a filmului PERIFERIC a avut loc la cinematograful Victoria, pe data de 1 aprilie. Printre cei interesați de această premieră m-am aflat și eu, curioasă să descopăr o altă perspectivă asupra spațiului contemporan din partea regizorului Bogdan George Apetri. Datorită numeroaselor distincții și premiilor internaționale deja dobândite, sentimentul inițial era de nerăbdare și preocupare în a nu pierde niciun detaliu semnificativ. Cu toate acestea, atunci când am părăsit sala de cinema, impresia mea nu a fost una în totalitate pozitivă.

Ecranizarea este structurată în trei părți, fiecare purtând numele unei persoane din viața protagonistei, ce îi schimbă treptat destinul. Filmul debutează cu un cadru din interiorul unei închisori, camera urmărind reacțiile Matildei, a cărei destin este concentrat într-o singură zi (această tehnică fiind foarte bine aleasă, întrucât mărește suspansul) și este totalmente modificat. Motivul pentru care Matilda este închisă este incert, probabil și neimportant. Cu toate acestea, pe parcursul acțiunii, ea este respinsă de cei apropiați în permanență, tocmai pentru ca este deținută. În continuare, protagonista primește o învoire de 24 de ore acordată sub pretextul decesului mamei sale. În tot acest timp însă, Matilda nu face altceva decât să își planuiască evadarea clandestină din țară.

Prima parte surprinde vizita femeii la familia pe care o părăsise cu mult timp în urmă, mai exact la fratele ei Andrei. El este deranjat

și șocat de sosirea ei și nu înțelege cu ce scop îl vizitează. Acest lucru se clarifică în momentul în care află de existența lui Toma (băiatul Matildei de 8 ani) și atunci când ea îl roagă să îl ia pe acesta sub tutela lui. Andrei refuză să o ajute, în discuție intervenind soția lui, Lavinia, care o alungă pe Matilda. Astfel, orice speranță de reconciliere este pierdută. Întreaga scenă are loc la priveghi, după înmormântarea mamei lor, sub privirile acuzatoare ale celorlalți bătrâni. Întrucât femeia are nevoie disperată de bani, pentru a putea fugi din țară, se strecoară în mașina lui Andrei de unde fură un plic cu o sumă semnificativă.

Cea de-a doua parte poartă numele lui Paul, fostul iubit al Matildei, proxenet, persoană fără nicio valoare morală, cu care însă are un copil, pe Toma. Femeia afirmă că nu îl va lăsa în pace, până nu primește suma de bani promisă, dar Paul, fără scrupule, refuză orice compromis ce l-ar putea defavoriza. În final, neprevizibil, cei doi sunt implicați într-un accident de mașină, Matilda furându-i toți banii pe care acesta îi deținea.

Acțiunii i se adaugă un fir epic subsidiar, care ne face să ne întrebăm care sunt motivele pentru care femeia își dorește atât de mult să evadeze. Există mai multe chei de interpretare. Matilda pare a simți nevoia unei doze de normalitate, întrucât existența ei se raportează, aproape în totalitate, la Paul. Cât timp Matilda este închisă, grija lui Toma îi revine lui Paul, dar care îl trimite pe băiat la un orfelinat.

A treia și ultima parte a ecranizării surprinde căutarea băiatului și

regăsirea acestuia, dar doar într-un mod superficial, de ordin fizic, întrucât Toma este o cu totul altă persoană. Întâlnirea dintre ei stă sub semnul grotescului deoarece femeia descoperă în fiul ei un dublu al lui Paul. Copilul, cu toate că are doar 8 ani, coboară dintr-o mașină, undeva la periferia unui oraș, primind pentru serviciile oferite o sumă mare de bani. Matilda răbufnește și în acest moment, se poate remarca complexitatea caracterului și trăirilor personajului. Unul din plusurile câștigate de acest film constă tocmai în interpretarea actorilor și în mod cert, actrița Ana Ularu (Matilda) este cea care reușește pe deplin să construiască un personaj „colțuros, neregulat și impredictibil”, după cum spun realizatorii. Faptul că propriul copil intră treptat într-un univers neadecvat lui, urmează pașii tatălui său și face anumite greșeli pe care însăși femeia le-a făcut, scot la iveală din Matilda o forță și o brutalitate dusă la extrem. Ea îl lovește pe Luca, prietenul lui Toma, tipă, fuge, imrpesia privitorului fiind că toate personajele sunt închise într-o lume din care nu pot evada și orice forțare nu are niciun rezultat.

Matilda reușește să îl convingă pe Toma să plece cu ea, cu toate împotrivirile și rugămințile lui de a-l lua și pe Luca. Astfel, cei doi iau trenul spre portul din Constanța, de unde ar trebui să plece clandestin. În tren însă, oboseala o răpune și adoarme, prilej pentru Toma să îi fure banii din geantă și după un moment de ezitare (timp în care privirea copilului nu trădează nicio remușcare sau trăire interioară) să coboare la stația cea mai

apropiată. Motivul îl putem doar deduce și anume că tânărul aparține deja lumii de la periferie, totul îi este cunoscut și preferă această viață celei cu mama sa. Finalul o surprinde pe Matilda pe puntea unui vas de mărfuri, privind spre un răsărit de soare intangibil, spre o lume pe care o lasă în totalitate în urmă.

Ațiunea nu este extrem de complexă și pot afirma că asupra mea nu a lăsat o impresie foarte profundă. În schimb, filmul recuperează la capitolul actori și regie. Nu numai Ana Ularu, ci și Ioana Flora (Lavinia) și Mimi Brănescu (Paul) joacă exemplar, aducând în prim-plan trăsături definitorii ale personajelor. Brănescu întruchipează un personaj negativ complex și cât se poate de interesant, reușind să trezească în sala de cinema reacții la adresa comportamentului său. Lavinia pare inițial un personaj simplu, banal, dar care treptat, în relație cu Matilda, explodează spectaculos. În ceea ce privește regia, cadrele sunt deseori surprinzătoare și neprevizibile; cromatica caldă, în nuanțe de portocaliu și galben contrastează puternic cu stările negative ale personajelor și cu ațiunea propriu-zisă, echilibrând aceste stări sufletești.

PERIFERIC nu este un film ce impresionează profund un privitor avizat, dar este unul din filmele românești care merită a fi văzute, datorită performanței actorilor, precum și datorită construcției subtile a regizorului.

Ina MITU ■

Discursul regelui

Regizor:
Tom Hooper

Scenarist:
David Seidler

Genul:
Istoric / Drama

Red că mulți dintre noi s-ar întreba cât de interesant poate fi un film a cărui temă este încercarea unui rege de a ține un discurs. Tom Hooper reușește să aducă în fața noastră mai mult decât atât, prezentând omul cu defecte, cu temeri, calități și speranțe. Poate ceea ce face filmul și mai atractiv este ideea că regii sunt oameni obișnuiți care suferă, care iubesc, care au incertitudini și frustrări, așadar oameni ce au aceleași sentimente ca toți ceilalți, însă spre deosebire de noi, regii nu își aparțin. Deși scenariul nu este alambicat, iar regia impresionează prin lipsa subterfugiilor, „Discursul regelui” emoționează tocmai prin povestea simplă, dar neașteptat de captivantă a omului care trebuie să înfrunte lumea.

Regele George al VI-lea trebuie să învețe să-și conducă națiunea spre victorie. În lupta sa spre a reuși să-și înfrângă bălbâiala, viitorul rege este ajutat de Lionel Logue. Regizorul a reușit să creeze un film despre puterea voinței, despre iubire, dar mai ales despre prietenie. Legătura care se stabilește între Lionel și Albert este încărcată de emoții înăbușite, este încrâncenată, tocmai pentru că unește două persoane ce aparțin unor lumi diferite. Monarhul este reținut și închistat, pe de o parte pentru că așa îi cere statutul, iar pe de altă parte din cauza bălbâielii, pe când

logopedul Lionel este dezinhibat și ambițios.

Colin Firth reușește să creeze un personaj complex: bărbatul distant, frustrat și arogant, apoi vulnerabil și nesigur, dar dornic să-și depășească temerile și defectele, ca în final să-l descoperim pe regele victorios care a reușit să-și găsească vocea. De asemenea, Geoffrey Rush intră excelent în pielea terapeutului excentric, îndârjit și iscusit, care se află în spatele succesului regelui. Prin perseverență și pricepere, el reușește să-l determine pe Albert să-i dea crezare și să i se confeseze, dar mai ales să se încreadă în propria persoană.

Interesant de urmărit este evoluția prieteniei dintre cei doi. Regele este rece și neîncrezător, fiind în același timp terifiat de ideea de a deveni rege, dar mai ales măcinat de gândul că domnia sa nu va satisface poporul. Pe măsură ce întâlnirile cu Lionel dau roade, devine din ce în ce mai puțin timorat, simpatizându-și terapeutul, pentru ca mai apoi să simtă afecțiune pentru acesta, iar în final, prietenia lor să fie sinceră și necondiționată. Întâlnirile dintre cei doi sunt mereu captivante, fiecare fiind imprevizibil, aducând întotdeauna ceva nou, de aceea niciodată nu știi pe care să-l urmărești mai atent pentru a nu pierde nicio reacție. Prestația actorilor este așadar de excepție, Colin Firth meritându-și Oscarul. Protagonistul trece printr-o serie de transformări.

Timidul Duce de York devine monarhul Marii Britanii în urma unor întâmplări neprevăzute (moartea tatălui și abdicarea fratelui său), ca în cele din urmă, ajutat de abilul Lionel, să se transforme într-un adevărat rege, capabil să-și conducă țara către prosperitate și victorie. Fiind obligat de circumstanțe să-și vindece defectele, Albert îi mărturisește lui Logue: „Regii nu sunt persoane obișnuite”. Consider că afirmația întărește, pe de o parte ideea că membrii casei regale nu își găsesc propria identitate, nu își aparțin, iar pe de altă parte evidențiază teama sa permanentă și sentimentul de inferioritate. Nu este de neglijat nici Helena Bonham Carter, care o interpretează pe soția plină de dragoste și candoare, dispusă mereu să-și sprijine soțul și chiar să se implice în problemele politice; nominalizarea sa la Oscarul pentru cel mai bun rol secundar feminin este așadar justificată.

Regia impresionantă a lui Tom Hooper este completată de aportul adus de scenaristul David Gaidler care centrează intriga nicidecum pe discursul regelui, ci asupra prieteniei ce se leaga între Albert și Lionel, și de calitățile extraordinare pe care le-a dovedit scenograful Danny Cohen, creând mereu momente și scene inedite, verosimile, niciodată clișeizate. Un punct forte al filmului este imaginea pentru că e justificată, fără a fi însă căutată. Atât cadrele interioare, cât și cele exterioare sunt pline de abur și fum, redând perfect imaginea Marii Britanii a secolului trecut. Nu este de neglijat nici contribuția lui Alexandre Desplat, compozitorul coloanei sonore. Muzica se armonizează perfect cu situațiile, cadrele, dar mai cu seamă cu sentimentele personajelor. Regie de excepție, scenariu curat, decoruri specifice,

coloană sonoră adecvată, joc actoricesc magistral, așadar „Discursul regelui”. Nu e de mirare că filmul lui Tom Hooper a obținut anul acesta 12 nominalizări la Oscar la toate categoriile principale, cât și la cele tehnice. Deși asupra finalului s-ar putea spune că este previzibil, ceea ce impresionează este tot jocul actorilor, Colin Firth fiind din nou magistral. El nu dezamăgește publicul, transmițând stări complexe, construite cu măiestrie. Protagonistul simte acum mai mult ca niciodată teama că se va bâlbâi și va dezamăgi poporul și în același timp, aspirația de a ține un discurs reușit. Consider că la baza acestor sentimente se află convingerea că trebuie să-și conducă țara măcar la fel de bine ca tatăl său, dar mai ales dorința de a le fi oamenilor nu doar conducător, ci chiar prieten. Reușita de a ține discursul prin care anunță intrarea țării în război, îi dă regelui încredere și curaj. După cum ne-a obișnuit, personajul își păstrează imprevizibilitatea, glumind chiar pe seama sa: „A trebuit să mă mai bâlbâi de câteva ori ca să mă recunoască”. Bertie cel timid reușește așadar să se transforme nu doar în Albert, ci chiar în regele George al VI-lea, un bărbat puternic și înțelept ce va reuși să organizeze țara cu iscusință în timpul războiului, luând decizii mai mult decât chibzuite.

Filmul nu este nici pe departe o super producție stil hollywoodian, dar spune o poveste sensibilă, cu ajutorul unor interpretări puternice. De asemenea, „Discursul regelui” exploatează profesionist o întâmplare reală, meritându-și pe deplin cele 4 premii Oscar obținute.

Andreea-Diana Dumitrașcu ■

Poetica teatrului modern. Luigi Pirandello și Matei Vișniec

de Nicoleta Munteanu

Am avut ocazia să văd *Nimeni nu are dreptul să tândălească pe câmpul de luptă fără arme* de Matei Vișniec în regia lui Emil Coșeru, reprezentație în care joacă studenții din anul III ai Departamentului de Teatru al Universității "George Enescu" lași cam în aceeași perioadă în care mi-a picat în mână *Poetica teatrului modern* de Nicoleta Munteanu. După vizionare am avut senzația că unele piese merită doar citite, doar era vorba de Vișniec.. și mi-am dat seama că, regizoral vorbind, nu a fost o găselniță potrivită modul în care a fost pusă în scenă. Un text bun nu este îndeajuns pentru a crea un spectacol, ci doar un pretext; trebuie să fii foarte lenș să te bazezi doar pe acesta, iar regizorul, după cum aflăm din prefața cărții menționate „este cel care mută centrul de interes de pe textul dramatic pe actul punerii lui în scenă”. În urma unei asemenea elucidări era imposibil ca lectura să nu continue.

Din prefață ne dăm seama deja că este mai mult decât un studiu făcut pe piesele moderne și postmoderne ale lui Luigi Pirandello și Matei Vișniec; e un ghid al spectatorului, pe-alocuri al regizorului de a înțelege direcția impusă de autor sau interpretarea liberă oferită de acesta, căci, spune autoarea, „regizorul are libertatea de a se raporta cu maximă inventivitate la

text, oferind o transpunere mimetică sau recreându-l, reinventându-l prin potențarea sensurilor latente, modificându-l chiar, dramaturgul îl are în vedere ca pe un co-autor în plasmuirea lumii create”.

Structurată în trei capitole, fiecare cu mai multe subcapitole, cartea Nicoletei Munteanu pornește de la o întrebare formulată în Strategii dramatice „ Poate arta să ofere o reconstituire a multitudinii de fragmente în care se dispersează realitatea?”, ceea ce m-a dus cu gândul la modul în care definea teatrul regizorul polonez Tadeusz Kantor, „ca fiind activitatea care se petrece atunci când realitatea este împinsă la limitele ei ultime, unde toate categoriile și conceptele își pierd înțelesul și dreptul să existe”. Așa se și explică de ce autoarea face des referiri la universul imaginar și la cel real, la modul în care cei doi dramaturgi jonglează cu cele două noțiuni și la maniera în care ele le determină opera. Aflăm astfel că, dacă Pirandello este interesat de relația persoană-personaj, atunci Vișniec se bazează pe „ modul în care realitatea ficțională se instaurează și pune stăpânire pe realitatea vieții”. În același capitol (Strategii dramatice) este făcută o paralelă între ceea ce caută fiecare dramaturg cu explicații concise și cu fragmente din texte. În cazul dramaturgiei lui Pirandello aflăm despre existența unei dorințe de distrugere a modelului clasic, de punere în scenă prin recuperarea teatrului în teatru, iar despre personajele sale, că sunt niște „ființe în cautarea unei personae egale cu imaginea lor despre sine”. Vișniec se folosește și el de teatru în teatru, denumit mai apoi de autoare „metateatru, breviar de estetică deopotrivă pentru uzul autorilor, regizorilor, actorilor și spectatorilor”; după cum se observă, asemenea dramaturgilor aduși în discuție pentru a exemplifica poetica teatrului modern, autoarea noastră clarifică cele două categorii de texte atât pentru cei care doresc ca iluzia să continue, dar și pentru cei care o întrețin, făcându-se astfel trecerea spre spectator și implicarea lui în actul teatral: „sunt astfel direct implicați în desfășurarea reprezentației, care ia o formă proteică și modelabilă în funcție de reacțiile lor”.

Dacă de la teatru așteptăm un adevăr, care în majoritatea

timpului nu este asemănător cu cel pe care îl trăim, sau o alternativă, se întâmplă ca de cele mai multe ori să o găsim mult mai ușor decât în celelalte domenii. Teatrul devine „un adevăr imediat, o formă de întemeiere estetică a vieții” care permite ca sensul adânc al lumii să se reveleze prin spectacol, actorii și regizorul având libertatea „de a manipula așa cum doresc formula reprezentăției”.

Capitolul al doilea tratează “Statutul personajului, situat la granița dintre realitate și ficțiune” și care „are o reprezentare textuală concretizată în didascalii”, cel pirandellian purtând cu el aspirația de a fi un altul, iar cel al lui Vișniec fiind definit de autoare în structura „ a fi/a nu (mai) fi”. N. Munteanu se transformă într-un Mihail Cehov și sugerează un curs de artă a personajului, de această dată prin observațiile facute: în Și cu Violoncelul ce facem ? - „în primul plan al piesei nu stă atât în subordonarea ființei față de obiecte, cât modul în care acestea devin instrumente de tortură, determinând un comportament anormal”; în Les Partitions... „niciun personaj nu își păstrează identitatea primă și, mai mult, nu mai există bariere nici de vârstă și nici de sex”, „personajele și acțiunea sunt supuse celor mai spectaculoase transformări pe măsură ce reprezentația se desfășoară”.

Cel de-al treilea capitol, “Limbajul verbal din perspectiva modurilor de structurare a limbajului dramatic modern”, este construit în jurul elaborării textului dramatic și a esenței orale a artei scenice. “Cuvântul este purtătorul relației încordate, distorsionate dintre ființa umană și ceilalți” ne spune autoarea, iar peste acesta vine actorul cu inflexiunile vocii sale, cu intonația și cu modul său de a crea o relație între “tăcere și cuvânt, între replicile personajului și distanțarea impusă actorului de concepția autorului/regizorului despre punerea în act a reprezentației”. Presărată cu scene bilingve din piesele celor doi dramaturgi și cu lucru pe text, în sensul interpretării poetice, stilistice, dramatice și teatrale totodată, Poetica teatrului modern. Luigi Pirandello și Matei Vișniec este o lucrare consistentă, extrem de interesantă, care îi poate iniția și pe cei a căror pasiune nu este (încă) teatrul în subtilitățile acestuia. Permanentă mișcare și metamorfoză pe care o are arta lasă o libertate uneori greu de receptat în legătură cu interpretarea acesteia, însă totul devine mai ușor, mai ales când aflăm că “lumea ca teatru și teatrul ca lume sunt fețele aceleiași realități”.

Oana ARSENOI ■

Mesaj din altă lume

Un indian nu face zgomot când pășește prin iarbă. Următorii lui zgâriau toată pădurea. M-am întrebat mereu de ce. Când pășești pe asfalt, îl simți tare sub picior, îl simți cum se opune, el te lovește în încercarea de grănițuire. Pământul moale îți primește piciorul, îl sprijină, îl mângâie. Nu e de mirare că răspunzi instinctiv la o astfel de chemare, că pasul tău răspunde potecii, că resimți o încăntare fără margini când descoperi cât de natural și de primitor e pământul. Cu fiecare pas, mersul în sine devine o plăcere, ba chiar o pasiune, un joc de întâmpinare a pământului reavăn, o comuniune tacită și veselă în care îți găsești delectarea sub cerul înșorit.

Un indian nu e decât o persoană care se lasă în voia firii. El nu își construiește un mers elaborat. Se regăsește firesc în a merge tăcut, fermecat de plăcerea de a păși. Descoperă pentru că îi e firesc, se lasă în voia lucrurilor pentru că erau mereu și dinainte parte din el. Indianul adevărat nu învață niciodată să meargă, el devine pas, devine tăcere și percepe vastitatea pământului ca pe o parte din sine. O parte pe care poate nu o cunoaște, dar o înțelege. De aceea când pleacă urechea pe pământ și ascultă, aude pașii altora și înțelege fără să știe cum a ajuns să înțeleagă, căci nimeni nu l-a învățat. Diana Wynne Jones nu scrie despre indieni, dar toate personajele ei sunt asemenea lor. Așa cum mersul prin iarbă însemna încăntare firească pentru apaș, personajele ei regăsesc în ei înșiși impulsul magiei, al lumilor multiple, al perspectivei noi, pe care și-o însușesc firesc, ca pe-o chemare de a păși. Ba chiar, în câteva dintre cărțile ei, chemarea lumilor fantastice, a țesăturii magice a universului, primită fără rezerve, ca pe ceva firesc, permite personajelor să doboare subțirea coajă a realității ca să accedă la ceva magic, pentru ei mai real, atât de asemănător și totuși diferit, liber, asumat, umplut de sens și de încăntare. Lumea atât de ciudată, de excentrică și de străină copilului-personaj, un copil curios, dar realist și deschis, se îndreaptă și se repară când se umple de magie. E mai plină de sens o explicație magică decât mașinațiunile sociale, pentru că firescul caracterizează cea dintâi opțiune.

Cred că asta îmi place cel mai mult la Diana Wynne Jones. Magia ei nu are caracter de minune, de surpriză, de forță pătrunzătoare. E firescul din spatele aparenței zilnice. Magia e acolo fie ca o formă a realității cotidiene, o realitate veselă, colorată, ușoară, optimistă, fie e o forță subtilă, naturală, care nu reprezintă decât complinirea personalității adevărate a omului. Îți dă impresia că așa ar trebui să fie. Realitatea socială pălește pentru că nu are greutate, nu poartă lumea, nu-i determină problemele. Lumea e

o rețea de stele formând simbolul infinitului, în care galaxia centrală a imperiului korifonic e o urnă de magie în echilibru, magie care iradiază către toate celelalte universuri. O lume de oglinzi cu lumi, unele în altele, întrepătrunse, ușor accesibile la cele mai mici variații, în care magia uneia determină materialismul celeilalte. Și chiar și în aceste ultime lumi, țesătura magică transpare subtil în palimpsest al conștiinței și capătă contur treptat, pe măsură ce personajul-indian se lasă în voia ei și începe să o înțeleagă.

O lume cu magicieni și crestomanți, cu moșieri care hibridizează grifoni, cu băștinași care împletesc în surtucele lor viitorul unei mari bătălii, cu păduri care încastrează amintiri și conștiința unei vieți distorsionate în spațiu-timp, cu zei bătrâni și jocuri de vânătoare pe potecile inconștientului, castele umblătoare și case situate în mai multe dimensiuni, cu frați aristocrați care conduc orașul și case italiene rivale în meșteritul vrăjilor. O lume privită prin ochii unor tineri deschiși, realiști, ciufuliți și, în general, trecând neobservați, pentru că în ei înșiși se regăsește o parte din natura subtilă a magiei. O lume veselă și optimistă în ciuda pericolelor, pentru că se simte liberă și frumoasă în alcătuirea ei neobișnuită. Vă scriu pentru că nu mai sunt cărți indiene. Pentru că ultimul copil indian a fost Diana Wynne Jones, cel puțin singurul care a privit magia ca fiind țesătura ascunsă a lumii, vizibilă și accesibilă și încântătoare, în fond, poate nu doar magie, ci spirit, avântare a cugetului, dor după o armonie mai deplină, scuturată de lanțuri, primitivă așa cum e primitivă bucuria pură. Diana Wynne Jones nu se bazează pe imaginație când scrie, nu vrea să nască ceva distractive, ci mai degrabă vrea să transpună ceva deja existent, ceva care se ridică și cheamă, ca un vis melancolic de vară, dar bogat și vesel, ca o pasăre în zbor întins pe un cer de mai. Poveștile ei sunt exprimări ale căutărilor ei de libertate și dau glas minunii de a fi și voinței de a trăi, curiozității și intensității descoperirii acelui glas interior tumultuos. E un indian care respiră aerul de preerie, aerul muntelui, aerul corturilor și al nopții și simte în ele chemările vieții, ale strămoșilor și ale soarelui și le urmează simplu și deplin.

Între jaloane de beton și fier, între jaloane de insipid și supra-social, am uitat să pășim zdravăn și moale, deplin și dulce pe un pământ ce nu ne mai primește. Diana Wynne Jones ne redă bucuria libertății, măcar sub formă de eliberare intelectual-spirituală.

"Spells are the hardest thing in the world to get right. This was one of the first things the Montana children learned. Anyone can hang up a charm, but when it comes to making that charm, whether it is written or spoken or sung, everything has to be just right, or the most impossible things happen." [The Magicians of Caprona]

Teo OPREA ■

Un Eminescu printre alții

O dată ce ai părăsit învelișul confortabil și călduț al eternei și fascinantei tale țări, șocul cultural despre care au fost făcute atâtea studii psihologice nu te ia lin, gradat, pe etape, așa cum te-au învățat cercetătorii unor popoare mult mai dezvoltate decât al nostru. Nu ai perioade de acomodare, în schimb ești lovit în plin, la viteze astrologice, iar tu, mic fragment muncitoresc, cu sau fără principii, al patriei tale, realizezi că întregul mărgeț de care aparții funcționează ca un înveliș blindat și suficient de ricoșant încât să arunce orice încercare de contaminare cu realitatea în falii cât mai îndepărtate ale gândirii. Aceasta este senzația pe care au avut-o măcar o dată cei care au trecut granițele României în interese mai puțin constructive, însă cu mai mult potențial de autosuficientizare, decât culesul de căpșuni.

Realitatea de care ne protejează cu atâta înverșunare balonul de săpun sub care stăm e una dificilă prin simplul fapt ca e diferită de a noastră, cea luminoasă și roz, care ne povestește despre marii noștri oameni de cultură, mângâindu-ne pe cap și rugându-ne să adormim mai repede. Ne spune, prin foșnetul de aripi de fluturași și curcubeie, cum că am avea un poet național, un om cu o gândire atât de multi-fațetată încât poate fi asemuit fără greșală cu Shakespeare, sau cu omul universal al Antichității, ne leagă lin pe versurile soților Teodorovici și ne învață că nu există-n lumea mare poezie mai plină de epifanie asupra geniului creator decât „Luceafărul”, scrisă în catrene cu măsura de 7-8 asemeni mângâlelilor de pe felicitările de 8 Martie făcute cu doamna învățătoare la Lucru manual din motive bine întemeiate, asupra căruia nu trebuie să reflectăm prea mult, pentru că oricum sunt deasupra puterii noastre de înțelegere, și multe alte povești culese din popor. Pe de altă parte, realitatea cealaltă nu ne adoarme, ci ne urlă în față: „Nu știm cine sunteți, și chiar dacă am ști, de ce ne-ar interesa?” Românii de care le pasă sunt cei care s-au realizat acolo, nu patrioții, și cu atât mai mult nu xenofobii. Sunt cei pe care îi simt mai mult ai lor decât ai noștri: Ionesco, Brâncuși, mai nou Muller, Vișniec. Pe când Eminescu e doar al nostru, e părticica aia din sufletul nostru care ne face să ne identificăm fără dificultate cu orice alt român în afara granițelor. Poate de asta e „național”, nu fiindcă ar trebui să reprezinte un simbol în conștiința celor din afară al națiunii noastre. Și totuși, dacă e atât de național, cum se face că la prima trecere în neființă a unui poet influent român, Păunescu, se naște un semn al întrebării, dacă nu cumva acesta din urmă e chiar puțin mai național decât Eminescu? E un fel de predare a ștafetei, a gloriei post-mortem pe care o oferim cu atâta generozitate ca să ne

vedem puțin mai frumoși în oglinda conștiinței? Și nu e o confuzie cam mare între termeni? Orice poet naționalist merită să scape de sufixul „ist” și să ajungă național?

Cert e că Eminescu are locul său aparte în conștiința fiecăruia dintre noi, fiind cu siguranță și singurul poet de care mulți români au auzit vreodată. Însă doar când voi vedea pe 15 ianuarie O-urile de la Google sub forma unor luceferi, așa cum a fost personalizată emblema la 135 de ani de la nașterea lui Brâncuși, voi crede că e și național în sensul prim al cuvântului.

Radiana ARGHIROPOL ■

grafica: Ioniță Benea

Concursul național de interpretare critică și jurnalism "Mihail Lordache"

Concursul național de interpretare critică și jurnalism "Mihail Lordache" este organizat de Colegiul Național "Petru Rareș" din Suceava, sub egida Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului. Concursul este înscris în Calendarul concursurilor naționale școlare finanțate de MECTS în anul școlar 2010-2011.

Coordonatorii MECTS sunt prof. Mina-Maria Rusu și prof. Anca-Denisa Petrache, inspectori generali pentru disciplina limba și literatura română. Principalii parteneri sunt: Inspectoratul Școlar al județului Suceava, Universitatea "Ștefan cel Mare" Suceava - Facultatea de Litere și Științe ale Comunicării, **ALECART** - proiect cultural susținut de Universitatea "Petre Andrei" din Iași.

Concursul promovează ideea inițiatorilor potrivit căreia formarea unor reprezentări viabile despre valorile culturale e posibilă prin examinarea hermeneutică a producățiilor culturale. Un rol determinant în promovarea culturii contemporane îl revendică revistele de cultură, care au obligația să ofere un tip de jurnalism coerent, onest și profesionist. Este evidentă emergența tot mai pronunțată, în mainstream-ul cultural contemporan, a unei generații noi de reviste de cultură, axate pe dinamism și competiție, precum și pe oferta de orizonturi culturale neperimate. Asumarea activă a actualității culturale le poate oferi liceenilor grila de lectură specifică, prin intermediul căreia se vor putea ulterior raporta la valorile perene într-o manieră autentică și creatoare, în consonanță cu viziunea modernă a omului cultural.

Concursul se adresează liceenilor (clasele IX-XII) și se desfășoară pe două secțiuni: (I) recenzie de volum beletristic; (II) recenzie de revistă culturală. La prima secțiune, participanții vor trimite o lucrare de maximum 3 pagini, cuprinzând recenzia unui volum de beletristică românească, publicat, în prima ediție, în anul 2010. La a doua secțiune, participanții vor trimite o lucrare de maximum 3 pagini, cuprinzând recenzia unui număr de revistă culturală, publicat în anul 2010.

Lucrările nesemnate se vor trimite exclusiv on-line, ca document atasat (obligatoriu caractere românești; format .doc: Times New Roman 12), la adresa electronică (e-mail) a concursului: concursulmihailordache@yahoo.com. Participanții la concurs vor trimite, în aceleași condiții, Fișa de participare, completată cu următoarele date: numele și prenumele elevului/eleveii; clasa, liceul, profesorul îndrumător; domiciliul (adresa, telefon, e-mail); titlul lucrării; repere personale în activitatea culturală (concursuri, publicații etc.); codul numeric personal (CNP).

Liceenii care doresc să participe se pot înscrie exclusiv la una

dintre secțiuni. Indiferent de secțiunea la care participă, lucrările se vor trimite în perioada 22.02.2011 - 7.05.2011. Materialele trimise după data de 24.04.2011 nu vor putea participa la Concurs.

Din numărul total de participanți, juriul etapei preliminare va selecta 24 de liceeni (câte 12 pentru fiecare secțiune). Liceenii selectați vor participa la etapa finală, care se va desfășura la Suceava, în perioada 20-22.05.2011. Finaliștii vor susține o probă scrisă de interpretare critică a unui text la alegerea juriului etapei finale, care va face selecția lucrărilor câștigătoare și premiarea castigatorilor.

Se vor acorda următoarele premii: Marele Premiu "Mihail Lordache", în valoare de 1000 de lei, premiul I (600 lei), premiul al II-lea (400 lei), premiul al III-lea (300 lei), mențiune (200 lei), premiul special (tablou).

Manifestarea va cuprinde și alte activități: workshop cultural, lansarea nr. 6 al revistei ALECART, lansare de carte.

Informații suplimentare se pot obține de la aplicantul Concursului: Colegiul Național "Petru Rareș", Suceava, strada Mihai Viteazul 24; e-mail: cnpr@warpnet.ro; <http://concursulmihailordache.cnprsv.ro>; telefon: 0230-520822, fax: 0330-401178. Persoană de contact: prof. Gheorghe Cîrstian (e-mail: gheorghe_cirstian@yahoo.com; telefon: 0744611757).

Michael Moore si renasterea

documentarului american

Michael Moore a produs:

Capitalism: A Love Story

2007 Slacker Uprising

2007 Sicko

Fahrenheit 9/11

Bowling for Columbine

etc

Un fenomen nu foarte recent in Statele Unite, dar renascut recent, este participarea filmului documentar la viata politica americana. Si prin asta nu ma refer la reflectarea politicului in

documentar, sau la faptul ca producatorii de documentare sint ei insisi implicati in politica. Nu, ce vreau sa spun este ca documentarul are o influenta palpabila in schimbarile (sau cel putin in incercarile de schimbare) din viata de zi cu zi. A devenit de-a dreptul o arma impotriva plagilor sociale. Intra o lume in care educatia pierde tot mai mult teren, in care scoala si universitatea au devenit un agregat in marile tranzactii economice, o lume in care politicienii sint alesi din grupuri de elita (mai ales financiara) cu un mare lapsus in privinta problemelor omului de rind, s-a ridicat tot din mijlocul oamenilor de rind o noua personalitate cu rol de profesor, profet, politician si reprezentant al maselor: cineastul documentarist.

In America, precum si in Romania, cind spui "film documentar" tonul devine automat serios, meditativ, poate chiar indrjit cind subiectul este dureros si rana recenta. Pentru multi din generatiile tinere de astazi, sau pentru orice generatie prinsa in virtutul multitudinii de stimuli tehnologici, financiari si culturali, tonul serios nu sustine anentia pentru foarte multa vreme. Cine vrea sa stea doua ore in fata unui ecran cind o voce omniscienta ii povesteste despre dezastrele lumii contemporane? Reactia preponderanta la asemenea propunere ar fi "plicticos!" "deprimant!" Documentarele prin definitie nu sint "sexy" sau "de actiune" si cum ar putea realitatea, sumbra sau nu, sa rivalizeze un film facut la Hollywood?

Si totusi, se poate. In ultimul deceniu, documentarul a reusit sa iasa din sertarul omniscient si sa patrunda in moduri mai subtile in constiinta publica, in asa fel incit filmele documentarele se inchiriaza in mod curent de la retelele de difuzare, impreuna cu Inception, 2012, Avatar sau Harry Potter. Pe linga numele Leonardo di Caprio sau Penelope Cruz, James Cameron sau Peter Jackson, se aud murmurate cu admiratie si numele Michael Moore sau Morgan Spurlock. Documentarul a ajuns la moda.

Motorul principal care a propulsat renasterea documentarului este nu altul decit Michael Moore. El este cel care a trezit din nou apetitul pentru realitate si in acest fel a redeschis dezbateri vechi in politica americana, ca de exemplu inarmarea populatiei, violenta in scooli, degradarea sistemului medical in State, coruptia bancara, rolul mass mediei in indoctrinarea patriotica a americanilor, subjugarea subtila a populatiei in mod panoptic-Foucauldian. Si nu vorbeste singur: lumea a inceput tot mai mult

sa il asculte. Filmele lui documentare cele mai notorii sint Bowling for Columbine (pentru care a primit un Oscar), Fahrenheit 9/11 si Sicko. Foarte controversate de altfel, ele l-au facut celebru: pentru unii este erou popular, pentru altii persona non grata din calea caruia trebuie sa fugi (cind are camera de filmat). Cert este ca lui i se poate atribui redeschiderea unor dezbateri care au dus la implementarea unor noi legi; de exemplu, in "era Obama" s-au produs deja schimbari in domeniul asigurarilor medicale ca efect al controversei stimate de Sicko.

Care este cheia succesului? Michael Moore a avut, ca orice alt cineast, modele lui si influentele lui, ca de exemplu documentarul "exploziv" al lui Tony Buba sau documentarul cineastului "submersat", dupa modelul lui Hunter S. Thompson. Dar as putea spune ca Moore este cu totul inovator in modul in care a combinat tehnici vechi si noi, genuri filmografice diverse si chiar stiluri opuse (osciland intre tragic si comic).

Sa dau un exemplu: in Bowling for Columbine, subiectul este un eveniment tragic petrecut la un liceu american: doi elevi au impuscat citeva zeci de elevi si profesori, dintre care multi au decedat. Cine nu a vazut filmul isi poate imagina ca este o narare a evenimentelor pe un ton trist si o serie de explicatii "serioase" a cauzelor care au dus la asemenea tragedie. Sigur, exista multe momente cutremuratoare in film si de multe ori tonul lui Moore este sumbru. Dar filmul este mult mai mult decit atat. Doar dupa un sfert din film ajungem sa vedem imagini filmate la scoala: fuga frenetica a elevilor pe holuri in timp ce profesori ingroziti vorbesc la telefon cu politia. Dar filmul in sine incepe cu Moore facindu-si un cont in banca pentru a obtine o pusca gratis. De aici ne invita la o aventura cinematografica in care vedem imagini de arhiva, clipuri din filme, interviuri cu oameni de rind si celebritati. Dupa ce intra in subiectul propriu-zis, de la violenta in scooli trece la obsesia armelor in America. El insusi, imbracat in haine destul de ponosite (pentru un milionar ce este) si facind, pur si simplu, pe prostul, se infiltreaza sub pretexte diverse in adunarea unei organizatii pro-arme, apoi intervieveaza celebritati (cintaretul Marilyn Manson si producatorul desenului animat South Park, Matt Parker). Apoi ne prezinta istoria Americii intr-un desen animat tragi-comic, dupa care din nou devine serios cind trece la subiectul mass-mediei si a felului cum se minte poporul cu televizorul, ca sa zic asa. Devine apoi erou popular cind, impreuna cu doi elevi raniti la liceul Columbine, obtine interzicerea gloantelor intr-un lant de magazine. Tonul se schimba aproape de la minut la minut si chiar fundalul muzical este divers: muzica moderna, valsuri, muzica ce pare luata direct din filmele de

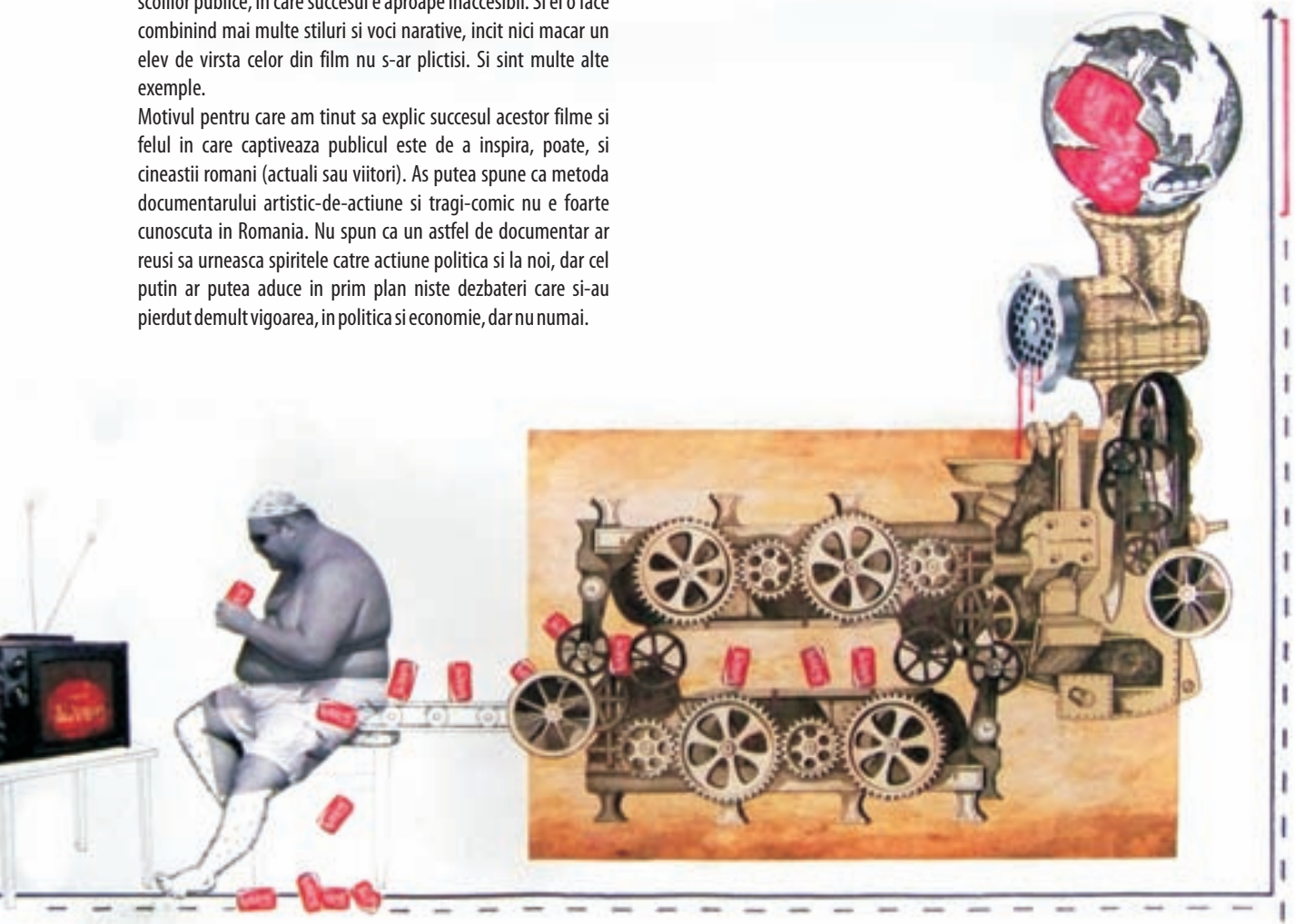
actiune. Este clar ca un astfel de documentar nu e doar un manunchi de fapte reale ci o interpretare (chiar artistica de multe ori) a faptelor reale. Moore e actor, regizor, reporter si om de rind in acelasi timp, iar creatia lui este ca o simfonie cu elemente burleste.

In State, Michael Moore a stirnit o furtuna care inca nu s-a disipat. Chiar as putea spune ca documentarul multi-stilistic a devenit norma. Morgan Spurlock e cunoscut pentru filmul *Supersize Me*, un documentar despre efectele mincarurilor super-procesate in America. Combinind umorul cu seriozitatea, muzica moderna cu imagini de arhiva si statistici legate de bombardarea masei cu mincaruri nocive, Spurlock petrece o luna mincind doar de la McDonalds. La sfirsit, este la un pas de un dezastru digestiv si metabolic. In *Waiting for Superman*, Davis Guggenheim foloseste tehnici similare celor din filmele lui Moore cind vorbeste despre degradarea sistemului educational in America, si mai ales cel al scolilor publice, in care succesul e aproape inaccesibil. Si el o face combinind mai multe stiluri si voci narative, incit nici macar un elev de virsta celor din film nu s-ar plictisi. Si sint multe alte exemple.

Motivul pentru care am tinut sa explic succesul acestor filme si felul in care captiveaza publicul este de a inspira, poate, si cineastii romani (actuali sau viitori). As putea spune ca metoda documentarului artistic-de-actiune si tragi-comic nu e foarte cunoscuta in Romania. Nu spun ca un astfel de documentar ar reusi sa urneasca spiritele catre actiune politica si la noi, dar cel putin ar putea aduce in prim plan niste dezbateri care si-au pierdut demult vigoarea, in politica si economie, dar nu numai.

Poate si la noi avem nevoie de un "om de rind" lipsit de frica sau rusine care sa bata pe nepregatite la usile unor politicieni si oameni de afaceri. Un film de acest gen nu ar face doar lumea sa rida sau sa plinga, ci ar patrunde in constiinta publicului incet, dar sigur. Eu una folosesc documentarele lui Michael Moore la curs, cu studentii mei. Alti dezbat in public, altii vizioneaza acasa. Ca in orice discutie sau dezbateri, important este sa se inceapa de undeva.

Liana Vrăjitoru Andreasen ■

Lucrare de Ștefan Amăteșei

Travelling through Real Stories

Tony Cox este britanicul format în spiritul așa-numitei "beat generation", al cărei spirit nonconformist se bate cu nonșalanța tipic britanică, vie doar în accentul așezat al cuvintelor și într-o anume eleganță a gesturilor și a privirii. Cărțile care i-au modelat spiritul (Camus, Sartre, F. Scott Fitzgerald, Joyce) l-au făcut, se pare, să trăiască într-un revoluționism declarat al profesiei. Niciodată Tony Cox nu a ales calea cea mai ușoară, dar fără îndoială a ales-o pe cea care l-a făcut să fie cu adevărat viu. Cele 26 de țări în care a călătorit și a profesat se întind din Scoția până în Africa de Sud, din Islanda până în Tunisia și Azerbaijan. Revista noastră îl găsește în Praga, negăsindu-și nici aici locul în care să se așeze. Pentru că Tony Cox este omul care trăiește într-un picior. Mereu pe picior de plecare.

A few weeks ago I had the pleasure of meeting two very charming young Romanian women, Anamaria Blanaru and Nicoleta Munteanu, who asked me to write an article for this magazine.

Both were attending a course on creative thinking which I run at ITC in Prague. They insisted I wrote about my travels and work abroad. . .

Many people travel during university gap years or when they are younger. At my age they have usually long since ensconced themselves in a comfortable armchair, waded through their children's wedding albums, smiled as grandchildren fought over the television and generally wrecked their homes. In short, they have reached the age of slippers, comfort and conformity. . .

I am sitting in a coffee bar as I write this. My companion shifts uneasily. It is very hot and the shrapnel in his leg, which he received in Afghanistan when he was a sniper, troubles him. We have just returned from the mountains near the Iran border; drunk from clear crystal springs; attended a funeral of another ex-soviet soldier in a small village where we listened to three Imams reciting the Koran in a makeshift tent; and shouted to each other above the noise of an ancient Lada car as it careered through the dust and heat of a remote part of Azerbaijan. There are no tourists here. Nobody in their right mind would take the flight from Baku to Nakhchivan. There are no hostesses to show you how to fix your seat belts because there are no seatbelts that work on this Russian plane. In any event nobody would be able to see a hostess through the mass of jostling passengers in the aisle. . . the seats being occupied by bulging carrier bags of vegetables and other goods. Nobody would hear her because everyone is screaming down their mobile phones. 'Nobody in their right mind' must include me!

Each weekday begins with tea and cigarettes in the control tower listening to the military, or over-flights, or watching the radar screens as huge Russian cargo planes cross the 'war zone' of the Armenian corridor. It begins like this because my classroom is in use for prayers, but I do not mind. . . everyone is friendly, even the Interior Police have given up trailing me, and usually take me home after my evening meal and chess with an ex minister who has learnt to ply me with home-distilled vodka before our game. I teach emergency situations to pilots, controllers and navigators for the rest of the day or until someone remembers it's their birthday and we should all abscond to a restaurant in the hills. There are many birthdays, and some students seem to have more than one.

Although my students speak Russian and some English most inhabitants of Nakhchivan only speak Azerbaijani. I have lived and worked in twenty-six countries, and although I take the trouble to learn a few words to be polite, for the most part I get by with body language. Even a smile goes a long way. . .

At the end of the sixties on one mid-winter day I set sail from Leith in Scotland for Iceland to make my fortune. I intended to work on a trawler in the Arctic Circle rather than attend university and live in some suburban bedsit for the next four or five years. When I arrived I was interviewed on Icelandic television. I was on the front page of their national newspaper including a photo: complete with Afghan sheepskin coat, corduroy cap and Dr Who scarf. In short, I was a hero. Of course I could not read the article or caption. It transpired that Iceland was going through economic collapse due to the weather, raging seas, ice and loss of fishing boats. The article proclaimed that I was not only an idiot, but I looked like one.

I was a product of the sixties. I had read the products of the fifties. . . the beat generation: Kerouac's On the Road and Dharma Bums. I had digested Camus and Sartre. I was inspired by the resurgence of interest in authors like F Scott Fitzgerald and James Joyce, artists like Marcel Duchamp, and poets like e e cummings. In the sixties I could do anything. I could be a garret artist or an impoverished author and travel anywhere (I was British, wasn't I?). In fact, like most male inhabitants of this planet, I continued to be immature until very late in life! I was insufferably impractical as well as just being insufferable. But I did travel. . .

I lived in the seaman's hostel close to Reykjavik's harbour where Spanish sailors habitually had knife fights and occasionally there was an empty bed because someone had got drunk and died within minutes of falling into the harbour's frozen depths. I survived on mackerel soup sprinkled with chocolate and sugar coated bread. Each day I walked along the slippery quay asking boat owners for work. They just pointed to the ice-encased masts and rigging and shrugged. I boarded a freighter bound north in search of trawlers in distress. We never found one. We were always too late. A rime of snow constantly covered my bunk. Above the Arctic Circle we continuously encountered Force Seven seas. My head reeled. . .

In the seventies, after I had made the reasonable decision to attend university, I taught in schools in England and Wales. This reasonable behaviour did not last long however. I loved teaching.

I lacked adventure. The people I worked with were the opposite of adventurous souls. One afternoon I sat in the office of my bank manager who was previously with a specialist unit in the army. He poured me a whisky and made a phone call. I spent the next eighteen years working with various organisations in various countries...

An enormous orange globe was swiftly dissolving and disappearing beneath the desert. A thousand bats started rising into the darkening sky above Kairouan. Beneath the flat rooftop where I stood shimmering clouds of dust partially obscured the movement of cattle in the city streets. Colours, brilliant and dulled by distance, merged. Goats clambered on hind legs and chewed the scented flowers below me. Calls to prayer echoed from surrounding minarets. My apartment was Arabic in style, enormous and cool in summer, but with drain holes in the floor which attracted cockroaches for miles around. In winter a small camping stove did not stop me from freezing.

At the end of the nineties I had returned to teaching. I had lectured at a number of colleges in England but had been offered a job in Tunisia. Of course I had accepted. No one is too old for an adventure. I lectured on American Literature at the Université du Centre Faculté des Lettres et Science Humaines Kairouan, Tunisia. My students were all very poor and all really nice. I had made the journey from England to North Africa by motorbike. My books and computer had arrived by ship. Unfortunately, they had been confiscated by customs. This was a police state. This was a dictatorship and obviously corrupt. Friends who had visited the country for holidays told me how wonderful it was... I knew opposition leaders had been shot or disappeared. I had been summoned to police stations. At the time I was one of maybe ten 'foreigners' (including Arabs from other countries) working in the country. All Americans had left, as had many others, due to the

fragile situation in the Middle East. However, it was wonderful, in many ways. I travelled by motorbike throughout the country and down through the Sahara Desert. I made many friends. Although most lecturers would prepare their lectures on the back of a postage stamp... a few lecturers were the most brilliant I have ever met. One of them could deliver lectures on Shakespeare, and quote at length, in Arabic, French and English. He also cared very much for his students. Maybe I am wrong, but I think that is what counts...

Prague is a strange city: supposedly alchemical by nature. Well, I am sure it was at the time of Rudolph II, the Holy Roman Emperor during the Renaissance. The centre is certainly very attractive and interesting. The outskirts are remnants of a soviet occupied past. The first time I visited Prague was twelve years ago. It was winter and it was my birthday and I was with my third wife. When we crossed Charles Bridge snow flecks were falling and a string quartet was playing in the dim shadows of one of the statues overlooking the river...

I moved here to work a few years ago. I had spent ten years living in the countryside of Brittany in France and although I know all six hundred people in the small village where I have a flat, and although the beaches are only half an hour away and the most beautiful I have ever seen... I needed an adventure, and I needed a job.

I initially worked at the University of Pardubice, a hundred kilometres East of Prague, teaching English for specific purposes. Now I work for ITC Prague and design and teach courses for teachers and participants from all over Europe. But there are still many places I have not visited...

Tony Cox ■

Foto: Stella Caraman

Libertatea de expresie: o perspectivă

Am citit undeva că oamenii își fac bloguri pentru că vor să fie citați, nu pentru că au ceva de spus. Iar în altă parte că n-ar trebui să scrii decât dacă simți că nu poți să trăiești fără asta. Kundera, într-unul dintre romanele lui, făcea referire la disproporționalitatea dintre caracterul senzațional al vieții și numărul de scriitori la mia de locuitori. Și observa grav că, în Franța, numărul lor e de vreo sută de ori mai mare decât în țări sufocate de război, conflicte religioase sau interetnice. În Franța, existența fiecăruia e subiect demn de un roman. Prima scriere e de obicei legată de o experiență personală sau relatată de un cunoscut și ajustată de autor. Așa am scris și eu câteva povestiri. Când le-a citit, soția mea a început să mă întrebe cine era A., cine era M., cine era D., de parcă m-ar fi știut atât de plat încât să nu pot scrie nimic în afara mea. De parcă o poveste auzită întâmplător nu putea să facă obiectul unei schițe sau povestiri. Nici unui bărbat căsătorit nu-i e ușor să dea spre lectură o poveste de dragoste care să vorbească nonșalant de o experiență cu totul străină de ce a însemnat povestea din care a trecut în căsnicie. E într-o carte a lui Lodge, Gânduri ascunse, un episod cu o îndrumătoare de masterat care, primind spre lectură prima parte din romanul unei studente, o învinuiește pe aceasta că s-a inspirat (eufemistic spus) din cartea publicată chiar de ea în urmă cu câteva luni. Întrebând-o, aceasta îi răspunde că a creat personajul cu pricina cu mai bine de un an înainte, ceea ce făcea imposibil plagiatul. Neîncrăzătoare,

profesoara se declară totuși satisfăcută de explicație, pentru ca, primind restul romanului, să înlemnească citind un fragment în care personajul cu pricina, imposibil de plagiat pentru că era chiar soțul ei, încălcase sacralitatea unui gest erotic. Îi ceruse amantei (studenta, ați înțeles deja) să-și odihnească sânii (postfactum) pe spatelul lui. De ce ne închipuim că după ce o să se despartă de noi, foștii parteneri nu o să mai folosească cuvintele și gesturile cu care ne-au alintat? De ce să credem că nu o să se mai așeze pe aceeași bancă, că nu o să intre în același hotel, în același restaurant? Și, mai mult, de ce să crezi că făcând asta au trădat ceva, că au schimbat ordinea sublimă (normală?) a lucrurilor. Oare s-au retras cuvintele sau mângâierile, ni s-au confiscat săruturile ori s-au furat îmbrățișările? Nu e decât o paranteză pentru a mă arăta dezamăgit de povestirile lui Cărtărescu din De ce iubim femeile. O carte scrisă parcă de un bărbat căsătorit înfricoșat că soția ar putea afla despre vreo aventură de a lui. Or, Cărtărescu nu numai că nu pare genul de aventurier, dar cu siguranță are talentul de a imagina povești ludice (sau lubrice), fără să fie epuizat de efort. Mi-aș fi dorit să fie amoral. Spunea Camus că dacă ar trebui să scrie o carte despre morală ar lăsa 99 de pagini goale și pe a o suta ar scrie „există o singură datorie, aceea de a iubi”.

De curând, am citit o carte (Hanif Kureishi, Am ceva să-ți spun) în care un psihanalist scria povestiri pe baza notițelor pe care le lua în cursul convorbirilor cu pacienții. Făcea observații de

specialitate asupra lor, trimiteri la Freud și Lacan, completa lipsurile din firul epic și le publica drept eseuri. Avea, se pare, mare succes. Despre deontologie l-o fi întrebat vreodată cineva? Cu vreo 10 ani în urmă, un coleg de serviciu mai vârstnic scria despre întâmplări cu colegii lui. Nume fictive, desigur. Dar atât de apropiate de cei ce le-au inspirat, că nu avea nimeni greutate în a identifica personajele. Când romanul a fost publicat, la o editură serioasă de altfel, a fost ceva haz, dar nu s-a lăsat cu scandal. Înțeleg de la un amic că a publicat recent un volum de povestiri, nu știu dacă din același teritoriu imaginar, știu doar că undeva, pe copertă, scrie că totul e ficțiune și dacă cineva se regăsește în vreun personaj, e pură coincidență. Dacă aș scrie ceva despre personaje imaginare, împrumutându-le mici particularități ale colegilor mei, aș fi probabil bănuț că m-am culcat cu jumătate dintre doamne și îi cred proști pe majoritatea domnilor. Dar, dacă aș fi publicat, tot ar fi câțiva mândri că sunt subiect de roman. Avea dreptate un scriitor revoltat spunând că fiecare tânăr care își povestește amărâta de povești de dragoste (la urma urmei, apoftegma care urmează ar fi valabilă și dacă ar fi o povestire fabuloasă) se crede scriitor. Abia de la a doua ai putea să te gândești la asta. A doua carte publicată, nu a doua povestire de dragoste. Sper pentru toți cei ce ar putea citi aceste rânduri că, numai raportat la această experiență, și ar putea scrie mai mult de o carte.

De ce scriem? Noi, cei care știm că putem trăi și fără să o facem? Pentru că vrem să credem că va folosi cuiva, pentru că ne face să ne simțim mai importanți, pentru că pur și simplu ne face plăcere. Mi se pare de ajuns. Problema nu e că se scrie prea mult, problema e că se publică fără județ. Dovada? Articolul meu din revista voastră. Dacă apare.

Apendice

Când am primit confirmarea publicării primului meu articol, unul de specialitate, bineînțeles, am trecut pe la standul cu reviste de drept în fiecare zi a lunii în care materialul trebuia să apară. Îmi închipuiam admirația cu care o să mă privească colegii, deja pasul mi-era mai apăsător, așiam o morgă de om important, urma să fiu publicat. Dovedisem. Și când în sfârșit a apărut (am cumpărat revista înainte de a o fi primit gratuit de la editură – au rămas de altfel singurele drepturi de autor pentru articolul cu pricina) o răsfoiesc febril și, imediat după titlu, citesc încremenit numele autorului, Marius Galagan. Primul meu articol era înnobilit de două noi litere. Nu vreau să vorbesc de hazul colegilor mei care, desigur, în loc să mă felicite s-au hilizit câteva zile pe seama erorii, „reperată” la solicitarea mea de vreun domn Mitică de la editură, cu o erată pe o filă pe care nu o întoarce nimeni: „la pagina cutare, în loc de Galagan a se citi Galan”...

Marius Galan ■

Lucrare de Stella Caraman

Structuri... umane

Viața fiecăruia dintre noi este guvernată încă de la naștere de anumite **structuri**. Fie că le conștientizăm prezența sau nu ele ne definesc ca indivizi: suntem construiți (structurați)

emoțional, fizic și intelectual într-un mod unic, facem parte din diverse grupuri ce au o anumită organizare (structură) de la familie, școală până la cercurile de prieteni pe care le frecventăm, cu toții dezvoltăm la un moment dat o anumită carieră în concordanță cu formația (structura) noastră profesională dobândită în anii de școală și exemplele ar putea continua.

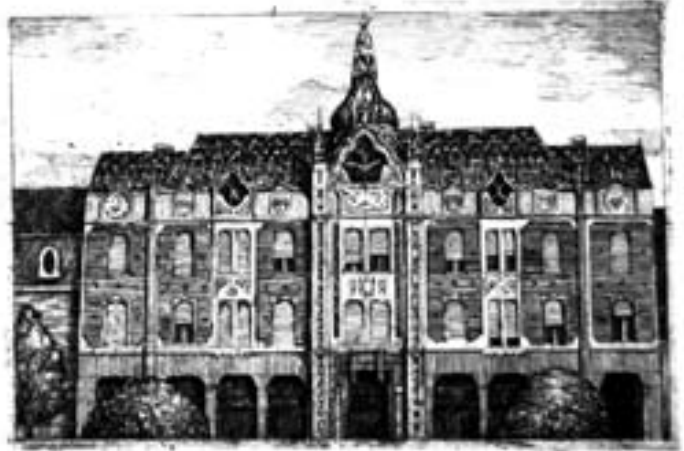
Se vede treaba că nu putem părăsi aceste construcții pentru că altfel am fi într-un soi de imponderabilitate pe care nu cred că am fi pregătiți să o înțelegem și să o acceptăm. În aceste condiții, ca "prizonieri" ai propriilor noastre structuri cred că este util să facem unele demersuri spre a înțelege sensurile acestora. Și pentru că eu consider matematica unul dintre adevărurile ce se desprinde în mod cert din adevărul absolut, cel al divinității am să îndrăznesc și de această dată să mă raportez la ea. Înainte de toate însă vin cu o dublă rugămintă în întâmpinarea potențialilor cititori ai acestui material. Pe matematicieni îi rog să fie îngăduitori cu aproximațiile pe care voi fi nevoit să le fac și să nu considere acest demers un mod de vulgarizare al matematicii, iar pe ceilalți îi rog să nu privească materialul ca o simplă forțare semantică.

Modelul matematic la care am să fac trimitere este numit în limbaj specific, **topologie** sau într-o exprimare plastică - **geometrie de cauciuc**. Topologia se reprezintă sub forma unei structuri definite pe un spațiu cu ajutorul unor părți ale respectivului spațiu numite deschise. Pentru o mai bună înțelegere pot să vă spun că dintr-o astfel de perspectivă un topolog nu vede diferența dintre un covrig și o ceașcă de cafea, fiecare obținându-se din cealaltă fără a face rupturi, doar deformând cu grijă materialul. Putem astfel să ne punem problema dacă noi oamenii, nu facem cumva parte dintr-o astfel de structură creată de divinitate, care odată ce ne-a individualizat, ne-a garantat și o "formă" pe care să o purtăm cu noi toată viața. Ce spuneți despre acele persoane care indiferent de vârstă afișează tot timpul un optimism și o stare de bine de invidiat? Că sunt persoane tonice, deschise. Exact ca în topologia teoretică! Mai mult, fiecare dintre noi suntem atât o componentă a unui spațiu mai mare (lumea în care trăim) dar și un spațiu cu o structură topologică individuală, formată din gânduri, vorbe și acțiuni ce compun trecutul, prezentul și prefigurează viitorul nostru.

Pătrunzând în subtilitățile acestei structuri elementare descoperim noțiuni pe care le folosim și în vorbirea curentă: **deschis, închis, vecinătate, interior, exterior, aderență, frontieră, conexitate**. Ne încumetăm să schițăm mai jos sensul lor topologic, adică cel care respectă structura spațiului în care se lucrează, iar apoi să încercăm particularizări la modele umane concrete.

Vecinătatea este strâns legată în matematică de noțiunea de distanță și în câteva cuvinte putem spune că ea implică existența în jurul unui punct din spațiu a unei zone proprii (intime), neinvadată de prezența altor elemente, zonă ce este stabilită prin considerarea de la început a unei anumite distanțe. Putem gândi vecinătățile ca cele mai simple mulțimi **deschise**. Imaginați-vă pereții propriei camere de apartament ce vă despart de vecini, sau și mai subtil, gândiți-vă la câmpul energetic (aura) ce vă înconjoară corpul fizic. Acestea sunt niște zone deschise pentru că, spre exemplu, oricând, dacă vrem, putem să-i deschidem vecinului ușa pentru o vizită. **Interiorul** unei mulțimi este format din puncte pentru care respectiva mulțime este vecinătate, iar **aderența** (sau **închiderea topologică**) este dată de acele puncte „atrase” în mulțime de vecinătăți ce „calcă” mulțimea respectivă. **Exteriorul** unei mulțimi reprezintă raportul complementar pe aceasta îl are cu spațiul din care provine. Punctele care sunt aderente unei mulțimi, dar care nu sunt interioare acesteia determină **frontiera** respectivei mulțimi. Referitor la noțiunea de conexiune, putem spune în mod intuitiv că se referă la calitatea unei mulțimi de „a fi dintr-o bucată”, ce nu poate fi descompusă în două sau mai multe părți separate. Vom aminti o parte dintre proprietățile noțiunilor prezentate mai sus încercând să identificăm exemple cu interpretări similare din „**topologia umană**” (se poate citi pe alocuri, chiar fără niciun risc – „**tipologia umană**”), această structură atât de complicată realizată totuși pe o platformă elementară.

Ne vom referi în continuare la două modele topologice, cel dat de structura umană, în care conform expunerii intuitive de mai sus putem considera o persoană ca fiind definită de cele trei dimensiuni cunoscute: trecutul (mulțimea amintirilor pe care fiecare le păstrează în **interior**), **prezentul** (similar frontierei, care dă starea actuală a respectivei persoane, ceea ce se vede acum) și **viitorul apropiat** (cel care poate însemna mulțimea evenimentelor și trăirilor care prin **aderență** la ceea ce este deja persoana respectivă, îi pot schimba starea), iar cel de-al doilea unul sociologic dat de organizarea oamenilor în grupuri sociale ce

gravura: Tamas Moroz

au anumite scopuri comune, model la care în care cele trei aspecte ce definesc interiorul, exteriorul sau frontiera grupului au sensurile pe care le cunoaștem cu toții.

Una dintre proprietățile topologiei generale afirmă că *o mulțime este deschisă dacă ea coincide cu interiorul său*. Aplicată primei structuri descrise mai sus, acest lucru poate însemna că un individ este deschis cu el (sincer cu el) dacă își acceptă trecutul, dacă s-a împăcat cu acesta. În cazul celui de-al doilea model, obținem definiția grupului social primitor, gata oricând să accepte alți membri. În plus avem și proprietatea complementară care afirmă că referitor la o anumită topologie *o mulțime este închisă dacă ea coincide cu aderența sa*. Acest lucru se poate traduce prin existența acelor grupuri care se formează pe modelul familial, care odată cu apariția copiilor se închid prin aderența acestora din urmă la structura impusă de părinți. Referitor la topologia ce dă structura intrinsecă a fiecărui individ în parte am putea accepta ideea că proprietatea de mai sus caracterizează acele persoane ce-și identifică existența numai cu ceea ce li s-ar putea întâmpla în viitor, influențându-și astfel destinul.

În cazul existenței a două părți ce se află într-un raport de incluziune obținem că între interioarele lor și între mulțimile ce dau închiderea lor topologică există același raport de conținere a uneia în cealaltă. Poate în lumina acestui adevăr matematic înțelegem de ce copilul moștenește de la părinți trecutul acestora, dar și de ce viitorul său va fi legat pe parcursul unei bune părți din viața sa de cel al părinților, cel puțin până în momentul în care devine la rândul său părinte. În cazul grupurilor sociale devine evident că orice problemă internă a unei părți a acestuia este de fapt o problemă a grupului în întregime și că nu putem vorbi de adeziunea unor noi membri la un anumit subgrup fără a lua în calcul că în acest fel ei devin aderenți la grupul inițial. *Dacă privim la interiorul său la mulțimea aderentă obținută prin intersectarea a două mulțimi o să constatăm că aceasta este parte a intersecției dintre interioarele sau închiderile prin aderență a celor două mulțimi*. Acest rezultat topologic, poate explica spre exemplu ce

se întâmplă cu viețile a două persoane ce se intersectează și „hotărăsc să-și unească destinele”, așa după cum în mod uzual suntem obișnuiți să spunem. Ei vor forma de acum încolo un model topologic în care trecutul, prezentul și viitorul comun se unesc și se identifică în trecutul, prezentul și viitorul fiecăruia dintre ei. Referitor la celălalt exemplu, cel sociologic, ne putem explica de ce atunci când două astfel de grupuri se intersectează și doresc să fuzioneze, cei care vor constitui nucleul comun sunt dintre cei care făceau parte din nucleele grupurilor lor. *Dacă din mulțimea aderentă dăm la o parte punctele interioare ale mulțimii inițiale obținem ceea ce numim frontieră*. Aceasta va fi însă o mulțime închisă. Se obține astfel că în raport cu primul model imaginat de noi, o persoană care trăiește doar în prezent, care nu-și acceptă trecutul și nici nu-și gândește într-o oarecare măsură viitorul este o persoană limitată (închisă), iar un grup social care nu lasă să se vadă înăuntrul său și care se afișează doar cu oamenii de imagine este de evitat având cu siguranță ceva de ascuns, după vorba ceea românească: „pe afară-i vopsit gardul înăuntru-i leopardul” (și pentru că alt exemplu mai sugestiv nu găsec fac o trimitere spre partidele politice). Ultima proprietate topologică pe care o aduc în atenția cititorului afirmă că *o mulțime este deschisă doar dacă nu are puncte comune cu frontiera sa*. Eu interpretez astfel: o persoană deschisă este aceea care nu se rezumă doar la trăirile sale din prezent, iar un grup de oameni este deschis, primitor doar dacă se bazează pe cei pe structura cărora s-a format inițial, cei care se vor afla întotdeauna în interiorul și nu la frontiera grupului respectiv.

Deși cu greu mă abțin să nu continui și cu alte dezvoltări teoretice pe cele două structuri topologice imaginat mai sus am să mă opresc, iar pentru ultima parte am să schimb puțin discuția, mărturisind că subiectul prezentului articol mi-a fost sugerat după citirea unora dintre materialele din numărul trecut al revistei ALECART, inclusiv a editorialului acesteia. Fără nici cea mai mică pretenție de autenticitate a interpretării ci doar cuprins de bucuria regăsirii noțiunilor de mai sus în notele copiilor ce

publică în paginile acestei reviste am să-mi permit unele citări și comentarii pe marginea acestora.

În recenzia cărții lui Liviu Ioan Stoiciu, eleva Larissa Danilov sesizează cele două perspective pe care le dă autorul asupra propriei vieți și a lumii în care trăiește, la început o privire din exterior: „Azi te simți bine, îți ești **exterior**, ești fericit”, iar spre final: „Poetul... ne face să înțelegem că acum percepe lumea nu din exterior, ca la începutul poemului, ci din **interior**. . . . acum **interioritatea**, privirea aceasta din interior a eului îl determină să-și conștientizeze propriul sfârșit”. Ina-Maria Mitu, cea care s-a ocupat de recenzia cărții „Dezmăț în unu” de Briscan Zara, surprinde structura relaxantă a personajului-autor, care fiind o fire deschisă împărtășește cu umor secvențe din propria viață: „Scenele prezentate conțin un umor realmente molipsitor, debordant, sentimentele și trăirile protagonistului sunt **exteriorizate** cu acuratețe, nonșalanță și nonconformism. . . .”. Maria-Alexandra Ignat ne dă posibilitatea de a remarca faptul că ceea ce am afirmat mai sus cu privire la moștenirea structurală și de destin a fiecăruia dintre noi, purtată prin părinți de la predecesori este un aspect comun ușor de intuit. În acest mod a fost surprins foarte bine în recenzia cărții „Provizorat” a Gabrielei Adameșteanu: **Trecutul** este perceput de personaje ca o armă capabilă în orice moment să se întoarcă atât împotriva lor, cât și împotriva apropiaților lor, dovada fiind neplăcerile pe care **trecutul** familiei Branea i le-a provocat atât soțului Letiției, cât și acesteia pe plan profesional”. Extrem de clară este opinia Ecaterinei Reus în recenzia „Întâlnire cu un necunoscut” a lui Gabriel Liiceanu, reușind să identifice și să descrie în termeni topologici structura unui anumit gen de autor: expresiv, tranșant, stăpân pe abilitățile sale de lider de opinie așa cum este Liiceanu: „Scriitorii, prozatorii, chiar atunci când devin arhicunoscuți în **sfera activității lor culturale**, totuși încearcă mereu să se etaleze și să **deschidă** cât mai bine forul interior lumii prin operele scrise care devin o oglindire spirituală”. Impresionantă este descrierea Larisei Danilov, care reușește să zugrăvească într-o scrisoare imaginară, portretul tatălui său marcat fără a-și fi dat seama de ideea de frontieră, de graniță, care a fost trasată la un moment dat fizic în existența sa, prin înaintașii acestuia și care ulterior se transformă într-o caracteristică surprinsă la nivel de structură interioară a adultului de mai târziu. Este o excelentă pledoarie pentru cele două topologii oferite ca exemplu mai sus, cea sociologică, cu influențe ulterioare pentru cea intrinsecă, specifică fiecărui individ în parte: „Din câte am observat, un lucru esențial legat de biografia și scrisul tău se referă la **margine**, iar **marginea** te definește într-o oarecare măsură. Te-ai născut la marginea dintre două lumi, într-un sat la **granița** de nord a României, . . . Era o graniță fluidă, oamenii încă nu se obișnuiseră cu ea și treceau noaptea dintr-o parte în alta. . . . Granița a picat între satul unde s-a născut mama ta și satul în care s-a născut tatăl

tău. . . . Ei bine dragă tată, fiecare vede viața așa cum îi place. Cât de fragilă este granița dintre normalitate și patologic și cât de ușor o putem depăși în cele mai dificile momente ale vieții!”.

În recenzia Caterinei Vâlcu pe textul „Orașele invizibile” a lui Italo Calvino avem prilejul să admirăm pe modelul dat de structura topologică generată de grupuri de oameni cu diverse convingeri religioase o altă proprietate remarcabilă, cea de caracterizare a punctelor aderente unei mulțimi cu ajutorul șirurilor care garantează apartenența unui punct la închiderea topologică a unei mulțimi în condițiile în care există un întreg șir de elemente conținut în respectiva mulțime ce tind (se apropie de) acel element. Astfel deducem că simbolul dat de orașul Israel este în egală măsură adecuat de popoarele care pe parcursul istoriei milenare a acestuia s-au aflat la conducerea sa mărturisindu-și credința într-o divinitate sau alta: „În Israel astrele apun mai repede. Religiiile lumii se întâlnesc într-un singur **punct**. . . . Credințele au alternat, iar conducătorii au construit însemnele propriei religii peste vestigiile celor trecute. . . .” Ideea de conexitate, de întreg ce nu poate fi desfăcut decât în părți cu aceeași structură ca și el (**componente conexe**), este exemplificată foarte bine în textul Caterinei care vede totul la nivel simbolic sesizând astfel la nivel intuitiv structura topologică a spațiului imaginat în carte de către autor: „Orașele **compun** imperiul, dar Marco Polo regăsește în fiecare dintre ele o fărâmă din Veneția, orașul patrie, orașul pierdut. . . . Așa se nasc orașele invizibile. Sunt **fațete ale întregului**, fiind în același timp fragmente ale imperiului, . . . Deși nu pot fi combinate într-un mod perfect, **ele oferă o idee a întregului** prin aglomerarea tensionată.”

Structura proprie a fiecăruia dintre personajele cărții „Războiul sfârșitului lumii” de Maria Vargas Llosa este surprinsă în recenzia lor de Diana Dârlea și Paula Habliuc: „Fiecare personaj are povestea **trecutului**. . . . Lucrurile care se află în **trecut** nu mai pot fi reparate niciodată, dar schimbarea viitorului constă în soartă, în alegerile pe care le facem. . . .” Luiza Atodiresei în cronică prilejuită de întâlnirea cu Andrei Pleșu intitulată sugestiv „Din afară înăuntru” încântă prin preocuparea devenită obsesivă pentru poziționarea față de o anumită frontieră, parabola, care este pretext de căutare a identității, a celei mai bune perspective asupra sensurilor vieții, mai ales că cel care conferențiază manevrează cu o atât de bună tehnică noțiunile încât aproape că derutează, în fapt dorindu-și probabil să nu infunțeze decisiv opțiunea, pentru că în fond și în modelul matematic, dacă urmărim cu atenție, a fi în afară, înseamnă a fi de fapt în interiorul exteriorului: „Parabola este pentru Pleșu un dispozitiv paradoxal. Îl are și pe **înăuntru** și pe **afară**, pentru că omul este ca și în concepția heideggeriană aruncat în **afară**, în nesiguranța lumii. Iată de ce din **afară**, lumea este într-o continuă căutare a unui reper interior, a individualității proprii. . . . Rostul parabolei ar fi

acela de a săvârși procesul invers, de a-i arunca **înăuntru** pe cei din **afară**. ... Omul trebuie să săvârșească procesul invers pentru a fi înăuntru din nou, altfel va fi aruncat și mai în afară. Definiția euforiei din perspectiva conferențiarului este a te situa în afară și de a te crede înăuntru". Momentul de iluminare finală, în care lumea în care trăim e văzută a fi doar frontiera diverselor noastre dileme, acelea de a fi în interior sau în interiorul exteriorului este surprins de Luiza prin: „... am conștientizat, mai mult ca niciodată, **că lumea noastră este o parabolă din care încă nu știm înțelesul pentru a ieși și a ne situa înăuntru**". O lectură relaxantă, tonică mi-a fost oferită de „Periplul german” al elevei Anais Colibaba, mai ales că o idee strecurată printre rânduri m-a bucurat teribil. Ca în orice teorie matematică, există o mulțime exemple ce o susțin, iar noi am oferit destule în rândurile de mai sus, există însă și contraexemple, acelea care strică euforia descoperirii, în sens pozitiv, determinându-te să cauți și alte dezvoltări ulterioare. Fraza următoare: „**prietenia nu ține cont de granițe, de credințe, de obiceiuri, de prejudecăți**” este contraexemplul perfect. Prin intermediul acestei legături ce nu mai respectă nici un model topologic expus putem fi oricând în interior (în noi, în grupurile din care ne dorim să facem parte) dar în egală măsură din cauza ei putem fi și afară (goliți interior, părăsiți de cei apropiați). Iar acest lucru se întâmplă pentru că prietenia e o structură ce cu greu poate fi definită, e după cum am mai spus, o chestiune de **instinct!** Închei aceste rânduri cu o mărturisire. Atunci când am intrat în posesia numărului 5 al revistei ALECARD, pe prima pagină a acesteia am găsit o dedicație: „Pentru cel ce a crezut de la început în ALECARD” iar cu marker roșu îmi era semnalată o remarcă a editorialistului: „ALECARD este, iată, din nou paradoxal, un proiect sub a cărui copertă ne-am jucat de-a v-ați ascunselea. În cele din urmă fiecare este prins, de aceea nimeni nu pleacă din ALECARD odată intrat în joc.” După discuția avută mai sus îmi permit să spun, în ideea că această revistă și-a cristalizat deja o structură (topologică) în comparație cu alte demersuri de acest tip existente pe piață, că niciunul dintre inițiatorii și suținătorii de început ai acestui proiect nu are cum să plece, ei pot fi, la un moment dat, cel mult **componente conexe** ale aceleiași întreg, la fel ca în „orașele invizibile” ale lui Italo Calvino. Dar asta nu e rău, înseamnă că vor moșteni pentru totdeauna structura internă a spațiului ce i-a găzduit și i-a format cândva. Cu prietenie ce vine din interior, pentru cei din afară ce împărtășesc o aceeași structură,

Marius Pașa ■

grafica: Tamas Moroz

Despre a fi Dilematic

Dilemateca, iunie, 2010

Dilemateca este o revistă de cultură specializată în analiza aparițiilor de carte și a lecturii.

Apare lunar, în ultima vineri a lunii. Revista conține recenzii, interviuri și un dosar tematic.

Dilemateca a fost lansată la 25 mai 2006 la Colegiul „Noua Europa” cu aceeași echipă redacțională a săptămânalului Dilema veche.

Sursa:
Wikipedia

Nolens, volens, vorba lui Augustin, s-a răspândit în România ca refrenul la o manea un concept potrivit căruia trebuie să spui tot ce știi în engleză, să faci ce faci dar să se vadă că ai volumul de Coelho pe scaunul din dreapta al mașinii și să exiști ca să ai facebook (sau invers). Calitatea, unicitatea și toți membrii familiei lor de cuvinte caută însă să se regăsească într-un mediu al chestiilor livrești, încărcat de liricitatea aceea emisă genial, pe un bruion franțuzesc, fără prea multa sinchiseală. Având în vedere opoziția mai mult decât dialectică între cele două aspirații – cititorul avid din România își răsuflă meteahna pe marginea unei borduri utopiste.

În sensul ei paliativ, revista “Dilemateca” pare să îngâne un suflu nou înspre direcția lui și survine în cadrul potrivit, la momentul potrivit, cu soluția cel puțin imediată. Cu toate că în unele din recenzile Dilematecii (unele!) sunt concluzii infailibile ale unui insucces scriitoricesc, la propriu, și așa mai găsi și niște plângeri proiectate înspre domnul “colajist”- cu toate astea, jos pălăria pentru lecția de mândrie pe care-o regăsim în paginile “Dilematecii”. Surprinsă plăcut, și acum, de un vechi număr al revistei (Iunie 2010, cu acel genial “dosar” despre literatura gay românească), articolele încă transmit reverberații ale valorii lor într-un timp total diferit, într-o perioadă când Oana și Pepe încă se iubeau și când rețelele de socializare erau aproape virgine. Ferveța respectivă se resimte și acum. Între un posibil și-un probabil, intenția din “Dilematica” se apropie de acea scripă ironică, specifică lui Cioran de exemplu, o scripă de genialitate care odrăște invidie pe blogurile multor referenți în sistem (și nu pe). Vasile Zamfirescu inițiază cu ocazia asta rubrica “Altfel despre altceva”, nu cea dintâi însă cea mai bună, de altfel, cu o Lecție de self-esteem în care instigă, pare-se, afirmarea de sine, pornind de la Era Supărăcioșilor a lui Toader Paleologu. Dar dând extraliterarului ce-i al extraliterarului, vorba lui Bogdan Stănescu, reacțiile din partea criticilor sunt întotdeauna punctuale. Îmi place mult să regăsesc un punct de vedere care întoarce pe dos toată hârțogăria de referințe și mă convinge, cu argumente iluzive, dar certe, să mă revolt împotriva unei opoziții, fie ea și scornite. Devorat de aprecierile clișeistice de care nu se mai poate feri, un roman odată intrat în secția de disecare a rubricii, are toate șansele să iasă emfatic, îmbrăcat în hainele cele noi ale împăratului. Bravo! Chestiunea livrescă despre care vorbeam începe să învețe cum să-și mănuiască atributul calității în contrast cu negrimea iscusinței românești și în loc de punct,

“Dilemateca” se comportă ca un semn de exclamație într-un ambient limfatic. Se mai citește așa ceva? Mai cumpără cineva “Dilemateca” dacă nu impune pe copertă un divoț celebru și un copil nelegitim? Mie îmi scapă motivul!

Revenind puțin la Cioran, îmi amintesc cum descria domnia sa spațiul în care o revistă culturală de asemenea factură este obligată să se desfășoare: “o Românie mediocră, domoală, resemnată, înțelegătoare.” Curajul de a citi “Dilemateca”- da, știu ce am spus, - respiră un aer emanat de libertatea neglijenței cu care conviețuim și azi; căci în graficul sistemului meu de valori, și neglijența, și indolența sunt forme avansate ale prostiei. În cadrul unei terapii (de grup, individuală), românul care intenționează să acheseze cultivarea nu trebuie să se dezbrace de prejudecăți, ci din contra, să se îmbrace cu ele. Un exercițiu de gândire (basics) poate începe chiar înainte să intenționezi. O judecată, o opinie critică, o ironie e un început de rațiune, care va duce, cu timpul, spre un sistem de selecție upgradat după chestiuni morale. Și la urma urmei, ce cântărește mai mult, micul cu fronzelă recenzat pe malul unui lac de agreement sau un moment de libertate însăsmântat conștiinței tale? S-ar părea ca junk-ul de reviste și literatură existent denigrează într-atât cititorul român de la noi, luat ca atare, încât primul sentiment care survine va fi resemnarea, exact cum a prevăzut-o și filozoful.

Dacă “Dilematica” ar fi roman, cu siguranță ar începe într-un stil balzacian și ar încheia pragmatic și realist. Dacă însă ar fi o poezie, întreaga ei esență s-ar feminiza și și-ar pierde din credibilitate (sau chiar autoritate, nu? Căci atitudinea ei e una statuară!). Ca revistă, “Dilematica” își permite “pilule” (Bazar, 13, 4TECA) pe care le ia în serios; ironia devine mai acidă (Ha ha, doamna Adina Popescu!) iar informația mai concisă. Cărțile atârmate ca hainele la uscat și amestecate eventual și cu ale vecinei, sunt gata pregătite să primească orice fel de feedback; ele însă așteaptă laolaltă, cumiți, pronunțarea sentinței. Și pentru că sinceritatea este cea mai pregnantă calitate, în acest moment, a revistei, numai în “Dilematica” romanul Lupta lui Iacob cu Îngerul pierde teren în fața...ei bine, seriei “Chic” pentru fetețe, (Sophie Kinsella), mulțumită, din nou, Adinei Popescu! În a urca scriitorul “pe divan” și a-l denigra ca pe Lucian Vasilescu- pasul e foarte mic. Însă siguranța că orice măsură împotriva “imoralității”- dacă pot să spun așa chiciului suprem- va da roade într-un final, te face să te apropii din ce în ce mai mult de dilemă.

A propune dileme pare a fi un sens existențial, un modus vivendi. Pentru că inteligența este capacitatea de a urma cu docilitate

întorsăturile și complexitățile realului, putem vedea în Dilemateca o sumă de dovezi ale inteligenței. Structurarea ei foarte plăcută (și reschimbată, de atunci, încă o dată) îi abolesc porecla de “bătrâncioasă” și o readuc, odată cu avântul tinereșc, pe “grătarele” celor curajoși. Gândiți în dileme! Răstălmăciți-le! Asta se aude din rubricile complementare: Eseu, Anchetă, Meridiane.

Cu alte măști, aceeași piesă, gradul de dificultate pe care îl resimt unii în “a fi”, “a trăi” se ridică la cote exorbitante și, pe bună dreptate, sperie intelectualul civil care intenționează să coabiteze pe aceeași uliță. Dacă ar fi ceva ce “Dilemateca” ar schimba în cititorul ei, probabil asta ar fi: faptul că îi metamorfozează bruiala într-o dicție delicată, și-i canalizează băjbăiala spre un evrika răspicat. Dilematicul, prin urmare, sau Dilematecul, nu știu exact, va avea capacitatea să (se) comunice prin aforisme aluzive în detrimentul unei idei imobile. Asta nu spune destul? Apropiindu-ne fără să vrem chiar de definiția criticii literare, trebuie să mai adaug că suprapopularea ideii nu face rău nimănui. Nefiind însă avocatul “poeziei cu o mie de cititori”, Dilematicii i s-a reproșat în ultima vreme, și nu mi-aș pierde timpul s-o zic dacă n-ar fi adevărat, că la nivel imagistic plictisește. Autopsiind și grafica revistei, este de nota nouă cincizeci cu aplauzele de rigoare, însă imaginea în sine și-a pierdut din seducție. Care să fie motivul resemnării, române? Ce e drept, imaginea care însoțește textul nu reprezintă aproape nimic din valoarea lui, însă probăluirea perfecțiunii nu mai e, de data asta, nici un fel de ironie. Ferindu-mă cu cerbicie să folosesc expresia “ori suntem, ori nu mai...”, la urma urmei, performanța cere mai mult nerv decât calm! Trecând peste sensibilele scuze, riguroarea și fermitatea unei recenzii trebuie să stea în picioare degajând mândrie pentru ideea debitată și în nici un caz o cocheteală diafană, rococo, sepie, old, de care am mai văzut cu siguranță în reviste de profil diferit.

L'art est difficile, la critique est aisée, iar revista “Dilemateca” le îmbină pe amândouă. Pe o piață deloc concesivă și mult prea amalgamată într-o manea ca mod de viață, “Dilematica” detașează esențialul de tipologic și cerne selectiv seva de viață într-o manieră subiectivă și seducătoare. Sintonzarea cu structura ideală se realizează într-o febră epopeică de proporții; sunt mândră când mă simt un omuleț Dilematic, curajos și viu. În scopul conexiunii aprecierilor mele critice cu marfa de pe raft, invit – române, deșteptarea!- să vă puneți prochimenele în cauză, dilemele, și să aveți curaj să trăiți problematic. “Dilemateca” nu mă învață nimic, dar mă determină să mă întreb și să întreb!

Astrid BĂGIREANU ■

SCENA (punct) RO

nr.11/2010

Revista de artele spectacolului Scena.ro este prima publicație românească ce-și propune să extindă analiza fenomenului spectacologic de la teatru înspre toate formele de expresie derivate sau înrudite cu acesta – dans, teatru-dans, operă, multimedia, instalații, teatru experimental, ținând cont de noile tendințe de pe scena românească și informând, în același timp, despre ceea ce se întâmplă pe scena lumii.

Prin eseuri, interviuri, cronici, debateri, Scena.ro menține legătura cu scena internațională și pune în lumină evenimentele creative, inovatoare de pe scena românească. Nu în ultimul rând, Scena.ro se constituie într-o platformă de dezbateri a temelor fierbinți din cultura spectacologică românească și într-un instrument de promovare a teatrului românesc în lume.

Sursa:
revistascena.ro

Revista care își are fundamentul în Arta spectacolului „Scena.ro” este destinată unei categorii pe care mie îmi place să o numesc PP, adică Pasionați și Profesioniști. Dacă ai norocul, te transformi din primul P în cel de-al doilea, iar dacă adaugi și Perseverență ajungi la Permanență, un alt soi de nemurire. Cumva prin aceleași patru P-uri a trecut și publicația de față deoarece se află deja la al treilea an de existență în tratarea fenomenului teatral.

Numarul 11 care acoperă lunile noiembrie/decembrie 2010 și ianuarie 2011 se deschide cu editorialul Cristinei Modreanu intitulat „Miroase a încins”, fiind bine ales ultimul termen în locul cuvântului „ars”, care convinge receptorul să-și antreneze simțurile mai subtile în timp ce așteaptă răspuns la întrebarea „cum se cheamă acel teatru făcut doar pentru a-i distra pe spectatori, nu pentru a-i trezi la realitate?”. Pornind de la replica unui spectator la Interzis accesul animalelor a lui Rodrigo Garcia: „mă enervează, dar nu vreau să plec”, se ajunge la o definiție la ceea ce este teatrul contemporan, „dacă deranjează, nedumerește sau uimește, dacă este o sumă de reacții la lumea de azi nu o sumă de evadări din calea acesteia”. După atmosfera fierbinte lansată în incipitul numărului urmează secțiunea interviu, primul fiind luat de Andreea Vulpe lui Lee Breuer- faimos regizor și scriitor american, în care acesta mărturisește că „singurul moment când teatrul are viață este când vorbește timpului actual”. În a doua parte, Pompiliu Onofrei duce o discuție cu Michal Kobialka-profesor al Departamentului de Artele Teatrului și Dansului al Universității din Minnesota despre multidimensionalitatea lui Kantor, unul dintre marii artiști underground ai lumii, despre origine și original, M.Kobialka încheind cu afirmația „în piesele sale Kantor spune că, într-un fel, este parte a responsabilității noastre etice să nu ne simțim niciodată acasă în acel spațiu pe care îl numim acasă, să simțim o nevoie permanentă de a pune la îndoială toate elementele care ne fac să ne simțim confortabil în spațiul existenței noastre”. Ce mi se pare de remarcat în modul de construcție al interviurilor este alegerea variantei de discuție, lipsa de întrebări numeroase prestabilite și a clișeelelor interrogative de tipul „dacă nu ar fi fost teatrul...?” (cu toții l-ar fi inventat) și prezența unui start lejer dirijat în direcția potrivită.

Secțiunea cronică este cam săracă numărul acesta din cauza dosarului amplu, Anca Rotaru recenzând Graffiti .Drimz, piesă scrisă și regizată de Alina Nelega, montată în sala Studio a Teatrului Odeon din București. Mai mult o descriere a piesei decât o cronică a acesteia, nu este punctul forte al numărului 1. Dosarul

a fost realizat după ancheta pe baza teatrului norvegian contemporan de la Ibsen la Jon Fosse. Datorită atracției subite pe care regizorii români o simt față de minimalismul nordic și avangardă teatrală, Cristina Modreanu începe cu o călătorie temporală prin universul ibsenian descriind fostul apartament al dramaturgului ca aparținând unui ier neprecizat, muzeul Ibsen presărat de tehnici moderne de reconstituire a imaginilor unde poți fi întâmpinat de însuși stăpânul casei care aparține lui astăzi, iar concursul realizat cu ocazia a 20 de ani de festival internațional în care se doreau creații video pentru telefonul mobil din anumite piese de teatru, ține bineînțeles de mâine. Dosarul este foarte bine încheiat cu textul unei conferințe ținute de regizorul Thomas Ostermeier la Oslo care pledează pentru montarea lui Ibsen, un interviu în exclusivitate, unicul în presa românească acordat de dramaturgul Jon Fosse și texte ale criticilor norvegieni și români. De la mijlocul anilor 50, de când metodele lui Konstantin Stanislavski au fost introduse în facultățile norvegiene de teatru, realismul psihologic și dominant al actorului a fost cimentat. T.Ostermeier spune că Ibsen a fost multă vreme considerat autorul care a pus în scenă ideile lui Freud înainte ca cel din urmă să le fi dezvoltat; consecința era că actorul devenea preocupat să facă să pară că sentimentele sunt adevărate pe scenă. Jon Fosse susține că pentru el forma este conținutul și prezintă unul dintre defectele teatrului, acela de obișnuință, de ritual social la care oamenii participă fără să știe de ce și fără să caute ceva anume, de aici dosarul se încheie cu articolul lui Radu Afrim intitulat „Fosse și capcanele minimalismului”. Elucidă la un moment dat titlul și propune munca regizorului ca un contrapunct, dar restul articolului este o paradă de cunoștințe și realizări cărora li s-a găsit forțat un punct comun doar de dragul de a fi înșirate. Nu interesează pe nimeni că l-ai citit pe Fosse în franceză pe malul Senei, dacă închei pur și simplu și nu justifici experiența printr-o reacție sau nu faci o paralelă cu tema abordată!

Una dintre cele mai bune secțiuni ale revistei mi se pare reacții scrisă de Alina Nelega, în acest număr abordând subiectul teatrului de artă-consecință a teatrului independent în care explică că „teatrul de repertoriu nu a fost, nu este și nu va fi un loc în care o personalitate creatoare se poate afirma ci unul în care o personalitate deja consacrată se poate consolida”. Urmează New York Puzzle al Saviane Stănescu, „piesa” aceasta fiind inscripționată cu „sătui de felii de viață” în care vorbește despre dramaturgia realistă. Numărul 11 se încheie cu Voice Over de data aceasta a lui Cristian Tudor Popescu cu exclamația „Vide le roi!” în care este readus raportul reprezentat de putere dintre un om

îmbrăcat și unul dezbrăcat, printr-o mică privire prin gaura cheii la „Regele moare” în regia lui Silviu Purcărete.

De menționat este că „Scena” ne arată mecanismul până să aflăm de ce nu funcționează. Pătrunde până în sistemul managerial bolnav al lumii spectacolelor, trage semnale de alarmă, propune și chiar face schimbări. Deși apare o dată la două-trei luni în funcție de fonduri și prețul nu este tocmai modest...cam cât o revista glossy și jumătate, a devenit un must-have al teatrelor din România, dar și al centrelor culturale române din lume. Titlul ăsta cu nume de site nu prea îl înțeleg, iar dacă vă grăbiți să tastați scena.ro în browser-ul de internet nu o să ajungeți acolo unde vă doriți. Prescurtarea „ro” atrage cumva atenția asupra faptului că revista nu acoperă doar evenimentele naționale ci și cele internaționale iar punctul... Accentul se pune clar pe partea sa scrisă însă cea grafică nu lasă de dorit. Dosarul, care este partea rezervată celor avizați, nu are deloc aspectul unor foi de word capsate, este presărat de fotografii și artificii vizuale iar volumul paginilor este mai mult decât rezonabil. O poate citi oricine? Nu, este necesar un trecut teatral sau cel puțin cultural pentru a savura micile ironii ale scenei și o familiarizare cu cele mai importante evenimente din interiorul și spatele acesteia. „Scena(punct)ro” nu este o revistă doar de recenzii ale pieselor din stagiunile în curs și nici un spațiu în care se adună teatrologii să vorbească în limba lor, ci o materializare echilibrată a ultimelor idei de revoluție din lumea teatrală.

Oana ARSENOI ■

Răsfoind cultura

Observatorul Cultural

Observator cultural este o „revistă de informație și analiză culturală” care apare în București.

A fost lansat la data de 29 februarie 2000, și apare în format de 32 pagini, în format A3. În prima ei serie, publicația a fost condusă, până în 2004, de criticul Ion Bogdan Lefter, iar în prezent este condusă de Carmen Mușat Matei.

sursa:
observatorcultural.ro

Observator Cultural, „revistă de informație și analiză culturală”, are o structură elastică, fixându-și drept țel să ofere cititorilor informații și comentarii despre evenimentele la zi din

cultura și din viața societății românești, fără a neglija ceea ce se petrece în spațiul internațional.

Numărul 554, apărut în data de 9 decembrie 2010, este o colecție de recenzii de carte, de film și de teatru, interviuri, biografii, eseuri, evenimente muzicale și articole referitoare la unele aspecte controversate și sensibile ale vieții culturale și sociale. Regăsim, de asemenea, informații și recomandări (chiar și antirecomandări) privitoare la noi apariții editoriale, vernisaje, aniversări și spectacole de teatru. Observatorul Cultural nu le oferă cititorilor doar articolele propriu-zise, descoperind și o secțiune dedicată dialogului cu aceștia, unde sunt publicate gânduri, apeluri umanitare și drepturi la replică.

Editorialul „Eroul romantic” și „Filozoful charismatic” al criticului Carmen Mușat este o expunere vehementă a riscurilor uitării, trecerii cu vederea sau romanțării unor tragice episoade ale istoriei. Consider totuși că presa trebuie să se adreseze unui public cât mai larg, iar utilizarea exagerată a limbajului sugestiv ce suprimă semnificația directă, conduce textul către un interval al înțelegerii juste a ideii. Deși articolul este pertinent și documentat, folosirea exagerată a termenilor bombastici și a metaforelor tind să-l facă artificial. Consider că ceea ce îi lipsește acestui articol este punctul final, situarea într-o idee care să suprimă eventualele neînțelegeri. Autorul înfățișează problema corect și complet din punct de vedere istoric, însă nu prezintă concis ceea ce ne interesează pe noi cel mai mult, apelând din nou la aceeași cosmeticizare și la strecurarea soluțiilor printre rânduri. Publicul este interesat de ceea ce poate face pentru a opri degradarea societății și prăbușirea către negativism, de aceea, atunci când ideile există trebuie făcute cunoscute în fața oamenilor. Cred, însă, că deși autorul nu a furnizat clar o soluție salutară, a prezentat o cauză ce îi determină pe oameni să aleagă extremismul: frica! În ultimul timp, marea parte a societății este nesigură, speriată, deznădăjduită, de aceea ajunge să ia hotărâri de ultim moment, despre care consideră că ar putea să schimbe realitatea, făcând-o să se desfășoare conform unui plan chibzuit. Criticul Carmen Mușat a reușit prin articolul său să ne determine să înțelegem că schimbările și deciziile de amploare au la bază activități aparent minore. Una dintre acestea, pe care consider că autorul insistă în articol, este importanța cunoașterii și înțelegerii istoriei; în acest fel putem evita să fim condamnați să repetăm

anumite întâmplări sumbre din trecut.

Mi-au plăcut întotdeauna oamenii care știu să poarte un dialog viu, chiar și atunci când nu e vorba de o discuție cu un amic, de aceea mi-a atras atenția interviul cu Catherine Cusset. Consider importantă existența unui astfel de articol într-o revistă culturală, mai cu seamă că autorul este singurul care știe adevăratele semnificații ale operei, care poate motiva surpinderea în propria operă a anumitor detalii peste care am sări dintr-o formație poate greșită a generalului în detrimentul particularului.

O calitate importantă a unui artist o consider a fi asumarea, iar lui Catherine nu-i lipsește. Răspunde cu naturalețe la întrebări, e modestă și diplomată, recunoscând că omul e predispus să greșească și că întotdeauna e loc de mai bine.

Scritoarea mărturisește că operele sale au la bază nuanțe autobiografice, însă avertizează cititorii care s-ar încumeta să-i considere romanele întru totul autobiografice, că aceste note sunt doar la nivel emoțional; declară că multe dintre sentimentele protagonistei romanului Problema lui Jane sunt inspirate din propriile trăiri, însă afirmă: „sunt în același timp și alte personaje din roman”, întărind astfel ideea de regăsire pe plan emoțional. Pe lângă informațiile privind psihologia personajelor și acțiunea propriu-zisă a operelor sale, mărturisește: „Romanele mele se nasc din personaje”, sintagmă ce dă titlul articolului.

Ceea ce mi-a deschis apetitul spre lecturarea unui roman a lui Catherine este nu doar naturalețea sa, ci și înțelegerea faptului că arta trebuie să prezinte realitatea: „Și nu satira mă interesează, ci mai degrabă să arăt toate fețele unei realități și să-mi înțeleg personajele”.

Lipsită de orice urmă de înfumurare, răspunzând curat și pe înțelesul tuturor, dovedind însă că este o persoană cultivată, scriitoarea se arată întotdeauna interesată de cititori și dornică să le arate, pe de o parte ceea ce aceștia își doresc, iar pe de altă parte, ceea ce nu și-ar fi imaginat că vor putea citi vreodată. Demonstrează, de asemenea o deschidere deosebit de largă, asumându-și faptul că ideile, opiniile și explicațiile ei nu sunt întotdeauna cele mai bune; oferă, așadar libertate lectorilor, fără a-i constrânge: „Trebuie să-i dai cititorului posibilitatea de a simți, nu să-i impui idei. Literatura nu este vie decât atunci când permite o identificare a cititorilor cu personajele”.

Deși este și se și declară „un scriitor francez”, Catherine a scris romanul Un viitor strălucit în engleză, folosind chiar pasaje în limba română, afirmând: „Folosirea ludică a unei limbi străine

mi-a îngăduit să ies din mine”.

M-a bucurat strădania și determinarea „Observatorului Cultural” de a ne-o aduce mai aproape pe Catherine Cusset prin acest interviu.

O lectură pe cât de emoționantă pe atât de tulburătoare este „Nobel pentru Pace: un scaun gol pentru un disident chinez”, un apel către președintele Traian Băsescu privind participarea României la festivitatea de acordare a premiului Nobel.

Emoționantă este istoria militantului pentru drepturile omului, Liu Xiaobo, nominalizat, iar ulterior laureat al premiului Nobel pentru pace, care nu a putut participa la ceremonia de decernare a premiului din cauza refuzului guvernului chinez de a-l elibera din închisoare, unde este încarcerat pentru 11 ani cu acuzația de „subminarea puterii statului”. Răscolitoare este și informația că nici măcar soției acestuia nu i-a fost permis să se deplaseze la Oslo, aceasta fiind sub supraveghere la domiciliu.

Tulburătoare, dacă nu chiar supărătoare, era poziția României, la acel moment, de a nu permite ambasadorului acreditat în Norvegia să ia parte la festivitate, riscând să fim singura țară din Uniunea Europeană care nu ar fi răspuns invitației Institutului Nobel.

Nu știu dacă această scrisoare, care după părerea mea nu este nici pe departe cel mai convingător apel, întrucât nu are o structură unitară, tinzând să cadă uneori în patetic, iar altele să fie prea autoritară, a avut vreo contribuție în luarea deciziei, dar din fericire autoritățile române au revenit asupra hotărârii inițiale și au anunțat că România va participa la festivitatea de la Oslo, la nivel de ambasador.

Evenimentul a înregistrat, însă, o tristă premieră – scaunul laureatului a rămas gol.

Știm cu toții că recomandarea unei cărți bune, a unui film de calitate, a unei piese de teatru ori a unui eveniment este întotdeauna binevenită, însă mă întreb cum privesc oamenii „antirecomandarea”. Cred că existența sa în „Observator Cultural” dovedește un soi de curaj și o provocare pentru revistă deoarece e interesant de analizat reacțiile oamenilor în astfel de cazuri. Pe mine personal, un articol de acest gen mă impulsionează mai mult decât unul elogios, despre care știu că va încerca să mă convingă cât de reușit e spectacolul și cât de repede ar trebui să merg să-l văd. Mă impulsionează, însă, în măsura în care critica este clară și argumentată, dar mai cu seamă polemica este în limita bunului simț și al bunului gust, ca în cazul de față. Consider, așadar, interesantă prezența unei antirecomandări în revistă, deși la fel ca și o recomandare sau ca oricare alt articol existent, fie el un eseu sau o recenzie, aceasta este subiectivă, prezentând doar punctul de vedere al autorului. Dar cum nu puteam critica opinia pentru că ea nu este corectă sau greșită, ne rămâne să urmărim Spitalul special de Iosif Naghiu pentru a ne lămurii în privința calității operei. Cine știe? Poate vom fi uimiți,

descoperind că spectacolul e chiar pe placul nostru ori poate vom pleca cu același gust amar și cu aceeași deznădejde cu care autorul articolului a părăsit Teatrul Național din București în urma vizionării piesei: „oameni inteligenți au mers pînă la capăt, cu nimic altceva decât resemnare”.

Deși descoperirea lor în revistă ar fi trebuit să mă bucure, atât omagiul pentru Dinu Lipatti, cât și festivalul de muzică de la București mi-au lăsat un profund sentiment de regret. Asta nu pentru că nu consider important, ca după 60 de ani de la moartea sa, unul dintre cei mai importanți interpreți ai secolului al XX-lea să fie comemorat ori că nu privesc ca fiind un adevărat moment de cultură și răsfăț concertele de muzică occidentală urmate de programul formației de muzică veche „Anton Pann”. Ceea ce mă irită este faptul că niciunul dintre aceste evenimente nu au fost mediatizate atât cât ar fi trebuit. Oare afirmația domnului profesor Marcus, al cărui interviu îl găsim pe paginile aceleiași reviste, cum că „avem nevoie de spectacol ca de aer” este derizorie? Oare lumea chiar nu mai caută cultură și se lasă sufocată de avalanșa de non-valori și de prea multe fapte ce nu au legătură cu bunul gust? Sau poate că cei care caută într-adevăr cultură, o găsesc în puținele reviste, care cultivă gustul pentru nuanțe și prezintă întotdeauna o lecție de stil. Se demonstrează, așadar, încă o dată că „Observatorul cultural” face parte din acel număr limitat de scrieri ce merită citite; să fie bine? Să fie rău? Revenind, însă la articolele care mi-au oferit o bucurie tristă, cu toate dificultățile ce au intervenit, atât „Zilele Lipatti”, cât și festivalul de muzică s-au desfășurat cu succes. De menționat este, și răman astfel la bucuria mea tristă, care în acest caz poate fi corelată cu un soi de mândrie, că francezii și elvețienii l-au comemorat și ei pe marele interpret, urmărind un film creat în cinstea lui. Sper ca acest festival să fie „de cursă lungă” și să atingă amploarea de concurs internațional care se dorește.

Articolele din „Observator Cultural” acoperă, așadar, o plajă largă de subiecte, de la literatură până la politică, teme sociale, educație, arte, media, eseu, istorie.

Reușind să facă din spiritul critic nu numai decât un slogan ci mai degrabă un mod de a aborda cultura, „Observator cultural” susține în paginile sale puncte de vedere, în care are întâietate rațiunea și nu capriciile personale. Poate de aceea am făcut abstracție de eventualele critici aduse ziarului, de opinia neutră a unor cititori care se vor aviza și care comentează ziarul fără a-l citi. Atunci când poți vorbi de articole ca despre experiențe culturale pe care le trăiești citind ziarul, înseamnă că nu ai pierdut vremea citind literatură despre literatură. Ci ai trăit! Și Observatorul cultural ne face să trăim bine cultura!

Andreea Diana Dumitrașcu ■

Decât o recenzie

Decât o revistă, nr.5

Decât o Revistă reflectă și explică, în cuvinte și imagini, ideile și obsesiile României de azi.

E o revistă trimestrială generalistă care publică povești despre cum trăim azi și explorează familiarul realității românești, experiențele și trăirile care ne sunt comune.

Aprofundează o varietate de subiecte pe care le discutăm acasă, la muncă sau la bere: schimbări sociale, trenduri culturale, decizii personale.

Sursa:
decatorevista.ro

Dintr-o multitudine de publicații ce se vor care mai de care mai importante, mai culturale sau mai altfel, nu am găsit „Decât o Revistă”. Răsfoindu-i paginile, am avut ocazia să văd articole care

acoperă o diversitate de domenii de interes ca sportul, jocurile video sau arta, dar două au scos revista din categoria „duzină”, în care intenționam s-o clasez: „Iris religios” și „Debut no.2”. Și așa, am citit-o. Din scoarță în scoarță.

Dupa ce am închis-o, am rămas cu un gust plăcut. Articolele scurte, concise și care transmit cu adevărat ceva, în funcție de nota în care sunt redactate, sunt însoțite de imagini sugestive, creând o unitate realistă. Vorbind despre imagini, nu am putut să nu primesc unda de mizerie sufletească ce răzbate din „Asfaltați în modernitate” sau să nu recreez relația fără nicio tangență interpersonală dintre galerist, regizor și Bărlădeanu, în articolul „Ion B. și ceilalți”.

Revenind la limbaj, nu pot să nu notific uzualitatea cu care sunt folosiți termeni pseudo-vulgari din vocabularul cotidian în articolul pictorial al Anei Ularu. Iar acest lucru merită salutat pentru că, fără a trece dincolo, într-o lumină a kitch-ului, articolul s-a pretat la realitate.

Toate bune și frumoase dar, cum nu se poate pădure fără uscături, am găsit o chichiță și aici. Într-un articol intitulat „Decât, doar, numai”, referitor la multiplele cazuri mediatizate în care termenul „decât” este folosit greșit sau nu, poziția redacției nu este bine conturată. Un articol cu o perspectivă externă, în pofida notei explicative în care se vorbește despre titlul revistei, se evita abil să se construiască o poziție fermă asupra acestui fapt gramatical, deosebindu-se, astfel, de restul articolelor prietenesco-realiste care definesc publicația.

O altă observație interesantă trebuie făcută referitor la conceptul de citire rapidă care incorporează câteva articole. Varianta ușoară, de benzi desenate, a „Metamorfozei” de Kafka, noțiune care și devine tema-cheie a revistei, sau eseul vizual al lui Mircea Drăgoi, menite unei parcurgeri în criza de timp, se adaptează perfect într-o publicație care pare dedicată delectării cotidiene.

Motive de interes ca frustrarea fanilor confuzi ai unei trupe celebre, interviuri geniale cu artiști geniali, povești siropoase din realitatea feminină sau neputința romanului căruia „ii trece bulevardul prin casă”, fac din „Decât o revistă” o publicație pentru toată lumea.

Poate pentru ca plăcerea clasică a lecturii „de cafea”, care relaționează amiabil cu modernele secvențe de QR code largesc prolific publicul țintă. Nu știu și e foarte greu să redai fidel absolut

tot ce vrei într-o recenzie. Cu toate acestea, privind-o unitar, „Decât o revistă” apare ca un viitor succes publicistic nu numai în țară, fiind de apreciat efortul editorial de a publica și în limba engleză, dar poate intra lejer în categoria „bile albe pentru Romania”.

E interesant de punctat că încă se mai publică, în adevăratul sens al cuvântului, în această țară. Citind revista, mi-am putut închipui cu plăcere un redactor oboșit, ținut în viață de o cană cu cafea, care-și caută inspirația în fumul albăstrui al țigării și începe deodată să scrie frenetic, fără să țină cont că foaia lui este un șervețel sau orice altceva îi cade la îndemână.

Andrada Baston Rut ■

5	1	8
3	2	11
7	9	4

“Viața nu-ți oferă un tren, ci diverse vagoane în funcție de opțiunile momentului...”

Maia Morgenstern

Sala de așteptare a aeroportului din Iași. Stau așezată lângă actrița Maia Morgenstern, care tocmai a trecut printr-un tur de forță la Iași: într-o singură zi a luat avionul din București, a participat la seminarul “Povești ale femeilor de succes”, a dat interviuri în presă și la posturile tv. și acum urmează să se reîntoarcă în București. Evenimentul pentru care Maia Morgenstern s-a aflat alături de noi a fost organizat de Fundația EuroEd în cadrul proiectului Posdru, “Șanse egale și respect pentru femeile din Regiunile Nord Est și Centru”. Actrița a dialogat într-o manieră extrem de degajată cu publicul și a răspuns la zecile de întrebări adresate. Frântă de oboseală, dar cu o inimitabilă prezență de spirit și cu o forță a vocii și a cuvântului impresionantă, Maia Morgenstern schițează contururile ce îi definesc perso(a)n(n)a: după spusele ei, «nimic din ceea ce este omenesc nu-mi este străin». Dialogul cu Domnia sa mi-a insuflat o energie propulsatoare, fiindcă totul a fost spus cu un calm sufletesc aparte, cuvântul exprimând o viață de om plină de provocări, eșecuri și lecții motivante pentru pași spre succes. Parafrazând-o, “viața nu-ți oferă un tren, ci diverse vagoane în funcție de opțiunile momentului, trebuie doar să te urci într-unul ca să cobori în gara potrivită pentru tine.” Din Dorohoi, cu mama doctor în matematică și cu o familie care a susținut-o fără rezerve în opțiunea unei profesii artistice, Maia Morgenstern nu a fost demobilizată de primul eșec atunci când nu a luat examenul la secția de artă dramatică și s-a mobilizat pentru concursul din anul următor, transformând acea înfrângere într-o victorie pe viață. Vocația sa de a ne dăru și în calitate de dascăl, nouă, celor mai tineri, din preaplinul sufletesc a fost transparentă și generoasă: dacă eu am plusat spre valorile teatrului experimental și de ultimă generație, doamna Morgenstern, cu o atitudine ușor amuzată, dar tolerantă, a sugerat că orice experiment se fundamentează pe clasic, fiindcă Cehov și Shakespeare rămân marii maeștrii pentru arta teatrală din toate timpurile.

Reporter: Cum a avut loc prima dumneavoastră întâlnire cu teatrul?

M.M.: Chiar primele mele amintiri sunt în legătură cu teatrul și se referă exact la Parcul Cișmigiu, unde, în fiecare duminică, aveau loc spectacole de teatru de păpuși. Era un repertoriu destul de limitat - câteva povești cu cocoșelul neastâmpărat, cu 'zânel' și cu zmeul. Am niște amintiri foarte precise și niște imagini pregnante în legătură cu acele spectacole la care participam cu tot sufletul.

În schimb, prima mea experiență într-un teatru profesionist a fost “Regele Lear” - o viziune extrem de modernă. Aveam 5 ani. (surâde). Toți prietenii părinților îi certau, le spuneau: “Ce-o să înțeleagă?! Chinuiști copilul degeaba?...”. Dar orice operă de artă de adevărată valoare are niveluri de înțelegere pentru toate categoriile, vârstele, capacitățile, astfel încât, după ce am vizionat spectacolul, m-au întrebat ce înțelesesem și le-am povestit “Sarea-n bucate”. Atât înțelesesem eu din “Regele Lear” la 5 ani.

Reporter: Ce înseamnă pentru dumneavoastră teatrul?

M.M.: Pentru mine este nevoia, bucuria, sacralitatea de a crea o realitate. E încercarea mea de a crea o viață în care să crezi, în care să iei martor și părtaș pe cel din fața ta, pe spectatorul care-ți deschide ușa unei săli de spectol și pentru care, timp de câteva zeci de minute, trebuie să crezi o viață pe cât de reală, pe atât de intensă. Din punctul ăsta de vedere, teatrul e sacru.

Reporter: Ați avut ca modele anumiți actori sau ați apreciat anumiți dramaturgi la începutul drumului în teatru?

M.M.: Vrând-nevrând, iubind teatrul, vedeam și văd spectacole și filme din plin. Se piratau casete, DVD-uri, mergeam la

Foto: Andrei Cucu

cinematecă. Noaptea în șir vizionam filme, nici nu mai înțelegeam ce vedeam, aveam ochii împăienjeniți de somn, mă uitam la orice, înghițeam traduceri de orice fel. . . Chiar dacă mă opuneam la nivel conștient, rațional, spunând că eu "Nu, n-am model", ERAM impresionată, ERAM influențată, ERAM emoționată, cum e normal și omenesc. Indiferent de modele, influențele și gusturile momentului, erau evenimente culturale care mă impresionau și mă tulburau. Și-atunci, implicit, existau și modele - deși nu o recunoșteam. La vârsta asta, voi tinerii, știți foarte multe lucruri la nivel intuitiv, aveți curajul, sunteți conectați cu energiile în care credeți și pe care le simțiți. Mai târziu, se depun straturi, lești, lupti cu el, încerci să te scuturi, încerci să rămâi conectat la inocență. E . . . un efort care merită. Depinde ce vrei, dacă ești conștient că ai nevoie de oxigen, că nu poți să respiri, că mai bine ți-e cu aer proaspăt - atunci deschizi geamurile!

Reporter: Când vă transpuneți în pielea unui personaj, uitați de propria-vă persoană sau încercați mai degrabă să adaptați caracterul personajului la felul dumneavoastră de a fi?

M.M. : Mă informez în legătură cu foarte multe lucruri, cu epoca, cu istoria, cu sociologia - cu ce se întâmplă, cu ce nu se întâmplă. . . Încerc să înțeleg contextul. Lectura, "citeala" (îmi zămbeste) . . . E grozav de folositoare documentarea. Chiar dacă n-o să joc momentul de anarhie de la 1862, e important să cunoști contextul epocii, să nu rămână totul la un nivel superficial - mai tare, mai cu lacrimă, mai sec. Totul trebuie gândit în context. Există arhetipuri și genul proximi și diferența specifică care definesc și în matematică și în artă o anumită situație, un anumit personaj, o anumită categorie de raporturi între personaje și

situații. Personajul nu există ca o gălușcă, ca un glonț (aici eu râd), el se (auto)definește în context și în prefacerea sa. Asta face un personaj interesant, în prefacerea și contrazicerea sa, în macazurile sale. Zici că ai pornit pe un drum și . . . te face să deviezi de la traictorie. . . Ce te face să deviezi? Relația cu un alt personaj, un anumit context, evenimente care vin peste tine în viață și pe scenă și peste tot.

Apoi caut detaliile. Am să mă refer la un exemplu concret, la Cehov - am studiat și am fost nominalizată la premiul UNITER. La Cehov, detaliile spun cel puțin dacă nu la fel de mult ca marile discursuri, marile fraze definitive. Micile detalii, măruntele amănunte, pastilele luate la 2 dimineața oferă anumite chei, coduri, semne, simboluri. . . Bine, nu trebuie apăsat - de asta sunt și detalii, pentru că sunt extrem de fine și de sugestive, însă ele pot contura un personaj. Apoi mai vine și experiența personală, după care îți propui să te scuturi de prejudecăți, după care toate sunt date peste cap de câte un eveniment și o iei de la început.

Reporter: Cum vi se pare "peisajul" teatrului românesc actual?

M.M. : Oh, sunt lucruri extrem de interesante, extrem de diferite și constat cu . . . o emoție, o satisfacție până la invidie cât de mult se schimbă, se prefacă, se transformă, se nasc micile trupe, micile ansambluri. . . Nu pot fără, mor de plăcere să îi văd în spații neconvenționale.

Interviu realizat de **Anais COLIBABA**

Foto: Andrei Cucu

E atâta vară-n aer

In fața ochilor mei, cinci petale roșii, deschise și parfumate, îmi apără privirile de soarele arzând al verii. Mă ridic și mă sprijin cu palmele de pământ, uitându-mă cu ochii îngustați în zare.

Corola macului de lângă mine își împrăștie în vântul uscat pălăria de foc. Departe, dincolo de zare, soarele se ăneacă în propriul sânge, aruncând spre mine săgeți otrăvite de căldură. Cerul, imens și fără podoabă, se prelungeste la nesfârșit, de un monoton albastru șters. Mi se pare că văd, la depărtări incalculabile, urma de nori izolați în văzduh, dar e doar Fata Morgana care îmi apare în fiecare vis, deși nu mă află în deșert.

Câmpia din jurul meu îmi îngroapă într-o comoară de iarbă uscată gleznele roșii de soare. E vară secetoasă, lungă și senină, cu plete lungi de soare aruncate în neștire peste pământ. Câmpia răsuflă liniștită la limita dintre lumină și întuneric. Noaptea învește fiecare bulgăre de pământ într-o răcoare plăcută, răspândind în aer parfum suav de regina nopții.

Aud în jur zumzet molcom de găze și zbor de libelule. Glasul dulce al naturii îmi șoptește taine pe care urechea de muritor nu le poate pătrunde. Încet, ca la debutul unui dans în doi, vântul pornește din tainițe necunoscute mie și îmi poartă în întuneric

visurile. Pășesc pe fire mătăsoase de iarbă spre iazul din apropiere, unde luminile mici și strălucitoare de licurici îmi călăuzesc drumul până la oglinda apei.

Strălucitoare în noaptea care pune stăpânire, cu fiecare clipă ce trece, pe pământ, apa izbește reflexii de cristal în cupe de nuferi răsturnate spre lună. Pășesc în unduirea ei fină și ating cu vârfurile degetelor suprafața dură a unei bărci. Împing marginea sa în apă și mă las să alunec în ea – începe o călătorie nouă, a cărei țintă n-o cunosc și nu vreau s-o află.

Deși nu disting în întuneric decât lumina lunii pe valurile negre de mister, aud o întreagă lume necunoscută născându-se sub mantia nopții. Foșniri de fire lungi de trestii mă fac să-mi închipui că greieri și cosași și-au început obișnuitele plimbări nocturne, în salturi repezite și înalte. Aud din stof glasuri încete de greieri și freamăt aprobator de vietăți necuvântătoare – lumea care mi se desfășoară în închipuire pentru prima oară.

Îmi întorc capul pe spate și-mi răsfrâng privirea în cea a lunii. Chipul ei de ceară fierbinte îmi apare în gânduri drept cel al unei fete pe care o poveste a înmărmurit-o departe de pământ. Cu plete argintii de spumă unduitoare pe valuri, cu ochii albaștri și adânci în noaptea înconjurătoare, cu privirea clară ca o lucire de stea. Trupul ei nedefinit ar putea fi întreaga lume – și mă înfior plăcut închipuindu-mi atingerea brațelor catifelate de trupul meu răcit de noapte. Printre degete i se prelinge un vânt ușor, care scapă din înlănțuirea fină și îmi colindă prin păr, fără puterea de a-și explica brusca schimbare și noua senzație de libertate. Dar dacă fluturarea sa printre suvițele-mi închise este doar șoapta blândă a Selenei?...

E vară, o vară tăcută, limpede, atât de diferită de cea din timpul zilei... Revin cu privirea la apa care-mi poartă barca pe creste nedefinite de valuri. Ajung la celălalt mal al oglinzii vrăjite de luna reflectată în fiecare nufăr – și urc pe țărnul înalt, topindu-mi privirea în imensitatea închisă la culoare a văzduhului. Boabe de rouă sclipesc pe frunze și pe trestii – mărgăritare desprinse de un păianjen din pânza de comori a verii – și-mi închipui cât de frumoasă ar fi luna cu un șirag de astfel de bijuterii la gât.

Îmi deschid brațele și toată vara mă strânge într-o îmbrățișare caldă, pe care o simt în ființa mea, contopind-o cu anotimpul ce vibrează prin fiecare frunză. Admir luna, admir cerul, pierdut ca o petală de nu-mă-uita smulsă de vânturile unui alt Paradis, mă simt atât de mică în imensitatea înconjurătoare. Sunt o găză pierdută în vară, cu aripi de vis și fantezie.

Iulia Ștreangă

Ruxandrea Răileanu - "Apa"

Gânduri fumurii

Ruxandrea Răileanu - "Trinitatea lui Psyche"

M Mi se întâmplă adesea să cad pe gânduri și să rătăcesc aiurea cu speranța că voi găsi și chiar voi atinge imposibilul...

Imi par toate atât de îndepărtate și greu de atins de parcă nimic nu ar mai avea sens. Uneori simt că e prea târziu pentru visele ce-au rămas ascunse în spatele pleoapelor închise pentru că am realizat că sunt imposibile, e târziu pentru speranțe, pentru regrete, pentru sentimente curate, pentru a încerca să mai îndrept ceva... Imi spun mereu că e cazul să renunț, să nu mai simt, să ascund tot ce-mi mâzgălește sufletul... să mă pun în pat seara și să uit indezirabilele lucruri de peste zi pentru că am realizat că aproape tot ce îmi doresc să fac... e imposibil. Au apărut iar cearcănele de neputință și neîncredere, doar că acum e diferit, acum sunt prezente mereu și oricât aș încerca să le acopar, nu vor să dispară, de parcă au fost aici dintotdeauna. Parcă vor să-mi amintească că trecutul va fi tot timpul acolo... undeva, că acel "vreau" nu se poate schimba în mai bine, că în urma unor greșeli apar altele, că în urma unor sentimente rămân mereu, mereu... urme, oricât ai încerca să le "machiezi" sau să le vindeci. E prea târziu și e parcă în zadar să vreau să ascund anumite simțiri, să-mi impun să trec peste, să vreau să nu-mi mai bată inima așa cum o

face în mod obișnuit când te vede...

"În rest port în mine fără să știu, un adevărat cimitir în care se află ceea ce am uitat că am văzut, că am auzit, că am fost..." (Octavian Paler). Poate că ar trebui să încetez să depind de anumite persoane, să îmi croiesc existența în funcție de a lor și să încerc să-mi "realizez" propria viață. Poate ar trebui să mă opresc o clipă, să îmi dau seama ce vreau și ce simt, să îmi dau seama de visele ce le pot avea și de felul în care aș putea să le îndeplinesc, dar parcă nu am puterea să fac lucrul acesta... ce aș putea face? Poate că ar trebui să încetez să mai cred în faptul că într-o zi va fi bine, că ceva se va schimba... Neavând de ales, trebuie să merg înainte pentru că nu pot opri timpul în loc, pentru că nu pot să dispar...

E prea târziu dar parcă aș vrea să am... să lupt, să am vise și să simt. Să am putere, să zbor, să am răbdare, să sper, să zâmbesc... și să uit... Acum, căci mai am timp, vreau și pot să cred!!!

Laura Pupăză ■

Monolog rațional

Ie-am ucis , rațiune ! Te-am sfidat și am ajuns să iubesc ... spuneai să-ți dau mereu doar ție crezare , să te urmez și să nu cad pradă aceluia sentiment netrebnic care se hrănește cu iluzii . N-am făcut-o și mă bucur că am reușit să scap din mrejele vicioase în care-mi țineai libertatea încătușată , devenită de-acum rutină . Am reușit să-mi întind aripile spre cer , să mă bucur de gustul libertății , ce-mi părea otrăvită la-nceput și să-mi hrănesc sufletul cu vise . Și da , am început să visez așa cum n-am făcut-o niciodată , să dau frâu celor mai nebune gânduri ale mele și să-mi închipui lucruri ce altădată m-ar fi stingherit . În netrebnicia-mi profundă , aș fi putut jura că dragostea nu există , că acest sentiment era doar o altă perfidie printre multe altele care îmi dădeau târcoale , care ma îndemnau spre păcat , spre un "el" cu care ființa mea purtase războaie îndelungate , simțind mai mereu gustul victoriei . Poți să mori acum , când îți spun că am ajuns să iubesc un "el" așa cum iubesc păsările zborul și înaltul cerului , așa cum iubesc florile proștețimea naturii , stelele - bolta cerească , îngerii - creația duhovnicească , petalele de trandafir – valsul incert al picăturilor de rouă , venele – emoțiile pulsând allegro , așa cum iubesc eu o dimineață de vară când mă trezesc și simt razele fierbinți ale soarelui mângându-mi chipul , iar printre aburii ceștii de cafea , întreaga mea ființă urlă : " Bună dimineața , iubite ! ... te-aștept ca și când , numai dragostea noastră ar fi pe pământ mai presus de măriri , de căderi , de măriri ... de cuvânt . " Datorită lui , am aflat că

fericirea poate fi numită-n fel și chip și că ceea ce-mi ofereai tu în porții reduse , erau doar frânturi ipocrite din propria mea imagine , diformă și ipocrită . Nu eram eu , eram ceea ce vroiai tu sa fiu ! Eram o simplă marionetă , un alt pion pe-o altă tablă de șah , mutat după regulile tale , o carte de joc ținută însă ascunsă în mânăca ta , în fine , o chestie manevrabilă care mă irită grozav în acest moment . Punct ! Acum am învățat să respir sub un alt aer , să zambesc sub un alt cer , să mulțumesc unui Dumnezeu pentru alte lucruri , să mă bucur de o aceeași zi ca și cum ar fi mereu alta , să mă bucur că n-am reușit să termin ceva la timp și că am reușit să sfidez timpul cu nepăsare , că am reușit să înfrâng greutățile cu zâmbetul pe buze și că am reușit să te înving pe tine și teama de a-ți rosti mereu cele șapte litere cu vocea tremurândă .

A rămas însă impregnat în mine gustul amar al clipelor de singurătate , mai este cale lungă până când fiecare particică din trupul meu se va simți vindecată , trec printr-o perioadă de recuperare și sunt dispusă să te iert , dar condiția mea îți va călca cu siguranță orgoliul nemăsurat în picioare , te vei sfărma în zeci de bucățele când vei afla că doar pășind de mână cu iubirea , îmi vei afla iertarea și-ți voi deschide din nou ușa sufletului meu ...

Raluca Sofron ■

Astre imperfecte

Ozi ca oricare alta . O recunosc ușor . . . Mă trezesc vorbind cu mine însămi ; în oglindă apare subit o ființă cu ochi sălbatici , ce încearcă să rostească povești monotone ale unei vieți goale . . . Nu o ascult , o reneg . Mă întorc spre soare . Îl privesc atentă : se întinde leneș pe un câmp : ar începe să vorbească , însă ezită . . . Știe că este a nimănu , știe că nu va fi ascultat . . . Îl reneg . . . Astrul îmi întoarce spatele , se ascunde în scoarța unui stejar . . . Mă întreb cât timp se va ascunde de el însuși . . .

O romanță străină mă însoțește la o plimbare pe bulevardele străine , prăfuite . . . Franjuri de lumină mă încununează ; nu doresc să îi ascult . Merg mai departe . . . E pustiu , nimeni pe drum . . . De fapt , nimeni pe care să-l văd ; oamenii ciufuliți , grăbiți , ce îmi par necunoscuți își tatuează gânduri pe chipul meu și apoi se fac invizibili . . . merg mai departe . . . Am acel sentiment de nesiguranță , parcă aș face primul pas pe o lună

nouă , al cărei plămuitoare sunt . . . E luna mea și totuși nu o recunosc , nu dorește să lumineze după cum îi poruncesc . . . De ce a încetat să-și reverse argintul asupra capetelor noastre ? O reneg . . . De data aceasta voi făuri o stea , una supusă , luminoasă , care să mă poarte în zbor asupra lumii vechi , cea pe care o știm cu toții . . . Iau argila și o arunc în praf , îi dau binecuvântarea și o botez Aves . . . E steaua mult dorită , pe care o păstrez într-un borcan ; o las acolo , în umbră , așteptând să înceapă să strălucească . . . O voi aștepta și ea știe asta . . . s-a născut cu această conștiință .

Continui să privesc bulevardul . . . e mai lung și mai abrupt . . . așteaptă la capăt primăvara ca o fecioară cu bucle de abanos , încadrându-i chipul palid , parcă de argilă . . . Nu e perfectă ; trebuie să fie creația unui om . . . Este oare steaua mea ? Este pregătită să strălucească ?

Ingrid Stoleru ■

Cerurile se deschid

M Doi copii se ceartă pe peron pentru o ciocolată. Călători vin și pleacă. Vacarmul îngrozitor de dinaintea sosirii trenului. Vagoane părăsite, bicicuite de arșița zilei. Fata morgana s-a dus. Ziua se face în fiecare seară fluture. Mai poți zări doar luminile ascuțite ale trenului. "Trenul Pitești Baia Mare pe linia 3". Ți se adună timpurile în palmele calde, întinse dincolo de lună. Ce va urma nu mai știe nimeni, care ar mai fi farmecul? Călătorii iar vin, iar pleacă, grăbiți să nu piardă trenul. Nu-ți pasă că o tipă cu eșarfă roșie s-a băgat în fața ta cu o mie de valize pline ochi. De unde expresia asta? Nu mai contează, poate fi drumul vieții tale. În fond, așa e viața de jurnalist. Dacă nu schimbi unșpe mii de perechi de încălțări. Dacă n-ajungi acasă șoarece înmuiat. Dacă n-ai hainele rupte de la interviul suprem. Dacă și dacă, nu te poți numi jurnalist. Jurnalist împlinit, adică. Până la urmă, mulți jurnaliști mai sunt pe lumea asta, și mulți fac umbră pământului. De-aia e bine să-ți dai seama la timp. Dacă ai vreo treabă cu meseria asta, dacă te legi de ea. De fapt, dacă se leagă ea de tine, într-un fel sau altul. Ce vorbăreală inutilă! Dacă și dacă. Trenul lasă răcnetul orașului în fierbere și pleci. Cei de lângă tine se pregătesc de somn. Au încuiat aerul greu peste gălăgia neconținută de pe coridor. În compartiment, tropotul controlorului. Căldură mare. Se aude din alt compartiment vocea bătrânului. "Măi omule, ți-am zis să lași odată geamul acela deschis, ne sufocăm aici!" Nevastă-sa. Încet, dar sigur, se va sfârși pălăvrăgeala asta. Oamenii dorm noaptea, ce naiba? Vine dimineața. La fel de încet și sigur. Și iar gălăgie, iar cele o mie de valize ale tipei la apropierea stației Tarna. Cobori. Din gară, așteaptă microbuzul spre necunoscutul sat Răchițeni. Mai e doar o femeie înăuntru. Cei de pe stradă nu se complică să mai vină. Șoferul se dă jos să te ajute cu bagajul. Cu gesturi mecanice, se repede înapoi în mașină. Așteaptă cu ochii ațintiți alți călători. Dar nu mai e niciunul. Timpul trece. "Pfăi, Doamne! De-acuma na, pornim așa". Și pornește zgomotos motorul. În cinci minute ești deja în câmp. Microbuzul se oprește și tipa coboară. Coboară? Unde naiba coboară? La orizont încep să se strecoare pete minuscule. Aceleași lanuri de grâu decojite de lumină. Drumul de țară răsuflă greu sub cauciucuri. Se oprește din nou. Privești uimită la șofer. Nu se sinchisește să dea vreo explicație, ceva de umplutură, dacă un motiv chiar n-are. Se uită la cauciucul din dreapta față. E dus, ce mai! O grimasă urâtă. Se duce în spatele microbuzului și-ți dă jos bagajul. Nu se mai poate merge încolo. În câteva ore „ajungeți, la pas”, îți spune liniștit. Trebuie să ajungi singură-singurică la destinație. Îți place la nebunie treaba asta. Trebuie să mergi mai departe. Încă veo 3 kilometri. Poate ajungi până după-amiază, și

cu valiza astagrea, târâtă prin praf. Peste tot în jur peisaje leșinate de căldură. În față, raiul pe pământ. O așezare omenească. Un sat. Oameni, nicăieri. Priveliștea te deprimă. Mai e ceva. La orizont niște siluete de copii zglobii, aruncând cu pietre în lac. Ești pregătită să alergi spre ei, când ceva se schimbă. Soarele își rotește ochiul spre tine. Zărilor se închid în umbră. În depărtări, fata Morgana se joacă de-a v-ați ascunselea... Nu se mai poate! Te oprești să bei niște apă. Renunți. Nu definitiv, dar se mai poate zăbovi pe valiză cu ochii în gol. Măcar ai ce vedea. Un mușuroi. Ies încolonate tot felul de gănganii, buburuze, găze, furnici, albine. Fac rondul înapoi, usturate de aerul dogoritor. Scoți aparatul de fotografiat din mulțimea de lucruri și immortalizezi clipa. Apoi ametești bine... O femeie te stropește cu apă din fântână. O! Un cadru idilic. Fântână, plopi. Revenind la femeie, pare îngrijorată. Holbezi ochii la ea și se sperie. Se îndepărtează și atârână cana în cuiul fântânii. Vă simțiți mai bine? Te ridici ameteți. Femeia încearcă să te sprijine. Îi explici că ești jurnalistă, din capitală, că te-au trimis să faci un studiu de caz cu tematică socială. În satul Răchițeni. Femeia te privește interesată, dar confuză. "Aicea-i Plopi, don'șoară!" (știrea zilei). Simți cum ți se goleşte creierul, cuvintele nu-au oxigen. Căldura e din nou sufocantă. Lași capul să-ți cadă în mâini. Prezentul nu-ți surâde. "Da'stați la mine câteva zile, da' cum". Vocea femeii e subire. Ce bine-ar așa! Până să o refuzi politicos, ți-a și ridicat bagajul. A luat cu stângăcie aparatul de fotografiat căzut din geantă. Îți face semn să vii. Până la urmă, nici n-aveai altceva de făcut. Drumul de țară e pustiu. Vezi doar câte-o căruță pe ici pe acolo. La o casă verde stau trei bătrânei la taifas, sub un nuc bătrân. Are crengile îndoite nefiresc spre pământul din care crescuse. O tanti trece cu găleata. Găleata e goală. Zicea bunica, Dumnezeu s-o ierte, că nu-i bine să-ți iasă cineva înainte cu găleata goală. Mai stăm, zice femeia. Și stai. Bătrânii te analizează din cap în picioare. Două căruțe încărcate cu fân pun în mișcare peisajul. Se face praf de la tropăitul cailor pe pământul nisipos. Praful e lung, treci de el și parcă tot nu se termină. Bătrânii șușotesc. „Și ce creață e! Ce-o mai aduce cu fata lui Apostol. Bat-o norocul, ce frumoasă e”. Bătrânul stă tolănit pe iarbă. Vorbele intră și ies. Pleci spre casa femeii, afișând un zâmbet vag. Poarta se deschide cu scârțâit comun porților de la țară. O casă modestă. Mulți copii, imaginea deja cunoscută. Ți-ai adus aminte. Ți-a mai rămas niște ciocolată. Te grăbești să le-o oferi. Copiii se strâng în jurul tău și încep să chicotească. Mânânci, apoi pleci la culcare. "O să dormiți cu Maria", i-a zămbit femeia. Maria, mezina familiei. Se cuibărește la perete, sub plapumă, și luminile se sting. Pe toboganul cerului mai sunt doar stele, iar pe sub tavan răsare luna. Liniștea din cămăruță cerșește un pumn de

Ruxandrea Răileanu - "Triplu"

aer vesel pentru ziua de mâine... La patru încep să cânte cocoșii. Viața la țară începe cu soare. Mânânci bulgări de lumină în Plopi... Peste o oră simți pași prin casă. Maria se trezește încet, cu respirația reținută, trecând peste tine de cealaltă parte a patului. O zbughește afară. Nu trece o jumătate de oră și copiii se joacă deja. Îi vezi din pat, printre doi pomi încărcăți cu fructe. Maria râde. Îi face pe toți să râdă. Jocul de-a baba oarba. Răsete. Zgârieturi. Certuri. Plânsete din nimic. După trânte și ciondăneli zdravene, jocul se reia la fel de vioi. Zâmbești. Te repezi din pat la geantă, scoți aparatul foto, deschizi subtil fereastra și faci o poză. În casă, la masă! Femeia te vede la geam, vine să-ți zică bună dimineața. Intră și copiii să te salute. O să mergeți la câmp. Nu de dragul mersului, ci la muncă. Maria știe tot. „Așa-i la țară”. Pe câmp oameni ca furnicile. Răsar de oriunde, de niciunde. Dacă ai o busolă, sigur asta e locul unde totul se dă peste cap. Oamenii se duc la câmp. Cu sapa în spate, să taie frunze la câini, la vaci, la orice. Femeia așază o pătură din lână pe iarbă, să stea copiii. Te întinzi pe pătura care te mănâncă și adormi. Jocurile copiilor au rezonanța bâzâitului de țânțar din apartamentul 11. Acum închins cu siguranță. Diseară sunt Sânzienele. Femeia îți spune că va fi mare petrecere în sat. Doamne, diseară! Se aud deja glasurile copiilor. Cu toții sunt gata de plecare. Oamenii își iau uneltele în spate și pornesc. Printre sălcii. Pe poteci neștiute. Pe drumușorul bătătorit, cu fire de iarbă arzând pe alocuri de lumină. Căldura le imprimă, ca fierul roșu pe vremuri, izul de tractoriști. Bronzați pe gât și pe brațe, cu o culoare roșie. Zici că și-a bătut joc cineva de chipurile lor cu o mie de farduri. Cum se pictează copiii pe la Kids'land când e mare petrecere. Pe la case, lumea se pregătește

de sărbătoare. De Sânziene se deschid cerurile și zânele zboară prin aer. Cu toții se adună în sat. Când apar primele pete trandafirii prin văzduh, oamenii se îmbracă de sărbătoare. Vecina de lângă vine să mergeți împreună. Încă un ceas, spune femeia, și ajungem. Inima satului bate năvalnic. Băieți și fete se adună în cercuri pe un tăpșan, ca la șezători. Numai prin cărți îți poți imagina. După dans, pornesc toți cu făclii în mână spre pădure. Drumurile se împletesc spre coline. Fac rondul înapoi. Maria merge pe lângă tine cu o figură teribilă. Frații ei se țin de coșul încărcat. O boare rece îți brăzdează fața și te aduce cu picioarele pe pământ. Ai impresia că e un vis. Se aud sunete diforme, ca niște urlete de lupi. Umbrele îmbrățișează scoarța copacilor, apoi o părăsesc pentru a aluneca în gol. Te oprești înfrigurată. Maria zâmbește. "Anul trecut a fost mai frig, acum e cald. Și auzeam porci mistreți și mi-era frică. Stăteam cu mama și cu Ale, și mi-a trecut. Și când am ajuns târziu acasă, am aruncat florile astea ca să avem noroc. Uite că avem." Până să vină dimineața s-au ros tălpile cerului. Stăteți într-un cerc. Oamenii îngână un cântec al lor, cu ochii închiși. Se țin de mână. Închizi ochii pentru o secundă. Maria vrea să-ți zică. Glasul s-a risipt... Deschizi ochii și brusc lumea se năruie într-o spirală optică. În zori. Microfonul e pornit lângă geantă. Prin gară trece un cerșetor. Ce noapte, Doamne! Nu știi la ce să te uiți mai întâi. Cerșetorul se plimbă anemic. O țigară ieftină. Miros greu de evaporat. Cerurile se închid.

Clara Cășuneanu ■

Oaza de verde

Astăzi mă simt verde și însăși natura ca unameleon în mijlocul unei jungle mă urmează: verdele e un loc aparte: are acel iz de acasă pe care puține locuri din prăfuitele orașe îl mai au. . . .

Plopii vineți își înalță siluetele spre cerul adânc și proaspăt, apoi își apleacă frunzișul spre apa vie.

Luna însăși este verde și înoată în lacul mântuit, căutând alte culori, alte sunete.

O geană de albastru fredonează silabisit un do, roșul infernal vibrează în plasa apusului; verdele iluminează pământul și mă înveșmântă în briza văzduhului. . . .

Valurile mării se întind plictisitoare, înălțând bentițele lor verzi spre perdelele cerului.

Se frământă și ele în mii de stări și sentimente, apoi se ridică din nou, când lovite de primul nor, revarsă lacrimi sărate pe nisipul sfărâmicios.

Totul este atât de verde și de luminos în jur, încât se trezesc la viață visele și zeii marini împletesc fluviile cu pletele lor de smarald.

S-au adunat în verdele de astăzi raiuri înverzite, pășuni întinse, tinerețea veșnică a lumii și brațele copilăriei.

Ingrid Stoleru ■

Ruxandrea Răileanu - "Complementar"

Free sau Habar n-am ce titlu să-i dau

Personaje:

Miyu: Lidera grupului, „mama răniților”, căreia îi place să intre în probleme, persoana activă.

Ruri: persoană foarte amuzantă, de obicei o scoate pe Miyu din probleme.

Saki: persoană copilaroasă, își iubește foarte mult prietenii.

Rin: persoană cu capul pe umeri, face orice pentru prietenii.

Domnul „Tata lui Miyu”: tatăl lui Miyu, puțin cam prea sever.

Doamna „Mama lui Miyu”: femeie terorizată de țipetele lui Miyu când ascultă muzică rock.

Scena I

Mama face curățenie prin casă. Se aud bătăi violente în ușă.

Mama: Vin imediat!

Lasă mătura și fuge la ușă să vadă ce s-a întâmplat. Deschide ușa încet, dar Miyu o trage dintr-o dată, făcând-o pe mamă să cadă jos.

Miyu: Haa!!

Miyu intră în casă sărind și urlând, prefăcându-se că ar cânta la chitară. Melodia de la mp3-ul la care ascultă muzică se oprește, făcând-o să se oprească și ea.

Miyu: Mama!! (își scoate căștile din urechi) Mi-ai făcut curățenie în cameră?

Mama se ridică repede de pe jos: Da, am terminat acum o oră.

Miyu: Bun. Să nu mă deranjezi. (și merge în camera ei)

Miyu se așază la biroul cu calculatorul și își pune muzică rock la maxim în timp ce vorbește cu prietenii săi pe internet.

Tatăl bate la ușă. Miyu nu aude. Tatăl bate mai tare.

Într-un final, Miyu aude, oprește muzica: Vin acum!!

Fuge la ușă și își aranjează puțin părul apoi deschide ușa: A, tu erai.

Tatăl intră în cameră ținându-și mâinile pe burtă. Miyu imită în urma lui mersul său legănat ca de rață și se strâmbă.

Tatăl se întoarce: Ți-ai făcut temele?

Miyu fuge în fața monitorului ca să nu vadă tatăl că e deschis.

Tatăl: Știam eu! Stai pe net. Și mai ascultă și muzică de aia... cum îi zice? Satanistă!

Miyu, revoltată: Nu e satanistă!

Tatăl: Liniște și nu țipa la mine! (ridică mâna asupra lui Miyu, dar se oprește) La scris!

Miyu: Nu vreau!

Tatăl îi trânteste ghiozdanul în față și o apucă pe Miyu strâns de mână: Te apucă acum de scris!!!

Miyu: Aaaaauuuu!! (țipă Miyu) Bine! Bine! Mă apucă acum! Dă-mi drumul, barbarule!!

Tatăl îi dă drumul: Să nu cumva să aud muzică. (și iese nervos din cameră)

Miyu își scoate caietele apoi începe să scrie.

Scena II

Dintr-o dată, Saki, Ruri și Rin intră în cameră: Miyuuu!!

Se opresc toate când vad că Miyu își face temele.

Rin: Ce faci aici?

Miyu mormăie: M-a pus tata să-mi fac tema la mate...

Ruri: Ce mate? Ce-i aia mate? Dă-o-n colo de temă! Tu nu ești de teme!

Saki îi arunca caietul pe jos: Chiar așa! Ruri are dreptate. Hai în oraș.

Miyu: Nu... nu pot.

Rin: Haideeee Miyu... am văzut un rocker.

Miyu curioasă: cum arăta?

Rin, Ruri și Saki: semăna cu un „japon”!

Miyu: „japon”?... băăăăi, nu se spune „japon”, ci „japonez”.

Ruri: Tot aia, româna nu-i de noi.

Rin: Avea ochi de aia. (pune degetele la ochi, făcându-se să arate ca o chinezoaică și se strâmbă la public)

Saki: Și nas de ăla mai mare... (se întoarce spre public, pune degetele la nări și își face nasul mai mare)

Ruri: Și care stă departe și mergi cu avionul ca să ajungi la el. (dă din mâini ca și cum ar zbura).

Miyu: Gata, nu vă mai bateți joc.

Rin, cu o față nevinovată: Cine își bătea?

Ruri: Deci vii sau nu? Mergem sau nu?

Miyu nu-i atentă și se uită prin cameră.

Ruri îi dă un șut în... partea dorsală: Viii?

Miyu: Auuuu!... nu pot... tata nu mă lasă să ies. S-ar enerva și mai tare dacă i-aș zice să mă lase să ies afară.

Saki: Atunci o să ne strecurăm!

Rin: Și cum facem asta?

Ruri: Sărim pe geam!

miyu: Alooo! Camera mea e la etaj! Vă amintiți?

Rin: Genială idee, Ruri.

Ruri: Taci, Rin. Spune tu o idee mai bună.

Saki se plictisește de conversație, ia o cariocă de pe biroul lui Miyu apoi începe să mângălească pereții.

Rin: Hai să ne strecurăm atunci..

Miyu o vede pe Saki: Hei, Saki, nu-mi mângăli pereții!

Saki se întoarce și zâmbește larg: Scuze, Miyu!

Ruri: Deci... hai să mergem.

Miyu: facem un rand... toate aliniați-vă după mine.
Se prind toate într-un șir indian și pornesc toate cu același picior, mergând încet spre ușă.
Rin: Șșșșș... faceți liniște.

Scena III

Miyu când să pună mână pe clanță, tatăl deschide ușa.
Toate fetele țipă speriate: Aaaa!! (și se aliniază toate una lângă alta, ca la armată)
Tatăl intră în cameră: Ce faceți voi aici?
Miyu: Ăăă... bună tati... păi știți? Noi, de fapt...
Ruri: N-nne făceam tema la geografie!
Rin: Ba nu! La mate!
Saki: Nu! Nu! Mate e pentru genii! La istorie!
Miyu: Da, exact! La istorie! Cu Lincoln care a cucerit America în '46 și cu războiul civil din Africa!
Tatăl: Și de ce sunteți în picioare?
Rin: Păi... ăăă... puneam în scenă toate aceste chestii ca să învățăm mai bine!
Miyu: Exact! Eu acum eram George Bush care îi impușca pe burgezii din URSS! (se întoarce spre fete) Ha! V-am găsit, neciopliților! Bang! Bang! (se prefacă că le împușcă)
Saki, Rin și Ruri se uită la ea mirate și nu știu ce să facă.
Miyu: ăăă... bang! muriți!
Saki, Ruri și Rin: Aaa! (cad toate întinse pe jos și se prefacă moarte)
Miyu: ăăă... yeee! Germania este salvată!!
Saki se ridică repede: Hei! Cum adică Germania? Franța era!
Ruri și Rin se ridică și ele.
Ruri: Ba nu! Bush a trăit în Austria! A jucat rolul „Fetei cu chibriturile”.
Rin: Ce tot vorbiți? El e din Elveția și învelea ciocolata în staniol!
Fetele încep să se certe din cauza țărilor, dar tatăl le întrerupe: Liniște!!
Toate încremenesc.
Tatăl: Nu iese nimeni din cameră și punct! (iese din cameră)
Saki: Cică nu iese nimeni din cameră. Dar el ce-a făcut?! N-a ieșit din cameră? Ooo, Doamne...
Fetele se așază toate supărate pe jos.
Rin: Și acum ce facem?
Miyu: Îmi vine să mă apuc de fumat.
Ruri: Miyu, lasă fumatul. Trebuie să găsim o cale de a scăpa.
Miyu: Ooo, nuuu, uite, mi-am murdărit cămașa. Bine că a apărut tata și ne-a oprit. Mergem pe stradă cu cămașa murdară.
Saki: Atunci hai să te schimbăm!

Fetele încep să răscolească printr-un dulap și o îmbracă pe Miyu într-un rapper, apoi o pun în fața unei oglinzi.
Ruri: Ei? Ce zici? Arăți mai bine decât fratele meu!
Rin: Știu și eu? Îi mai trebuie un lanț lung cu un medalion din aur cu o furnică. Dar văzută din profil.
Saki: furnicăăă! (începe să sară)
Miyu: Nu-mi place... nu e stilul meu.
Ruri: Bine bine, schimbăm.
Saki: Nu furnică? (face ca un copil mic căruia tocmai i s-a luat bomboana)
Fetele o îmbracă în bucătăreasă.
Miyu: Domne! Nu pot să merg așa pe stradă!
Saki: De ce nu? Te prinde bine.
Rin: Sigur. Asta dacă vrei să nu atragi nici un băiat.
Ruri: Hei, fetelor. Nu fiți rele. Știu în ce putem să o îmbrăcăm.
Miyu este îmbrăcată apoi în haine de iarnă.
Saki: Glumești, nu?
Ruri: Ce are? (puțin uimită)
Saki: Suntem în mijlocul verii și tu o îmbraci așa gros?!
Ruri: Bine, îmbracăți-o voi dacă știți așa de bine. (își încrucișează brațele)
Rin: Vă rog, lăsați-mă pe mine.
Miyu este îmbrăcată în sfârșit în haine normale, potrivite stilului ei de rockeriță.
Rin: Ce zici acum?
Miyu: Așa ziceam și eu.
Saki și Ruri (ușor dezamăgite): Biiiiine.
Rin (spune mândră): Știu. Sunt mai mult decât un geniu.
Miyu: Dar tot nu putem ieși...
La scurt timp apare tatăl lui Miyu.
Tatăl: Bine. (se uită la Miyu) Poți să ieși cu prietenele tale doar dacă nu stai foarte mult și nu îți ții telefonul pe silențios, ai auzit?
Miyu: Yeeee!!
Saki: Libertate!!!
Fetele ies fericite din cameră, urmate de tatăl lor.

CORTINA

Raluca Șutu

Oana Cristina Novac

"Poezia începe din momentul în care, încercând s-o amâi, n-o mai poți opri; e un act de curaj!" (Andreea Novac)

Născută în 1989, anul revoltei pentru schimbare, printre munți și văi, în Vatra Dornei. Cu trei ani în urmă, se bucura de ultimele zile la Colegiul Național "Petru Rareș" (Suceava). Acum este la un pas de a absolvi Facultatea de Științe Politice (București) și se pregătește să-și mute jucăriile undeva "în afară". Poezia de altădată s-a transformat în "grija pentru ziua de mâine" și în pași mici pentru o carieră profesională. Deși Bucureștiul pare să aibă mai puțin de 24 de ore, ca orice student conștiincios "are grijă" de licență. Atunci când nu se gândește la distanța de mii de lire sterline dintre sine și un master la Oxford, lucrează în cadrul unui proiect de cercetare pe justiție de tranziție și dezvoltare în Africa. Citește mult despre solidaritate internațională și scrie proiecte de finanțare pentru încurajarea cercetării în rândul studenților. În cele 24 de ore mai are uneori timp de fotografie, teatru și film. Păstrează într-un colț un bagaj care e întotdeauna gata de călătorii. Dacă ar exista o petiție pentru a face ziua de 48 de ore, ar fi printre primii la biroul de semnături.

Volumul de debut „Cântece din lumea a doua” (2006, Editura Fundației Cancicov, Bacău); Laureată a Concursului de creație literară “Tinere Condeie”; Marele Premiu la Concursul național de poezie „Dragoș Vrânceanu”, Râmnicu-Vâlcea (debut în volum); Marele Premiu la Concursul național de poezie „Avangarda XXII”, Bacău (debut în volum); Premiul de debut în volum al editurii „Convorbiri literare” și al revistelor „Convorbiri literare”, „Viața românească” și "FeedBack" la Concursul național de poezie și interpretare critică a operei eminesciene „Porni Lucefărul...” (secțiunea poezie), Botoșani; Marele Premiu la Concursul național de poezie „Virgil Ierunca”, Râmnicu Vâlcea; Premiul Nichita Stănescu la Concursul național de creație literară „Roșu Vertical”, Câmpina; Premiul I la Festivalul național de literatură „Tudor Arghezi” („volum în manuscris”), Târgu Cărbunești; Premiul I la Concursul național de poezie „Julia Hașdeu”, Ploiești; Premiul I la Concursul de literatură „Cuvintele de debut” (secțiunea poezie), Suceava; Premiul I la Concursul național de creație literară „Vasile Voiculescu”, Buzău; Premiul al II-lea la Concursul internațional de poezie „Veronica Micle”, Iași; Premiul al III-lea la Concursul național de poezie „La porțile visului”; Premiul al III-lea la Festivalul național de poezie „Dorel Sibii”, Săvârșin; Premiul al III-lea la Concursul național de poezie „Traian Demetrescu”, Craiova; Premiul al III-lea la Concursul național de critică literară „Mihail Iordache”, Suceava; Nominalizată la Festivalul național de artă pentru liceeni „LicArt”, București

Oameni înfrânți

1.

să deschid fereastra
clopotele să bată.

liturgia începe și inima mea cald la tine privește.
tractoare bat în retragere.
în mine progresează zgomotul și huruiala. în mine
teama.
o roată mică mi-e blândețea
ca un șuvoi de clor pe piele se prelinge nisipul torid
nemilos al roților imense.

nimic din ceea ce rănește sau taie
nimic din acestea nu te aduc mai aproape.

a doua fereastră.
să stau primitiv în picioare ca o floare proaspătă cu tijă
verde și scurtă
trupul tău putrezind ca un măr aromat învechit ca
brânzeturile din galantare
lumina mea
nimic din toate acestea nu te aduc mai aproape

focul se deschide

pădurile ard frumos.
sub ele oameni chiuind și sub oameni viață supurând
și sub viață tu
privindu-mă torid cum trag de sfoară
în spate
un clopot.

devenim din ce în ce mai liniștiți și mai tăcuți
suportabili suntem doar la căderea nopții
când mici ca termitelile asaltăm clădirile
și-așteptăm să treacă
dinspre est spre vest oameni
la capătul nopții

noi suntem aproape.

2.
spre toamnă ai să ieși din pământ
și rodind ca un prun îmi vei strânge mâna
până la zeamă
și larg deschisă pe câmp o sobă cu fum
ce dă pe dinafară
se va încălzi
fără să spună ceva

3.
nu e nimic mai mult
nimic mai mult decât spaima
că o să îmbătrânim
și o să mâncăm puțin
din ce în ce mai puțin
din farfuria noastră
cu dragoste

4.
să-ți bei cafeaua să te încălți și
începând cu tine să nu lași nimic în urmă.
zece minute pe zi să te trănțești cu capul la podea
înspre dragostea ta
o mână grea de cute să o înmoi în căldura mare a
pământului

aproape de dragostea ta.
să-ți bei cafeaua și cu o inimă umflându-ți pieptul
murdar pe la gură
să aștepți.

5.
îmi imaginez viața ca
un mare prosop uscat
ce se lipește de trupul meu

până la inimă

grafica: Andrei Dumitriu

iubitul meu se trezește dimineața în pijamalele poetului

noaptea alergi în cercuri
cu degetele
prin părul meu
de față cu cartea alcool de față cu
ion mureșan care zice/ cu mâna pe inimă pe țigară/ ploile
se destramă
torețial. mi se destramă ideile tinerilor
le place să bea
și batrânii sunt dimineața și nu mai sunt. și

tu zâmbești/ și-mi muști buzele/ nu de răspunsuri am
nevoie domnule și nepoeții descifrează
poeme și volumul ăsta îl învăț în paișpe secunde
pe de rost și știi să mint
ca tata și ca taică-su. pastile
de revoluție să-mi vinzi bunica să viseze anarhia și
să o pună cloșcă
să văd
cu ochii mei cum ies puii poemului
decititpenerăsuflăte. și

tu cobori mâinile pe
gâtul meu și pe nasturii verzi și cercurile sunt
aceleași trupul se arcuiește/ trimite-l pe ion mureșan la
cluj/ de ce vibrez acum și țigările sunt dimineața și
nu mai sunt. soarele ăsta coboară direct în inimă și sângele
e de vată și picioarele
se unesc
în coadă de șarpe cu sâsâit al naibii. și

de intrat o să intru și-n pijamalele lui răzvan țupa că
tot corp românesc
are și tot nasturi verzi și tot cercurile astea le face și
tot cloșca bunicii
l-a puit și pe el

Astrid Acatrinei ■

Ruxandrea Răileanu - "Viciu"

dumnezeu are degete de pianist

compostez unghii în troleu
la prima stație înfig
un compas în pământ. mă eliberez mii de pași astupă
urma acului deziluziile rămân bine înfipite în țărână
atunci mă îmbrățișezi. te urăsc pentru că
facem schimb de parfumuri și mie nu-mi place parfumul tău
//altă dată o altă ea îl iubea//
întind mâinile în cer aduc ploaia
să spele păcatele lumii. mă gândesc să plec în altă țară
mă rezum la un voyage în tine
în noi. la iarnă voi face o poză pe deal în costum de baie/
tălpile vor lăsa urme de obsesii la primăvară le voi arunca
într-o caleașcă trasă de șerpi.

voi târâi degete lungi în fiecare zi
după mine
și le voi împleti la fiecare răsărit

Mara Alexoaie ■

am luat

niște nori
și i-am pus într-un spațiu
al meu

și m-am jucat cu ei

până am ajuns să cred că eu sunt

Virgil Horghidan ■

(dragostea, războiul nostru civil)

serile mă tragi după tine, să ascuți
muzica pletelor. ți-am spus. cândva am scos liniștea din lume
cu gând să acopăr
gura
neagră
a țevii
de pușcă.

brațele atârnă după noi, cu rădăcini/ cu miros de țigară.
într-o noapte ca asta te adun la piept pe furiș.
atât.
atât de aproape de cele mai multe
tăceri. sunt oriunde/oricând ca un coșmar de copil.

sunt călăuza unui vechi ritual.
acum mâinile curg străine pe corpul tău.
nu îndrăznesc să le spun. fascinați-de-fluturi simulăm
pacea în odaia ta, pe când umbrele nervoase
joacă hore-n tavan.

ca să uit, recurg
la anticul/ ciudatul adaggio. mă plimb hibernal prin orașul cu
lumea
adunată ca la un garden party.

uneori prefer să aplec fruntea
domesticită de vină,
să mai cos câte un păcat, cu acele noi
în noi.

dacă mi-e dat să duc acest război pe sub pânze, voi ieși
cu fruntea sus/ cu baioneta pe umăr.

Ana-Maria Lupașcu ■

ceva despre andrei

locul avea același iz de rachiu
care îmi umplea copilăria și nările

acum andrei e mort
e ca și cum ai căuta adevărul
fără să admiti
existența //soarelui dimineața
împreunarea părinților
copilul încă doarme
somnia e nenăscut
întinericul fără noapte
luna plină e de fapt goală copiii totuși o privesc
părinții nu spun nimic copiii se întreabă de ce
dumnezeu n'o'mbracă//

luna plină care e goală ar trebui să poarte pătrățelul roșu oricum noaptea privim în zadar
cerul /nici măcar ziua/ nu ne spune - nimic - nu am făcut de o viață în viața asta
mai mult decât luna nouă care e veche și nu înțeleg de ce seamănă cu iubitele tale
toate sunt noi, dar cu aceleași îndreptări. ele sunt vechi ca începuturile
când ninsoarea exista de dragul albului și sângele cald de dragul luminii
care te tăia fierbinte în zăpadă în bucăți de somn și dimineață

mie îmi place de andrei
hai să spunem că ne știm de'o viață
îmi spunea mereu, el, cel care știa
doar albastrul născut din focul pământului
unde ochii săi își rotunjeau sub ochii mei privirea.

eram într-un fel de barcă veche
ce nu mai văzuse marea niciodată
ca și noi. ne iubeam de o viață
ca să ne cunoaștem atunci // și pielea și timpul şuierând printre scânduri
și lemnul și vântul trecând printre noi
eram un fel de barcă și duceam drumuri
înapoi//

pe vremea când andrei era perfect construit
pentru amândoi, un fel de drac-femeie
bărbat împelițat cu lacrimi în ochi
cu buza istovită cu pieptul crăpat de căldura din noi

acum el e mort și trăiește separat
fie femeie, fie bărbat, el cea care m'a învățat
ca o mamă purtându-mi mâna în vis să scriu noaptele
cu un fel de amortire //trebuie să iubim ce avem de iubit//
asta a spus andrei toată viața lui

asta spune și acum, de acolo.

###

nouă ne e frică de timpul ăsta netrăit
care ne așteaptă ca o respirație rece în ceafă

dar de fapt noi știm
că zilele trec blând una după alta
și bine
ca vertebrele una sub alta până spre coapse
în jos mă înalț în tine și în pătrunderi de somn cu lumină de noiembrie
ziua asta e un soi de oră mută
a fost ziua mea fără să mă fi născut
și astăzi mă cheamă tot Mihai
poți să-mi spui la mulți ani
sau noapte bună
ar fi la fel de bine
vezi tu mie nu-mi plac zilele îmi plac nopțile cu somnul lor din mine
dar nu mă credeai că cenușa din ochi
e viața de dincolo de perne și puf
și de fapt nici nu știi că dorm pe o saltea tare
și atât

am schimbat atâtea pecetei de urmat
și pecetea ne e drum deja
//și astea dintr-o greșeală frumoasă de zeu mahmur//
și tu vii cu mine în poezia asta
dacă spuneam că pecetea mi-e drum
însemna că am doar omizi în stomac
e ok și așa
dar aștept fluturii
din noaptea aia în care puteam scrie un roman polifonic
dacă exista unul dintre noi ca noi să ne întregireze
și să citim intervale complete
de la eu la tu
și să le rafinăm atât de mult
până la celule până găsim norma
să ne putem calcula orizontul de devenire
și Riemann să moară
din nou
și cel mai bine ar fi să pot șterge apoi poezia asta banala
atunci ar însemna că noi n-am mai fi noi
ci am exista ca și cum ar fi doar a exista
și ne-am iubi
ca și cum verbul a iubi
ar fi pentru sine

Mihai V. Cârjă ■

cea mai frumoasă înmormântare

cea mai frumoasă înmormântare

am să fiu plecată
pentru o vreme
să te rogi pentru mine
aseară tata a fost iar beat și a ascuns
cheile de la camerele noastre
el zice
în casa asta nimeni nu are voie să țină ușile închise
dar mie nu-mi mai e frică
am dus de acasă toate lucrurile peste care
n-aș fi vrut să-și lase mâinile lui greoaie și
aburii de prună fermentată

când eram mică mama mă învelea
în plapume mari și în capoatele ei de lână
îmi aducea pișcoturi și lapte la pat
ca un preludiu pentru poveștile cu orfanii ce
rătăceau la orele acelea pe străzi. pentru
poveștile ei am stat neclintită toți anii aștia
și eu mă rugam pentru orfani și nimeni
nu se ruga pentru mine și

în clasa a doua când
cecilia colega noastră orfană m-a scuiptat
în obraz am tăcut mălc
și tot mai vinovată mă simțeam de
căldura care ședea în salteaua patului meu și
de rochițele cu dantelă în care
mă trimitea mama la școală

apoi tot tărăboiul cu vecinii când dadeam
de mancare boschetarului iarna și-l
primeam în scara blocului și
când a făcut pe el m-a lovit
duhoarea aia de om mare
care îmi aducea aminte de tata

eu le-am găsit un loc bun la pacea
unde s-a adunat toată liniștea din lume așa că
vreau să le pregătesc
cea mai frumoasă înmormântare și
să nu mai fie vina mea și să pot scoate de la naftalină
rochițele cu dantelă
și pantofii de primăvară sub care încă se mai simte
pământul ud acele atingeri care
mă adorm cu săptămânile

și toate astea înainte de căldura adevăratului soare
roagă-te pentru mine să am bani de plătit popii
și praznicul altfel

or să moară orfanii pe bulevarde în plină amiază
și or să lase în tot orașul mirosul acela de om mare
cu care întâmpina tata fiecare dimineață

Deniz Otay ■

Ruxandrea Răileanu - "Seva"

à rebours

credeam că nu ai nevoie decât de o piele bună care
să-ți țină de mamă de tată de frig și păcate sau mai bine
o albină între tâmpile
care să ordoneze haosul ce încă se culcușește-ntre oamenii mari încă-i împinge spre marginea
lumii sau locul în care se termină cerul

credeam că-ți ajunge o piele bună groasă
cu bătăături la extremități
să țină departe bărbații frumoși

nu. tu vii din locul în care se termină cerul
cele mai blânde mâini
(și albina mea a plecat cu a ta lăsându-ne dezastrele)

în fiecare dimineață goală pușcă
dansez prin cameră mă lipesc de pereți
mă frec de pereți
îmi turtesc sânii pe ei până mă dor
până îi simt înăuntru ca și cum
toți bărbații din lume apasă

var peste mine parfum peste var și o piele nouă mă-nconjoară

credeam că-ți ajunge o piele bună groasă
cu bătăături la extremități
să țină departe bărbații frumoși

dragul meu
vreau să mă frec de tine ca o șerpoaică veninos tulburată de timp
vreau să mă frec
acum când semințele masculilor sunt toate în tine
toate în mine și
atâta bărbăție poate copleși o mie de piei

Andreea Teliban ■

Lucrare de Andrei Dumitriu

Morning Carcass Removal

Joseph Haske

e originar din Michigan; este profesor la South Texas College, unde e și șef de catedră; a publicat în mai multe reviste americane de prestigiu (de exemplu Boulevard, American Book Review, Southwestern American Literature) și lucrează acum la un roman.

False sanctuary
– Concertina-crested bastion
rolling, ashen
mortar
more transparent
lines
powder-stained
creosote.

Brunching
dust-flaked
eggs
rot
ham
sandstorm feast
sun-stroked
cream
breasted,
unfit

mechanical mothers'
orphans.

Wretched sanguine
– Fuck
– vomitable – you
crushed muscle!
No coffee break.
*One on the toe,
one between the gap in his front teeth.*
Humbled
lily-face
clotted.
*Turn the blanket inside-out:
this side for sleeping,
that side for stiffs!*
Skunk rancid
maggot braggart.

American Charybdis

Safety swerves from a rotting bridge
Children hanging in the balance.

3. Snaking cars pull out, pull in
trafficking behind.

1. An adorable daughter at lap's edge
cheerleading in pleated polyester.

4. Pylons suck water to
bounce. A urethane scalding puddle
of smell in cyanide emission.

2. A son screams shrill from
behind the jetsam line.

5. Don't play with matches:
"No TV or text message
indoctrination..."

like piss in the wind.

7. Tentacled plastic bubbles twitch
curl and unfurl in the
muscle-less blue bucket.

8. Water feels warm—
An aching drain.

6. *Please be informed that the
mass production of princesses
will continue today at all
global retail centers.*

102. Thrift store specials in a charity bag
The children weave until their hands bleed.
The lady feels crazy, knowing she has done her part.

All that is real is the slick wrinkle-free fit of pants.

Monsoon Hobo

Downpour of
impoverished rhymes
doggerel rhythms
divinity dispensed,
the muted horns of
Bollywood mandalas
now absent time,
urgency blunted,
We missed the Mumbai show.

The streets run muddy pure.
a hunger of street shadows, Dravidian eyes:
Listless, my inquisitor tortures
confessions from my inner child.
A reprieve from
torrential guilt which
drowns all in fecund silence.
Each regret humid,
swarming Pleistocene.

I, an unshod pilgrim,
feet filthy, sooty soled,
stumble-bum with second sight
crashing secret shows.

Arthouse Entropic

My living statuary awards
an arctic glance
beguiles with posture
every second-chance
entrance
each word whimpers to earth
In entropic defeat

My earnest gilding of
a lover's lily
an evocation dim,
reaching into chthonian night.

the prolix of passion
primal pantomime
discloses half-lives,
rates of decay,
each act the inertia of a promise,
each end a calculable fall.

This archipelago of loss
has us foraging for every
what if, the metaphysics of a maybe.
If the hour of reconciliation comes
it comes in geometric halves.

Robin Andreasen

Originar din Long
Island NY, Robin
Andreasen este
profesor la South
Texas College și
specialist consultant
în testare, în
domeniul literar

Viața ta a fost așa și nu altfel

de prea mult soare
șoptesc gânduri ce m-au uitat
de prea multă lună
alerg prin visele tale
câteodată obosesc
și vreau să schimb visul
cu un altul mai răcoros
dar mă trezesc
mă trezesc șoptind gânduri uitate
o lună ce își desenează soarele preamult
bucurându-se .

de prea mult vis
ating cu degetele luna
și îmi pari real
ieșim unul din altul
însă desprinderea ne doare
caut cu vorba stinsă gândul
în care să fiu acasă

drumul îl știu acum
dar are capăt?
capăt tot în tine
și adorm aproape totdeauna

de prea puțină lună
acopăr soarele să nu mai cheme
cuvintele se avântă în lume
tu m-ai învățat să spun tăcând
de prea târziu timp
îmi deschizi acum casa
unde nu am știut să caut
câteodată mă grăbesc
și știu că ne ajungem
în vis ne trezim unul în altul
mi-ai fost trimis să știu că ești
sau să fii?

Sidonia Serinov ■

grafica : Moroz Tomas

a câta viață

găsesc o explicație
pentru fiecare cuvânt pe care ți-l adresez. altfel vei deveni
un dumnezeu cu ochi de sticlă/ vei acoperi buzele de nisip
cu palma cât o zi de post/ voi rămâne blocată
ca într-o cutie a spiritelor.
fac rugăciuni și mătăniei acopăr fundul cutiei cu unghii
calcaroase
dumnezeu mă aude
în fiecare dimineață/ îmi trec printre dinți o monedă
cu cerul din inima ta

//repet acest ritual amețită de mișcările pendulului

din sufragerie verdictul unei noi zile
în același diametru cu cifre//

mă supun schimbărilor îmi provoacă oasele
la un duet de operă. în fine toți vom fi
coechipierii morții

//vorbec despre moarte
ca și cum aş vorbi
despre un sejur
în țări străine//

Mara Alexoaie ■

călătorii de nepronunțat. cum simte astrid zăpada

astrid călătorește abia la prânz. își pune visele de mărire în cutii, să le termine de visat

fratele din italia și se duce în baie. călătorește întâi pe ape
ușoare pe valuri mici pe apele oglinzii, în timp
ce scuipă gustul zilei de ieri.

de-a lungul zilei călătorește pe străzi. mctoast o îndrăgostire o călcare
pe picior strigătul ăluia o pierdere de memorie/ ce bună e din când în când
o haltă porumbelul ala desfigurat dar nu e deloc mort stă așa ca să aibă
și el priză la poze, apoi
un colț de stradă. de oprit, astrid se oprește
ca să caște.

găsește și însoțitori, dar nu cine știe ce. nu tu câini nu tu cerșetori
nu
tu
fratele din italia. o însoțește zăpada/ știi cum simte astrid
zăpada/ vax pufăială stelute ingerași vax vax zăpada e patul
prin care trece până îl cunoaște
pe prințul mișkin cu care va fi fericită și va număra fluturii
în cutii mici, de verighete.

se oprește și fiindcă e miezul nopții. până termină de aruncat florile
din păr, se întâlnește cu ochii lui cu brațele cu umerii cu strigătul
lui care nu știe

că mâine o să fie în arcadia în spitalul cel nou cu inima
făcută pulbere.

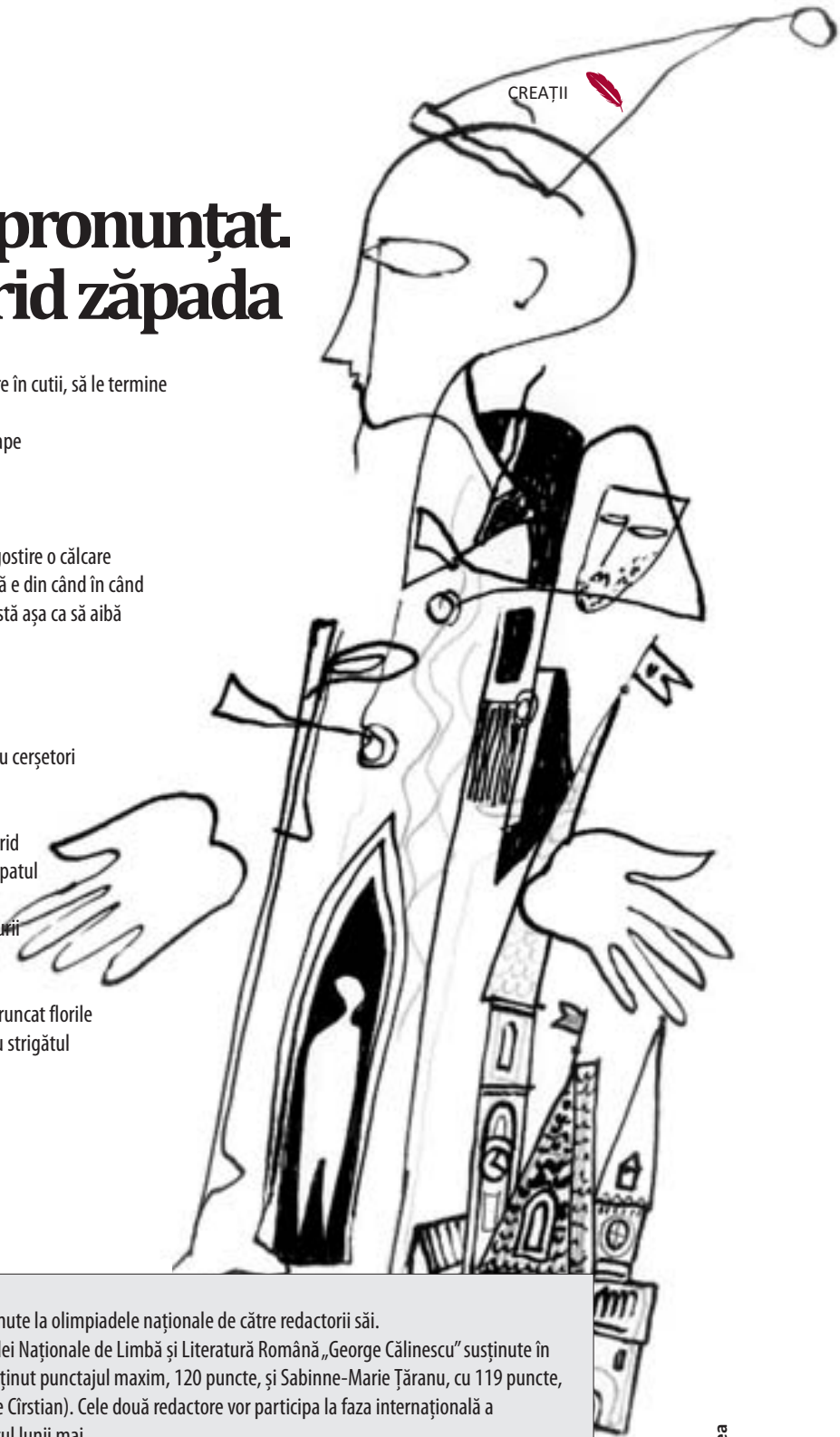
Astrid Acatrinei ■

„Alecart” se poate lăuda și anul acesta cu premiile obținute la olimpiadele naționale de către redactorii săi.

Astfel, pe primele două locuri la clasa a XI-a a Olimpiadei Naționale de Limbă și Literatură Română, „George Călinescu” susținute în aceste zile la Ploiești se află Clara Cășuneanu, care a obținut punctajul maxim, 120 puncte, și Sabinne-Marie Țăranu, cu 119 puncte, ambele de la „Petru Rareș” (prof. îndrumător: Gheorghe Cîrstian). Cele două redactore vor participa la faza internațională a competiției ce se va desfășura la Piatra Neamț la sfârșitul lunii mai.

Cel mai tânăr redactor al revistei, Iulia Ștreangă (clasa a VIII-a, Colegiul Național Iași), a obținut, în cadrul aceleiași concurs, mențiune, cu un punctaj maxim la proba scrisă (prof. îndrumător Nicoleta Munteanu).

Printre redactorii revistei „Alecart” se găsesc olimpici și la alte discipline: Tudor Giurgică-Tiron (calificat la Olimpiada Internațională de Fizică), Ecaterina Reus (Arhitectură), Astrid Băgireanu (Arhitectură), ceea ce face ca revista să fie cea mai bună revistă școlară de cultură din țară.

RECENZII
LITERATURĂ ROMÂNĂ

2-21

Cartea cu Fleacuri, Jurnal 2003-2009, Cine merge în paradis, Sebastian în vis, Leagănul respirației, Femeile din secolul trecut, La taifas, Trei femei, Abel și eu, Vitrina cu dimineți circulare, Cartea întrebărilor, Noaptea când cineva a murit pentru tine, Amor intelectualis

ARTES

66-79

Fingerprints!, Folk-ul trece, celelalte rămân... la fel, Fenomenologia în arhitectură, Ursul, eSQUAT-ul, meu!, Călători singuratici în lumea modei și a artei, O redescoperire... în miniatură, Stagiunea curentă în două rânduri și trei idei

RECENZII
LITERATURĂ UNIVERSALĂ

22-33

Cititorul din peșteră, Eseu despre luciditate, Grimus, Maestrul din Petersburg, Herzog, Cronica unei morți anunțate, In the miso soup

FILME

80-90

Călătoria lui Gruber, Goodbye Lenin, Au revoir les enfants, Dogville, Dom zly, Valul, Viața altora, Periferic, Discursul regelui

ÎNTÂLNIRI

34-40

Zilele Alecart din perspectiva... Nicu Gane, Povești cu și despre femei de succes, "Cum explici oroarea și absurdul..." - interviu Angelo Mitchievici, Alexandru Dabija

ESEU

94-98

Poetica teatrului modern - Luigi Pirandello și Matei Vișniec, Mesaj din altă lume, Un Eminescu printre alții

ITINERARI

42-47

Elveția - o scurtă călătorie prin Cantonul Geneva, Un departe atât de aproape geografic - Praga, Finlanda așa cum am simțit-o, Finding warmth in life

UNIVERSITARIA

100-109

Michael Moore și renașterea documentarului american, Travelling Trough Real Stories, Libertatea de expresie: o perspectivă, Structuri... umane

IMPACT SOCIAL

48-55

A fi sau a nu fi femeie, Lumina de la porcărie, Interact - Artfest, Dezbateri în timp, La un suc cu doi olimpici

REVISTA REVISTELOR

110-117

Dilemateca, Scena, Observatorul Cultural, Decât o Revistă

ORELE

56-65

Despre profit cu dragoste, Disperarea se îmbracă de la Zara, Ora de istorie sau sentimentul morții...; ...sunt o noțiune definită prin tautologii, File din jurnalul unui olimpic

INTERVIU - MAIA MORGENSTERN

118-119

PROZĂ și POEZIE

120-138

Unii ar face
orice să arate
că știu limba
engleză

- ▶ Vrei să studiezi în străinătate?
- ▶ Vrei să lucrezi în străinătate?
- ▶ Vrei să îți echivalezi proba de Engleză la BAC?

Ai nevoie de diploma

IELTS

International English Language Testing System

Pregătește-te împreună cu:

EUROED

www.euroed.ro

Fundația
EuroEd

Str. Florilor 1C,
Iași, 700513

Tel: 0232-252.850 • contact@euroed.ro

UNIVERSITATEA "PETRE ANDREI" DIN IAȘI

înființată și acreditată prin Legea nr. 408/20 iunie 2002

Str. Ghica Vodă nr.13, Iași, cod fiscal:18849280, e-mail:office@upa.ro web:www.upa.ro

PROGRAME MASTER
- domeniul Psihologie
- domeniul Finanțe
- domeniul Drept

Programe
postuniversitare

Curs de formare
continua

- FACULTATE DE PSIHOLOGIE ȘI ȘTIINȚELE EDUCAȚIEI
- FACULTATE DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ ȘI SOCIOLOGIE
- FACULTATE DE ȘTIINȚE POLITICE ȘI ADMINISTRATIVE
- FACULTATE DE ECONOMIE
- FACULTATE DE DREPT